

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
שמיני

ספר המאמרים ה'תש"ב

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

וצוקללה"ה נבגי"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

הוצאה חמישית

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושש לבריאה

מפתח

v
vii

פתח דבר
מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א

ס פ ר ה מ א מ ר י מ — ת ש " ב

3	ליל ב' דר"ה	שופר של ר"ה
9	יום ב' דר"ה	היום הרת עולם
14	ש"ת	שובה ישראל
19	יוהכ"פ	אתה הבדלת
22	י"ג תשרי	כי חלק הווי עמו
27	חג"ס	למען ידעו דרתיכם
31	שחזמ"ס	שוקיו עמודי שש
35	שמע"צ	ביום השמיני עצרת
39	שמח"ת	תורה צוה
43	בראשית	בראשית ברא
47	נח	צהר תעשה לתיבה
50	לך	ויאמר ה' אל אברם לך לך
55	זירא	ויטע אשל בבאר שבע
59	כ' מרחשון	ושבחתי אני את השמחה
63	חיי שרה	ואברהם זקן בא בימים
66	תולדות	ויתן לך האלקים
71	ויצא ט' כסלו	אתה אחד
74	י' כסלו	עתידין צדיקים
77	י"ט כסלו	פתח אליהו
83	ז' שבט	בטח בה' ועשה טוב *
89	י' שבט, יאצ"ט	אין עומדין להתפלל
95		שחורה אני ונאווה
99	חג"ש	בחדש השלישי
104	יום ב' בסעודה	חביב אדם שנברא בצלם

שופר של ר"ה : ראה המשך ר"ה תרצ"ב.
 כי חלק : ראה ד"ה שופר של ר"ה תרצ"ט.
 למען ידעו : ראה ד"ה יויט של ר"ה תרס"ו. [ור"ה כי ידעתינו תרפ"ד].
 ביום השמע"צ : ראה ד"ה תורה צויה תרנ"ד.
 תורה צויה : ראה ד"ה תורה צויה תרנ"ד.
 בראשית : ראה ד"ה בראשית תרנ"ה.
 לך לך : ראה ד"ה לך לך תרנ"ה.
 ואברהם זקן : ראה ד"ה ואברהם זקן תרנ"ד.
 ויתן לך : ראה ד"ה ויתן לך תרנ"ד.
 * מאמר זה והשנים שלאחריו נאמרו בשיקאגא, נדפסו ג"כ בקונטרס ביקור שיקאגא.

109	נשא	משה קבל תורה מסיני
114	בהעלותך	רבי אומר איזה דרך ישרה
118	שלח	והי' לכם לציצית
123	קרח	איזהו חכם הלומד מכל אדם
128	חז"ב, י"ב תמוז	או ישיר ישראל
133	י"ג תמוז	מעין גנים באר מים חיים
139	פנחס	א"ר יהושע בן לוי

הוספה

143	שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א — ח"י אלול, תשכ"ב
147	מפתח ענינים

משה קיבל : ראה ד"ה אם בחוקותי תרע"ט.
 רבי אומר : ראה ד"ה אם בחוקותי תרע"ט.
 והי' לכם : ראה ד"ה והי' לכם תרע"ט.
 איזהו חכם : ראה ד"ה והי' לכם תרע"ט.
 או ישיר : ראה ד"ה או ישיר תרע"ט.
 מעין גנים : „מאמר כ"ק אדמו"ר (מהרש"ב)". (מרשימות כ"ק מריח אדמו"ר).
 ראה ד"ה או ישיר תרע"ט.
 אריב"ל : ראה ד"ה ריביל תרפ"ח.

פ ת ת ד ב ר

— להוצאה הראשונה —

ב"ה.

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א ועל פי האמור בהקדמותיו לספרי המאמרים של כ"ק אדמו"ר ר' יוסף יצחק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שנדפסו כבר *) ובהמשך אליהם.

הננו מו"ל בזה ספר המאמרים — ה'תש"ב" והוא כולל מאמרי חסידות של כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע של שנת ה'תש"ב. פרט להמאמרים שנדפסו ב"הקריאה והקדושה", שכבר נדפסו ב"ספר המאמרים — אידיש".

המאמרים דחדש תשרי יצאו לאור בשנת תשי"ד — קונטרס קטו, וכן המאמרים דחדש כסלו — קונטרס קטו.

* * *

באשר ההוצאה לאור תוגמר בעז"ה בסמיכות ליום ההילולא של רבנו הזקן, כ"ד טבת, מדפיסים אנו בזה, במקום הקדמה, קטע ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א, בו סיפור ע"ד רבנו הזקן שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לפרסמו ולבארו במשך שנת המאה וחמשים להסתלקות הילולא של רבנו הזקן, ובתור הוספה בסוף הספר, שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א מח"י אלול תשכ"ב, בה מדובר ע"ד שיעורים בת"ת וכו' בקשר עם שנת הק"ן.

כמו כן הוספנו בסוף הספר ה"מפתח ענינים למאמרי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע" שנערך על ידי כ"ק אדמו"ר שליט"א, מכיון שמפתח ענינים זה כולל גם המאמרים של שנת תש"ב *).

* * *

כמו בשאר ההוצאות, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להוסיף איזה הערות ומראי מקומות הבאים בשולי הגליון.

— מפני סיבה ובכדי שלא לעכב ההדפסה באו מ"מ והערות רק לחלק מהמאמרים.

מערכת „אוצר החסידים“

אור לכ"ד טבת, ה'תשכ"ד, ברוקלין, נ. י.
שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן

*) והם : קיץ ה'ש"ת ; התש"א ; ה'תשי"ג ; ה'תשי"ד ; ה'תשי"ח — התשי"א.
**) מפתח ענינים זה נדפס ג"כ בחוברת בפ"ע (ברוקלין, תשכ"ב) ; בסוף כרך השני של ספר המאמרים — קונטרסים (שם, שם).

קטע ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה, י"ד בכסלו, ה'תשכ"ג, ברוקלין, נ. י.

שלום רב וברכה!

קול ילד בוכה

...רבנו — אדמו"ר הזקן — גר בביתו גם בנו (ממלא מקומו) רבנו דובער, אדמו"ר האמצעי, רבנו דובער הצטיין בכוחות התרכזות, העמקה ודביקות מאין כמוהו. בעת לימודו או תפלתו לא הי' מרגיש כלום מהמתרחש סביבתו.

פעם, בהיות אדמו"ר האמצעי שקוע בלימודו, ובקרן זוית בחדרו היתה עריסה ובה תינוק, נפל התינוק מתוך העריסה ופרץ בבכי, אבל אדמו"ר האמצעי לא הרגיש בדבר. אולם, אביו רבנו הזקן, אף שדירתו היתה בקומה העליונה ואף הוא הי' שקוע באותה שעה בלימודו, שמע צעקת התינוק. הפסיק לימודו וירד ונכנס לחדרו של בנו, הרים את התינוק טיפל בו והרגיעו והשיכוו בעריסה, ולא זו משם עד שראה את נכדו בשלוה. ועדיין לא הרגיש רבי דובער לא באביו ולא בבנו. לאחר זמן ובשעת הכושר הוכיח רבנו הזקן את בנו בהסבירו אשר לא זו הדרך להיות שקוע בעניני לימוד וכו' עד כדי כך שאין שומע קול ילד בוכה.

* * *

סיפור זה נמסר מדור לדור, ונמסר לנו ביחוד — ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובודאי שישנן בסיפור הוראות מעשיות לדורות אלה, ולנו, בתוך כלל ישראל, ביחוד.

אחת ההוראות היא:

אין לו לאדם להיות כל כך שקוע באיזה ענין שהוא, ויהי' אפילו ענין הכי נעלה, עד שלא ישמע קול ילד בוכה בקרבתו או בסביבתו ואפילו בריחוק מקום. קול ילד בוכה צריך שישמע לכל אחד ואחת ובאופן — שיפסיק השומע מענינו, יטפל בילד הבוכה ויעשה כל התלוי בו למלאות החסר לילד.

בתקופתנו זו ביחוד — רבים התינוקות והילדים שמאיוז סיבה שהיא „נפלו מעריסתם“, נותקו (או שמלכתחילה לא היו) ב„עריסה“ יהודית אמתית, והם בוכים — בקלא דאשתמע!“, או בקלא פנימאה דלא אשתמע — מתוך מצוקת נפשם שהיא חלק אלוף ממעל ממש ורעבה וצמאה לדבר ה' ולתורתו ומצוותי' ואין מי שיטפל בהם וימלא מחסורם בחינוך על טהרת הקדש.

וכן רבים אחינו בני ישראל, אשר אף שגדולים הם בשנים, אבל קטנים הם או גם תינוקות בהנוגע להתורה שהיא חיינו ולקיום מצוותי', ואם הם אינם רואים ומבחינים — מזלייהו חזי ובוכים מתוך מועקה נפשית — שלפעמים גם לא ידעו פשרה, ורק שמרגישים הריקנות האיומה אשר בחייהם, חיים ללא כל תוכן ומטרה ראוים לשמם.

אסור להעלים אוזן משוועתם של ילדי ישראל אלו. בין הילדים בגיל, בין ה"ילדים" בדעת תורה ומצות, ולכל אחד ואחת מופנית ההוראה, הציווי והפקודה:

אל תחטאו בילד. הפסיקו כל עסק אחר שלכם וטפלו בילד והשיבוהו אל אביו, אבינו אב הרחמן, ילמוד תורת אבינו ויקיים מצותיו ואז יחי' חיי עולם, חיים מלאים, שלמים וטובים.

* * *

ואיזו היא הדרך להרגיע את הילד, להשיבו אל אביו ולמלאות מחסורו — היא דרך האהבה המשולשת: אהבת ישראל המכוונת על ידי אהבת התורה, אשר יסוד שניהן באהבת ה' הוא.

דרך המביאה לפעולות מתמידות לטובת הזולת האמתית — טובתו בגשם וטובתו ברוח.

ועד לתכליתה — להעמידו באורח חיים אמתיים, חיים ע"פ תורת חיים, מוארים באור מעינות החסידות וחדורים ההתלהבות אשר בה.

* * *

ויהי רצון אשר מהתועדות זו⁽¹⁾ ומהתועדויות די"ט כסלו שבשאר המקומות באה"ק ובחו"ל, תצא הקריאה לכל אחב"י שליט"א אשר לבם ער לקול ילד בוכה, קריאה לפעולות נמרצות בהפצת התורה בכלל והפצת מעינות החסידות בפרט, הלימוד והמעשה גם יחד, ומתוך התלהבות חיות ואור...

מנחם שניאורסאהן

(1) ראה המשך זרושי ר"ה תרצ"ה.

(2) הערת המו"ל: מכתב זה נשלח להמשתתפים בהתועדות חג הגאולה י"ט כסלו שנתקיימה בכפר חב"ד באה"ק ת"ו.

ספר המאמרים
ה'תש"ב

בס"ד, ליל ב' דר"ה, תש"ב.

שופר של ר"ה של יעל פשוט ופרש"י מפרש טעמא בגמרא דמידי דתפלה בעי פשיטות, יעל שטיין בוק, ובתוספת מביא שני דיעות בשם יעל אם הוא שם חי' או שם בהמה הדיעה הראשונה דעת רש"י דיעל הוא שטיין בוק והיא חי' והדיעה השני' היא דעת הערוך דיעל הוא כשבה וקרן הכשבה רגיל להיות פשוט ובא לידי מסקנא כדעת רש"י דיעל הוא חי' ולא בהמה וצ"ל מהו ההפרש מאיזה קרן יהי' השופר אם מקרנה של חי' או של בהמה דהעיקר הוא שיהו' קרן פשוט, ועוד צ"ל מהו כוונת רש"י בפירושו דמידי דתפלה בעי פשיטות דלכאו' הוי לי' למימר דתפלה בעי פשיטות ומהו מידי דתפלה דמזה מובן שבענין התפלה שהיא תחנונים הרי יש עוד ענין נוסף על ענין התחנונים שבתפלה וצ"ל מהו, והנה במשנה אי' דר"ה מצות היום בשופר, דמצות שופר בכוונתה הרוחנית הו"ע התשובה דוהו דהתחלת התקיעות שופר תקיעה שהוא צעקה בקול פשוט דוה מורה על ההתעוררות והתפעלות פנימי שבנפש שבא בהתגלות בקול פשוט דוקא, ועם היות דבהתפעלות פנימי שבנפש יש אופן שהוא בחשאי דוקא בלתי מתגלה בקול, בכל זה הנה תקיעה ראשונה דתקיעת שופר שמורה על ההתעוררות והתפעלות פנימי שבנפש בא דוקא בקול פשוט, והיינו דבהתעוררות והתפעלות פנימי שבנפש הרי יש שני תנועות וכמו שאנו רואים במוחש בטבעי בנ"א דיש ב' אופני התפעלות הנפש הבאים בהתגלות בלבו של אדם ושניהם הם התפעלות פנימי שנוגעים בעומק הלב עס רירט אן די טיפקייט פון הארצין אבל הם חלוקים בזה שאחת מהן באה בהתגלות בקול פשוט וממושך ואחת מהם בא בחשאי, ועם היות ההפרש בין ב' התפעלות אלו רק באופןם דוה בא בצעקה וזה בא בחשאי אבל באמת הנה חילוק האופנים מורה על ענינם העצמי דהתפעלות הנפש הבא בצעקה מורה על הצער מעגמת נפשו והתפעלות הנפש הבא בחשאי מורה על צער מגעוגעי נפשו והיינו דשניהם באים מעומק הלב ונקודתה בככות עצומות בדמעות שלישי אלא שאחת מהן באה בצעקה גדולה ומרה בקול, ואחת מהן באה בחשאי דוהו ההפרש בין עבודה דתשובה ועבודה דרעותא דליבא דשניהם באים מן התפעלות הנפש מעומקא דליבא רק שהם חלוקים בגוף ועצם ענינם וסיבתם דסיבת התפעלות רעותא דליבא הוא מצד הרגש או"ס שמרגיש בנפשו, והוא דכאשר מתבונן בבחי' עצמות או"ס, דהנה אלקות עם היותה אחדות פשוטה אין עוד מלבדו הנה בכל זה בא ומתגלה לנבראים באופנים שונים כמ"ש כי שם נגלו אליו האלקים ופרש"י דבלשון אלקות בא בלשון רבים והיינו שיש כמה חלוקי דרגות באופני הגילוי דיש אלקות דהעלם והסתר ממש וכמ"ש

שופר של ר"ה : ר"ה פ"ג מ"ג.
כ"ש : בראשית לה, ז.

אכן אתה א"ל מסתתר שהוא בהעלם גמור כמו דרך רשעים צלחה ורשע מכתיר את הצדיק, ויש האלקות דטבע הנקרא בלשון בני"א נאטור והוא מה שהאלקות הטביע את האור האלקי בעולם והנבראים באופן כזה שגוף העולם והנבראים מכסה על נפשו והוא העלם והסתר הבורא מהנברא שהוא אור העלמי בעצם מהותו, ויש אלקות שבא בגילוי כמו במקום וזמן הבית שהי' נראה ונגלה אלקות במוחש והי' נראה האמת דטבע עצמה היא למעלה מן הטבע, אמנם כל זה הוא גילויים וזהו אלקות געטליכקייט אבל אלוקה הנקרא בלשון בני"א גאט הוא מה שופלא ומרומם מעולמות ואינו בא בגילוי בנפשו לפי דאין נשמתו כלי לזה שיאיר האור הזה בפנימיות בגילוי בנפשו כמו שמאירים בנשמה הגילויים דאוא"ס, כי אם זה בא ע"י עבודה גדולה בשעבוד הלב ושעבוד המוח בעניני ההתבוננות שהוא מתבונן בהם שהוא חי בזה ער לעבט אין דעם דענין ההתבוננות האמיתי הנה אין זה כמו שחושבים העולם שהוא רק מה שמבין ומשיג אותה השגה אלקית שהוא עוסק בה בהבנה והשגה טובה בכל פרטי עניני' דכל זה הוא רק מה שהמושג הוא נתפס אצלו כתפיסה טובה ועם היות שהוא חי עם זה, היינו דאין זה רק ענין של הבנה והשגה כ"א ענין של חיים ביי אים איז דאס דער לעבען וואס ער לעבט מיט דעם, בכל זה אין זה עדיין אמיתית ענין ההתבוננות דאמיתת ענינו הוא כאשר כל מהותו ועצמותו חי בזה, ער לעבט אין דעם, היינו עס איז ניט וואס ער לעבט מיט דעם נאָר עס איז וואָס ער לעבט אין דעם, דע"י התבוננות כזו נעשה הרצוא להכלל באוא"ס ב"ה, ועצם הרצוא הוא בקירוב מה שרוצה להכלל דזהו ענין הגעגועים מה שהוא מתגעגע במאד, משא"כ בתשובה הרי התפעלות נפשו אין זה מצד הרגש אוא"ס בנפשו כ"א מצד הריחוק דוקא שצר לו מאד מזה מה שנתרחק מאלקות, והגם דבתנועה זו הרי יש ג"כ ההרגש וההמשכה לאלקות ער פילט געטליכקייט און ציהט זיך צו געטליכקייט אבל אין זה הרגש אוא"ס כמו ברעו"ד כ"א הרגש הריחוק מאוא"ס מה שרע ומר לו עזבו את ד' וההמשכה אין זה ענין הגעגועים כמו ברעו"ד כ"א ענין הקירוב שרוצה להיות מקורב לאלקות, ולכן רעו"ד דענינה געגועים באה בחשאי והתשובה דענינה הרגש הריחוק באה בצעקה ובקול פשוט.

ב.

והנה עם היות דההפרש כללי בין העבודה דתשובה והעבודה דרעו"ד הוא דצער התשובה הוא בסיבת עגמת נפשו מן הריחוק שהוא מרוחק מאלקות וחפצו ורצונו להיות מקורב לאלקות והצער ברעו"ד בא בסיבת געגועי נפשו, דלכן עם היותם שניהם באים בככיות עצומות בשפיכות הנפש בכל זה הי"ה חלוקים בגוף ועצם מהות תנועותיהם, דתנועת התשובה בא צעקת הלב בקול גדול בועקה גדולה ומרה והתנועה דרעו"ד בא צעקת הלב בחשאי שלא בקול, והמשל בזה הוא מה שאנו רואים בטבעי בני"א ההפרש בין הרץ אל החיים ובין הבורח מן המות, דהרץ אל החיים הנה הגם שהוא בהתרגשות והתפעלות גדולה

ובשאיפה עצומה בכל זה הנה בא בחשאי ובמתינות והגם שהענין נוגע לו עס רירט אים אן עומק פנימית נקודת לבבו בגעגועים עצומים עד כדי כלות הנפש אבל בכל זה הוא בחשאי וכל מה שגדלו געגועי נפשו הנה יותר יהי' החשאיית והעדר התנועה, משא"כ במי שכורח מן המות הוא בצעקה גדולה בקול מר צורח דכן הוא ההפרש בין העבודה דרעו"ד שהוא געגועי נפשו להתקרב יותר לאלקות כי נרגש בו האוא"ס ובא בחשאי, והעבודה דתשובה שהוא עגמת נפשו על רחוקו מאלקות הנה זה בא בקול רעש דוקא, אמנם באמת הנה גם בהתעוררות הלב והתפעלותה בהעבודה דתשובה הנה ישנו ג"כ מה שבא בחשאי ועם זה אינו מענין הרעו"ד, והיינו דאם היות דגם זה אינו בא בקול כ"א בחשאי בכ"ז אינו מענין הרעו"ד דוה שרעו"ד בא בחשאי הוא מפני דעיקרו געגועים, משא"כ בזה דעיקרו הרגש הריחוק וכל חפצו בהקירוב הוא שלא להיות במעמדו ומצבו הקדום ובא בחשאי מפני שהוא פנימי, יותר מכמו ההתפעלות שבאה בקול, והו"ע צעקת הלב שלמעלה מצעקת הקול, והיינו דנשבר ונדכא כל כך עד אשר אין בכחו לצעוק בקול כ"א הלב צועק בקלא פנימאה דלא אשתמע, וזהו כללות ענין תקיעות שופר שהם ג' מיני קולות תקיעה שברים תרועה שהם ג' ענינים בהעבודה דתשובה, דתקיעה הוא קול פשוט והוא צעקת הלב בקול פשוט וממושך, והשברים הוא דקולו נשבר והוא כאשר הענין נוגע לו יותר וכמו שאנו רואין במוחש במי שמצטער בעגמת נפשו באיזה יסורים ומכאובים דיש בזה דרגות חלוקות באופן התגלות לבבו בצערו דצועק בקול פשוט וכשמעמיק בצערו או הוא מתאנה באנחות תכופות בקול נשבר, דתחלה הנה צערו בא בצעקת הקול אבל כאשר צערו עמוק יותר הנה בתכופת האנחות והקול הנשבר הוא צעקת הלב די הארץ שרייט, ואין זה צעקת הלב הבא בקול כ"א צעקת הלב אמנם עדיין יש לו כח לצעוק בצעקת הלב עכ"פ אבל כאשר צערו מגיע עד עומק פנימי' נקודת לבבו או הנה ילולי יליל דאין זה רק תכופות האנחות בקול נשבר אלא שכל כך נשבר לבבו ונלחץ בקרבו עד שאינו יכול לשאוף אויר לנשימה והוא צעקת הלב וזהו הג' מיני קולות בתקיעות שופר דתקיעה ראשונה הוא צעקת הלב בקול פשוט וממושך ואם כי צערו גדול מאד מזה שהוא מרוחק מאלקות בכל זה הנהו עוד בכחו לצעוק ושברים הוא דגנוחי גניח דמגודל צערו בעגמת נפשו מזה שהוא מרוחק מאלקות הנה נשבר לבבו במאד ובא בקול נשבר ואם היות דעיקרו הוא צעקת הלב, אבל עכ"פ יש לו קול רק שהוא קול נשבר ואינו פשוט וממושך כמו הקול דתקיעה אבל תרועה הוא ילולי יליל דוהו ענין יללה מה שהפסקים מרובים על הקול והוא מפני הצער העמוק במאד שבא רק בצעקת הלב בקלא פנימאה דלא אשתמע וזהו דמצות שופר בכוונתה הרוחני' הו"ע התשובה, ומצות היום בשופר דעבודה דר"ה הו"ע התשובה וכמ"ש הרמב"ם הלכות תשובה פ"ג ה"ב אעפ"י שתקיעת שופר בר"ה גזירת הכתוב רמו יש בו כלומר עורו ישנים משינתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושונים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם והיינו אם היות דתקיעת שופר בר"ה היא מצוה, וכל מצוה הן המצות שלא נתגלה לנו טעמם ואף גם המצות שנתגלה לנו טעמם

בין שבא מפורש בתורה ובין שבא במסורה בקבלה או שמוכן עפ"י השכל הנה להיותו מצוה הבאה מאת המצוה ית' הנה כולם כאחד גזירות המה בלי הבדל כלל אם המצוה היא אחת מן המצוות המשפטיים או עדות או חוקים ועם היותה גזירת הכתוב הנה בכל זה צריכים לידע ולהבין הרמו שבהמצוה וטעם הדבר הוא לפי דכל מצוה היא סגולה פרטית מה שפועלת בעושה את המצוה וכמאמר לא ניתנו המצוות אלא לצרף בהן את הבריות דבכל מצוה ומצוה הנה מלבד 'קיום המצוה בפועל הנה יש בזה כוונה מיוחדת לצרף את האדם ולזככו מאכען אים ריינער און איידעלער וכמו במצוות תפילין דמצוה בשני בתי תפילין האחת להניח בראש והשני לקשור בנרועו נגד הלב דכך הוא רצה"ע והרמו בזה הוא דתפילין פירושו התקשרות והכוונה דהראש והיד יהי' מקושרים ע"י הלב לעשות בתו"מ ובמדות טובות כל מה שצריכים לעשות ולמנוע עצמו ממה שאינם צריכים לעשות היינו שבהמצוות יש בקיומה ב' ענינים הא' קיום רצה"ע בפו"מ והב' קיום הרמו של המצוה וכללות המצוות הם גזירת הכתוב וכמו שהוא בכל המצוות הנה כן הוא במצוות שופר שהוא גזירת הכתוב דקיום המצוה צריכה להיות לפי שהוא רצון העליון אבל בכדי שתפעול סגולת פעולתה לצרף ולזכך את האדם הנה זה ע"י ידיעת הרמו שבמצוות שופר והוא מה שבא לעורר על ענין התשובה והתשובה האמיתית באה בדרך פרטי דוקא, וכן הוא סדר התשובה דתחלה באה באופן כללי שהוא שב ומתחרט על כללות מעמדו ומצבו הלא טוב ומחליט בעצמו לעמוד במקום טוב, דכל זה בכללות עדיין ואח"כ צריך להיות התשובה פרטית על כל דבר ודבר בדרך פרט דתשובה זו הפרטית היא צריכה לבוא בסדר מסודר לתקן את העבר של הענין הפרטי אשר עליו הוא שב ומתחרט, היינו דאינו מספיק זה שמעתי יהי' טוב אלא שצריך גם לתקן את העבר, דזהו"ע התשובה שהיא חרטה על העבר וקבלה טובה על להבא, וכמו בגשמיות מי שהוא בעל חוב, אם כי מעתה הוא משלם בעתו ובזמנו צריך גם לשלם את חובו מעבר.

ג.

וזהו אעפ"י דתקיעת שופר ברה"ה גזירת הכתוב שזה הוא מצוה וכל מצוה גם זו שיש עלי' טעם מפורש גזירה היא להיותה רצון העליון, וקיומה צריכה להיות לפי שכך נצטוינו אבל עם זה צריכים לידע את הרמו ולקיימו, כלומר עורו ישנים משינתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, דהנה מי שהוא ישן ה"ה שלם בכל אבריו וכחות נפשו כמו הער, אלא דגילוי הכחות הוא בהעלם ובהלישות דזהו"ע החלומות שהשכל ראי' ושמיעה הם בחלישות ונדמה לו ערבובי דברים ומלין דכדיבין דבעת השינה יודע הוא שזה חלום וכן הוא ברוחניות דישנם הישנים מעניני תו"מ היינו שהם אצלם בחלישות וכל מוחם ולבם מסור ונתון בעניני עולם והן כחולם חלום שנראה לו שני הפכים כאחד, דמתפללים ג"פ בכל יום ומקיימים את המצוות ועוברים גם עבירות כמו בתגלחת ובהעדר שמירת שבת או גם בחילול שבת והעדר הזהירות באכו"ש בעניני כשרות וישנם כאלו

ל א ג י ת נ ו : בראשית רבה רפמ"ד.

כ ח ו ל מ ח ל ו מ : ראה תורה אור פי' וישב ד"ה שיר המעלות.

שהם נרדמים שהם ישנים שינה עמוקה ושינתם ערבה עליהם וחלומותיהם נראים להם לאמת דהישנים יודעים שהחלום אינו אלא חלום שהוא שקר אבל הנרדמים חושבים את השקר לאמת וזהו עורו ישנים משינתכם דלהישנים מספיק ענין ההתעוררות אבל הנרדמים צריכים הקיצה והוא ע"י רעש וקול המחריד דהנה כתיב כי לא ידח ממנו נדח והרבה שלוחים למקום לעורר את האדם ולהזכירו לשוב אל ד' מהם שלוחים טובים וערבים במאד ומהם שלוחים קשים ומרים וכמו בגשמיות האב שבניו סרו מדרך הישר ומחזירם למוטב הרי יש בזה שני אופנים אם ע"י קירוב או ע"י ריחוק וכן הוא ברוחניות בשלוחי המקום לעורר את האדם לשוב אל ד' הרי יש ב' אופנים הא' ע"י השפעת רוב טוב בחייה או בני זמוןא שהוא חזק בבריאותו ומצליח בבני ובמוזנא ובכל אשר יפנה ישכיל, והב' ע"י יסורים בבני חייה ומוזנא וכמו שאנו רואים במוחש בטבעי בנ"א בעניני הסיבות לתשובה דישנם כאלו אשר בהיותם עניים וחלושים היו בקרירות לתו' ומצות וכאשר השי"ת השפיע להם רוב טובה בגשמיות בבני חייה ומוזנא הנה ע"י נתקרבו יותר לעניני התומ"צ להדר בהם ולתת צדקה ביד רחבה ולקרב את בני תורה ולהתדבק בהם. וישנם להיפך דכאשר היו עניים ושפלים היו קרובים לעניני תומ"צ ומתדבקים בבני תורה ונותנים צדקה כפי כוחם ומטריחים בגופם לעשות צדקה וחסד עם עניים, וכאשר השי"ת נותן להם עשירות ה"ה מתרחקים מהתומ"צ ומתרחקים מבני תורה ונעשים גסי רוח ובעלי גאווה וממעטים במצות הצדקה בכלל ובטרחת גופם בשביל צדקה בפרט, וכן הוא בענין הריחוק והיסורים ישנם כאלו אשר ע"י הריחוק ח"ו בביטושים גדולים בבני חייה ומוזנא מתקרבים וחוזרים בתשובה גמורה ויש אשר ע"י אדרבא מתרחקים ביותר וכשם דבני אדם משתנים בדעותיהם כך הם משתנים בטבעיהם ומדותיהם דלהישנים מספיק ענין ההתעוררות בלבד אבל הנרדמים צריכים הקיצה וזהו עורו ישנים משינתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם חפשו מעשיכם וחזרו בתשובה, דהנה בר"ה צריך להיות הג' דברים דמלכיות זכרונות ושופרות דכך הוא הסדר דעבודת ר"ה דמצות היום בשופר שהו"ע התשובה דתקיעת שופר הוא קיום רצוה"ע והרמו בהג' קולות תקיעה שברים תרועה הם ג' דרגי תשובה ונוסף על זה הם הפסוקי מלכיות זכרונות ושופרות, וזהו הרמו עורו ישנים משינתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה זהו מלכיות דחטא ועון הוא מה שעובר על ציווי המלך מלכו של עולם והתיקון לזה בקבלת עול מלכותו ית' להיות מסור לד' ולרצונו ית', וזהו ע"י התשובה דר"ה שמתחרט מאד ומתמרמר בנפשו על הריחוק שנתרחק ושב אל ד' בכל לבו להיות מסור ומשועבד אליו ית' לקיים רצונו ית' דעיקר התשובה היא על חסרון היראה דיראה אמיתית היא בעבודת עבד ובר"ה הוא העבודה בקבלת עול בנתינה ומסירה לאלקות אוועקגעבין זיך צו אלקות וזכרו בוראכם הו"ע זכרונות דזכרון למעלה הוא שזוכר את האמת דאמת ד' לעולם איך דהוי' ואלקים כולא חדי, דברכת ה' היא תעשיר, והתחבולות אינם מועילים כלל וזהו אשר לא יועיל כלומר אינו מועיל בעלמא דין וכשבאים להדין דבית דין של

כ כ י ל א י ד ח : ש"ב יד, יד : ל ב ל ת י יחה. — ראה הלי ת"ת

לרבנו הזקן פ"ד הג. תניא ספ"ט.

מעלה הנה טענות הטרדות לא יציל, והביטו לנפשתיכם והטיבו דרכיכם הו"ע שופרות שהי' במ"ת דאו נתייבנו בקיום התומ"צ ואו נחקק השם הוי' בנפשתינו כמ"ש פנים בפנים דיבר ה' עמכם שככה זה ביכולת' כל אדם לעמוד חזק נגד כל מונע ומעכב על קיום התומ"צ ולהתעורר בתשובה אמיתית.

ד.

וזהו דמצות היום בשופר דכללות ענין השופר הו"ע התעוררות תשובה ועיקרה בדרך קבלת עול מלכותו ית' וידוע דהקבלת עול דר"ה חלוק מענין הקבלת עול שבכל השנה, דקבלת עול שבכל השנה הוא למטה מכל הכחות פנימים והיינו להעמיד על עצמו לקיים המצות ולעשות כל מה שצריכים לעשות בפועל מבלי לחכות על אשר יתעורר בזה מצד ההבנה וההשגה כ"א לעשות בדרך הכרח וכפי' דקבלת עול גם אם מוחו ולבו עדיין בלתי מוכנים לזה, אמנם הקבלת עול דר"ה הוא בפנימיות ועצמות נפשו במסירה ונתינה לד' בשעבוד גמור והדברים ק"ו ומה בקבלת עול מלך בו"ד ה"ה מקבלו על עצמו בעומק נפשו לשמוע לקיים ככל אשר יצוה עליו במסירת נפשו ממש מכל שכן להבדיל הבדלות אין קץ בקבלת עול מלכותו ית' שהוא בעומק ופנימיות עצמות נפשו דזהו מה שכתפלות דר"ה מזכירין אותו ית' בתואר מלך ומלוכה כמאמר ותמלוך אתה הוא הוי' אליקנו המלך הקדוש, מלוך על העולם כולו בכבודך, ומקירות לבנו אנו צועקים המלך שתהי' התפשטות מלכותו ית' שידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו וגם אפילו מי שאינו רק נשמה באפו וכמו עד"מ בגשמיות דמי דבגלוי אינו נראה כלל שהוא חי ורק נשמה באפו כן הוא גם ברוחניות דמי שרק נשמה באפו בלבד גם הוא יודע דרק אלקי ישראל הוא מלך, ויודע גם מלכותו ית' בכל משלה, דהנה בר"ה הו"ע בנין המל' שממשיכים או בחי' כתר מל', דלכן נק' ראש השנה ע"ש המשכת בחי' כתר מל' שנמשך אז כמ"ש בפע"ה, וכתר מל' ענינו הרצון למלוכה דשרש ההמשכה הוא למעלה מעלה מאד בבחי' פנימית ועצמות אוא"ס ב"ה ובר"ה אנו אומרים זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון דכמו ביום ראשון בתחלת הבריאה שהי' בבחי' התעוררות רצון מצ"ע שנתעורר ברצון למלוכה וברצון על עולמות וכמא' בריש הורמנתא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה, דבריש הורמנתא דמלכא פירושו ברשות ורצון המלך דזהו בבחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום הנה כמו כן עכשיו דבכל ר"ה ור"ה כל הבריאה חוזר לקדמותו צריכים לעורר רצון למלוכה בבחי' רוממות ועצמות אוא"ס ב"ה, והו"ע בנין המל' שנבנית בעשרה ימים שמר"ה עד יוה"כ"פ דבכל יום ויום נבנית ספירה אחת, דספי' המל' מקור כל העולמות כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים דכל עולמים התהוותם ע"י ספי' המל' ואין מלך בלא עם לשון עוממות נבראים נפרדים דענין המלוכה אינו שייך כ"א כשיש נבראים בבחי' יש מה שעליהם תפשט המלוכה, ובכחות הגפש אנו רואין דמדת המל' חלוקה משארי המדות דכל המדות ענינם ענין הקירוב וכמו מדת

פ נ י ם ב פ נ י ם : דברים ה, ד.

ב ר י ש ה ו ר מ נ ת א : זוהר ח"א טו, א.

מ ל כ ו ת ך מ ל כ ו ת : תהלים קמה, יג.

החסד הרי ענינו קירוב וזה גורם ענין ההשפעה, וזהו מכלכל חיים בחסד דהחסד עצמו מחי' ונמשך בכלי תוך כלי עד שנמשך ובא בחסד ממש כפי הדרוש לבנ"א בגשמיות וכן הוא בכל המדות שהן השפעה בקירוב, אמנם מדת המל' בכחות הנפש ענינה הרוממות וההתנשאות, ולכן כללית ענין מלך ומלוכה הוא ע"י רוממות והתנשאות וכמא' המלך אין יושבין על כסאו ואין רוכבין על סוסו כו' דצריכים לרוממו ולנשאו ועי' מתגלה כח הרוממות וההתנשאות להיות מלך, והדוגמא מזה יובן למעלה בספירות העליונות דההפרש בין ספי' המל' לשארי ספירות דכל המדות הם בבחי' השתל' עו"ע דג"ר שבעלול מלבישים את הז"ת של העילה והעילה מתלבשת בהעלול דזהו השפעה בקירוב אבל ספי' המל' הרי עיקרה בבחי' התנשאות ומלכותא דארעא כעין מלכותא דרקי' דממלכותא דארעא אפשר לידע דוגמתה וענינה במלכותא דרקי' והוא דכמו במלכותא דארעא שהמלך מובדל ומרומם מן העם כן הוא גם במלכותא דרקי' דספי' המל' הוא דעצם האור מובדל ומרומם מהעולמות וכמ"ש והים עליהם מלמעלה שהוא בבחי' מקיף על י"ב בקר דעולם הבריאה ואינו נהפס ומתלבש בהם כ"א בבחי' מקיף והתנשאות וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו דגם בחי' שמו היינו מה שמלך שמו נקרא עליהם הוא נשגב לבדו ורק הודו וזיוו של שמו הוא על ארץ ושמים שהוא הארה מצומצמת לבד ועצם האור הוא מובדל ומרומם מהם ואם היות דעי' נעשו עולמות ביי"ע בבחי' יש וגבול הנה עם זה הנה עי' נעשה גם הביטול בנבראים, דזהו"ע המלוכה להיות נבראים בע"ג דעליהם תתפשט ענין המלוכה והם יקבלו עליהם עול מלכות שמים בביטול אליו ית' דעי' העלאה זו בקבלת עול דר"ה הנה נמשך שפע ברכה והצלחה לכל ישראל לכל השנה בגשמיות וברוחניות.

בס"ד יוס ב' דר"ה, תש"ב.

היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, דראש השנה נקרא יום מפני כמה טעמים דהשני ימים דר"ה כיומא אריכתא דמיא, והיינו דאין זה רק מה שהשני ימים נחשבים ליום אחד אלא דהשני ימים דר"ה הוא כיומא אריכתא היינו דכולא יומא, דהנה כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד דהמעת לעת הוא לילה ויום אמנם ראש השנה הוא יומא אריכתא דגם הלילה ליום יחשב והיינו דהשני לילות דר"ה הם מאירים כמו היום ולכן הנה בהשני לילות דר"ה צריכים למעט בשינה בכל האפשר ולעסוק בשירים ותשבחות באמירת תהלים כי העבודה דר"ה עשיית ויהיכ"פ צריכה להיות כעבודת עבד דידוע ההפרש בין

מ כ ל כ ל ח י י ם : ברכה שני' דתפלת י"ח.

ה מ ל ך א י ן : סנהדרין פ"ב מ"ה (בשינוי הסדר).

ו ה י ם ע ל י ה ם : מלכים א ז, כה. — ראה לקו"ת בלק, סת, א.

כ י נ ש ג ב : תהלים קמח, יג.

ה י ם ה ר ת : פיוט דראש השנה. — ראה ד"ה היום הרת (קונטרס קנין החיים).

ו י ה י ע ר ב : בראשית א, ה.

שר לעבד דהשר כל ענינו הוא בענינים שכלים והעבד הנה עיקר עבודתו הוא בעבודה פשוטה בקבלת עול דוקא, וזהו דר"ה נקרא יום דגם הלילה נקראת יום והיינו יומא אריכתא, ועוד זאת דהנה כתיב אתם נצבים היום דביום דר"ה הנה אתם כמ"ש אדם אתם ואמרז"ל אתם קרוים אדם נצבים ועומדים לזכות בדין, דנצב מורה על עמידה של מעלה, כמו והנה ד' נצב עליו, אלקים נצב בעדת אל, דגם בעת המשפט הגדול הנה אתם נצבים וזוכים בדין, וזהו היום הרת עולם דר"ה שנקרא היום הוא הרת עולם, דהנה בתיבת הרת יש ב' פירושים לשון הריון ולידה ולשון רתת ופחד, ופירושו היום הרת עולם כי היום נולד העולם כי בכל שנה ושנה נמשך חיות חדש על כל השנה ולכן נקרא ראש השנה דכמו שבאדם הרי הראש הוא כולל כל החיות שבכל האברים ובראש הוא ההשראה כללית ומהראש נמשך לכל האברים כן הוא בראש השנה שנמשך חיות כללי, לכל העולמות, והנבראים, והחיות בא בדין ומשפט דהיום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים אם יתחדשו ואופן התחדשותם והפירוש השני היום הרת עולם שהיום הוא יום רתת ופחד, היינט ציטערט די וועלט, דהנה כתיב ויהי היום ויבאו בני האלקים להתיצב על הוי' ויבוא גם השטן בתוכם ותרגם והוה ביומא דדינא רבא בריש שתא, דר"ה הוא יום הדין והמשפט דאז באים המלאכים מלאכי מליצי יושר ומלאכי תובעי דין ומשפט, דהנה מכל דיבור ומעשה שהאדם עושה בין שהוא דיבור ומעשה טוב ובין שהוא דיבור ומעשה רע נברא מזה מלאך והם המלאכים הטובים מהדיבורים ומעשים הטובים ומלאכים הרעים מדבורים ומעשים הרעים, בהם יש כמה דרגות חלוקות יש מלאכים טובים הנבראים מעבודתו הפרטית בתומצ"ו ומדות טובות וכן מלאכים הרעים מעניניו הלא טובים הפרטים ויש מלאכים הטובים שנבראו ממעשה הטוב של אחרים אבל הם בעבודתו הוא אשר הוא זיכה את הרבים בהתעוררות לקבוע עתים לתורה והם לומדים או בעניני מדות טובות וצדקה ויש לו חלק בהמלאכים שנבראו ע"י דבורי ומעשה הטוב של אחרים, וכן הוא להיפך במחטיאי הרבים דלכד המלאכים הרעים שלהם הנה יש להם חלק במלאכים הרעים שנבראו ע"י דבורי ומעשה הרע של אחרים והם תובעים דין ומשפט, וזהו היום הרת עולם דהיום דר"ה הוא יום רתת ופחד במורא גדול כי ביום הזה מעמיד הקב"ה במשפט כל יצורי עולמים ומה שאומרים עולמים הוא ע"ד דכתיב מלכותך מלכות כל עולמים דספי' המל' הוא שרש ומקור כל עולמים מתחיל מן בחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום עד בחי' מל' דעולם העשי' הרוחנית שהוא מקור העוה"ז דעולמים כולל כל העולמות מתחיל מעולמות הא"ס שלפני עולם אצ"י עד עוה"ז, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים דהוא ית' מעמיד בהמשפט דר"ה את כל יצורי עולמים, מהגלוי אורות היותר נפלאים באוא"ס שלפני הצמצום ופרצופים העליונים עד הנבראים היותר קטנים שמתחת זרועות עולם.

א ת מ נ צ ב י מ . . א ד מ א ת מ ו א מ ר ז " ל : דברים כט, ט. יחזקאל

לה, לא, יבמות סא, א.

ו ה ג ה ד ' . . א ל ק י מ נ צ ב : בראשית כח, יג. תהלים פב, א.
ו י ה י ה י ו מ : איוב א, ו. שם ב, א. — ולי' התרגום כאן מורכב משני

הכתובים.

ולהבין כ"ו ילק"ת מה שנת"ל להעבודה בר"ה הוא תשובה בחרטה על העבר וקבלה טובה על להבא והעיקר הוא הקבלת עול דקבלת עול דר"ה חלוק מהקבלת עול דבכל השנה שהוא רק בעבודה בפועל ממש בג' לבושי הנפש מחשבה דיבור ומעשה שלמטה מהכחות פנימים דמדות ומוחין אבל הקבלת עול דר"ה הוא בעומק ופנימית נפשו, וזהו דמצות היום בשופר דרמו השופר מורה על התשובה לקבל עליו עול מלכותו ית' דלכן הנה בר"ה מזכירים אותו ית' בתוארי מלך ומלוכה, דכשם שבתחלת הבריאה הנה בריש הורמנתא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה בריש הורמנתא דמלכא פירוש ברשות ורצון המלך דאו הי' ההתעוררות דרצון על הבריאה ורצון למלוכה מצ"ע אבל עתה צריכים לעורר ולהמשיך המלוכה של מעלה.

ה.

אמנם בכדי להמשיך בחי' המלוכה שלמעלה הרי צריכים לעורר תחלה הרצון למלוכה דהנה בכחות הנפש אנו רואין דכל המדות. הנה התפשטותן תלוי עפ"י הרצון והתענוג המלוכש בהם כמו מדת הטוב הנה גם מי שמדה זו היא אצלו בהתגלות טובה וטבע הטוב להיטיב חסדו בכל זה הרי עיקר התפשטות טובו וחסדו תלוי רק עפ"י הרצון והתענוג דאם אין רצונו מסכים בהטבת חסד זה מטעם הכמוס לרצונו אינו מטיב כלל וכן הוא בכל המדות דאופן התגלותם והתפשטותם תלוי לפ"ע הארת הרצון בהם אם במיעוט או בהתרחבות, וכן הוא גם במדת המלוכה שהו"ע התנשאות על זולתו תלוי ברצון אם רצונו מתלבש במדה זו אוי תתפשט ואם לאו אין מדה זו מתפשטת כלל, והיינו דתחלה צריכים לעורר הרצון שירצה בהתפשטות כח עצם המלוכה הכלולה בנפשו, דהנה מדת המלכות שהיא כח ההתנשאות הנה כשם דכח זה חלוק מהכחות דחסד והדומה בענינם דשאר הכחות הם באים בקירוב וכח ההתנשאות בריהוק דוקא הנה כן הם חלוקים גם בעניניהם כמו שהם בהעלמם, דכל הכחות הנה הם נמצאים בהעלם שישנו במציאות כמו השלהבת בתוך הגחלת אמנם כח ההתנשאות הנה הוא בהעלם שאינו במציאות כמו האש בצור החלמיש, ולזאת הנה גילוי כח ההתנשאות שהוא מדת המל' תלוי בהתעוררות הרצון שירצה בהתפשטות כח עצם המלוכה הכלולה בנפשו, והתעוררות רצון זה בא ע"י קבלת עול מלכותו דזהו"ע ההכתרה מה שמכתירים את המלך בכתר מלכות והוא מה שהעם מראים ביטולם אליו, בהתגלות עצם נפשם בפנימיותם שמקבלים מלכותו בחפץ ורצון נפשם הנה עי"ז מעוררים אצלו הרצון בהתפשטות המלוכה, והדוגמא מזה יובן למעלה במלכותא דרקייע דספי' המל' הנה היא מדה אחת ממדותיו ית' דהתגלותה והתפשטותה תלוי ברצון, דאם רצון המאציל שנק' כתר עליון מאיר בה או מתפשט מדת המל' לפי שהעיקר תלוי בהרצון, וזהו אמרו לפני מלכיות היינו לעורר רצוה"ע בחי' כתר להיות התפשטות ספי' המל' בע"ס, ובוה יובן המאמר כתר עליון איהו כתר מל' דלכאו' אינו מובן כלל איך הוא דכתר עליון הוא כתר מל' הלא הם בחי' ודרגות חלוקות בתכלית, אך יובן עפ"י מאמר הידוע נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן דנעוץ תחלתן בסופן דבחי' כתר מל' הרצון

למלוכה הנה שרש שרשו מכתר עליון רצון המאציל ב"ה וסופן בתחלתן דגם בתחלת המחשבה ורצון פשוט עלה הרצון דאנא אמלוך, וגם רצון המלוכה עצמו שבכתר דאצ"י עלה במח' תחלה שהיא מחשבה הפשוטה הנק' רצון הפשוט ונקרא בחי' מל' דא"ס שנעשה כתר לאצ"י בכלל והוא בחי' מח' דאנא אמלוך וגם מח' זו דאנא אמלוך שנק' מל' דא"ס עלה ג"כ במח' תחלה בבחי' כתר הכללי שבעצמות א"ס ב"ה לפי שנערץ סופן בתחלתן עד רום המעלות, וכן הוא סדר ההמשכה מלמעלה למטה דבתחלה ה' ההתעוררות דבחי' כתר הכללי ונמשך בחי' מל' דא"ס שנעשה כתר לאצ"י בכלל ונמשך בחי' מלכות דאצ"י וכן כל המדרי' בזה אחר זה, דזהו ביאור המאמר בריש הורמנתא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה דברישי הורמנתא דמלכא הוא ברשות ורצון המלך היינו באוא"ס שלפני הצמצום בחי' כתר הכללי גליף גליפו בטהירו עילאה הם בחי' אותיות וידוע דאותיות הוא בבחי' מל' והיינו בחי' מל' דא"ס דזהו הגליפו דבא מרצון ורשות המלך, וזהו אמרו לפני מלכיות לפני דוקא דבכדי להמשיך בחי' הענג והרצון במלוכה צריכים להמשיך ממקור כל התענוגים ורצונות העליונים הנק' רעווא דכל רעוין או עתיקא דעתיקין סתימו דכל סתימין היינו מהתחלה ששם נערץ הסוף מעשה דמלוכה על עם והוא בבחי' מקור כל התענוגים הנעלמים להמשיך משם הענג ורצון במדת המלוכה להיות חפץ ומתענג בה, והתעוררות זו הוא בשרש הראשון להיות בחי' מח' אחת דאנא אמלוך שהוא בחי' מל' דא"ס צריכים להמשיך ענג זה מלמעלה היינו ממקור ענג הנעלם שבעצמות שהוא בחי' כתר כללי להיות נמשך בחי' ענג הנעלם הזה להיות נק' מל' דא"ס להוות כל העולמות מרכ"ד עד סוכ"ד, וכן הוא גם בבחי' מל' דאצ"י בכדי שיהי' בחי' המל' להוות עולמות בי"ע צריכים להמשיך בחי' כתר מל' הוא בחי' הרצון והענג למלוכה מבחי' כתר עליון ששם עלה במח' תחלה הרצון והענג במלוכה בהעלם וזהו מלכותך מלכות כל עולמים דמלכותך הוא בחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום, וממנו נמשך בחי' הקו להיות מקור לעולמות, ומלכות כל עולמים הוא בחי' מל' דאצ"י להיות מקור לעולמות בי"ע בפרט, וכל זה צריכים להמשיך מבחי' מקור הנעלם שבעצמות א"ס ב"ה, וזהו אמרו לפני מלכיות לפני דוקא דבכדי שיהי' ענין המלוכה צריכים להמשיך מפנימיות ועצמות אוא"ס ב"ה בשרש הראשון.

ו.

אמנם ע"י מה ממשיכים בחי' המלוכה מפנימיות ועצמיות אוא"ס ב"ה בשרש הראשון הנה זה ע"י: שתמליכוני עליכם היינו הקבלת עול מלכות שמים בנש"י שמקבלים עליהם עול מלכותו ית' ברצון וחפץ נפשם בהתגלות עצם נפשם והר"ע השעבוד שמשעבדים א"ע לאוא"ס ב"ה, וכמו בנשמימות ענין השעבוד הוא כאשר אחד משעבד א"ע לחבירו ה"ה צריך לעשות רק מה ששייך לחבירו ולא לזולתו כלל, הנה כן הוא ברוחניות השעבוד לאלקות שלא יהי' לו רצון אחר כלל, וזהו ע"י הקבלת עול דר"ה שהוא למעלה מכל הכחות גם הכחות מקיפים דרצון וענג שמשעבד א"ע רק לד' לבדו ער גיט זיך אָוּעק אין גאַנצן צו אלקות, וכן ענין התשובה שבר"ה דכל עצמו ניוון ממקומו ונמשך לד' בהתפעלות פנימי שבנפש בצעקת הקול ובצעקת הלב בקלא פנימאה דלא אשתמע בקול כ"א בצעקה

פנימית דגנוחי גניח וילולי ליליל אנא המלך הקדוש, הנה ע"י הביטול הפנימי והעצמי בקבלת עול מלכות שמים ותתעוררות היראה הגדולה בפנימיות הנפש מעורר למעלה בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס להיות רצון למלוכה דהו"ע כתר מל' שנמשך ברה"ה, וההמשכה הוא ע"י עבודת הנבראים כמ"ש אדם אתם ואמרז"ל אתם קרוים אדם, ומתאי טעמא הנה הקביעות דרה"ה הוא ביום ברוא אדה"ר שהוא ביום ששי למע"ב דבכ"ה באלול נברא העולם וביום הששי לבריאה שהוא יום ברוא אדה"ר הוא ר"ה דלהיות המשכת המל' היינו מלוכה שלמעלה צריכים לעורר בחי' כתר מל' דזה הוא רק ע"י קבעומ"ש בבחירה ורצון לקבל עליו עול מלכות שמים לשעבד עצמו ושייך רק באדם, ואדה"ר אמר ד' מלך גאות לבש שהמשיך גילוי המלוכה ע"י הקבעומ"ש הנה כן נקבע לדורות דנשי ע"י הקבעומ"ש שמקבלים עליהם עול מלכותו ית' ברה"ה ממשיכים בחי' כתר מל' להיות הפץ ומתענג במלוכה, וזהו דכתיב ויהי בישורן מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל, ובפי' ישורן הוא לשון יושר והיינו השואות הקוין דחוי"ג, וזהו קו האמצעי דתי' שעושה ההתכללות וההשואה בהקוין ע"י שם מ"ה דאיהו אור האצ"י שזהו עיקר בחי' התיקון בפרצוף אדם דהאדם הוא כלול מרמ"ח אברים פרטים דכל אבר ואבר הוא כלי פרטי לכח מיוחד ועם זה הרי כולם משלימים זה את זה ומתאחדים כולם בפעולתם מבלי אשר ימצא ראש וסוף דהראש נותן חיות בהרגל והרגל מוליך את הראש ומגביה אותו עד כי הגבהת הראש הוא תלוי בהרגל, וכן הוא ברוחניות במעלות הנשמות דיש נשמות שהם בבחי' ראש וכמו ראשי אלפי ישראל דבהן ועל ידם נמשך בחי' החיות הרוחני וההשפעה לשארי הנשמות כהמשכת והשפעת החיות מהראש באדם לכל האברים ויש נשמות שהם רק בחי' רגל בלבד אבל גם בהם יש מעלות גדולות ועצומות במאד עד שהם בבחי' ראש לגבי הנשמות הגבוהות היינו שהנשמות שהם בבחי' רגל הם משלימות את הנשמות שהם בבחי' ראש וכמ"ש במשה שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו דנשמות בני ישראל הם בבחי' רגלים לגבי נשמת משה שהוא בבחי' ראש לגבי נשמות בני"י, דזהו דכתי' והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה דמשה ראה ספרו של אדה"ר וראה דור ודור ופרנסיו וראה דור בעקבות משיחא שלא יהי' בהם ענין ההכנה וההשגה באלקות בכלל ובפרט לגבי מעלת מדריגת משה דאין זה נחשב למאומה אבל ראה כי יהיו כאלו שיהיו בעלי מסירות נפש בפועל על עניני קיום התומ"צ והראש מרגיש את כל האברים אפילו הצפרנים הנה בהיות משה ראש ישראל הרגיש את מעלתם של בני"י הפשוטים הבעלי מסירות נפש וגודל הקורת רוח שלמעלה מעבודתם ומוזה הי' עונה שלו שחשב שהם בפשטותם הם במדריגה גבוהה יותר מידיעותיו והשגותיו באלקות לפי שהראש מרגיש את כל האברים וזהו אשר אנכי בקרבו שהוא ספי'

ד ב כ " ה ב א ל ו ל : ויקר רפכ"ט. סדר"א פ"ח. פסיקתא. ומשרו"ל בתשרי
 נבה"ע — גמר ברייתו קאמרינן (ר"ן ר"ה פ"א).
 ד' מ ל ך : תהלים פג, א. וראה סדר"א פ"א.
 ו י ה י ב י ש ו ר ו ן : דברים לג, ה. ראה לקו"ת ר"פ נציבם.
 ש ש מ א ו ת . . . ו ה א י ש מ ש ה : במדבר יד, כא. שם יב, ג.
 ד מ ש ה ר א ה : שמות רבה פ"מ, ב.

הכתר זוכה לזה ע"י רגלי העם הנשמות דבנ"י, דהנה בחי' נשמת משה הוא מבחי' חכ' דאצי' כמ"ש מן המים משיתיהו דמים הוא בחי' חכ' וכת' וירא ראשית לו וכת' ראשית חכ', וספי' החכ' בלתי משגת את בחי' הכתר בעצם פנימיות מהותה העצמי כמו שהוא בעצמותה כמ"ש והחכמה מאין תמצא, וע"י השש מאות אלף רגלי העם שהם הנשמות דבנ"י הנה זכה משה לבחי' אנכי שהוא בחי' הכתר להיות בקרבו וכמאמר כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל, וטעם זכות הגדול הזה הנה בעיקרו לפי שמשה הי' מוכה את הרבים וכת' טוב עין הוא יבורך כמארז"ל שהתורה ניתנה למשה והוא נהג בה טוב עין ונתנה לישראל, וזכות הרבים תלוי בו לכן זכה לגילוי בחי' כתר וזהו"ע השלימות מה שהנשמות משלימים זה את זה, וכן הוא בכללות ענין הנשמות שהם משלימים זה את זה מבלי אשר ימצא ראש וסוף כי אב אחד לכלנו, והיינו דלבד זאת מה שהאדם יראה לעינים ויכול להיות דעליונים מה שהאדם חושב שהוא במעלת עליון הנה באמת הוא למטה, ותחתונים מה שהאדם חושב שהוא איש פשוט והוא למטה הנה באמת הוא למעלה הנה לבד זאת הרי אב אחד לכלנו, וזהו ויהי בישרון מלך דע"י האדם דעיקרו התכללות ומקבל עליו עול מלכות שמים בפנימיות נפשו הנה עי"ז ממשיכים בחי' כתר מל' להיות נמשך הרצון למלוכה.

וזהו היום הרת עולם, דהיום הוא לידת העולם, והיום הוא רתת העולם בפחד זמורא גדול מפני אשר היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, אבל בנ"י עומדים ונצבים במשפט וזוכים בדין וזהו אם כבנים, אם מצד המעלה דנש"י שהם נחשבים כבנים כמ"ש בנים אתם לד' אלקיכם, אם כעבדים מצד המעלה דנש"י שהם עבדי הוי' כמ"ש כי לי בנ"י עבדים עבדי הם, והיינו דבין כך ובין כך יהי' איך שיהי' הלא בנ"י הם בנים ועבדים וזוכים בדין, וזהו היום הרת עולם דעם היותו הרת עולם הנה ר"ה נקרא יום שהוא אור ואין בו ענין הלילה כלל כמ"ש אל' ה' ויאר לנו בגילוי אור פנימי ועצמי באהבה עצמית, דע"י קבלת עול מלכות שמים אמיתי נעשים כלים טהורים לשפע ברכה העליונה ברוב טוב גשמי ורוחני.

בס"ד שבת תשובה, תש"ב.

שובה ישראל עד הוי' אלקיך, וצ"ל מהו אומרו עד הוי' אלקיך ולכאור' הוי' לוי' למימר שובה ישראל להוי' אלקיך, דענין התשובה הוא החרטה על העבר מה שנתרחק מאלקות ועבר על כמה עניני המצות הן במ"ע והן במל"ת ומקבל עליו

מן המים... וירא ראשית... רראשית חכ' : שמות ב, יו"ד.
 דברים לג, כא. תהלים קיא, יו"ד.
 והחכה מה מאין... כלום נתתי : איוב כה, יב. ברכות לב, א.
 טוב עיני... כמארז"ל : משלי כב, ט. נדרים לח, א.
 בנים אתם... כלי : דברים יד, א. ויקרא כה, נה.
 אל' ה' : תהלים קיח, כו.
 שובה ישראל : הושע יח, ב.

להיות מעתה נוהר לקיים את המצות ושב אל ד' להיות מקורב לאלקות והי' צ"ל להוי' אלקיך ולמה אומר עד הוי' אלקיך ועוד צ"ל דהנה ענין התשובה היא דבר וענין פרטי בכל אחד ואחד לפי מה שהוא בטבעו ועניניו דאינו דומה מי שהוא מתון בעצם טבע תולדתו למי שהוא מבוהל ומרותח בטבעו וכן במי שהוא בעל הנאה ואוהב את עצמו ויקר בעיני עצמו במאד למי שהוא בטבעו אינו בעל הנאה ומסתפק במועט ויש חילוקים בבנ"א בטבעי הנה"ב שלהם יש מי שהנה"ב שלו הוא מרותח בטבעו וחזק ברצונותיו ותאוותיו והוא שור נגה, ויש אשר הנה"ב שלו הוא עז פנים ביותר וממלא תאוותיו כבהמה ממש מבלי אשר יתבושש כללי, דכללות ענין הבושה הוא מדרכי האנושית כמו שהוא במוחש בהפרש בין אדם לבהמה, דהבהמה אין לה שום בושה כללי, וכאשר האדם מתנהג כבהמה הוא גרוע מבהמה דבהמה הרי אין לה דעת ואדם יש לו דעת וכאשר אין הדעת מעכב עליו מלהתנהג כבהמה ה"ה גרוע מבהמה, ויש מי שהנה"ב שלו הוא מתון וקר שאינו מתאוה לתאוות גופנים כ"כ, וגם כאשר הוא חפץ ומתאוה באיזה תאוה הנה בקל אפשר לפעול עליו שלא יחפוץ א"כ הרי בנ"א חלוקים בטבעם ובטבעי הנה"ב שלהם אשר לפי טבעם וטבע הנה"ב שלהם כן הוא הנהגתם בכל עניניהם א"כ הרי בהכרח אשר התשובה תהי' ג"כ באופנים שונים וכשאומר שובה ישראל עד הוי' אלקיך משמע שהיא מדריגה אחת לכל השבים אליו ית' ולכאוי' דכאשר הם חלוקים בעניניהם לפי טבע מדותיהם הרי צריכים להיות חלוקים גם באופני התשובה.

ולהבין כ"ז צריכים להקדים תחלה מה שנת"ל דהעבודה דר"ה הוא להמשיך בחי' המלוכה שלמעלה, והוא לעורר הרצון למלוכה דמדת המלוכה חלוקה משארי המדות מה שהיא נעלמה בעולם שאינו במציאות וההתגלות באה ע"י עבודה גדולה בקבעו' דוקא וזהו ויהי בישורון מלך דישורון הו"ע התכללות הקיין ע"י שם מ"ה אורח האצ"י שהוא מעלת התיקון דעיקרו התכללות מה שמדרי' אחת משלמת את זולתה כמו אדם הכולל מאבריו המשלימים זא"ו.

ז.

וביאור הענין הוא דהנה עולם התיקון בכלל ועולם האצ"י וישראל בפרט נקראים בשם אדם, ולכן הנה השם דאצ"י הוא שם מ"ה דתיקון כמאמר דאיהו אורח אצ"י, ומ"ה בגימט' אדם וישראל נקראים אדם כמ"ש אדם אתם ואמרז"ל אתם נקראים אדם, דמעלת אדם מורה על ענין ההתכללות דכשם שבגוף יש בו אברים מיוחדים אשר כל אחד מהם חלוק מזולתו במזגו תכונתו חיותו ופעולתו, והיינו דבכל אחד מהם הנה חיותו ופעולתו הוא לפי אופן תכונתו ומזגו, ועם זה ה"ה מתכללים בהתכללות כללי דכולן נשמעים אל הרצון ובהתכללות פרטי מה שכל אבר משלים את זולתו וכמו שאנו רואים במוחש דשלימות פעולת הראש והלב תלוי לפי פעולת האברים וכן פעולת האברים תלוי בשלימות הכבד הלב והראש והיינו דהאברים שבגוף כלולים זמ"ז ומשלימים זה את זה הנה כן הוא גם בכללו' ציור קומה דנש"י שמשלימים זה את זה וכמאמר אומה זו (ישראל

רש"י) כגפן נמשלה (גפן ממצרים חסיע, רש"י) זמורות שבה אלו בעלי בתים (דמה הזמורה הזו מוציאה לולבין ועלים ופרי והוא עיקר הגפן, כך בעלי בתים גומלי חסד ומחזיקים ידי עניים ומפוזרים ממונם למלכות בשביל אחיהם ומתקיימים על ידם) אשכולות שבה אלו ת"ח, עלין שבה אלו עמי הארץ (עלין שבהגפן סובלין הרוח ומגינים על האשכולות שלא יכם שרב ושמש ורוחות כך עמי הארץ חורשין וזורעין וקוצרין מה שת"ח אוכלין רש"י) והיינו דשלחי מתם ליבעי רחמי אתכליא על עליא דאלמלא עליא לא מתקיימין איתכליא, וכן הוא ביששכר וזבולון דכתיב שמח וזבולן בצאתך ויששכר באהליך דכתי' ומבני יששכר יודעי בינה לעתים ואמרז"ל דנבונים אפי' בימי משה לא אשתכחו משה הוא בחי' חכמה ובני יששכר יודעי בינה לעתים שהוא בחי' בינה, דיש יתרון בהשגה והבנה על ההשכלה, דבהשגה הרי הענין המושג הוא נתפס אצלו בתפיסא משא"כ בהשכלה הרי כללות המושכל עדיין רופף בידו ולכן הנה אמינת ענין ההשכלה הוא ע"י בינה שבחכ' דחכ' מצ"ע היא נקודה ובאה בדרך הברקה ורק ע"י בינה הכלולה בחכ', דזהו מ"ש בספר יצירה הבן בחכ' שהיא בינה הכלולה בחכ' שמשלמת את החכ' ואמר בס"י ותכם בבינה דחכ' הכלולה בבינה משלמת את הבינה והיינו דחוב"ב משלימים זא"ז ועם זה יש יתרון בהשלימות דחכ' שנעשה ע"י הבינה מהשלימות דבינה שנעשה ע"י החכ', דהשלימות דבינה שנעשה ע"י החכ' הוא רק מה שהחכ' שהיא הנקודה שומר את האורך ורוחב שבההשגה שלא יתפשט ביותר, דבאמת הנה ההתפשטות הוא התרחבות השכל וכל מה שמתפשט ומתרחב ביותר מתגלה שכל יותר וכמו שאנו רואים במוחש בענין החריפות דבחריף ענינו לחלק כל סברא וסברא לחלקים דקים ומראה את עומק השכל שבזה ומוצא את הבכך העולה מהסברא להיתר או לזכות עד"מ ואחרי כן מתעמק יותר ומעלה סברא אחרת הפכית מהסברא הראשונה ומבארה ומסבירה בטוב טעם ומוצא את הבכך מהסברא היא לאיסור וחוזר חלילה כמה פעמים דבכל פעם מתגלים שכלים עמוקים ביותר, ועם היות דלענין פסק הלכה המתון נעלה יותר אבל בענין ריבוי השכל הוא בחריף יותר מכמו שהוא במתון וכן בענין השלימות שנעשה בבינה ע"י החכ' הוא רק בענין הגבלת המושג אבל לא בענין השכל, משא"כ בענין השלימות שנעשה בחכ' ע"י הבינה הנה הוא בגוף ועצם הענין של ההשכלה דלולי בינה הכלולה בחכ' אז מתעלמת הברקת נקודת ההשכלה והי' כלא הי' וכמו שאנו רואים במוחש דלפעמים מבריק איזה נקודת השכלה במוחו של אדם אשר כרגע אור לו במוחו וכרגע מתעלמת ואינו זוכר כל מאומה, אמנם בענין השלימות הנה חוי"ב משלימות זא"ז וכן הוא בכללות ציור קומה דנשיי שמשלימות זא"ז ובמ"ת כתי' ויחן שם ישראל נגד ההר דכולם כאיש אחד, דענין האחד הוא התכללות הפרטים דזהו ההפרש בין אחד ליחיד דיחיד הוא מה שיחיד בעצם ואחד הוא התאחדות והתכללות הפרטים.

ש מ ח ז ב ו ל ו ן . . . ו מ ב נ י י ש ש כ ר : דברים לג, יח. דברי הימים א יב, לג.

ו א מ ר ז " ל : עירובין ק, ב.

ו י ח ן י ש ר א ל . . . כ א י ש א ח ד : שמות יט, ב. מכילתא שם.

ח.

וזהו אדם אתם, דמעלת אדם שהו"ע ההתכללות והשלימות שמתכללים יחד ומשלימים זה את זה הוא רק בנש"י דהראש מרגיש מעלת הרגל, והרגל מגביה את הראש, וכתיב זאת התורה אדם דהתורה ג"כ נקראת אדם דתורה ומצות יש בהם ענין ההתכללות מה שהם משלימים זא"ז כאברי האדם וכמאמר רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא ומצוה גוררת מצוה ולפעמים הנה העוסק במצוה פטור מן המצוה לפי שמשלימים זא"ז וכן במצות הצדקה דתמכין דאורייתא שהוא בחי' רגל שמשלים את הראש, דזהו הטעם שאמרו לישתתף אינש נפשי' בהדי ציבורא קודם התפלה לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך שיהי' גשלים ע"י זולתו בחיבור כללות קומת אדם, והאדם הוא תכלית הבריאה ובחיר הנבראים וכמ"ש בראשית ברא אלקים ואמרז"ל בראשית בשביל ישראל שנקראים ראשית ולכן הנה ע"י עבודת נש"י בלימוד התורה ובקיום המצות הרי נמשך אחדות ה' בכנס"י ובהם ועל ידם נמשך אחדות ד' בעולם ובנבראים והוא ע"י ההתכללות בכללות הציור קומה דנש"י ובוה יובן מה שאמרו והוי שפל רוח בפני כל אדם היינו יהי' מי שיהי' אף גם מי שהוא פשוט ביותר, דהפשטות הוי עיקר דאמיתת ענין יראת שמים הוא בפשטות דוקא וכמו שאנו אומרים ונפשי כעפר לכל תהי', דאין זה מצד השפלות לבד מפני שצ"ל שפל בעינינו אלא זהו מצד האמת ואין כאן שפלות כלל, לפי שהאמת כן הוא דכל אדם טוב ממנו להיות שבאמת נמצא איזה יתרון מעלה טובה בזולתו מה שאין בו כלל, ועל ידי זולתו נשלם חסרונו, וכמו באברי הגוף הרי אין שום אבר לבטלה ויש לו פועל מיוחד בגוף האדם אשר בפעולתו זאת הוא הראש וכל האברים מקבלים ממנו ומשתלמים על ידו הנה כן הוא בכללות ציור קומת בני אדם שהם גוף אחד דבכאור"א יש יתרון שמשלים את זולתו וחבירו מקבל ממנו ונשלם על ידו, וזהו שאמרו איזהו חכם הלומד מכל אדם, דהנה מין המדבר שהוא היותר נעלה ומובחר בהנבראים העליונים והתחתונים ונקרא בריאה התיכונית לפי שהוא כלול מהתחתונים והעליונים וכמאמרם ז"ל ששה דברים יש באדם שלשה כבהמה ושלישה כמלאכי השרת, דבהמה הוא תכלית השפלות כמ"ש ורוח הבהמה היורדת היא למטה ומלאכי השרת הם תכלית המעלה דמלאכי השרת הם מלאכים בעולם הבריאה שהם בעלי השגה גדולה באלקות, וכשהאדם כלול מתכלית השפלות ותכלית העילוי הרי ההתכללות

ז א ת ה ת ו ר ה : במדבר יט, יד.

ר מ " ח פ ק ו ד י נ : ראה תקוני זוהר תי' ל'.

ו ל פ ע מ י מ : יעוין בספרים שהובאו בשדי חמד כללים אות ע' כלל מה וכלל

צא סק"י.

ל י ש ת ת פ . . . ו א ה ב ת : ראה פעי"ח שער עולם העשי ספ"א. ס"י האריו"ל שם.

ב ר א ש י ת . . . ו א מ ר ז " ל : בראשית א, א. רש"י ורמב"ן עה"ת שם

(ראה ויקר פליו, ד).

ו ה ו י ש פ ל : אבות פי"ד, מ"י.

ו נ פ ש י כ ע פ ר : תפלת אלקי נצור.

א י ז ה ו ח כ מ : אבות רפ"ד.

ש ש ה ד ב ר י מ . . . ו ר ו ח ה ב ה מ ה : חגיגה טו, א. קהלת ג, כא.

ד מ ל א כ י ה ש ר ת : ראה זחי"ב קעג, סע"א. קהלת יעקב מע' מלאך.

באה ממדרי' גבוה יותר, והמין המדבר יש לו ד' תוארים אדם איש גבר אנוש, דשני שמות אדם איש הם תוארים עצמיים דאדם הוא תואר השכל ואיש הוא תואר המדות כמ"ש כאיש גבורתו ושני השמות גבר אנוש הם תוארי השמוש דגבר מורה על התוקף והריבוי, ואנוש מורה על המיעוט והחלישות וזהו איזה חכם הלומד מכל אדם, והיינו דלהיות אשר כל אחד ואחד יש לו איזה יתרון לגבי זולתו הנה כל מין המדבר הוא בדרגא אדם דבאמת הנה גם תואר איש שמורה על ענין המדות הוא ג"כ ממעלת אדם דענין המדות שהם מעלת מין המדבר הם רק המדות שבאים עפ"י השכל, ולא ענין המדות עצמיים שהם רק מדות הבע"ח, דהבע"ח הם בעלי מדות בעצם מהותם וכל אחד מהם יש לו מדה פרטית דהנשר רחמני והעורב אכזרי ולעולם לא יחליפו טבעם דהרחמני לא יתאכזר והאכזרי לא ירחם דזהו"ע המדה אשר תמיד היא מה שהיא לא יוסיף ולא יגרע משא"כ מדות בני"א הם עפ"י השכל והיינו שהם תוצאות השכל, דער שכל אויספיר, נמצא הנה גם המדות שהוא איש הנם באמת ממעלת אדם ואף גם מי שהוא בעל מדות טובות בטבע תולדתו הוא ממעלת אדם, וזהו הלומד מכל אדם דכללות מין המדבר הוא במעלת אדם מפני היתרון שיש בכל אחד וחכמתו הוא מה שמוצא מה להתלמד אפילו מפחות ערך ולהשתמש בו כעבודת הוי' דזהו"ע כללות ענין ההתכללות מבלי אשר ימצא ראש וסוף, ולהיות כן שחבירו יש לו יתרון עליו והוא נשלם על ידו צריך להיות נכנע אליו וזהו והוי שפל רוח בפני כל אדם.

והנה כללות ענין הכניעה הוא מדרכי התשובה והוא לפי דהכניעה בא מן ההתבוננות וההסתכלות במהות עצמו, דכאשר האדם מבקר את עצמו בכל פרטי עניניו ורואה שפלות עצמו לא רק בהענינים הפרטים אשר חטא ואשם כ"א על הסיבה הכללית מה גרם לו להתרחק מאלקות ולהיות סמוך לענינים האלו אשר חטא בהם, אשר מזה הנה נכנע לבבו יותר מכמו מה שנשבר לבבו על ענינים הפרטים הלא טובים או גם הרעים שלו, יהי' איך שיהי' אינם אלא ענינים פרטים בלבד, אבל הסבה הכללית הגורמת אפשרית הענינים הפרטים היינו הריחוק מה שהתרחק מאלקות ובמילא הוא עלול להיות עובר על רצונו ית' הנה זה פועל נגיעת הלב והיא התשובה הכללית שהיא גורם להתשובה על הפרטים וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך, ואומר עד הוי' אלקיך ואינו אומר להוי' אלקיך לפי שבתביבת עד יש בו רמו עקרי והוא דבתשובה הכללית צריך להיות שגיגע בבחי' עד ולא עד בכלל, דהנה ידוע דסליחת עוונות בכלל וענין להתקבל ע"י התשובה הוא דוקא מאוא"ס שלמעלה מסדר השתל' דהרי בסדר השתל' שם שייך ענין הפגם ושיהי' מילוי הפגמים זהו דוקא ע"י ואו"ס שלמעלה מסדר השתל', וזהו שממשיכים ע"י תשובה מעומקא דליבא וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש דבכדי להמשיך רצון מבחי' פנימיות ועצמות' ואו"ס להתקבל התשובה הנה זה הוא ע"י בקשו פני עומק ופנימיות הלב שזה מעורר וממשיך מבחי' פנימיות ועצמות

כ א י ש ג ב ו ר ת ו : שופטים ה, כא. — ראה ד"ה חביב אדם ה' ת"ש.
ע ד ו ל א : ראה לקו"ת פקודי ה, ג. סו"ה שובה תרס"ו.
ל ך א מ ר : תהלים כו, ח.

אוא"ס ב"ה, וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך שתגיע התשובה בבחי' עד ולא עד בכלל שהוא אוא"ס הסוכ"ע והוא תשובה כללית שהוא שב להוי' ומתקרב לאלקות והיא בכל השבים בשוה דתחלה צריכה להיות התשובה כללית ואח"כ באה התשובה פרטית על כל פרטי הענינים בכאו"א כפי שידע אינש בנפשי' ולכן אמר שובה ישראל עד הוי' אלקיך דהתשובה כללית להתקרב לאלקות הוא לכל השבים בשוה.

בס"ד, יוכ"פ, תש"ב.

אתה הבדלת אנוש מראש ותכיריהו לעמוד לפניך, תפלת נעילה היא תפלה חמישית דיוהכ"פ, שבארבע תפלות הקודמות אומרים הוידוי דעל חטא ובתפלת נעילה הנה תמורת על חטא אומרים אתה נותן יד לפושעים, דפירוש יד הוא מקום דאתה נותן יד לפושעים, דו רבש"ע גיטט איין אָרט אויך אפילו פושעים וימינך פשוטה לקבל שבים און די וואָס טוען תשובה נעמסט זיי צו מיט דער רעכטער האַנט, אתה הבדלת אנוש מראש דו רבש"ע האָסט אָפגעשייט דעם מענשן פון אָנהויב אָן, ותכיריהו לעמוד לפניך און דו רבש"ע האָסט אים געגעבן די הכרה, פאַרשטאַנד, ווי ער זאָל קענען שטיין פאַר דיר, והנה בתוארי מין המדבר יש ד' תוארים אדם איש גבר אנוש, דב' התוארים אדם ואיש הם תוארים עצמיים דאדם הוא תואר השכל ואיש תואר המדות ושני התוארים גבר ואנוש הם תוארי השימוש דגבר מורה על הריבוי והתוקף ואנוש מורה על המיעוט והחלישות, וצ"ל מפני מה מוכיר כאן תואר היותר פחות וגרוע ומהו"ע ההבדלה וההכרה שהוכיר כאן, אך הענין דהנה איתא בספרים דאתה הבדלת קאי על אדה"ר בעת החטא ותכיריהו לעמוד לפניך קאי על אדה"ר בשעת התשובה.

ולהבין כ"ז ילהק"ת משנת"ל דעולם התקון בכלל ועולם האצי' וישראל בפרט נקראים בשם אדם דאדם מורה על התכללות וכמו אברי האדם שמתכללים ומשלימים זא"ו, וכן בבעלי עסקים ובני תורה וספירות חו"ב שמשלימים זא"ו ונת' והוי שפל רוח בפני כל אדם ואיזה חכם הלומד מכל אדם.

ט.

וזהו דעולם התקון בכלל ועולם האצי' וישראל בפרט נקראים אדם לפי שאדם כלול מכמה בחינות ומדרי' חלוקות, דהן גופו כלול מאברים שהם חלוקים זמ"ז בתכלית דאינו דומה כלל חומר העקב והרגלים לחומר הלב והריאה וכש"כ לחומר העין והמוח שהם חומרי' היותר דקים והן בחלוקי חושי כשרונותיו וכחותיו שהם אברי הנפש אשר גם המה חלוקים זה מזה בתכלית ההתחלקות דאינו דומה כלל כח ההילוך שברגל וכח התנועה שביד לכח הראי' וכח השמיעה וכש"כ לכח השכל, דהרי כח ההילוך והתנועה ישנן גם בבעלי חיים והם

הכחות היותר אחרונים שבאדם וכח השכל הוא כח היותר עליון שבכחות פנימי' ובפרט הכחות דרצון וענג שהם כחות מקיפים הרי שהכחות הם חלוקים זמ"ז בתכלית, ועם היות שכלם הם כחות רוחני' היינו שגם כח ההילוך והתנועה הם כחות רוחני' ובכ"ז ה"ה חלוקים זמ"ז דמובן זה מק"ו מחומרי האברים, ומה חומרי האברים דגם חומר המוח עם היותו בתכלית הדקות והזכות בכ"ז הוא חומרי ומשתנה מחומרי' בשר העיץ והלב בכלל ובפרט מחומרי' בשר הרגל והעקב הנה מובן במכש"כ שהכחות הרוחני' חלוקים זמ"ז עם היותם כולם רוחני', דענין ההתחלקות וההשתנות זמ"ז הוא ברוחני' יותר מבגשמי' היינו שענין ההשתנות וההתחלקות זמ"ז בעניני הרוח הם ביותר מכמו ענין ההשתנות וההתחלקות בעניני הגשם וא"כ הרי האדם שיש בו ריבוי התחלקות בחומר וברוח ועם זה הוא בתכלית ההתכללות מה שכלם משלימים זא"ה, זהו מעלת האדם המורה על ההתכללות ולכן הנה מצד יתרון ההתכללות נק' התורה ג"כ בשם אדם ומצות נק' בשם אברים, דהתכללות זאת באדם הוא משרש שרשו באדם העליון דכתיב ועל דמות' הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה והם הע"ס דאצי' שהם מתכללים זמ"ז ונשלם כל אחד מזולתו מבלי אשר ימצא ראש וסוף כלל וכל ענין מעלתם הוא בהתכללותם יחד דוקא דאו נקראים בשם אדם מצד השלימות דנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן, והשלימות הזאת דספי' דאצי' שרשה מבחי' ההתכללות דשם מ"ה כמאמר שם מ"ה מלגאו דאיהו אורח אצי', וכשם שהאדם שלמטה נק' אדם ע"ש אדמה לעליון בחי' אדם שעל הכסא הנה כן גם אדם שעל הכסא דספי' העליונות נקראים אדם ע"ש אדמה לעליון ממש בחי' העצמות שלמעלה מהע"ס והוא בחי' שלימותא דכולא וכמאמר אנת הוא חד ולא בחושבן ונקרא יחיד שלמעלה מאחד, דאחד מורה על היחוד איהו מהתכללות הפרטים וכמו ההתכללות בע"ס באורות וכלים וכמאמר איהו וחייוהי חד איהו וגרמוהי חד שהו"ע ההתכללות דבחי' אדם העליון מה שמקבלים זמ"ז ומשלימים זא"ז אבל כל ספירה וספירה היא מציאות לעצמה דכשם שבאברים, הן אברי הגוף והן אברי הנפש שהם הכחות הרי כל אבר ואבר הוא מציאות לעצמו רק שמתכללים זע"ז דהתכללות זאת היא מצד האברים בעצמם, ויש התכללות עליונה יותר מצד הנפש שכולל את כל האברים והכחות דהתכללות זו היא באופן מבלי אשר ימצא ראש וסוף כלל באמת לאמיתו דלגבי הנפש הרי האברים והכחות כולם בשוה ממש ויובן זה בק"ו מכח הרצון שפועל בכל האברים ובכל הכחות בשוה, דרצון אינו אלא כח הנפש ואינו נפש עצמו בכ"ז הנה להיותו כח עליון בנפש ה"ה פועל בכל האברים ובכל הכחות בשוה מכש"כ הנפש שפועלתו בכל האברים והכחות ועושה בהם התכללות גמורה מבלי אשר ימצא ראש וסוף, והדוגמא מזה יובן בהתכללות דשם מ"ה שהוא אורח האצילות העושה התכללות בע"ס דאצי' מבלי אשר ימצא ראש וסוף והיינו דכל קומת הע"ס דאצי' מתבטלים מפני השלימות

ו ע ל ד מ ו ת : יחזקאל א, כו.

ע"ש אדמה : סי' עשרה מאמרות מאמר אכ"ח ח"ב סל"ג. שלה כ, ב, שם שא, ב.

אנת הו א : הקדמת ת"ז במאמר אליהו.

איהו וחייוהי : הקדמת תיקוני זוהר (ה, ב).

האמיתית דעצמות המאציל ב"ה שמאיר בהם, וזהו ע"ס בלי מה בלי מהות כלל וכמאמר לפני אחד מה אתה סופר, דאחד הוא התכללות הפרטים אבל לפני אחד והוא בחי' יחיד שם אינו שייך ענין המספר והוא התכללות האמיתית.

י.

וזהו ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם, דישורון הוא יושר והשוואת הקוין שהוא ענין ההתכללות הן בנש"י שכולם יחד דוקא הם ציור קומה שלמה דמה שחסר לזה הנה חבירו משלימו, והיינו דע"י התכללות זו נעשים קומה שלמה והן ההתאחדות וההתכללות דע"ס העליונות שמתכללות יחד ומשלימות זא"ז, והא בהא תליא דע"י ההתאחדות למטה הנה נעשה ההתאחדות בשרשים העליונים, וכמו שביאר רבינו ג"ע המשנה דע מה למעלה ממך שצריכים לדעת אשר הכל מה שנעשה למעלה בספי' העליונות הוא ממך שע"י העבודה שלמטה בתומ"צ הנה נעשה מזה ההתאחדות בספי' העליונות דע"י ממשיכים בחי' מלך יחיד והיינו שע"י ההתאחדות בבחי' אחד נמשך בחי' יחיד, וזהו בהתאסף ראשי עם יחד היינו ההתאחדות שנעשה מבחי' יחיד בחי' ביטול במציאות דישורון הוא היחוד והתכללות דמדרי' אחד וע"י נמשך מלך יחיד ונעשה ביטול במציאות, ומ"ש ראשי עם שנקראים כולם ראשים דלהיות שכ"א משלים את זולתו דבזה נק' ראש לגבי זולתו עד שגם הרגל נקרא ראש לגבי הראש א"כ כשהם מתאחדים בהתאחדות דאחד אז נקראים כולם ראשים, וכשאומר בהתאסף ראשי עם יחד הכוונה שהראשים מתאספים ומתאחדים יחד דוהו ההתאחדות דיתיד, ובעבודה ענין בהתאסף ראשי עם, הנה ראש הוא המחשבה וראשי עם הם ריבוי המחשבות דנש"י שהם מפורדים ומפורדים בריבוי עניני עולם שהם מהיכלות דק"ג בדברים המותרים שמתאספים ומתקבצים יחד לעלות למעלה להתאחד באלקות וכמו ענין קיבוץ גליות שנתפזרו ישראל בין אוה"ע כמ"ש כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם בשביל לברר בירורי ניצוצות שנפלו שם לאספם ולקבצם ולהעלותם למעלה וכמ"ש אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך וכתוב ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים וכתוב כי לא ידח ממנו נדח, וסיבת הקיבוץ הוא על ב' אופנים, הא' מצד נש"י שישבו אל ה' באמת, דאין ישראל נגאלין אלא בתשובה הנה בסוף הגלות קודם ביאת המשיח יתעוררו כל ישראל בהתעוררות תשובה וע"י תהי' הגאולה וקיבוץ גליות והב' מצד מקורם שנתגלה שרשם, וכמו עד"מ קירוב האבוקה אל הניצוץ שהניצוץ נמשך ונכלל בהאבוקה, ובשרשם הם ב' אופני תשובה, הא' התשובה דנש"י בכח עצמם והב' הוא ההתעוררות תשובה בנש"י מה שמעוררים מלמעלה

ע"ס בלי מה . . . ל פ נ י א ח ד : ס' יצירה פ"א.

ה מ ש נ ה : אבות רפ"ב.

כ א ר ב ע ר ו ח ו ת . . . א מ י ה י ' : זכרי' ב', יו"ד, דברים ל, ד.

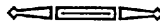
ו ב א ו ה א ו ב ד י ם . . . כ י ל א : ישעי' כו, יג. ש"ב יד, יד. (ראה

לעיל פ"ג).

ד א י ן י ש ר א ל : רמב"ם הלי' תשובה פ"ז ה"ה.

שישבוו דהתעוררות זו באה בכמה פנים ובאופנים שונים, וכן הוא בכל ר"ה בפרט שעולים הריבוי מחשבות למעלה דר"ה הוא זמן העלי' הן בעולמות והן בנשמות שעולים למקור חוצבם והן בהמחשבות וכמאמר מי לא נפקד כהיום הזה כי זכר כל המעשים לפניך בא מחשבות אדם ותחבולותיו, וענין העלי' דר"ה הוא שיתעלו ויתאחדו באחדות ה' דוהו העלי' מרה"ר לרה"י שע"י התשובה דר"ה על ידי זה מתאספים כל המחשבות ועולות בבחי' אחדות, וזהו בהתאסף ראשי עם שקאי על העבודה דר"ה בעבודת התשובה, וכן מ"ש ויהי בישורון מלך, בישורון הוא התאחדות כללות נש"י הוא ג"כ ע"י התשובה דעיקרה ויסודה הוא קבועמ"ש וכמו במ"ת דכתיב ויחן שם ישראל נגד ההר כולם כאיש אחד דוהו ע"י שהקדימו נעשה לנשמע שהו"ע קבועמ"ש בכחות עצמיים של הנפש שלמע' מכחות פרטים, אשר כן הוא התשובה דר"ה התעוררות עצם הנפש בקבועמ"ש ועי"ז ממשיכים בחי' מלך יחיד ומה שנת"ל דישורון הוא ההתאחדות בהכחות פרטים בחי' אחד וכאן נת' שהוא ההתאחדות דבחי' יחיד אין זה סותר כלל דזה מובן דכל התאחדות בעיקרה היא מצד עצם הנפש שלמעלה מהכחות פרטים דמחכ' ולמטה ה"ה בהתחלקות וכמא' אין דעותיהם שוות רק כשמתעורר בעצם נפשו או אפשר להיות ההתאחדות גם בהכחות פרטים מפני שנעשה ביטול והכנעה בכל הכחות פרטים עד שמתאחדים יחד והיינו דההתאחדות הוא בהכחות פרטים וזה בא ע"י ההקדמה דתשובה וקבלת עומ"ש, וזהו ויהי בישורון מלך שע"י הקבועמ"ש דר"ה ממשיכים התעוררות הרצון למלוכה.

וזהו אתה הבדלת אנוש מראש, דעם היות דאנוש הוא הדרגא היותר פחותה בכל דבר לפי שמורה על המיעוט והחלישות הנה באדם אתם אתה הבדלת האנוש, וההבדלה היא בזה דגם בהדרגא דאנוש יש אותה ההכרה לעמוד לפניך, דכל עניני התאמים והחלישות שייכים רק במדרי' דנפש ורוח אבל במדרי' גשמה ובפרט חי' ויחידה שם אינו שייך כלל ענין החלישות, וזהו"ע ההבדלה שהבדיל הקב"ה את האנוש דאדם אתם שיש בו ענין ההכרה דכל אחד מישראל מכיר באלקות כמו התינוק שמכיר את הוריו ובתפלת נעילה שהיא התפלה ביחידה שבנפש הנה ע"י תשובה זו מעוררים הרצון והעונג במלוכה שלמעלה להיות נמשך שפע ברכה בהטוב הנראה והנגלה וכמאמר ואוצרך הטוב במושג שלנו תפתח להשפיע בשפע רב.

בס"ד, ש"פ האיזנו, י"ג תשרי, תש"ב.

כי חלק הוי' עמו יעקב חבל נחלתו, וקאי אדלעיל מיני' בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים, כשהפיץ דור הפלגה הי' בידו להעבירם מן העולם ולא

מ י ל א : ברכת מוסף דר"ה.
א י ן ד ע ו ת י ה ם : ברכות נח, א.
ו א ו צ ר ך ה ט ו ב : בנוסח הושענות.
כ י ח ל ק : דברים לב, ט.

עשה כן אלא יצב גבולות עמים קיימם ולא אבדם ח"ו למספר בני ישראל, בשביל מספר בני ישראל שעתידיים לצאת מבני שם ולמספר שבעים נפש של בני ישראל שירדו למצרים הציב גבולות עמים שבעים לשון, רש"י, כי חלק הווי עמו, למה כל זאת לפי שהי' חלקו כבוש ביניהם ועתיד לצאת ומי הוא חלקו עמו, ומי הוא עמו יעקב חבל נחלתו והוא השלישי באבות המשולש בשלש זכויות, זכות אבי אביו וזכות אביו וזכותו הרי ג' כחבל הזה שהוא עשוי בג' גדילים והוא ובניו היו לו נחלה, והיינו דנש"י הם נחלתו ית', והראב"ע פי' חבל כמו גורל, וא"כ יעקב חבל נחלתו היינו גורל נחלתו, וצ"ל מפני מה אומר חבל נחלתו, דידוע דענין הגורל הוא דבר בלתי קבוע ומובטח דיכול להיות שיהי' כן ויכול להיות באופן אחר וכמאמר טרף בקלפי והוציא ב' גורלות דלפעמים עולה בימין ולפעמים בשמאל, ונש"י שהם נחלתו של הקב"ה הול"ל יעקב נחלתו ומהו חבל נחלתו.

ולהבין כ"ז ילהק"ת משנת"ל דעולם התקון ככלל ועולם האצ"י ונש"י בפרט נקראים אדם ע"ש ההתכללות ומהאי טעמא נק' התורה ג"כ בשם אדם והמצות בשם אברים שמשלימים זא"ו, ויש התכללות שמצד הנפש שכולל את האברים והכחות כאחד, ולמעלה הוא בחי' יחיד שלמעלה מאחד, וזהו בהתאסף ראשי עם ההתאחדות דאחד אז הוא בחי' יחד שממשיכים בחי' יחיד להיות רצון במלוכה שלמטה.

יא.

אמנם עדיין צ"ל איך יש בכח נש"י לעורר בחי' המלוכה של מעלה ובפרט הנשמות שירדו למטה ונתלבשו בגופים גשמי, דהנה בגשמי' בכחות הנפש אנו רואים דבכדי לעורר כח ההתנשאות שהו"ע המלוכה הוא דוקא ע"י מי שהוא בדומה לו דאדם יכול לעורר את כח ההתנשאות ע"י הביטול ומסירה שלו בקבע"ו גמורה אבל הבע"ח אין בכחם לעורר את כח ההתנשאות שבאדם שגם אם יהי' להאדם ריבוי בהמות ועופות שמשתרר עליהם ומנהיגם כרצונו הנה עי"ז לא יתעורר כח ההתנשאות שבו ורק כאשר האדם הדומה לו היינו ממין המדבר מעוררו והוא ע"י ביטול ומסירה דקבלת עול גמור הנה עי"ז מעורר כח ההתנשאות להיות כי ענין המלוכה בא רק ע"י התעוררות הדומה לו אשר כן הוא גם במלוכה שלמעלה דהתעוררות צריכה להיות מהדומה לו כביכול, והגם דאדם שהו"ע התכללות דאחד הוא אדמה לעליון אבל באמת איך שייך לומר אדמה ממש שהרי אחד שהוא התכללות הפרטים רחוק הוא מאד מבחי' יחיד שהוא יחיד ומיוחד בעצם א"כ באיזה כח אפשר להמשיך בחי' המלוכה שלמעלה, אך הענין הוא דמה שיש בכח נש"י לעורר בחי' הרצון במלוכה הוא מפני הכריתות ברית שיש בין הקב"ה לנש"י וכמ"ש לעברך בברית ה' אלקיך, וידוע דבכריתות ברית הזה יש ב' ענינים, הא' הכריתות ברית על תומ"צ כמ"ש בברית ה' אלקיך, בקיום רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת, והב' הוא כר"ב היא האה"ר והעצמית דהקב"ה לכנס"י דגם אם לא יקיימו

התומ"צ לא תמוט אהבתם לעולם, והיינו המשכת יגמה"ר להיות נושא עון ועובר על פשע, והוא עד"מ ענין הכר"ב שיעשו ב' אוהבים נאמנים בנפשותם ממש שיעשו איזה אות חק וזכרון לאהבתם, וכמו הכר"ב דוד ויהונתן והוא שלא תבטל אהבתם לעולם והוא מפני שברכות הימים יוכל להיות שתושכח האה' מלב ויכבה אורה לגמרי או שתבטל אהבתם מאיזה סיבה אם מדברי נרגן המפריד או שבאמת יחטא אחד לזולתו, ע"ז הוא הכר"ב ששום דבר לא יפסיק ולא יבטל את האהבה בשום פנים, ולכאורה צ"ל מה מועיל ע"ז כר"ב שיכריח את האהבה אחרי שתופר ע"י אחת הסבות הנ"ל, אך הענין הוא דיש ב' מיני אהבה, הא' שנולדה מצד הטעם שהוא בחי' אר"פ, וזוהי הנק' אהבה התלוי' בדבר, ואהבה זו תוכל להבטל כאשר יבטל הטעם המוליד את האה', והב' היא האה' העצמית שלמע' מטו"ד ולא נולדה מאיזה דבר מה רק אהבת הנפש בעצמה, כאהבת יעקב לבנימין דנפשו קשורה בנפשו ממש וכאהבת יהונתן לדוד אשר אהבת נפש אהבו, דבאה' רבה כזו לא יועיל שום דבר כלל ושום סבה לא תפרידה, וגם אם יחטא אחד לזולתו לא תבטל עצם האהבה לעולם, ולכאורה לפי"ז למה צריכים לכריתות ברית, אך הענין הוא שיכול להיות שכרוב הזמן תתעלם האה"ר ולא שתבטל האה' בעצם אלא שתתעלם ולא תבא לידי גילוי בלב ומוח, וכמו האה' מסותרת שיש בכאו"א מישראל בהעלם ולא בגילוי כלל כ"א כאשר בא לאיזה נסיון או שמעוררים אותו מלמעלה כמו בעשי"ת בא לידי גילוי, והיינו מפני שנתעלמה בעצם הנפש ולזאת צריכים לעשות חק וזכרון הברית שע"ז יזכור אחד על זולתו ויהיו שניהם כאיש אחד ויביא אור האהבה העצמית מההעלם אל הגלוי.

יב.

והנמשל מזה יובן בענין הכר"ב דהקב"ה ונש"י שיש בזה ב' ענינים, הא' האה' שמצד הטעם ודעת והוא ע"י הברית דתומ"צ וכמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, דהעיקר הוא בשביל התומ"צ והיינו כשישראל יקיימו תומ"צ ע"ז נמשכה האה' העליונה מלמעלה וכמ"ש אהבתי אתכם אמר הוי' והיינו שהוא לפי"ע האה' שלמטה וכמ"ש כמים הפנים לפנים ונק' אהבה התלוי' בדבר וטעם והוא החכ' וטעם לרצון שבתומ"צ, וטעם הדבר למה צריכים כר"ב ע"ז, הן מצד הקב"ה והן מצד נש"י, הוא לפי שבאמת אינו בערך שהאתעדל"ת בתומ"צ תעורר למעלה בחי' אתעדל"ע שהו"ע גילוי האה' העליונה וכמ"ש כל מצותך צדק שהוא רק בדרך צדקה, ולזאת צריכים ע"ז כר"ב שיתקשר עם נש"י שהאתעדל"ת תעורר אתעדל"ע, ומצד נש"י הכר"ב הוא לעורר אצלם כחות פנימי' יותר בקיום התו' ומצות בכדי שיהי' לזה קיום, אבל המדרי' הב', בכר"ב היא האהבה העצמי' דהקב"ה וכנס"י שלמעלה מתומ"צ, וכמ"ש ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי

אם לא . . . אהבתי אתכם : ירמי' לג, כה, מלאכי א, ב.
 כמים הפנים : משלי כו, יט.
 כל מצותיך : תהלים קיט, קעב.
 ואף גם . . . ולא אבה : ויקרא כו, מד, דברים כג, וא"ו.

אתם, וגם אם יחטאו ח"ו ירבה לסלוח ולא יועיל שום קטרוג להפר את האה' ח"ו וכמ"ש ולא אבה היא לשמוע אל בלעם ויהפוך ה"א לך את הקללה לברכה, והיינו ענין יגמה"ר שהמשיך משה עד למטה מטה שהוא למע' ממשפט השכל והטעם דתומ"צ שגם לעוברי רצונו ית' נושא עון ועובר על פשע והוא ע"י הכר"ב העצמי המעורר המשכת גילוי אור המקיפים דאה"ר העצמית בעצמות אוא"ס ב"ה שבפנימי' הכתר הנק' רעדכ"ר שלא תופר לעולם להיותה בבחי' נצחי' דעצמו' אוא"ס ב"ה, ושרש ההפרש בין שני כר"ב אלו זהו מה שמצינו ב' אופנים בכריתת ברית, א' שכורתי הברית שניהם משתתפים בדבר אחד, והדבר ההוא הוא לאות זכרון שיתנהגו כפי הסדר שנדבר והותנה ביניהם והיינו שמכריחים א"ע שתהי' ההנהגה כך וכך דוקא, וכמו הכר"ב דאברהם ואבימלך דכתי' ויקח אברהם צאן ובקר כו' ויכרתו שניהם ברית, והב' הוא שחזתכין דבר אחד לשנים וכורתי הברית עוברים בין הבתרים וכמו ברית בין הבתרים דאברהם וכמ"ש העגל אשר כרתו לשנים ויעברו בין בתריו וענינם למעלה הוא דהכר"ב מה שמכריחים ע"י ההשתתפות בדבר אחד זהו הכר"ב דתומ"צ, וההכרח מצד הקב"ה כביכול הוא הירידה וההשפלה להתלבש בתורה כמו שירדה למטה שזוהו ירידה גדולה, דכ"ד ספרי דאורייתא הם רק כד מים הגדול, ומ"מ הכריח א"ע כביכול לרדת ולהשפיל א"ע בתומ"צ עד שכל ההמשכות יהיו ע"פ התורה, וההכרח מצד נש"י הוא שהכריחו א"ע לקיים התומ"צ ומה שרוצים לקבל חיות אלקי מסט' דקדושה ע"פ התורה דוקא, וכמ"ש הוי' מנת חלקי וכוסי, חלקי הוי' אמרה גפשי, וכדאי' במדרש משל למלך שנכנס למדינה ועמו כמה דוכסין ואפרכין, זה לקח לו דוכס וזה לקח לו אפרכא, הי' שם פקח אחד אמר אנא נסיב מלכא, דכולהו מתחלפין ומלכא אינו מתחלף, והיינו שנש"י בחרו להם את הוי' לאלקים ונק' הוי' אלקינו דכחינו וחיותנו הוא שם הוי' דבאמת כאוי"א מישראל אינו רוצה לחיות כחיי הגוים ח"ו כ"א להיות בחיי אלקי, והיינו שאינם רוצים לקבל מבחי' כמה ארך אפים לפניו כמו אוה"ע, כ"א מאור קדושתו ית' ע"פ התומ"צ כפי כוונת רצון עליון ית', והכר"ב הב' מה שכורתי הברית עוברים בין הבתרים זהו"ע הכר"ב על התשובה שאף אם יהי' איזה פגם ח"ו מחטא ועון מ"מ יהי' נושא עון ועובר על פשע לנש"י שלא ע"פ הסדר וההנהגה דתורה.

יג.

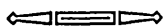
אמנם צריכים להבין בעומק הענין דכריתות ברית מה שכורתי דבר אחד לשנים הרי הכריתיה לכאורה סותרת עיקר המכוון, שהמכוון בכר"ב הו"ע האחדות שהי' כגוף אחד, ומעשה זו שכורתי גוף לשנים ה"ז מורה על הפירוד וההתחלקות היפך האחדות, אך הענין הוא להיות דהכוונה היא לאחד שני גופים, דכורתי הברית הם ב' גופים נפרדים וע"י הכר"ב הם מתאחדים, וזהו שעושים מעשה לזכות דבר לשנים שהדבר ההוא הוא אחד וגם לאחר שכורתי אותו לשנים ה"ה אחד בעצם וכאז"א הוא רק חצי ואין לו שלימות בלא זולתו וכורתי

ויקח אברהם... העגל אשר : בראשית כא, כו. ירמי' לה, יח.
הו"י מנת... חלקי הו"י : תהלים סו, ה. איכה ג, כו. ובמדר
איכה שם.

הברית ע"י שעוברים בין הבתרים מתאחדים כמו הדבר הנכרת אף שהם שנים מ"מ ה"ה אחד בעצם כמו"כ מתאחדים עד שיהיו כגוף אחד כי ב' החלקים מפני שהם מאוחדים ה"ה מאחדים כל מה שביניהם, אבל באמת אין זה מספיק עדיין דוהו רק שהכריתה אינה פירוד כי גם לאחר שנפרד ה"ה אחד בעצם אבל לא שע"י נעשה עיקר האחדות הלא ודאי בעודו בשלימות קודם הכריתה הי' בו האחדות יותר א"כ לפי"ז הרי לכאוי' הי' יותר טוב שכורת הי' יותר טוב שנתתפו שניהם בדבר אחד, אמנם הנה עיקר ענין הכריתה הוא שחולקין הדבר לשנים וכל אחד נוטל חלק א' שנמצא ע"י אותו הדבר שנכרת דוקא יש להם חבור וע"ז תמיד כמו שיש בחלק זה מחיות חלק זולתו כך יש בזה מחיות חלק חברו וכמו שאין לחלק זה שלימות עד שיתחבר בזולתו כך אין לאחד שלימות בלא זולתו ע"כ בהכרח להתחבר יחד אף כשיתרחקו זמ"ז מ"מ בהכרח שיתאחדו ע"י שכ"א אוהו בחלק אחד וה"ז כמו כל ממוצע אשר ב' נפרדים רחוקים מתחברים על ידו מצד שיש לכל אחד החבור בזה הממוצע זה מצדו הא' וזה מצד הב' ע"כ ממילא יש להן חבור ויחוד אלא שבהתחברות ע"י ממוצע הרי הממוצע מפסיק ביניהם, וכאן הכוונה שיתאחדו יחד בלי שום הפסק וכמו גוף אחד ממש, וגם ב' החצאין של הדבר הנכרת הרי מתחברים וע"ז ממש בלי הפסק כלל ולזה מורה ההעברה מה שעוברים יחדיו בין הגורים האלה הוא כגוף אחד בלי שום הפסק וכמו התאחדות ב' הגורים בעצם שהם אחד כנ"ל ובפנימי' הכוונה הוא שע"י שכל אחד נוטל חלק א' ה"ה מתאחד עם החלק ההוא ונעשים הם עצמן כמו הממוצע ומתאחדים בלי הפסק, והנמשל מכ"ז יובן למעלה בכר"ב דהקב"ה וכנס"י שזוה ע"י הממוצע המחברם והוא בחי' כתר שכלול מב' בחי' תחתונה שבמאציל וראש ומקור נלאצלים, וזהו בחי' עתיק ואריך, וע"י ב' החלקים שבהממוצע ע"ז מתאחדים נש"י עם או"א"ס, שהתאחדות היא ע"י שכאוי"א נוטל חלק א' ומתאחד בו כמו"כ הוא שנש"י בכח התשובה עולים בבחי' א"א, ואוא"ס ב"ה יורד ונמשך בבחי' עתיק, דוהו מ"ש למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהי' לך לאלקים, דלמען הקים אותך הוא הקימה בנש"י מנפילתם בריבוי פיזור המח' וכחות הנפש שמתאספים ומתקבצים יחד בר"ה ע"י התשובה לעלות למע' בבחי' אחדות או"א"ס, והוא יהי' לך לאלקים, דאלקים הוא בחי' עתיק להיותו בחי' תחתונה שבמאציל ופי' הוא יהי' לך לאלקים הוא מה שנמשך בחי' מל' דא"ס להיות מלכותך מלכות כל עולמים היינו הרצון והעונג במלוכה שלמטה, וזהו שופר של ר"ה של יעל פשוט, דשופר הוי"ע התשובה, דבר"ה הנה עיקר העבודה הוא בתפלה בכוונה דוהו מידי דתפלה דבעי פשיטות לפשוט א"ע שהו"ע המסירה ונתינה בכל עצמותו, והשופר צ"ל של יעל שהוא חי' שיש בה התגברות החיות וריוות יותר מכמו בבהמה, דתפלת ר"ה צ"ל בהתעוררות גדולה מעומקא דליבא.

וזהו כי חלק הוי"ע עמו יעקב חבל נחלתו, דנש"י דוקא בכחם להמשיך בחי' המלוכה שלמעלה, והוא לפי שבנש"י יש חלק הוי"ע שהוא בחי' הנחלה של נש"י כמו שאנו אומרים יבחר לנו את נחלתנו יאת גאון יעקב אשר אהב סלה, דיבחר לנו את נחלתנו הוא בחי' חלק הוי"ע עמו, את גאון יעקב אשר אהב סלה

הוא בחי' יעקב חבל נחלתו, ואמר חבל נחלתו דחבל הו"ע הגורל להיות שבכללות ענין העבודה הוא ע"פ בחירה חפשית דזהו הכוונה העליונה בירידת הנשמה בגוף שהעבודה תהי' ע"פ בחירה חפשית ובוזו דוקא גורמים נח"ר למעלה וע"י עבודה כזו משלימים הכוונה העליונת בברה"ע.

בס"ד, ימים ראשונים דחה"ס, תש"ב.

למען ידעו דרתיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים, מובן מזה דמצות סוכה וענינה היא בבחי' וספירת הדעת, וזהו למען ידעו דרתיכם דענינה ענין הידיעה, ולכן שיעור דפנות הסוכה בגובה הוא עד עשרים אמה וארז"ל עד עשרים אמה אדם יודע שהוא דר בסוכה, למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שהוא דר בסוכה, דמזה מובן שענין הסוכה הוא ענין הדעת והידיעה, דלכא' הרי העיקר הוא הישיבה בסוכה אלא דישיבה זו צריכה שתהי' בידיעה, אמנם צ"ל דלכא' הם דבר והפוכו דדעת ענינו התיישבות וכמא' דעתם מתישבת עליהם וסוכה ענינה מקיף שלמעלה מהתיישבות ואיך הם שניהם כאחד, והנה כללות ענין מצות סוכה נקראת בדרז"ל בשם מצוה קלה, והגם שזה יהי' בבחיאת המשיח דאז תקרא הסוכה בשם מצוה קלה, שכשיבואו אוה"ע ויטענו לתת להם מצות לקיימם יאמר להם הקב"ה מצוה קלה יש לי לכו וקיימוה, וגם זה לא יקיימו, באמת יפלא יותר דבבחיאת המשיח יתגלו טעמי תורה ומצות הלא הסברא מחייבת אשר מצוה רמה ונשאה כזו שענינה ענין הדעת הנה אז יתגלה פנימיותה מה שא"א להתגלות עתה ואיך תקרא או דוקא בשם מצוה קלה, אך הענין הוא דהנה תכלית בריאת והתהוות העולמות ותכלית הכוונה בירידת הנשמה בגוף הוא בכדי להמשיך גילוי אוה"ס בעולמות ע"י תומ"צ והו"ע יחוד אוה"ס הסוכ"ע בממכ"ע, דהאור האלקי המאיר בעולמות הוא אור הממלא וכמאמר מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם, שהוא אור וגילוי שבא במדה וגבול, ותורה ומצות הם אור בל"ג לפ"ע העולמות והוא בחי' אור הסובב, ולכן הנה קודם כל מצוה אומרים לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' שהוא יחוד סוכ"ע בממכ"ע, היינו המשכת גילוי עצמות אוה"ס שזוהו תכלית הכוונה בהתהוות העולמות ובירידת הנשמה, וכמאמר נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, שהנבראים התחתונים יהיו דירה לעצמות כביכול, וכמו דירת אדם עד"מ דעצמות האדם דר בהדירה, כמו"כ הוא למעלה כביכול שיהי' בחי' עצמות אוה"ס ב"ה בגילוי למטה דוהו ע"י התומ"צ והיינו שע"י לימוד התורה וקיום המצות הנה נעשה העולם התחתון דירה לו ית'.

למען ידעו... עשרים : ויקרא כג, מג. סוכה ב, א.
 דעתם מתיישב... מצוה קלה : מסי' קנים בסופה. ע"ז ג, א.
 מה הנשמה : כן הוא בכ"מ בדא"ח. וראה ויקרא רבה ספ"ד. ברכות י"ז, א.
 קודם כל : כ"כ גם בלקו"ת דברים נה, ג. וראה פע"ח שער הזמירות ספ"ה.
 ס' הליקוטס ס"פ ראה. שער רוה"ק (יב, ב בדפוס ירושלים תער"ב). כסא מלך להקדמת ת"ז ד"ה ואי תימרון. שער הכולל פ"ו סק"ב.
 וכמאמר נתאווה : ראה תנחומא נשא טז. וראה במד"ר פ"ג, וא"ו.

יד.

וביאור הענין הוא, דהנה אי' בעמק המלך (בתחלתו) דבריאת ותהוות העולמות הי' ע"י הצמצום הראשון שהי' באוא"ס ונשאר חלל ומקום פנוי ומזה הוא שרש התהוות הכלים ומציאת העולמות כלם ואחר הצמצום נמשך גילוי הקו שהוא בחי' גילוי האור להאיר הכלים והעולמות, והיינו דע"י גילוי אור הקו הי' התהוות בפועל וכידוע דהתהוות הכלים וכן התהוות העולמות בכלל הוא ע"י הקו בכח הרשימה, והוא דכללות העולמות בסדר אורות וכלים ה"ה בתוך החלל ומקו"פ שנשאר אחר הצמצום כשנסתלק האור הבל"ג שהי' מאיר לפני הצמצום, והכוונה בבריאת העולם הוא דע"י עבודת האדם בתומ"צ שהוא תכלית הבריאה ימשיך האור הבל"ג דזהו דכתיב ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, דלעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה ל"ת היינו להמשיך תוס' אורות ע"י הקו מאוא"ס שלפני הצמצום עד שבביאת המשיח יהי' גילוי אוא"ס במקום החלל כמו שהי' קודם הצמצום, ולכאור' אינו מובן מהו ההתחדשות בזה והלא גם קודם הצמצום הי' אוא"ס ממלא כל מקום החלל, אך ע"פ פשוט הוא דתחלה כשהי' אוא"ס ממלא מקום החלל הרי לא הי' אפשר להיות מציאת העולמות, והיינו דכשעלה ברצונו ית' להוות את העולמות הנה בעלייה הרצון הזה הנה כבר נתהוו העולמות אלא דזהו התהוות דמח' דזהו מה דאי' בזהר במחשבה אחת נבראו כל העולמות ומחשבה זו היא עד רום כל המעלות היינו שיש כמה בחי' ומדרי' שנקראים מח' וכללות כולם אינם אלא בחי' מחשבה דאין ענינה ענין המציאות, א"כ גילוי אוא"ס שלפני הצמצום לא הי' הגילוי בעולמות, אמנם לאחר שנתהוו העולמות ע"י הכלים דע"ס דאצי' וע"י גילו אור הקו שמודד מדידת האורות והכלים דע"ס שבכל עולם ועולם, וע"י התומ"צ ממשיכים גילוי אוא"ס שלפני הצמצום, הרי הגילוי הוא בעולמות, ועם היות דתחלת התהוותם לא הי' אפשר להיות כשהי' מאיר האור שלפני הצמצום מ"מ לאחר שנתהוו יכולים לקבל גם האור הזה, והוא ע"ד המבואר בע"ח בענין גילוי אור הקו, דהנה אור הקו הנמשך אחר הצמצום הוא מאוא"ס שלפני הצמצום ממש, והיינו דאחר הצמצום הראשון דסילק אורו הגדול על הצד כב"י נמשך גילוי אור הקו, והקשה בע"ח דמאחר דגם אחר הצמצום נמשך גילוי אור מלפני הצמצום למה הוצרך כללות ענין הצמצום בדרך סילוק, דזהו ההפרש בין צמצום הראשון לצמצומים דסדר השתל', דהצמצומים דסדר השתל' הם בדרך מיעוט וצמצום הראשון בדרך סילוק, דבצמצום בדרך מיעוט הרי נשאר מקצת מהאור הראשון. מה שהוא לפ"ע המדריגה התיא, אבל בהצמצום בדרך סילוק אינו נשאר מאומה מן אור הראשון, ומאחר שחזר והאיר דאור הקו הוא מהאור שלפני הצמצום למה הי' הצמצום בדרך סילוק ולא בדרך מיעוט, ותירץ דאם הי' נשאר בתחלה הקו לא הי' אפשר להתהוות הכלים, דהכלים דאצי' עם היותם אלקות ממש ה"ה בבחי' גבול בערך הבל"ג

ו י נ י ח ה ו ב ג ן : בראשית ב, טו.

ז ו ר מ " ח . . ש ש " ה : ראה זח"א נו, א. ת"ז תכ"א (סב, א) שם תנ"ה

(פת, ב).

ד א י ' ב ז ה ר : ח"ב כ, א.

ה מ ב ו א ר ב ע " ח : שיא טוף ענף ג.

וכמא' דא"ס כשם שיש לו כח בבלי גבול כך יש לו כח בגבול, דאם תאמר שיש לו כח בבלי גבול ואין לו כח בגבול הרי אתה מחסר שלימותו וא"ס הוא שלימותא דכולא והגבול הנמצא ממנו תחלה הם הכלים דע"ס, והתהוות זו היתה אפשר להיות אחר הצמצום שנתצמצם אור הבל"ג בדרך סילוק ולא בדרך מיעוט, ואחר שנתהוו הכלים הנה לא זו בלבד שאינם מתבטלים מגילוי אור הקו שהוא האור שלפני הצמצום אלא עוד זאת שמקבלים אותו בקבלה טובה באופן שבהם ועל ידם נמשך האור שלפני הצמצום מדרגא לדרגא וזהו מפעולת הצמצום הראשון דלאחר שנתהוו העולמות בבחי' מציאות יכולים לקבל גם האוא"ס שלפני הצמצום.

טו.

והנה ממוצא דבר אתה יודע בענין צמצום הראשון שהוא בדרך סילוק דוקא, דבענין זה שהוא חלק מהצמצומים דסדר השתל' שהם בדרך מיעוט והצמצום הראשון הוא בדרך סילוק, הנה בזה עצמו הוא גודל הפלאת מעלתו לגבי הצמצומים דסדר השתל' דבהשגה הראשונה הרי לכאוי' גדלה מעלת האופן דצמצומים דסדר השתל' לגבי האופן דצמצום הראשון, דבעצם עניני מעלת האורות עצמן ודאי דגדלה מעלת האור שלפני הצמצום דגם כח הגבול הכולל בעצמותו הוא בלי גבולי ואינו אלא משלימות עצמותו יתברך ויתעלה, והאור שלאחר הצמצום הנה גם אור הסובב שהוא בל"ג לגבי אור המלא עד רום המעלות עם זה אינו אלא גבולי בעצם מהותו, אמנם זהו בעצם מהות ועצמות האורות שהן חלוקים בעצם מהותם, דלפני הצמצום הוא בלי גבולי ואחר הצמצום הוא גבולי, אבל באופני הצמצומים הנה לכאוי' גדלה מעלת האופן דצמצומי ההשתל' לגבי האופן דצמצום הראשון, דהצמצום הראשון הוא סילוק לגמרי ואופן הצמצום דהשתל' הוא בדרך מיעוט, ולכאורה הנה בהמיעוט דאור קטן ישנו יותר מכמו בסילוק האור הגדול, וא"כ גדלה מעלת אופן הצמצום דסדר השתל' לגבי אופן הצמצום הראשון, אבל באמת אינו אלא רק בהשקפה ראשונה, אבל בעומק הענין הנה גדלה מעלת אופן הצמצום הראשון שהוא בדרך סילוק על אופן הצמצומים דהשתל' שהם בדרך מיעוט, והוא בזה דע"י אופן הסילוק נתהוו מציאות הכלים ונתתקנו באופן כזה שהם פועלים אשר המתהווים ונבראים על ידם יוכלו לקבל בקבלה טובה אותם האורות אשר מתחלה קודם הצמצום בדרך סילוק הנה לא זו בלבד שלא היו יכולים לקבלם אלא היו עוד מתבטלים בתכלית, והיינו דע"י אופן הצמצום בדרך סילוק הנה לא זו בלבד שנתהוו הכלים אלא עוד זאת נתתקנו בתקון מסודר לפעול גם בהמתהווים על ידם אשר גם הם יוכלו לקבל בקבלה טובה את האור הבל"ג, ויובן זה ממה שאנו רואים בכחות הנפש דע"י הצמצום בדרך סילוק דוקא הנה עי"ז נעשה תיקון כלי השכל שיכולים לקבל גילוי אור שכל נפלא מה שמבלעדי הצמצום באופן כזה לא זו שלא היו יכולים לקבלו אלא עוד זאת היו מתבטלים וע"י הצמצום בדרך סילוק נעשה תיקון הכלי והכשרתה שתוכל לקבל גם אור נפלא, והמשל בזה הוא באופן השפעת השכל

מן הרב אל התלמיד, דשכל הרב כמו שהוא לעצמו הוא נפלא ונעלה באין ערוך משכל התלמיד, והתלמיד הנה בשום אופן אינו יכול לקבל שכל הרב בכלל, ובפרט עצם שכל הרב כמו שהוא לעצמו, ואם הרב ישפיע את השכל ההוא להתלמיד הנה לא זו בלבד שלא יוכל לקבלו אלא עוד זאת יתבלבלו כלי שכלו, ובהכרח שהרב יעלים ויצמצם את שכלו העצמי בצמצום והעלם גמור ואחר הצמצום בדרך סילוק הלזה ממשיך הרב בעצמו אור שכל שאינו אלא הארה בלבד לגבי אור שכלו העצמי, וגם הארה זו מלבישה במשלים והצעות שונות ואו משפיע לתלמידו, וכשהתלמיד מקבל את השכל שהוא לפ"ע הנה בזה מתחזקים כלי שכלו עד אשר במשך הזמן קאים אדעתי דרבי שהוא בא על עומק פנימיות שכל הרב ואין זה אשר רק מקבלו בטוב אלא עוד מחדש בו חדושים נפלאים להיות דעי השפעה בסדר כזה נעשו חושי התלמיד כמו חושי הרב, והדוגמא מזה יובן דלאחר שנתהוו העולמות ע"י הצמצום הראשון שהוא בדרך סילוק ומאיר בהם אור הקו יכולים לקבל גם האור שלמעלה מגילוי הקו.

טז.

והנה בע"ח בתחלתו כתב דסבת בריאת העולמות הוא בכדי שיתגלו שלימות כחותיו ופעולותיו ושמותיו וכנויו, ובוהר אי דסיבת בריאת העולמות הוא בגין דישתמודעון לי, דלפי"ז הרי הכוונה היא על האור דממכ"ע שזהו בחי כחותיו ופעולותיו ית' השייכים אל העולמות ונתגלו ע"י התהוות העולמות, וגם לפי הידוע דעיקר ההתהוות היא מאור א"ס הסוכ"ע וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה ה"ז רק בהעלם, והגם שאנו יודעים מזה מציאות אוא"ס הסוכב שהרי א"א להיות התהוות היש כ"א מא"ס הסוכ"ע מ"מ לא זהו בחי הגילוי הסוכ"ע שבממכ"ע, והעיקר מה שנתגלה ע"י ההתהוות הוא האור דממכ"ע שמתלבש בעולמות, וכן מ"ש בוהר בגין דישתמודעון לי הרי בחי הידיעה וההשגה שיכול להיות באלקות הוא בבחי האור דממכ"ע הנה ודאי זאת הכוונה נשלמה ע"י הבריאה וההתהוות, אבל א"א לומר שזוהי תכלית הכוונה האמיתית, שהרי למעלה הכח אינו חסר את הפועל וא"כ א"א לומר שבשביל זה הי' אמיתית סיבת הבריאה שהרי הי' שלם בבחי שלמות כחותיו ופעולותיו גם עד שלא נבה"ע, וכמו"כ מ"ש בוהר בגין דישתמודעון לי הרי עיקר הידיעה וההשגה באוא"ס ב"ה הוא בעולמות העליונים כמו בעולם האצי' ולמע' מאצי' ששם מאיר גילוי אוא"ס ב"ה והיינו גילוי הקו שמאיר בעולמות הא"ס שלפני האצי' וגם בעולם האצי' ויודעים ומשיגים מהות אלקות ממש, אבל בעולמות ב"ע הרי האור מוסתר ונעלם שאינו מאיר בגילוי, וכל הידיעה וההשגה גם בעולמות ב"ע הרוחני הוא בבחי המציאות דאלקות לא בבחי מהותו ממש, והתהוותם הוא באופן זה דוקא שלא יתגלה ולא יורגש בהם האור האלקי ממש שע"י נעשו בבחי יש, דעולם האצי' וכש"כ עולמות שלמעלה מאצי' אופן התהוותם הוא שיאיר בהם האור בגילוי ויורגש בהם האור, ומציאותם לא יהי' בבחי מציאות יש כ"א בבחי

אלקות וכמו הכלים דאצי' שהן אלקות ממש ומיוחדים בהאור דאיהו וגרמוהי חה, אבל עולמות ב"ע אופן התהוותם הוא ע"י העלם והסתר הבורא מהנברא שלא יאיר ויורגש בהם מהות האור, ומ"ש בשל"ה בביאור מאמר הזוהר פקודי דרל"ט ע"א א"ס לא קיימא לאודעא הכוונה על הא"ס ב"ה שקודם עלות הרצון, דקודם עלות הרצון א"א להשיגו כלל, אבל משעלה ברצונו ית' להאציל או קיימא לאודעא, והיינו לפי שהרצון הוא גילוי ולהיות שע"י עלות הרצון נאצל שם האצי' בכח לכן קיימא לאודעא והיינו דבאמת ענין הידיעה באוא"ס ב"ה שייך גם באוא"ס קודם שנבה"ע וקודם שנאצל עולם האצי', אבל זהו ע"י עבודה ויגיעה עצומה במאד והר"ע עולמך תראה בחי"ך, וכן הוא במדר' שלמטה מזה הנה ע"י עבודה ויגיעה אפשר להשיג גם את האור שלמעלה מעולמות והיינו שגם הגילוי דסוכ"ע שהוא בחי' אור מקיף אפשר להשיג וכידוע בענין מבין דבר מתוך דבר דמתוך דבר שהר"ע ממכ"ע שבא בידיעת החיוב אפשר לידע הדבר שהוא סוכ"ע שבא בידיעת השלילה דכ"ז הוא בא ע"י עבודה משא"כ למע' בעולם האצי' ולמע' מאצי' הוא מושג ומובן בלי שום עבודה ויגיעה כלל וא"כ איך אפשר לומר דטעמי סבת ברה"ע הוא בשביל שלמות כחותיו ופעולותיו שמתויו וכנויו או בגין דישתמודעון ב"י דכל זה נשלם בעולמות העליונים בלי שום עבודה ויגיעה ובעולם התחתון הנה זה בא רק ע"י עבודה ויגיעה עצומה ואינו בדומה כלל לכמו שהוא בעולמות שלמעלה.

וז"הו הטעם דמצות סוכה עם היותה בספי' וענין הדעת עם זה לכשיבא משיח תקרא או דוקא מצוה קלה, שאמר רבינו נ"ע אשר משיח יגלה טעמי תורה שהר"ע דעת הנעלם ולכן הנה או נקרא מצות סוכה שהוא בחי' מקיף בשם מצוה קלה שאו ידעו הכל אשר כל עמקי הסודות שמשיגים עכשו בהענינים הנפלאים ביותר אינם אלא קלות הדעת לגבי גילוי טעמי תורה דדעת הנעלם שיגלה משיח.

בס"ד, נשחמ"ס, תש"ב.

שוקיו עמודי שש מיוסדים על אדני פו, ואיתא במד"ר במדבר שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, עמודי שש שנברא לששה ימים, מיוסדים על אדני פו אלו פרשיותי' של תורה, שהתורה היא יסוד העולם וקיומו, דהתהוות העולמות הוא ע"י הצמצום והצמצום הראשון חלוק מאופנו מהצמצומים דסדר השתל', דהצמצומים דסדר השתל' הם בדרך מיעוט והאור שלאחר הצמצום הוא מערכו ומותו של האור שלפני הצמצום רק שנתצמצם ונתמעט, אבל צמצום הראשון הנה אופן צמצומו הוא בדרך סילוק והאור שלאחר הצמצום אינו מערכו של האור שלפני הצמצום, ולהיות שהצמצום הראשון הוא בדרך

ו מ " ש ב ש ל " ה : בתחלתו (ד, ב).
ע ו ל מ ך ת ר א ה : ברכות יו, א.
ש ו ק י ו ע מ ו ד י : שה"ש ה, טו.

סילוק הנה עיי' נתהוו העולמות במציאות ממש, ויכולים לקבל גם את האור אשר לולא הצמצום באופן כזה לא זו בלבד שלא היו יכולים לקבלו אלא עוד זאת שהיו מתבטלים, והמשל בזה מאופן השפעת השכל מהרב לתלמידו שהרב מסלק אור שכלו העצמי ואז נמצא אצלו אור שכל מה שלפי"ע המקבל ועיי' השפעה זו מתתקן כלי שכל המקבל וקאים אדעתי' דרבי' ונחקקו בו חושי הרב ולא זו בלבד שמקבל את אור שכל העצמי של הרב אלא גם מחדש בו חדושים שכלים נעלים, והדוגמא מזה יובן בהתהוות העולמות דלהיות התהוותם הוא עיי' הצמצום הראשון שהוא בדרך סילוק הנה לאחר שנתהוו ונמשך בהם אור הקו שמודד מדידת האורות והכלים בכל עולם ועולם הנה יכולים לקבל אור עליון יותר, והעיקר הוא לפי שהתהוות העולמות הוא עיי' התורה וכמאמר קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא וההמשכה היא עיי' התורה דכתיב הוי' עוז לעמו יתן אין עוז אלא תורה שעיי' התורה יכולים הצדיקים לקבל בחי' אוא"ס שלמעלה מעלה מהעולמות ולא יתבטלו ממציאיותם, וכן העולמות יכולים לקבל את האור עיי' וכמ"ש רבינו ג"ע ספ"ל, ונמצא הגם שהאור הוא אותו האור שהי' ממלא מקום החלל קודם הצמצום אמנם ההתחדשות בזה הוא לא זו בלבד מה שאור זה שהי' במקום החלל לפני הצמצום ונתצמצם בדרך סילוק יאיר בגילוי בעולמות אלא עוד זאת שהי' גילוי אור עליון שלמע' מהאור הקודם, והוה התוס' אורות שנמשך עיי' התורה ומצות שיאיר בחינת פנימי' ועצמות אוא"ס שלמעלה גם מהאור שהי' ממלא מקום החלל, ובד"כ זהו גילוי בחי' אוא"ס הסוכ"ע עד רום המעלות שבשביל זה הי' תכלית הבריאה דעולמות.

יז.

והנה בטעמי וסיבות בריאת העולמות איתא בע"ה שהטעם הוא בכדי שיתגלו שלמות כחותיו ופעולותיו שמותיו וכנויו, ובוהר איתא הטעם על ברה"ע בגין דישתמודעון בי' דשני טעמים אלו הנה בעיקרם הם באור הממלא דהאור דממכ"ע מגלה כחותיו ופעולותיו ית' שבכל דבר ודבר נראה החיות האלקי, וכן באור הממכ"ע שייך ענין הידיעה וההשגה אבל אי אפשר לומר אשר זה הי' אמיתת סבת הבריאה, שלמעלה הרי הכח אינו חסר פועל א"כ הרי הי' שלם גם קודם שנבה"ע, וכן טעם הזהר בגין דישתמודעון בי' הרי עיקר הידיעה וההשגה באוא"ס הוא בעולמות העליונים כמו בעולם האצ"י ולמעלה מאצ"י, דכללות התהוות האצ"י הוא בבחי' קירוב שהרי הוא בבחי' גילוי ההעלם, וזהו אצילות לשון אצל וסמוך והיינו דאצ"י הע"ס דאצ"י הוא בדרך קירוב ומשו"ז כללות הע"ס דאצ"י באורות וכלים שלהם ה"ה דבוקים ומיוחדים באוא"ס המאציל וכמאמר איהו וחייהי חד, איהו וגרמוהי חד, והיינו דבעולם האצ"י הנה מורגש מהות האור אבל בעולמות בי"ע הנה מהות האור אינו מורגש כלל וכל ענין התהוותם הוא עיי' העלם והסתר הכורא מהנברא, והגם דאור הנשמה דבי"ע הוא בחי' תאלקות דכלים דאצ"י כידוע הנה זה האור אינו נרגש

ו כ מ א מ ר ק ו ב ה . . ה ו י ' ע ו ז : זחיב קסא, א. תהלים כט, יא.
א י ן ע ו ז : ראה ויקר' פ"א, ה. יל"ש בשלח רמו רמז.
כ י ד ו ע : ראה אגה"ק ס"ה, שם ס"ך.

מהותו כלל בהכלים דבי"ע וכמאמר התקונים דבעולם הבריאה לאו איהו וחייהו וגרמהי חד, ומש"ן נעשו בבחי' יש ומציאות ובעולמות בי"ע גופא הנה עולמות העליונים הרוחנים אופן הטהוותם הוא שיורגש בהם (עס זאל דער-הערט ווערען) עכ"פ המציאות דאלקות ולכן אינם בבחי' יש ממש ואינם בבחי' פירוד ממש, ועולם העשי' הגשמי נטהוה דוקא באופן כזה שלא יורגש אפי' בחי' המציאות דאלקות ויהיו נפרדים ממקורם דזהו ההפרש בין נבראים דעדאתכ"ס לנבראים דעלמא דאתגליא, דנבראים דעדאתכ"ס נטהו באופן להיות מיוחדים במקורם ויורגש בהם האור והחיות האלקי וא"כ הרי אמיתית הידיעה וההשגה באלקות הוא בעולם אצי' ובעולמות א"ס דוקא, וכך הי' באופן הטהוותם היינו שנתהו בבחי' קירוב ושיהי' בהם בחי' גילוי האור דוקא. אבל עולמות בי"ע בכלל ועולם התחתון בפרט הנה האור הוא בתכלית ההעלם וההסתר ובלתי מורגש כלל.

יח.

והנה ידוע דתכלית בריאת והטהוות העולמות הוא שיהי' זה העולם התחתון וכמ"ש רבינו ג"ע דתכלית השתל' העולמות וירידתם ממדרי' למדרי' אינו בשביל העולמות העליונים, אלא התכלית הוא עוה"ז התחתון וכמא' סוף מעשה עלה במחשבה תחלה דסוף מעשה בעשי' בפועל דוקא בהטהוות יש ממש הוא דוקא שעלה במחשבה תחלה בבחי' פנימי' ועצמי' או"ס וכמאמר ארץ קדמה לשמים והיינו במחשבה, רק בדיבור שמים קדמו מפני שכך הוא סדר הבריאה וסדר ההשתל' דבכדי שיהי' בחי' יש ממש בעשי' בפועל שזהו ע"י צמצום והסתר האור לגמרי צ"ל תחלה הטהוות השמים שהם עולמות הרוחני' ונכלל בזה כללות ההשתל' ובפרט עולמות בי"ע הרוחני' שע"ז מתצמצם ומתעלם האור ממדרי' למדרי' וכל כך רבו הצמצומים והעלמות והסתרים עד שיוכל להיות הטהוות עולם התחתון עולם חומרי וגשמי וכלי שום גילוי אור ויהי' בו תערובת רע, ומאחר שתכלית הכוונה היא בהטהוות עולם התחתון דוקא הרי א"א לומר שהכוונה היא רק בגין דישתמודעון בי' דכוונה זו נשלמת בעולמות עליונים דוקא ולא הי' צ"ל הטהוות עולם התחתון כלל וכש"כ שלא יהי' עיקר הכוונה, וכמו כן א"א לומר סבת הטהוות שמוכרח הדבר מצד השלמות שיהי' שלם בפעולותיו דשלמות זו היתה גם קודם שנבה"ע וקודם שנאצל וכש"כ שהי' מספיק בהטהוות עולמות העליונים, אלא דזהו דרך תשוקה בלבד, וזהו שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו שזהו מצד התשוקה בלבד לא מצד ההכרח ח"ו בשביל השלמות ולא בגין דישתמודעון בי' דמפרש בעי"ח שזהו ג"כ מצד השלמות, דאלי"כ אינו מובן מה איכפת לי' להקב"ה ומה נוגע זאת למעלה דידעו אותו ית' ולזאת מפרש שזהו מצד השלמות שיתגלו כחותיו מהעלם אל הגילוי, והגילוי הוא כשיש מי שמקבל את הגילוי אור וידעו אותו ולכן נטהו העולמות והנבראים דישתמודעון לי' וידעו ויבינו שלמות כחותיו ופעולותיו ית'.

ו כ מ " ש ר ב נ ו : תניא פל"ו.

א ר ץ ק ד מ ה : ראה חגיגה יב, א. ב"ר ספי"א. תוי"א ב, ב. שם לב, ד. ובכ"מ.

י.ט.

והנה טעם זה שיהי' מי שיקבל הגילוי אור וידעו אותו עם היותו טעם מספיק על כללות ענין תבריאה והתהוות אבל עם זה הרי א"א לומר טעם זה על התהוות עולם התחתון שהרי הי' מספיק בהתהוות עולמות העליונים, ובאמת הנה מצד הטעם שיהי' מי שיקבל את האור וידעו אותו הי' מספיק גם אצ"י הכללית היינו הדרגות שלמעלה מהצמצום דכתיב אתה הוא ה' לבדך דבבחי' ומדרי' לבדך שהוא לפני הצמצום הרי יש ג"כ חלוקי דרגות בחי' הוא ובחי' הוי', שהוא ענינו עצם האור דאתה והוי' הוא בחי' התפשטות האור והוי' מספיק לענין ההתהוות ומכש"כ התהוות עולמות העליונים שאחר הצמצום ולא הי' נצרך להיות התהוות עולם התחתון ובפרט שכאן הוא בחי' הסתר והעלם האור ונתהווה דוקא באופן כזה, אלא שזהו רק מצד התשוקה שנשתוקק הקב"ה לבראותו ואין אנו יודעים טעם שכלי מפני מה נשתוקק, והכוונה בזה בכדי להמשיך גילוי עצם אוא"ס דוקא למטה וע"ז אמרו נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שאין זה מצד איוזה הכרח וטעם שכלי כ"א מפני שנתאוה כך שהוא למעלה מטו"ד, וכמו שאמר רבינו נ"ע ע"ז אויף א תאוה איו קיין קשיא רק שנתאוה שיהי' מציאת תחתונים ויומשך בחי' עצמות אוא"ס למטה שזה ביכולת להמשיך למטה בעולם התחתון דוקא, וההמשכה היא מבחי' פנימית ועצמות אוא"ס שלמעלה מעלה מהגילוי שמאיר בעולמות בבחי' ממכ"ע שזהו רק הארה לבד שבערך העולמות ובהארה זו יש חילוקי מדרי' מעלה ומטה עד שבעולם התחתון הוא בבחי' העלם והסתר לגמרי, אבל כאשר ההמשכה היא מבחי' עצמות אוא"ס אין בזה התחלקות מעלה ומטה ועיקר הגילוי יהי' למטה דוקא מפני שכך נתאוה מתחלה כביכול שההמשכה תהי' ע"י העבודה למטה דוקא, וזהו תכלית בריאת והתהוות העולמות ובשביל זה היא ירידת הנשמה שנש"י ע"י עבודתם ימשיכו בחי' עצמות אוא"ס למטה, וההמשכה והגילוי יהי' ע"י בחי' ממכ"ע בכדי שיהי' הגילוי למטה ובכדי שיהי' בבחי' אור פנימי, וההמשכה היא ע"י תומ"צ שע"י קיום תומ"צ דנש"י ממשיכים בחי' עצמות בעולם, וזהו שאמר בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית שע"י נש"י ותורה נמשך תוס' אורות בעולמות דהיינו גילוי בחי' עצמות אוא"ס.

כ.

והנה טעם וסבת הדבר דכל המשכת אוא"ס בעולמות אבי"ע תלוי בקיום המצות וכמ"ש אם בחקותי תלכו כו' ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה כו' וכן מ"ש והי' אם שמוע תשמעו כו' ונתתי מטר ארצכם כו' וידוע שכ"ז מורה על המשכות רוחני מאוא"ס המאציל בעולמות אבי"ע, ולכאורה אינו מובן למה תלוי כ"ז בקיום התומ"צ והלא כבר ברית כרותה

א ת ה ה ו א : נחמ" ט, ו.

ב ש ב י ל י ש ר א ל . . . ה ת ו ר ה : ראה ב"ר פ"א, ד. ויק"ר פ"ה, ד.

רש"י ורמב"ן עה"ת בתחלתו.

א ם ב ח ק ו ת י . . . ו ה י ' א ם : ויקרא כו, ג. דברים יא, יג.

בימי המבול במראה הקשת שאמר וראיתי' לזכור ברית עולם דהיינו שיהי' קיום תמידי לשפע כל העולמות מן המאציל עליון מרכ"ד עד סוכ"ד בעוה"ז הגשמי, וז"ש עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו' וקץ וחורף ויום ולילה לא ישבותו וא"כ א"א שתופר ח"ו הברית הזאת לעולם גם בלתי קיום המצות ח"ו ולמה אמר אם בחקותי תלכו כו', אך הענין הוא דוה ודאי שא"א שיהי' בבחי' ביטול לגמרי המשכות הרוחני' בעולמות בסדר השתל' דאבי"ע מחמת כריתות הברית הנ"ל אבל מ"מ צריכים לקיום המצות לפי שכל בחי' המשכה ושפע שנמשך מהמאציל לד' עולמות אבי"ע אינו בא רק בבחי' צמצום בבחי' מדה ושיעור רק לפי חיות וקיום העולם לבד ע"פ מאמר קו המדה, אבל כדי שיהי' נמשך תוס' אור ושפע חדשה יותר מהמדה הקצובה שהוסדה מכבר בסדר השתל' מצד כריתות ברית הנ"ל, הנה זהו דוקא ע"י קיום תומ"צ ועו"א אם בחקותי תלכו ונתתי דאוי יומשך תוס' אור חדש בתוס' מרובה על העיקר שכבר הוסד על פי סדר השתל', וזהו דכתיב ויניחתי בג"ע לעבדה ולשמרה, לעבדה זו רמ"ח מ"ע דמשמע דע"י רמ"ח מ"ע נמשך בחי' תוס' אורות בבחי' אור חדש תמיד בגעה"ע והיינו פ"י לעבדה עבודת הגן כי הגם שהג"ע כבר נברא יש מאין כמ"ש ויטע ה"א גן בעדן מקדם זהו בבחי' האור והגילוי דסדר השתל' אלא שבג"ע נאמר שם מלא ה' אלקים לפי שבג"ע מאיר גילוי אור עליון ממה שמאיר בעולם, וכידוע דבג"ע מאיר גילוי אור האצ"י ונשמות בג"ע משיגים בחי' מהות הזיו, אמנם כ"ז הוא בחי' האור דסדר השתל' שזוהו מ"ש ויטע ה"א דהיינו התחלת בריאת והתהוות ג"ע דביו"ד נברא עוה"ב ויור"ד הוא בחי' חכמה והיינו בחי' אבא עילאה שמקנן באצ"י אבל להוסיף גילוי אור אלקי בג"ע הוא ע"י עבודת האדם למטה בקיום התומ"צ דוקא שע"ז ממשיכים תוס' אורות מאוא"ס המאציל בג"ע וכן בכללות העולמות. וזהו למען ידעו דרותיכם כי בסוכות הושבתי את בני' דמצות סוכה עם היותה בחי' מקיף שלמעלה מהתישבות בפנימי' הנה התכלית הוא שגם המקיף יומשך בהפנימי' והוא ע"י הדעת שהו"ע ההתקשרות ובכדי שיוכל האדם להתקשר בהתקשרות אמיתית בתורה ובאוא"ס הנה ע"ז הוא הסיוע מלמעלה, וזהו למען ידעו דרותיכם שבכדי אשר בדורותיכם יהי' ענין הדעת שיהי' ככח עבודתם בתומ"צ להמשיך גם בחי' המקיף הנה ע"ז הוא הסיוע מלמעלה מה שבסוכות הושבתי את בני' בהוציאי אותם ממצרים.

בס"ד, שחנ"צ, תש"ב.

ביום השמיני עצרת תהי' לכם, דהגילוי שהוא שמן ודשן יתעכב בכס, דיום ענינו גילוי ושמיני הוא מלשון דשן ושמן ועצרת ענינו עיכוב והעצרה, היינו שכל הגילויים היותר נעלים דחודש תשרי שהוא חודש השביעי וארז"ל דתשרי

ו ר א י ת י' ל ז כ ו ר . . ע ו ד כ ל : בראשית ט, טו, שם ה, כב.
ו י ט ע ה " א : בראשית ב, ח.

ד ב י ו " ד נ ב ר א : מנחות כט, ב. וראה אגה"ק ס"ה.
כ י ו מ ה ש מ י נ י . . ו א מ ר ז " ל : במדבר כט, לה. ויקיר פכ"ט, ח.

גק' שביעי מלשון שביעה שחדש תשרי הוא שבע בגילויים נעלים ורמים ביותר, וכל הגילויים נעצרים ונעצכים לכם לנש"י, ובשמיני עצרת עושים שמח"ת דבכדי אשר כל הגילויים הנעלים יוקלטו ויתעכבו בכם הוא ע"י התורה דתורה היא כלי טובה לכל הגילויים שלמעלה, ולכן הנה התורה נקראת מטר וטל כמ"ש יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי שהתורה נמשלה לטל ומטר שהם מצמיחים כל מיני צמח וכידוע דגם אבנים טובות היותר מבקיקות הם ע"י הטל, הנה כמ"כ התורה היא טל ומטר לקבל ולהמשיך את הגילויים הנעלים להיות נקלטים בנש"י, והנה בטל ומטר בגשמיות אנו רואים שאינם דומים זל"ז, דהמטר בא ע"י העלאה מלמטה למעלה כמ"ש ואד יעלה מן הארץ והשקה שע"י העננים העולים מקיטור הארץ והעננים שואבים מים ואז ממטיר מטר על הארץ, משא"כ הטל אינו תלוי בעננים כלל, כי גם כאשר לא יהי' קיטור הארץ לעננים ע"פ השמים ג"כ יהי' טל ע"פ הארץ, וגם אנו רואים שענין הטל אינו תלוי במעשה התחתונים וכמ"ש באלהיו כשאמר חי ה' אם יהי' טל ומטר כ"א לפי דברי, שפעל על המטר בלבד שמטר לא הי' אבל טל לא מיעצר, והיינו מטעם שהמטר הוא באתעדל"ת אתעדל"ע ולכן כשלא אכשיר דרא בימי אחאב הי' ביכולת אליהו לעצור את המטר שלא ירד על הארץ מפני שלא אכשיר דרא שלא הי' העלאת מ"ן לכן עצר לבלי היות מטר ע"פ הארץ, אבל הטל לא הי' ביכולתו לעצור להיות שאינו בא בבחי' אתעדל"ת אתעדל"ע, ולכן גם אם לא הי' אתעדל"ת כלל מפני כי לא אכשיר דרא מ"מ ירד הטל, וכן הוא בב' הבחינות ומדריגות טל ומטר שבתורה, דהנה ארו"ל שלש שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, ולכא"ו צ"ל הלא ארו"ל כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, וא"כ בכל העולם זה קורא ושונה בזמן זה וזה קורא ושונה בזמן אחר ולגבי כאו"א הקב"ה קורא ושונה כנגדו וא"כ בכל עת ובכל זמן הקב"ה קורא ושונה ומהו"ע שלש שעות ראשונות שהקב"ה יושב ועוסק בתורה משמע שזהו גם אם לא יש מי שעוסק בתורה למטה, ובאמת גם בשלש שעות ראשונות נמצא כמ"כ אנשים שיושבים ועוסקים בתורה אשר צ"ל הקב"ה קורא ושונה כנגדם, וע"כ בהכרח לומר דזה מה ששלש שעות הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה וזה מה שכל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו הם שתי מדריגות חלוקות.

ב.

והענין הוא, דהנה ארו"ל (סוטה דל"ה ע"א) דרש רבא, מפני מה נענש דוד (שמת עוזא על ידו, רש"י) מפני שקרא לדברי תורה זמירות שנאמר (תהלים קי"ט) זמירות היו לי חקיך בבית מגורי (כשהייתי בורח מפני אויבי ואגור מפניהם הייתי משתעשע בחקיך והיו לי לזמירות לשעשעני, רש"י) אמר לו הקב"ה דברי תורה דכתיב בהם (משלי כג) התעייף עיניך בו, ואיננו

י ע ר ד כ מ ט ר : דברים לב, ב. — בכ"ז ראה ג"כ לקו"ת ר"פ האונינו.

ו א ד י ע ל ה : בראשית ב, וא"ו.

ו כ מ ש ב א ל י ה ו . . . ש פ ע ל : מלכים א יו, א. תענית ג, ב.

ש ל ש ש ע ו ת . . . כ ל ה ק ו ר א : ע"ז ג, ב. תדביא רבא רפי"ה, יל"ש

איכה רמו תתל"ד.

ו ה ע נ י ן ה ו א : ראה ג"כ אגה"ק בקו"א ד"ה דוה. לקו"ת במדבר יח, א.

התעיף לשון וכפלת מתרגמינן ותיעוף (שמות כ"ו), שאם תכפול עיניך לסתום עין בהיסח הדעת מהסתכל בהם מיד ואיננו, רש"י) אתה קורא אותם זמירות, הרני מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעים אותו דכתיב (במדבר ז) ולבני קהת לא נתן (משה עגלות לפי שיש עליהם לשאת בכתף, רש"י) ואיהו אתי' בעגלתא, וצ"ל מהן גודל חטאו של דוד שקרא את התורה בשם זמירות שנענש ע"ז ובעונש קשה של שכחה דוקא, אך הענין הוא כי דוד בעת צרתו שברח מפני שאול ומפני אבשלום בנו כשהי' צר לו מכל צד הי' משתעשע בתורה ואמר זמירות היו לי חקיך בבית מגורי פי' שהתבונן עצמו שקיום וחיות כל העולמות אפי' עולמות העליונים תלויים בדקדוק א' מד"ת עד"מ הקרבן הנה כשהוא כדבעי נודע כי רזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס וע"י עליית הקרבן נעשה עליית כל העולמות מסוף כל דרגין עד רכ"ד, ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח שע"י העלי' נמשך תוס' אור, אמנם הנה כ"ז הוא כשהקרבן הוא כדבעי למהוי, אבל אם חשב הכהן מחשבת חוץ אוי הקרבן פסול ולא נעשה ע"י הקרבן ההוא שום עלי' והמשכה כלל וכלל, וכן בענין המשכת אלקות עד"מ ע"י מצות תפילין שע"י התפילין נמשך המשכת מוחין לז"א וזהו באצי' ועי"ז נמשך תוס' וריבוי אור בבי"ע מרכ"ד עד סוכ"ד נמשך בכל העולמות הארת אוא"ס מבחי' המוחין שנתוספו בז"א דאצי' שהרי המדות עליונות הן הן מקור כל התהוות דבי"ע ע"י בחי' המל' שמהווה אותם מאין ליש, וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה וכתוב זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, ולכן כשניתוסף אור הוא בחי' המשכת מוחין לז"א ממילא נתוסף ריבוי אור בכל עולמות עליונים ותחתונים וכת"י וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך וידוע המעשה מרבינו ג"ע כשהביאוהו למבצר פעטראפאולאזוסק והי' באור הבקר ולבש הטו"ת וגפל פחד גדול על כל הסופרים שהיו שם, ואמנם כ"ז הוא כשתפילין הם כשרים ברצועות שחורות ולא נמצא בהם שום פסול, אבל אם חסרה אות אחת או אפי' אם נפסקה אות א' או יש נגיעה בשתי אותיות הפוסלות אזי לא יש כלל שום המשכה ע"י תפילין פסולים ועד"ז הוא בשארי מצות ונמצא כי כללות קיום וחיות העולמות תלוי בדקדוק א' מד"ת שאם יחסר הדקדוק שצ"ל לא יש שום המשכה או העלאה כלל, וזהו שבשעה שהי' צר לו בגשמי' הי' משתעשע בלימוד התורה שלגבי לימוד התו' כל העולם ומלואו כל"ח שהרי בדקדוק א' שבתו' תלוי כל חיות וקיום העולמו' וא"כ מה תופס מקום מה שבעוה"ז הגשמי לא טוב לו כ"כ מאחר שעוסק בתו' וכל העוסק בתו' עולה כאלו הקריב עולה וכן בכל שארי המצות ובדקדוק א' מד"ת תלוי כל חיות העולמו' וא"כ צ"ל שש ושמה בלימוד תורתו ולא יתפס מקום כלל מה שבגשמי' לא טוב לו ועז"א זמירות היו לי חקיך בבית מגורי.

ג.

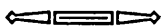
אמנם לפי"ז צ"ל למה נענש ע"ז הלא שיבח מאד את לימוד התורה שכל העולמות עליוני' ותחתוני' תלוי' בדקדוק א' מד"ת וגם באמת כ"ה ומדוע נענש

ר ז א ד ק ו ר ב נ א : ראה זחיב רלט, א. זחיג כו, ב.
 כ י א מ ר ת י . . . ז כ ו ר ר ח מ י ך : תהלים פט, ג. שם כה, וא"ו.
 ו ר א ו כ ל : דברים כה, י"ד. וע"פ רד"ל ברכות וא"ו, א.
 ו כ ל ה ע ו ס ק : מנחות בסופה.

ע"ז, וגם למה הי' עונשו בשכחה דוקא. אך הענין הוא דהנה כתי' ואראה מגילת ספר והיא כתובה פנים אַחור שיש בתורה ב' בחי' פנים ואחור והיינו שמה ששבח דוד את בחי' התורה במה שכל קיום וחיות העולמות תלויים בדקדוק א' מדת זהו רק בחי' חיצוני' התו' שנק' אחור אבל בחי' פנים הוא בחי' הגבוה ונעלה יותר שאינה בערך כלל לבחי' העולמו' שעו"ג לא ידע אנוש ערכה שזהו בחי' שלמעלה מן הדעת כ"א אלקים הבין דרכה ובידיעת עצמותו יודע את התורה ועו"ג ואהי' אצלו שעשועי' שהוא בחי' שעשועי המלך בעצמותו שבחי' זו אינה בערך העולמות כלל, ולכן נענש דוד על מה ששיבח את התו' בבחי' אחורי' דתורה ונענש מדה כנגד מדה שנפל בשכחה שנמשך מצד בחי' אחורי' וכמשארז"ל (עירובין דנ"ד ע"א) אלמלא נשתברו הלוחות לא נשתכחה תו' מישראל דלוחות הראשונות היו בבחי' חרות אותי' החקיקה שאין בהם חיצוני' כלל וההפרש בין אותי' החקיקה לאותי' הכתיבה הוא דאותי' הכתיבה הם דבר נוסף על העצם אבל אותי' החקיקה הם בגוף ועצם הדבר וגם הדבר הלכה ששכח הוא מענין זה שהוא הארון שבו היו הלוחות שהיו כתובים באצבע אלקי' משני עבריהם נמצא שהיו כולו פנים ולכן צריכים לשאת אותם בכתף בכדי לחבר בחי' פנים ואחור שגם באחורי' וחיצוני' יאיר בחי' גילוי הפנימי' ואז לא תהי' שכחה והוא שכח ע"ז והוביל את הארון בעגלה חדשה ולא חבר בחי' פנים ואחור ולכן נפל בשכחה ונענש מדה כנגד מדה, וב' הבחי' פנימי' וחיצוני' שבתו' הן בד"כ ב' בחי' טל ומטר שבתו' וזהו יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי שהתורה נמשלה לטל ומטר שהם ב' בחי' ומדרי' בתו' וההפרש ביניהם הוא דמטר שבתו' זה מה שנמשך ע"י העלאת מ"ן שבבחי' זו תלוי כל קיום וחיות העולמו' בדקדוק א' מדת וא"כ הרי יש לזה שייכות להעולם ולכן נמשך ע"י העלאת מ"ן דאתעדלית, וז"ש כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו שבחי' זו היא בחי' חיצוני' שבתו' לפי"ע העלאת מ"ן מלמטלמ"ע כשאכשיר דרא בקיום התומ"צ לפי"ע זה נמשך המשכת מ"ד להיות שונה כנגדו, וז"ע מטר שבתו' שכמו המטר יורד ע"י העננים שנעשה מקיטור הארץ שעו"ג ואז יעלה מן הארץ והשקה אך בחי' פנימי' התו' עו"ג תזל כטל אמרתי פי' אמרתי היינו מה שג"ש ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתו' והוא בחי' טל תו' דלא מיעצר כלל גם כי לא אכשיר דרא והיינו כי ג"ש ראשונות הוא בחי' המשכת אוא"ס בתו' וזהו בחי' טל תורה שהוא בחי' טלא דנטיפ מעתיקא והוא בחי' ג"ר דעתיק שלמע' מבחי' גשם דתו' בחי' מטר, והיינו כי גשם הוא בחי' אור ז' הימים שעולה מספרו כמנין גשם כמשפרש"י בפסחים דס"ח ע"פ והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתים כאור ז' הימים ופרש"י שבעתים זפ"ו עולה מ"ט וז"פ מ"ט עולה שמ"ג וזה יכולים להגיע באתעדל"ת אתעדל"ע שזהו בחי' גשם ומטר שבתו', אבל בחי' טל תורה זהו בחי' אתעדל"ע שלמע' מאתדל"ת פי' שאין אתעדל"ת יכולה להגיע שמה כלל

ו א ר א ה מ ג י ל ת : יחוקאל ב, סיו"ד, וע"פ דרוזיל עירובין כא, א.
 ל א י ד ע . . . א ל ק י ם ה ב י ן . . . ו א ה י ' א צ ל ו : איוב כח,
 יג. שם כג. משלי ח, ל.

כ"א שזה נמשך בבחי' מתנה, וזהו ביום השמיני עצרת תהי' לכם כי כל הגילויים היותר נעלים שנמשכים לנש"י הם ע"י התורה להיותה הכוס של ברכה שבה ועל ידה נמשכים כל הגילויים בשפע ברכה בגשמי' וברוחניות.

בס"ד, שמח"ת, תש"ב.

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, וצ"ל מהו אומרו תורה צוה לנו משה הרי התורה צוה הקב"ה לכל ישראל הן אלו שהיו באותו מעמד מלובשים בגופים גשמי' והן אלו שהיו בלא גופים עדיין הנה כולם כאחד שמעו וקבלו את התורה במעמד הר סיני ורק שניתנה ע"י מרע"ה וכמאמר משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו' ומהו אומרו תורה צוה לנו משה, והנה מורשה הוא ל' ירושה שהתו' ניתנה בירושה לכל ישראל וצ"ל מהו"ע ירושה זו דא"ל דהיינו שהיא ירושה לנו מאבותינו דהלא כתיב לא את אבותינו כרת ה' את הברית הזאת כי אתנו וכתיב את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה הרי ניתנה התורה לכל ישראל ואינו שייך לומר שהיא ירושה לנו מאבותינו, וא"כ מהו"ע הירושה הזאת, וגם בעצם הענין שהתורה נק' מורשה צ"ל הלא אמרו"ל בפ"ב מי"ב דאבות התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך ואיך אומר כאן מורשה קהלת יעקב שמשמע שהתורה היא בבחי' ירושה, וגם צ"ל והלא אנו מברכים בבה"ת אשר נתן לנו והותמים נותן התורה שניתנה לנו התורה בבחי' מתנה, שענין המתנה אינה כענין הירושה שבאה בהכרח גם אם לא ירצה המוריש וכמארו"ל בפ"ח דב"ב שאם התנה על מ"ש בתורה תנאו בטל וכגון אם אמר על בתו תורישנו במקום שיש בן וכדומה, משא"כ המתנה היא מדעת הנותן שאם רוצה נותן ואם אינו רוצה אינו נותן ולא כן הוא ענין הירושה, וענין התקן עצמך ללמוד תורה זה נראה שאינו לא כמו הירושה שא"צ שום הכנה מהמקבל כלל כ"א שהוא קרובו שראוי ליורשו ע"פ ד"ת אז הוא יורש אותו בלתי הכנה כלל וגם אין זה שייך לענין המתנה שהמתנה תלוי' רק בדעת נותן המתנה, אבל מקבל המתנה א"צ תיקון והכנה כלל לזה, וכאן אמרו התקן עצמך משמע שזה תלוי בעבודת ויגיעת המקבל ולא כן הוא ענין המתנה שענינה הוא מה שנותנים לאיש שלא לפי עבודת מעשיו שהרויח ע"פ פעולתו כ"א שנותן גם אם לא נשתכר ע"פ כשרון מעשיו, שהרי מה שזוכה ע"פ כשרון מעשיו זהו המגיע לו, ולא יתכן לקרות זה בשם מתנה כלל, וא"כ ענין התקן עצמך אין זה בדרך מתנה, ונמצא שיש כאן ג' בחי' בתורה הא' הוא מ"ש רו"ל התקן עצמך שהוא מה שנמשך לו מבחי' תורה ע"פ העבודה אשר עבד בה ביגיעה וכשרון המעשה שנאמן בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך, הב' מה שנק' התורה בשם ירושה כמ"ש מורשה קהלת יעקב שזהו לא מדעת המוריש ולא מדעת היורש כ"א כשהוא ראוי ליורשו אז הוא מורישו גם בלי רצונו וחפצו שכך נצטוינו בתורה

שהבן יורש את האב, וכך יש בתורה בחי' שנק' ירושה. הג' מה שיש בתורה שנק' מתנה שעי'ז אנו מברכים בנות התורה שהיא בבחי' מתנה, וז"ע השם מתן תורה שהוא ע"ש המתנה שהתורה ניתנה בבחי' מתנה.

ב.

והנה במדות בנ"א אנו רואים שמתנה אין נותנים כ"א למי שראוי תחלה שיתנו לו מתנה והיינו אם טרח וייגע כל מה שבאפשרו או אח"כ נותנין לו מתנה גם יותר הרבה ממה שהריות. וז"ש התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, פי' כי הירושה היא המגיע לו גם אם לא יגע כלל רק אם הוא ראוי ליורשו או הוא יורש אותו. אמנם להיות ראוי ליורשו זהו ע"י קיום תומ"צ, כי ענין הירושה הוא לירש את האורות דתהו שקדם לתקון, שזהו ע"י עשיית המצות בכל הדברים הגשמי' שנפלו בשבה"כ ועי"ז יורש אורות דתהו, דהנה כתיב הלא אח עשו ליעקב ואחיו יורשו ע"פ ד"ת רק שצ"ל אחיו ל' אחות וחבור והו"ע שהמברר מתלבש בלבוש המתברר בתומ"צ בעשי' גשמי' וכמ"ש ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול ותלבש את יעקב בנה הקטן, עשו נק' גדול דשרשו מבחי' התהו שהן אורות מרובים ותקיפין כידוע, ויעקב הוא בנה הקטן מי יקום יעקב כי קטן הוא, אורות מועטים מוגבלים בכלים, ותקח את בגדי עשו כו' ותלבש את יעקב היינו מה שנתלבשו המצות בדברים גשמי' דכל הדברים הגשמי' הם תחת ממשלת הנוגה וכמאמר אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל והן הע' שרים שמהם נמשך החיות בכל חלקי דצח"מ כמו שר של מים שר של אש וכן יש שר של חכמה ושר של פרנסה, וכמו"כ על כל הדברים שבעוה"ז יש שרים למעלה שעל ידם נשפע החיות למטה וגבוה מעל גבוה שומר שהשרים הנ"ל שרשם מבחי' שמרי האופנים עד שנחשבים רק כחומר לגבי צורה נגד שרשן, ושרש שרשן הוא מבחי' ז' מלכין קדמאין דתהו דמיתו כמ"ש בהם וימלוך וימת שנפלו ממדריגתן כמו שהיו בבחי' הקדושה האלקית וירדו למטה שנעשה מהם מקור כל דברים הגשמי' שנק' מות, ונש"י הם המבררים את הניצוצות דתהו דשרשן הוא מבחי' מלך השמיני הדר דלא כתיב ב' וימת דמלך השמיני הוא בחי' מקור התקון ונק' הדר מלשון פרי עץ הדר ורומז על ישראל וכדאי' במד"ר פרי עץ הדר אלו ישראל, משום שנא' הוד והדר לפניו וכתביב הדר הוא לכל חסידיו וכתביב ישראל אשר בך אתפאר שהם בחי' הוד ותפארת והם המבררים את הניצוצות דתהו המלוכשים בדברים הגשמי' והיינו ע"י התורה שנתלבשה בהלכות גשמי' ומצות מעשיות כמו ד' מינים שבלולב בצמחים גשמי' וסוכה בסכך גשמי' וכמו"כ כל המצות ע"י שישראל עושים את המצות הם מבררים את הניצוצות ויורשים אורות דתהו, וזהו ותקח רבקה את בגדי עשו כו' ותלבש את יעקב כו' הם המצות שנתלבשו בלבוש המתברר ועי"ז הם יורשים אורות דתהו, וזהו ג"כ הטעם מה

ה ל א א ח . . . ו ת ק ח ר ב ק ה : מלאכי א. ב. בראשית כז, טו.

מ י י ק ו ם : עמוס ז, ב.

א י ן ל ך : ראה ב"ר פ"י, וא"ו. זח"א רנא, א. מו"נ ח"ב פ"י.

ב מ ד " ר . . . ה ה ו ד ו ה ד ר : ויקיר פ"ל, יב. דה"א סו, כז.

ה ד ר ה ו א . . . י ש ר א ל א ש ר : תהלים קמט, ט. ישעי' מט, ג.

שהו' אומות הכנעני החתי וכו' ניתנו בירושה לישראל להיות שהו' אומות הן ז' מדות רעות ששרשן מז' מלכין דתהו ונש"י שהן המבררים לכן ניתנו להם לירושה וכו"ז הו"ע התומ"צ שנתלבושו בדברים גשמי' לברר ונק' בחי' זו ירושה.

ג.

אמנם עיקר לימוד התורה צ"ל לשמה לשם התורה היינו להמשיך בחי' אוא"ס ב"ה בתורה, ועי' אמרו התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך כ"א צ"ל ביגיעה עצומה לכבוש את יצרו עד שיהי' לימודו לשמה בלי שום פני' כלל, ועי' יוכה לבחי' טל תורה שהיא בחי' מתנה מה שבאמת באתעדלית" א"א להגיע לבחי' זו כ"א כאשר מייגע א"ע ללמוד תורה לשמה עי' נותני' לו בבחי' מתנה בחי' טל תורה שזהו מה שנק' בתורה בשם מתנה, דהנה בתומ"צ יש ב' מדרי' הא' כמו שהתומ"צ בא לברר את הניצוצות דתהו שז"ע ירושה, הב' תומ"צ כמו שהן מצ"ע דעו"נ להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו דבחי' הדר מלכותו העצמי' הוא להודיע לבני האדם שהם נש"י כמארו"ל אתם קרויים אדם שניתנה להם בחי' העצמי' דתומ"צ שנק' הדר מלכותו, דהנה מ"ש אח"כ מלכותך מלכות כל עולמים זהו התפשטות מלכותו ית' שמתפשט בכל העולמות ובכל הנבראים ומוה הוא ביטול הנבראים מה שהם בטלים מהתפשטות מלכותו אימתו ופחדו עליהם, וכמו חיות המרכבה שהן בטלים לאלקות ומוראו עליהם שחלים וזעים מחיל כסא שזהו מפני האימה ופחד שנמשך עליהם ממדת מלכותו ית' עד שלא יכיל הכלי שלהם כלל היותו בא עליהם בבחי' גילוי גדול יותר מבתחתונים לכך אין בכחם להכיל ולעצור כח מפני הפחד הגדול והנורא עד שהן זעות מחיל כסא, ואמנם אע"פ שבחיות הקדש נמשך האימה ופחד בגילוי גדול מ"מ כ"ז רק מבחי' חיצוני' מלכותו ית', ועיקר אור גילוי מדת מלכותו ית' הוא על ישראל למטה אע"פ שלא נמשך עליהם האימה כ"כ מ"מ עליהם הוא גילוי בחי' פנימי' מלכותו דוקא, וכמו במלך בו"ד הרי יש ב' ענינים במלכותו, הא' התפשטות אימתו ופחדו והב' ענין הדר כבוד מלכותו ותפארת גדולתו דהיינו כשהמלך במסבו יושב בבגדי הוד מלכותו המהדרים ומייפים את כבוד מלכותו לפני השרים והעם שזהו עיקר ענין המלכות אבל התפשטות אימתו זהו דבר טפל הבא בדרך ממילא, והדוגמא יובן למעלה דהגם שנא' מלכותך מלכות כל עולמים ומתפשטת בחי' האימה ופחד על כל הנבראים דבי"ע עכ"ז לא נק' עליהם בחי' מדת מלכותו כמו שהיא בעצם כ"א רק מבחינת התפשטות המדה אבל ישראל הם המקבלים מבחי' עצם מדת המלכות והוא בחי' הדר והוד כבוד מלכותו שעל זה נאמר וכבוד הדר מלכותו, והוא לפי שישאל מקיימים המצות שנק' לבושי מל', המהדרים ומייפים את המלך, ועד"מ לבושי המלך שמייפים ומהדרים אותו היינו כשלושב בגדי כבוד ותפארת בגדי מלכות דוקא שבהם נגלה כבודו ותפארת גדולתו וגם בעצמו מתיפה על ידם כמ"ש מלך ביפיו כו' כך ע"י המצות שנק' לבוש מלכות ה"ה בגדי כבוד ותפארת למדת מלכותו ית' עד שנק' הדר מלכותו ובחי' הדר

מלכותו זה נמשך ע"י נש"י, וז"ש וימלוך הדר ושם עירו פעו דשרשם הוא מבחי' הדר מלך השמיני שרש ומקור התקון ושם עירו פעו בחי' הדבור והיינו מה שנעשים לבושי כבוד לבחי' מל' המייפים את המלך, וז"ע הדר מלכותו ונש"י דשרשם מבחי' המל' כידוע וע"י עשיית המצות שהן ממשיכים בחי' הלבושים הנ"ל לכן מאיר עליהם עצם מדת מלכותו שהוא בחי' הדר מלכותו.

ד.

והנה טעם הדבר מה שהמצות הם לבושי הדר שמייפים, דהנה מצות הן רצה"ע הגנוזות באור חכמתו ית' המלובשת בתורה וכידוע דאורייתא מחכמה נפק והנה על התורה כתיב ואהי' אצלו שעשועים יום יום וכן ותורתך שעשועי ונק' שעשועי המלך בעצמותו וכמו עד"מ באדם כשמדבר דברי חכמה אף שהן נוגעים להנהגה רק שהן ע"פ דרכי החכמה והשכל הנה הוא מתענג בהם מאד כמו שנראה בחוש שהאדם מתענג כשנופל לו איזה חכמה ושכל במוחו לפי שהתענוג מתלבש בחכמה, משא"כ כשאדם מצוה לעשות דבר בדרך גזירה שעבדיו צריכים לקיים גזירתו בלי שום שינוי מ"מ אין בציווי זה תענוג, כך מובן דהמצות שבתורה הן בחי' הרצון הגנוז בחכ' ומתגלה ע"י החכמה הרי מלובש בהם עונג האלקי מאחר שהן ע"פ החכמה והן למע' מע' מבחי' הרצון בברה"ע שהן היוד מאמרות שנק' בחי' רצון בלי טעם לגבי הרצון דמצות, וזהו שבתורה דוקא נאמר ואהי' אצלו שעשועים בחי' שעשועי המלך בעצמותו מחמת התענוג בחכמתו כאדם שמתענג מטוב שכלו, וזהו הטעם מה שהמצות הן לבושי כבוד והוד מל', וכמו עד"מ כשאדם מצוה דבר חכמה שתפארת היא לו מה שכל צווי הן דברי חכמה, כך ע"י המצות שבתו' שהן בחי' דברי חכ' ומאיר בהן מבחי' התענוג המלובש בתורה נמשך מהם בחי' היופי והתפארת במדת מלכותו ית' וכמ"ש הוד והדר לבשת והו"ע הדר מלכותו, וזהו מ"ש תחת אשר לא עבדת את ה"א בשמחה ובטוב לבב מרוב כל פי' מרב כל היינו מכל הגילויים שבג"ע וכמארו"ל יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, דהנה ידוע שמהמצות נעשים לבושים אל הנשמה בג"ע והיינו בחי' לבושי הוד שז"ע זיו תורתן ועבודתן שעסקו בעוה"ז בחי' גילוי התענוג עליון שמלובש במעהמ"צ, באמת הוא ג"כ בחי' תענוג נפלא עד אין קץ ולכן ארו"ל מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי כי כדאי כל יסורי גיהנם מה יסורי איוב ע' שנה אינם כערך שעה א' בגיהנם, מ"מ כדאי כל יסורי גיהנם שתטהר הנפש ותוכל לקבל אור עונג העליון שמאיר בג"ע שכל היסורים הם כלא ממש לגבי תענוג הנפלא, ומ"מ כ"ז הוא רק זיו תורתן ועבודתן שזהו רק הארה מה שאפשר להתגלות בג"ע והוא בחי' ממכ"ע, אבל יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז דבעוה"ז מאיר בחי' סוכ"ע דלכן בעוה"ז דוקא שייך תשובה, והיינו שמאיר בחי' עצמי' התענוג שבמעהמ"צ שהוא למעלה מבחי' גילוי בהשגה מה שלא ניתן להשגת

ו כ י ד ו ע ד א ו ר י י ת א : זח"ב קכא, א. פה, א.
ה ו ד ו ה ד ר . . . ת ח ת א ש ר : תהלים קד, א. דברים כה, מז.
י פ ה ש ע ה : אבות פ"ד מ"ז.
מ ו ט ב ד ל י ד י נ י : חגיגה טו, ב. ראה לקו"ת בתחלתו.

הנבראים אף גם לנשמות בג"ע שהוא בחי' עצמות העונג שבמצות בחי' סוכ"ע, וזהו שאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל שהעבודה במעשהמ"צ בעוה"ז היא יותר טוב מרוב כל אשר בעוה"ב, אך בתנאי שיהי' בשמחה ובטוב לבב דהיינו שיהא שמח ומתענג במעשה המצות, והטעם הוא לפי שהשמחה של מצוה גורמת למעלה בחי' שעשועי המלך בעצמותו שהן יופי הלבושים של המלך שלא ניתן להשגת הנבראים כלל.

וזהו תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, דהנה תורה היא שעשועי המלך בעצמותו ונמשכה בבחי' חכ' עילאה דזהו פי' וביאור המאמר התורה ניתנה למשה ומשה נהג בה טוב עין ונתנה לישראל, והנה משה הוא בחי' חכמה כמ"ש כי מן המים משיתיהו והתורה שהיא שעשועי המלך בעצמותו ניתנה למשה שהוא בחי' חכמה עילאה דאצי' ומשה נהג בה טוב עין שנתנה לישראל ולכן הנה תורה צוה לנו משה דצוה הוא לשון התחברות דההתחברות עם התורה היא ע"י משה ובאה בירושה לכל ישראל דכל ישראל יש להם חלק בתורה.

בס"ד, בראשית, תש"ב.

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, דפי' הפשוט הוא דתחלת ברה"ע הי' השמים והארץ, ואת השמים כולל כל צבא השמים ואת הארץ כולל כל צבא הארץ, כמארז"ל במד"ר, וצ"ל והלא מבואר אח"כ בריאת והתהוות השמים והנבראים בד"פ כמ"ש אח"כ ויאמר אלקים יהי רקיע כו' ויקרא אלקים לרקיע שמים, תדשא הארץ כו' וא"כ מהו שמקדים תחלה שתחלת הבריאה הי' השמים והארץ, וגם הלא תחלת הבריאה הי' מים כמו שפירש"י ז"ל ע"פ בראשית ברא, וגם אם היתה הכוונה על פי' זה הפשוט בלבד הי' אומר בתחלה ברא אלקים את השמים ואת הארץ וכמ"ש (בראשית יג ג) עד המקום אשר הי' שם אהלה בתחלה, ובשבטים נאמר ג"כ (שם מג יח) על דבר הכסף השב באמתחותינו בתחלה, וכתוב ירד ירדנו בתחלה לשבר אוכל, ונמצא כי מלשון הכתוב לומר על ההקדם לשון תחלה ומפני מה נאמר כאן הלשון בראשית אלא הכוונה היא שקודם יצירת כל הנבראים פרטים מספר מהתהוות האצילות וזהו אומרו בראשית היינו בחי' חכ' כמ"ש וירא ראשית לו, ראשית חכמה ואומרו בראשית ברא היינו ב' ראשית חכ' עילאה וחכמה תתאה, דראשית ענינו ההתחלה הכוללת את ההתפשטות הבאה אחרי' וספי' החכ' היא הראשית למוחין וספי' המל' שהיא דבור העליון ה"ה ראשית למדות ומובן ומורגש בכחות הנפש, והדבור שרשו מהחכ' וכמאמר אבא יסד ברתא וישנו הדבור כמו שהוא עדיין כלול בחכ' ולכן אמר בראשית בתיבה אחת היינו חכ' תתאה כמו שהיתה כלולה תחלה בחכ' עילאה דזהו כמו שהמדה כמו שהיא כלולה בשכל עדיין שזהו כמו אות י' שהמילוי שלה הוא ו' ד' שעולים ג"כ י' שרומזים למדות ודבור, ואמר אח"כ את השמים ואת הארץ, היינו כי שמים הוא אש ומים רמוזים לבחי' מדות עליונות דאצי' והארץ היא בחי' המל' היינו בחי' חכ' תתאה כמו שהיא בפ"ע בלתי כלולה בח"ע, וטעם הדבר מה שספי' המל' נפרטה בדרך

פרט עוד פעם שהרי כבר נזכרה בתיבת בראשית שהם ב' ראשית התכללות המל' בחכ' ולמה נפרטה עוד פעם בתי' הארץ, אך הענין הוא דהנה הפרדס בשער המכריעין פ"ג הקשה מפני מה נזכר בספר יצירה רק הג' יסודות אש רוח ומים ויסוד הרביעי שהוא יסוד העפר אינו מזכיר, ותירץ דיסוד העפר עם היותו יסוד רביעי הוא כלל ג' יסודות הראשונים שהם מים אש אויר (שהו"ע רוח) ומהם נתהווה יסוד הרביעי שהוא עפר וחכמי המחקר אמרו מופת על זה דכאשר ירתיח אדם כלי מים על האש שלא ישקוט ולא ינוח מרתיחתו לעולם ואם יחסרו המים ויסיף עליהם עוד עד יעבור עליהם זמן רב יתהווה בתוך המים עפרורית כמו אבן, וכשיעלה האדם בדעתו יסוד האש בכחו הגדול והאויר הגדול מנשב ביסוד האש והמים מרתיחים בו הנה מזה נתהווה העפר א"כ הרי בריאת יסוד העפר בראו הקב"ה כדמות הרכבה הנה מהאי טעמא לא נזכר בספר יצירה לפי שספר יצירה אינו מזכיר אלא יסודות העקרים שהם אר"מ, וכן הוא בספ' המל' שפעולתה מורכבת דספ' הת"ת היא אויר וספ' החסד היא מים וספ' הגבורה היא אש ופעולת המל' מורכבת משלשתן וכל הבריאה היא מספ' המל' כמאמר הכל הי' מן העפר א"כ הרי ביסוד העפר יש בו ב' דרגות מה שתחלה כלול בהג' יסודות ובא בהתגלות כיסוד לעצמו אשר כן הוא בענין האותיות שכבר היו כלולים בחכ' אלא שלא היו ניכרים מפני ריבוי האור שבחכ' וע"י הבינה שהוא אש שמכווץ את המים הנה עי"ז מתגלים האותיות וכן הוא למעלה דכביש באשא וגליד ברוחא ומזה נתהוו האותיות שבספ' המל' והוא העפר שמוזה נתהווה כל הבריאה ע"י הדבור דספ' המל'.

ב.

וזהו בראשית ברא אלקים שגם בתי' הע"ס הם בבחי' בריאה וכמ"ש והחכמה מאין תמצא דהכ' שהיא ראשית הע"ס הנה מאין תמצא שהו"ע בריאה יש מאין, וז"ע מה שאנו אומרים בורא קדושים ישתבח שמך, דקדושים הם חו"ב וחוי"ב נק' קדושים פי' מובדלים מן העולמות לפי שהתהוות היא ע"י המדות וכמ"ש זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה וכתוב כי אמרתי עולם חסד יבנה להיות כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ דהתהוות העולם הוא מהמדות אבל מוחין חוי"ב הם קדושים שמובדלים מן העולמות ונמשכים רק ע"י העבודה בקיום התומצ' אבל עם זה הנה בורא קדושים דגם קדושים הם בריאה יש מאין ולכן הנה ישתבח שמך לעד דכל העליות של בחי' וקדושים בכל יום יהללוך סלה אינן אלא בבחי' שמך, ולכן אמר בורא קדושים שהם בחי' בריאה מאין ליש כי והחכמה מאין תמצא פי' התהוות החכמה שהיא ראשית ההשתל' מאוא"ס ב"ה אינו כמו השתל' שמהחכ' ולמטה שהיא דרך עילה ועלול כמשל באדם שיש בו שכל ומדות ומחדומ"ע שמשתלשלים זמ"ז הנה השכל עצמו נמשך ומתלבש במחשבה ולכן הנה עיקר ענין כח המחשבה שהוא משרת השכל הנה עיקרו במחשבה שבמחשבה שהוא מחשבת השכל היינו שנרגש רק השכל והאותי' בלתי נרגשים, זכן הוא במח' ודבור

ה כ ל ה י ' : קהלת ג, כ.

ו כ ב י ש ב א ש א : זהר ח"ג רצה, ב.

ו ה ח כ מ ה מ א י ן : איוב כח, יב.

דבעת דבורו חושב במה שמדבר, וכן הוא בשכל ומדות שזהו הנק' השתל' עו"ע שהוא בחי' יש מיש ולא יש מאין, כי העילה עצמה נתפסת ומתלבשת בהעלול, דעם היות שמציאות העילה היא מציאה אחרת ממציאת העלול אבל עם זה הרי גם העילה היא מציאות ממש ששייך בה תפיסה, ועד"ז הוא כל ענין ההשתל' עו"ע שבאצי' מהחכ' ולמטה, שז"ת של העילה מתלבשות בהעלול, וזשה"כ כולם בחכ' עשית שכל התהוות נמשכו מהעלם אל הגילוי מבחי' חכמה שבתחלה היו כלולים יחד בבחי' חכ' והוא בחי' המאמר אחד שבו יכול להבראות שהיינו שהוא הכולל לכל הט' מאורות דזהו בראשית נמי מאמר הוא אלא שהוא מאמר כללי, אבל התהוות החכ' מאוא"ס ב"ה הוא יש מאין ממש להיות כי או"ס הוא למעלה מעלה אין קץ מבחי' ומדרי' החכ' ולכן כדי שתתהווה בחי' חכ' זהו בריאה יש מאין, וזהו בורא קדושים שגם בחי' קדושים הם מה שקדושים בכל יום יהללוך סלה ששרשם מבחי' חכמה כמשל הבן שנמשך ממוח האב הנה הם בריאה יש מאין וכל עלייתם הוא רק בבחי' שמך, והיינו דעם היות שהאורות דע"ס דאצי' הם מעין המאור דזהו אחד ההבדלים בין בריאה לאצי' דבריאה הוא שהנברא אינו בערך הבורא והבריאה היא ע"י העלם הבורא מהנברא ואצי' הוא גילוי ההעלם שהגילוי הוא מעין ההעלם והיינו האור שהוא מעין המאור, ולכן הנה בהאורות בעצם עדיין אין בהם התחלקות חו"ג דכשם שהמאור הוא א"ס הנה כן גם התפשטות האור הוא א"ס אלא להיותה הארה לבד שנתפשטה מהעצם לזאת ה"ה מתלבש בהכלים וע"י הכלים נעשה ההתחלקות בהאורות והכלים הם בבחי' גבול ועם היות שהוא בחי' גבול דאצי' בכז"ה ה"ה בבחי' גבול ושייך בהם התחלקות חו"ג והם מגבילים את האורות ולכן נק' הכלים דע"ס דאצי' בשם תיקונין וכמאמר אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין דתיקונין הם לבושים שמלבישים את האורות דע"ס ומתקנים אותם עד שיפעלו בהגבול דבי"ע, והוא לפי שהכלים הם בריאה לזאת הנה לבד זאת שהם עצמם בהתחלקות חו"ג הנה עוד זאת הם מגבילים את האורות, והגם דזה מה שהכלים דע"ס דאצי' הם בריאה אין זה ח"ו כמו הבריאה דבי"ע ורק לגבי פשיטות ודבקות האורות דאצי' הנה הדבקות דכלים שהיא דבקות ניכרת נק' בריאה, וזהו בראשית ברא שגם בראשית שהוא ראשית חכ' היא ג"כ אינו ברא שהוא בריאה יש מאין.

ג.

והנה במד"ר איתא בראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית והיינו בראשית ב' ראשית התורה וישראל דשניהם נק' ראשית ובשביל שניהם נבה"ע, דכל ענין קיום העולם הוא ע"י התורה, דהנה כתיב יומם יצוה הוי' חסדו ובלילה שירה עמי, שירה כתיב ושירו קרי, דהנה פסוק זה קאי על עסק התורה בלילה והוא הנק' רינה של תורה, והענין הוא כמבואר בזה שיש רינה דאורייתא והן הניגונים והטעמים שבתורה וכמו בגשמי' הרי בניגונות וטעמים יש בהם מתיקות ותענוג ערב לנפש שפועל הטיית הנפש אשר לכל אשר יחפץ יטנו, וכמו שאנו רואים במוחש דהשיר וניגון גורם שינוי בגילוי כחות הנפש

כ ו ל ם ב ח כ ' : תהלים קה, כד.
א נ ת ה ו א : הקדמת ת"ו במאמר אליהו.
י ו מ ם י צ ו ה : תהלים מב, ט.

ובמהלך רוחו, היינו דלכד זאת מה שבכח השיר לרומם בניגון של שמחה והתלהבות ולהשפיל בניגון של עצבות ושפלות עצמו הנה בכח השיר להפך את רוח האדם משמחה לעוצב ומעוצב לשמחה שזהו הוראה שהשיר בכחו לפעול גם הטיית הנפש, והדוגמא מזה יובן ברננא דאורייתא הם טעמי תורה כלומר בחי' הטעם והמתיקות שיש בתורה שמלוּבש בטעמים ונגינות שבתורה והיינו תענוג העליון שעשועי המלך בעצמותו שמתלבש בנגינות וטעמים והוא גבוה מבחי' החכמה שבתו' הגנוזה באותי' שבתורה אחר שהנגינות הן למעלה מהאותי', והענין הוא דהתענוג בעצם הוא למעלה מבחי' החכמה וכידוע שהטעמים הם בכתר, אלא שהתענוג מתלבש בכח' דכשמדבר דברי חכמה ה"ה מתענג בזה והיינו בבחי' הטעמים ונגינות שבא בבחי' מקיף לחכ' ושרשו מבחי' התענוג העצמי שהוא המקיף הכללי, וזהו ואהי' אצלו שעשועים שהתו' קדמה לעולם והי' הקב"ה משתעשע בחכ' שבתורה קודם שנבנה"ע ושעשועים אלו נק' שעשועי הקב"ה בעצמו וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אצלו דוקא, אך אח"כ נמשך מבחי' שעשועים הללו ונתלבש בטעמים ונגינות שבתורה וכל העוסק בתורה בלילה ממשך מבחי' שעשועי המלך בעצמו שיתענג בטעמים שבתורה והו"ע רינה של תורה שבלילה הנק' רינה דאורייתא שלמעלה מבחי' חכמה שבתורה, וזהו ובלילה שירה עמי ושירו קרי פי' שרננה דאורייתא בטעמים ונגינות הוא הנק' שירו דהיינו שירו של הקב"ה בעצמו, וכמ"ש ואהי' אצלו שעשועים והכתיב שירה לפי שנתפשט מהארת העונג העליון הזה למטה בגילוי בטעמים הנגלים בשיר וניגון, ומ"ש בלילה דוקא הוא לפי שבלילה יותר ערב התגלות בחי' שעשועים העליונים מביום כדי להכניע החשך, וזהו"ע התורה ומצות כמו שהן מצד עצמן שהו"ע וכבוד הדר מלכותו ששרשן הוא מבחי' הדר בחי' שם מ"ה דמצחא דא"ק זז"ע בחי' חכ' הקדומה דא"ק חכ' שבתורה שבה מאיר מבחי' שעשועים העצמי' שנק' שעשועי המלך בעצמותו שלמע' גם מבחי' חכ' הקדומה דתוה"ק אלא שמאיר בחכ' שבתורה בבחי' מקיף בטעמים ונגינות שבתורה ומחכ' שבתורה נמשך ג"כ במעשה המצות שהן בחי' רצה"ע הגנוז בחכ' שבתורה כנ"ל ומאיר בהם ג"כ מבחי' העונג שבחכ' דתו', ולכן יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב שבג"ע מאיר רק הארה מבחי' עונג הנ"ל מה שאפשר לבא בהשגה, אבל בעוה"ז הוא מבחי' עצמות העונג מה שלא ניתן להשגה, וכ"ז הוא בחי' התורה ומצות כמו שהן מעצמות בחי' הדר שזהו בחי' עצמות המברר שלמעלה מכמו שבא לברר בירורים, וזהו בראשית ברא אלקים, דבראשית הם ב' ראשית תורה ונש"י דנש"י ע"י עבודת הבירורים בקיום המצות הנה בכח התורה מבררים את כל הדברים הגשמי' ועי"ז ממשיכים אורות דתוהו בכלים דתיקון שבזה הנה לבד זאת דנש"י משלימים רצה"ע הנה הם ממשיכים תענוג שעשועי המלך בעצמותו ונמשך בנש"י גילוי תענוג העליון בנשמחם.

בס"ד, נח, תש"ב

צהר תעשה לתיבה, ופרש"י י"א חלון וי"א אבן טובה מאירה להם, והיינו דצהר הוא אור מלשון צהרים, ובאור זה הנה יש שתי דיעות, דיעה אחת שהאור בהתיבה בא ע"י חלון ודיעה שני' שהאור שבתיבה בא ע"י אבן טובה שהאירה להם, וההפרש בין שתי הדיעות אלו הוא הן בעצם מהות האור הן באופן האור, דבמהות האור הרי יש כמה חלוקי דרגות כמו אור היום אור השמש ואור הלבנה אור הכוכבים אור האבוקה ואור הנר דכל אלו האורות עם היותם כלם מאירים בכ"ז ה"ה חלוקים בעצם מהותם, הנה כן הוא גם באור החלון ואור אבן טובה, וחלוקים גם באופןם דאור החלון הוא אור הבא מבחוץ ואור אבן טובה מאיר מבפנים היינו מעצמו ומהותו, ולהבין ענין שתי דעות אלו בצהר שהוא אור התיבה הנה מורינו הבעש"ט נ"ע פי' הכתוב בא אל התיבה שצריכים להכניס אור בתיבות התורה והתפלה וזהו צהר תעשה לתיבה שצריכים להכניס אור בתיבות התורה והתפלה ובמהות ואופן אור זה הרי יש שתי דיעות י"א חלון וי"א אבן טובה מאירה להם שההפרש הוא דאור החלון בא מבחוץ ואור האבן טובה בא מבפנים, והענין הוא דכללות ענין האור הוא תורה כמ"ש ותורה אור ובאור תורה יש כמה חלוקי דרגות, דהנה כתיב תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב פרש"י תורה אשר צוה לנו משה מורשה היא לקהלת יעקב אחזונה ולא נעזבנה, דהנה כמה בחי' ומדרי' יש בתורה ונק' בשמות שונים כמו לחם בשר יין שמן חלב וכמו בגשמי' הרי כל הדברים האלו הנה לבד שחלוקים במהותם וטעמם ה"ה חלוקים בפעולותיהם בהתקשרות אברי הגוף עם כחות הנפש ובגילוי כחות הנפש באברי הגוף, הנה כן הוא גם בכל אלו הענינים בתורה שהם חלוקי דרגות לא רק בעצם מהותם אלא גם בעניניהם הן בהגילויים והן באופני העבודה להמשיך הגילויים שלמעלה אמנם בכללות כלם הרי יש ג' בחי' ומדרי', הא' מה שהתורה באה בירושה, הב' מה שהתורה באה בעבודה כמאמר התקן עצמך ללמוד תורה והג' מה שהתורה באה במתנה, דהמדרי' הא' מה שהתורה באה בירושה היינו מה שע"י עבודת הכירורים בענינים גשמי' ומעלים את הניצוצות דתהו שנפלו בשבירת הכלים הנה עי"ז יורשים את האורות דתהו דעבודה זו היא בכח כל אחד מישראל בהמצות שנתלבשו בדברים גשמי' וע"י קיום המצות מבררים הניצוצות דתהו, וזהו תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, מורשה הוא לשון ירושה והיינו טעם לנתינת התומ"צ שהוא כדי לברר בירורי נוגה ע"י מעהמ"צ שמלוכשים בענינים גשמי' דדצ"ח דנוגה דעשי' וכן תורה בהלכות גשמי' שע"ז מבררים הניצוצות דתהו ויורשים אורות דתהו כנ"ל, וזהו תורה צוה לנו משה בכדי להיות מורשה כל הדברים שנפלו בנוגה בהתהפכם לקדושה ע"י מעשה המצות, ואז נק' קהלת יעקב פי' יעקב הן הנשמות המלוכשות בגופים חומרי' בעוה"ז והיינו יעקב א' עקב להיות כי נשמות המלוכשות בגופים דוקא בהן ועל ידן שיקיימו כל המצות בענינים הגשמי' שתחת ממשלת ק"נ ועי"ז יהי' האתכפיא ואתהפכא מנוגה דו' מלכין להיות למורשה היינו המשכת האורות דתהו בכלים דתקון ולכן נק' קהלת.

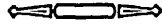
ב.

והנה המדרי' הב' שבתורה הוא מ"ש התקן עצמך ללמוד תורה שהיא העבודה ויגיעה בתורה בעמל רב וביגיעה עצומה הן בגליא שבתורה בעיונא בתר עיונא להעמיק דעתו בינתו בעמקי הסוגיות לידע אותן על בורין והן בפנימי' התורה להטריד שכלו להבין ולהשיג השגה אלקית בענינים העמוקים כמו בענין הספי' עד"מ לדעת דבר דבר על אופנו בענין סדר השתל' הספי' והעולמות דכ"ז בא ע"י לימוד התורה וקיום המצות במסירה ונתינה בהנחת עצמותו לגמרי מכל וכל ותמדרי' הג' שבתורה מה שהתורה באה בדרך מתנה שעל בחי' ומדרי' זו נא' ויהי בישורון מלך ופי' הראב"ע בשם ר' יהודה הלוי דמלך הכוונה תורה. דע"י הקדמת העבודה בב' המדרי' תורה הנה עי"ז מגיעים למדרי' עליונה עוד יותר שזהו בחי' השעשועים והתענוג שבתורה שהוא מבחי' עצמות המברר בחי' הדר שנק' הדר ע"ש העונג והיופי שבו מבחי' שעשועי המלך בעצמותו ומשם נמשך להיות הדר כבוד מלכותו לבושי כבוד ותפארת דבחי' מל' ע"י מעשה המצות. דהנה ישורון הוא לשון שיר, ושיר הוא דבר עגול כטבעת כמאמר כל בעלי השיר יוצאים בשיר שהוא אצודה מברזל או מדבר אחר המסבב לצואר הבהמה והחי' כידוע וכן כל דבר עגול נק' שיר בלה"ק וזהו ג"כ הטעם שהניגון נק' שיר להיות שהוא בא בעיגול ממש כעיגול הטבעת דהנה אנו רואים בחוש וידוע לכל יודעי גגן בקולות התנועות של הניגון המורכבים שכל א' מהם מתקשר אל חברו ומשתלשלים מתנועה לתנועה עד שיש קשר וחבור גם לטופו של ניגון עם התחלתו שהרי מיד כשמסיים את הניגון מכריחו לחזור לראש הניגון וכאלו סופו עם תחלתו נמשכים בהמשך אחד וכאם שלא יחזור לראש הניגון מיד שיסיים את סופו הי"ז כאלו נשאר באמצע הענין והכוונה, נמצא שהניגון בא בעיגול דוקא. והדוגמא מעיגול זה בקול ניגון יובן בעונג ומתיקות שבניגון שבהכרח גם הוא בא בבחי' עיגול רוחני כי שרש הניגון הוא העונג המופלא שהוא בבחי' מקיף דוקא ולכן לא יוכל לבא בגילוי בדבור כ"א בקול ניגון היוצא מהבל הלב בלבד לפי שלא יתישב העונג בבחי' או"פ כלי הדבור. והנמשל מזה למעלה זהו בחי' העונג העליון האלקי המלוכב בשיר וניגון הטעמים שבתורה שהוא בא בבחי' מקיף בבחי' עיגול והיינו בחי' סוכ"ע שאין שם בחי' מעלה ומטה וראש וסוף כמאמר נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן ושרש העונג הזה הוא מבחי' הטעמים דחכ' דא"ק שהוא בחי' מקיף היותר כללי ומשם נמשך בהטעמים ונגינות דתורה שמחכמה עילאה נפת בבחי' מקיף לחכ' שבאותי' התורה וכמו הטעמים שהם למעלה מהאותי', וזהו"ע השיר בחי' עיגול ומקיף דחכ' וכנראה בחוש אשר כל כוונה שלא יוכל שאת בהשגה והכנה יוכל לכוון אותה הכוונה בניגון ושיר, כי העונג הבלתי מתישב בשכל והשגה מתלבש בניגון וע"כ הניגון עגול כטבעת שהוא בחי' מקיף דעונג שהוא כמו עיגול להקיף לחכ', וזהו דכתי' ובלילה שירה עמי בחי' רננא דאורייתא שגם בחי' הטעמים ונגינות שבתורה שנק' טעמי תורה ונמשכים מבחי' הטעמים שבחכ' דא"ק בחי' הדר כ"ז נק' שירו דהיינו שעשועי המלך בעצמותו ממש דגם כאשר בא בבחי' חכ' דא"ק ובבחי' טעמי תורה הוא בלתי מתישב בחכ' כ"א בבחי' מקיף ולכן נק' שירו של הקב"ה בעצמו.

ג.

והנה להיות עונג זה הוא בחי' מקיף כעיוגול שאין בו מעלה ומטה ונעוץ תחלתו בסופן לכן מבחי' העונג שבטעמים שנק' כתר תורה נמשך בחי' כתר מלכות ולהיות כי נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו לכן מבחי' כתר תורה נמשך בחי' כתר מל', וזהו שירה שיר ה' והוא ג"כ שרש ענין המשכת יגמה"ר במל' וכמ"ש יאר ה' פניו אליך, וזהו וכבוד הדר מלכותו בחי' הוד והדר דמדת מל' דאצי' שמקבלת מכתר תורה משעשועי המלך בעצמותו בטעמי תורה שהוא רננה דאורייתא, ולפי"ז שירה ושירו שניהם אמת, שירו הוא בחי' עצמות העונג ושעשועים שבתורה כתר תורה מקיף דחכ' ושירה הוא בחי' גילוי העונג שנמשך להיות מקיף לבחי' מל' מלך בפינו כו', וזהו ויהי בישורון מלך, ישורון הוא בחי' שיר שעשועים העצמי' שירו כו', ופי' ויהי בישורון מלך שמבחי' כתר תורה נמשך מקיף להדר וליפות לבחי' מלך להיות כבוד הדר מלכותו ועי"ז הוא בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל פי' דהמשכת שעשועים הנ"ל זהו בהתאסף ראשי עם דוקא שיתאספו יחד שלא יהי' התחלקות כמה ראשים אלא יתכללו כללות נש"י כאיש אחד שאין בו אלא ראש אחד ואז דוקא שורה עליהם בחי' מקיף דשעשועים העצמי', וכמו במ"ת דכתיב ויחן שם ישראל נגד ההר כולם כאיש אחד ועי"ז זכו לכתר תורה שהוא בחי' מקיף בחי' שעשועים הנ"ל, דזה הי' רק לשעה וכן הוא עתה ע"י העבודה בהתאסף ראשי עם דוקא עי"ז נמשך בחי' ישורון, ומ"ש ראשי עם היינו התאחדות בחי' המוחין שנק' ראש, ויש כמה ראשים דהיינו כמה בחי' מוחין ובד"פ בכל ר"ח הוא הראש לאותו חדש, וד"כ כל החדשים נכללים בחדש תשרי שהוא הראש הכללי לכלם שנק' ראש השנה, והמופת לזה שבחדש זה יש ימים שהם שרשים ומקורים לכל חדשי השנה, יש ימים שרשים ומקורים על יראה דהיינו שיוכלו כללות נש"י להתפעל ביראה בכל חדשי השנה, ויש ימים שרשים על אהבה ויש ימים שרשיים על תשובה ומחילה וסליחה, כמו ר"ה הוא שרש ומקור על יראה שמקבלים ישראל יראה באותו יום על כללות השנה, ויוכ"פ מקור לתשובה ומחילה וסליחה על כל השנה, וז' ימי הסוכות מקור על אהבה ושמחה על כללות השנה, נמצא חדש זה הוא חדש כללי שבו מתאספים כל הראשים דר"ח דכל השנה, ובחדש תשרי יום שמחת תורה כלל גדול יותר הכולל כל החדש תשרי, דהנה ז' ימי הסכות ע"י השמחה נעשה בחי' אור מקיף וכידוע שז' ימי החג נמשך בכל יום מקיף אחד וכללותם הם ז' מקיפים דאימא וזהו בחי' המקיפים דמצות כי המצות כללותם ז' ספי' דז"א דרמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא, מלכא הוא בחי' ז"א ומקיפים שלהם הוא מאימא שמשם נמשך בחי' מקיף לז"א והו"ע שמחה של מצוה, אך הנה ביום שמחת תורה נמשך בחי' מקיף העליון הכללי שכולל כולם יחד שהרי נק' שמח"ת ולא שמחה של מצוה, וענין זאת השמחה הוא בחי' אור מקיף של התורה עצמה, שהתורה הרי כוללת כל המצות דהיינו כללות כל המוחין שבמדות דגופי מלכא נכללים בחכ' שבתורה, וא"כ גם בחי' אור המקיף דתורה דהיינו מה שלא יוכל להתלבש גם בחכ' שבתורה ונשאר בבחי' מקיף שהוא בחי' שעשועי המלך בעצמו הנק' כתר תורה הי"ה מקיף היותר כללי שמקיף כללות המוחין שבראש דהיינו כללות כל המוחין שבראש זה הכולל כל החדשים והוא כל חדש תשרי, והגילוי דכתר תורה מקיף הכללי נמשך בשמחת תורה בהריקודים שאינם ענין המוחין כלל

ובהם דוקא מתגלה השמחה עצמית, וזהו צהר תעשה לתיבה שצריכים לגלות האור שבהאותיו' דתורה ותפלה שהם ב' מיני אור, הא' האור הבא דרך חלון שהו"ע האור דתו' שבא בדרך ירושה ע"י עבודת הבירורים, והב' אור התורה שבא בדרך מתנה שהו"ע אבן טובה מאירה להם באתעדל"ע בדרך מתנה.

בס"ד, ש"פ לך לך, תש"ב

ו**יאמר** הוי' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך, וצ"ל מהו אומרו לך לך דלכאורה הנה תי' לך מיותרת דעיקר הכוונה היא ההליכה מן הארץ אשר הוא שם בהוה ומספיק לומר לך מארצך מהו לך לך, עוד צ"ל בסדרי עניני היציאה שחשיב כאן ג' ענינים, היציאה מן הארץ מן המולדתו ומבית אביו דלכאורה הו"ל לחשוב בסדר הפוך תחלה היציאה מבית אביו אח"כ היציאה ממקום מולדתו ואח"כ מן הארץ דאו הוי בסדר מסודר דלא זו אף זו אבל כשמקדים הצווי ביציאה מן הארץ הלא במילא היא היציאה ממולדתו ומבית אביו, ובסדר הזה יוקשה למה מזכיר כללות הענינים דמולדתו ובית אביו ובסדר הזה דוקא, והנה מלשון הכתוב שנאמר לך לך מארצך כו' אל הארץ אשר אראך ולא נאמר לך מן המקום הזה אל המקום אשר אראך והדגיש התואר ארץ מובן דהעיקר הוא ההילוך מארץ זו שהי' שם לארץ אחרת וצ"ל מהו דיוק זה, והנה באלשיך פי' לך לך, לך לעצמך היינו שגייע לשרש ומקור נשמתו כמו שהיא למעלה והוא בכדי שהעובדות שלו יעשו רושם למעלה אשר על ידם יומשך גילוי אלקות למטה הנה זהו רק ע"י שגייע לשרש ומקור הנשמה, דהנה לא כל הנשמה מתלבשת למטה בגוף, דמה שמתלבשת בגוף הוא רק הארה ומקצת הנשמה, ועם היות דכתיב ויפח באפיו נשמת חיים ואי' בזהר דמאן דנפח מתוכי' נפח ופי' רבינו נ"ע מתוכי' זהו ופנימיותו שהיא המשכה מעצמותו ית' אבל עם זה הנה כללות הנשמה מה שנמשכה למטה ומתלבשת בגוף היא רק הארה לבד מעצם הנשמה שנשארת למעלה קשורה ודבוקה באלקים חיים וכמאמר נשמה שנתת בי טהורה היא דשרש הנשמה היא טהורה בחי' טהירו עילאה כמ"ש כעצם השמים לטהר, די עצם קלארע ריינקייט, שהנשמה היא בתכלית הביטול לאלקות דזהו פי' המאמר דע מאין באת ששרש הנשמה הוא בחי' אין ואח"כ אתה בראתה אתה יצרתה ואתה נפחתה בי בסדר המשכת הנשמה בבי"ע להתלבש בגוף אבל עצם הנשמה היא למעלה ונקראת בשם מזל וכמאמר אף על גב דאיהו לא חזי מזליהו חזי וכתוב ונוזלים מן לבנון דלבנון הוא עצם הנשמה כמו שהיא למעלה ועצם הנשמה נק' לבנון שהוא ל"ב נתיבות חכמה ונון שערי בינה שהם חו"ב שבעצם הנשמה, וזהו נחלים מן לבנון דמלבנון שהוא עצם הנשמה נוזל ונוטף בנשמה המלובשת בגוף והו"ע הרהורי תשובה שנופלים לאדם פתאום בלא שום הכנה כלל וכמו שאנו רואים שלפעמים נופלים לאדם פתאום בהלכו ברחוב הרהורי תשובה ומתאנח באנחה גדולה מקירות לבבו, והרהור זה בא מזה שהנשמה שלמעלה שומעת הכרוז שובו בנים שובבים הנה נוזל ונוטף מעצם הנשמה בהארת הנשמה שבגוף ומזה באים ההרהורי תשובה,

וכן הוא בענין חדושי תורה שנופלים לאדם פתאום שזה בא מעצם הנשמה מה שהיא לומדת תורה במתיבתא דרקייע ונוזל ונוטף בהארת הנשמה המלוכשת בגוף. וכתוב יעקב חבל נחלתו וכמו החבל כשמגענעים קצה התחזון הנה מתגעגע גם קצה העליון. הנה כן הוא בהנשמה שע"י התעוררות הארת הנשמה בתומ"צ בהתלהבות גדולה ובעבודה שבלב במסירה ונתינה מקירות הלב הנה עי"ז מגיעים לעצם הנשמה. וזהו לך לך לעצמך שהוא עצם הנשמה.

ב.

אמנם בכדי שתהי' התחברות עצם הנשמה עם הארת הנשמה המלוכשת בגוף בשני אופני ההתחברות אם מלמעלמ"ט שהו"ע ההולה וההטפה דעצם הנשמה בנוזלים מן לבנון בהארת הנשמה המלוכשת בגוף. ואם מלמטלמ"ע דיעקב חבל נחלתו לעורר עצם הנשמה שלמעלה הנה שני האופנים הם ע"י העבודה דתפלה. כי תפלה היא לשון התחברות וכמו התופל כלי חרס וזהו מ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והיינו כי מוצב ארצה קאי על הנשמה המלוכשת בגוף וראשו מגיע השמימה הוא שרש הנשמה שהיא בשמים וע"י הסולם שהוא תפלה וכמאמר סולם דא צלותא הם מתחברים יחד. וזהו שבתפלה יש ד' מדרי' כמו הסולם שיש בו ד' שליבות. ברוך שאמר. יוצר אור. ק"ש ושמו"ע. והיינו לפי שכמו שכשנמשכה הנשמה למטה יש בה ד' מדרי' טהורה בראתה יצרתה נפחתה כך בההעלאה מלמטלמ"ע צריכה ג"כ להתעלות ע"י ד' מדריגות שבתפלה. וזהו לך לך דהיינו שיגיע לשרש נשמתו למעלה. אך הנה העלאה והתחברות זו היא דוק בארץ וכמ"ש אל הארץ אשר אראך. וכן בתפלה כתיב והתפללו דרך ארצם ולכן אנו מתפללים למורת כרי שתהי' התפלה דרך ארצם. והנה כתיב תוצא הארץ נפש חי' וארז"ל שזה קאי על נשמת אדה"ר וכמ"ש ויהי האדם לנפש חי' ואית דאמרי שקאי על רוחו של משיח. והענין הוא דהנה ארץ נק' ארץ החיים וכמ"ש אתהלך לפני ה' בארצות החיים וכן כתי' אשר נתנו חתית בארץ חיים (יחזקאל לב כג) זהיינו לפי שחכמה נק' חיים וכמ"ש והחכמה תחי' וכן כתיב ימותו ולא בחכמה שבחכמה לא היתה שבה"כ ששבה"כ היתה רק בז"ת אבל לא בג"ר ולכן נק' החכמה חיים. וכתוב הוי' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה ששמים נמשכים מבחי' תבונה אך הארץ היא נמשכת ומקבלת מבחי' חכמה. ולכן נק' ארץ החיים ע"ש שהיא מקבלת מבחי' חכמה שנק' חיים. וזהו תוצא הארץ נפש חי' שהוא רוחו של אדה"ר. והנה נשמת אדה"ר היתה מבחי' חי'. דארז"ל חמשה שמות נקראו לה גרין חי'. ובענין הספי' הנה נפש היא בחי' מל' ורוח הוא בחי' ז"א ונשמה בחי' בינה. וכמ"ש נשמת שדי תבינם וחי' הוא בחי' חכמה. ונשמתו של אדה"ר היתה מבחי' חי' שהוא בחי' חכמה ונשמת משיח היא מבחי' יחידה שהוא בחי' כתר. והנה הארץ היא מקבלת מבחי' חכמה ולכן צריכה נשמת אדה"ר שנמשכה מבחי' חכמה לימשך ע"י הארץ. וזהו תוצא הארץ נפש חי' אף שנמשכה מלמעלה מבחי' חכמה אך מ"מ צריך להמשך ע"י הארץ שהיא בחי' מל' וכן כל הנפשות נמשכות ע"י מל' והנה כמו שהמשכת הנפש מלמעלה נמשכה ע"י הארץ כמו"כ בחי' העלאת הנפש והתחברותה מלמטלמ"ע היא ג"כ ע"י הארץ דוקא כי דא היא תרעא לאעלאה. שע"י הארץ הם כל המשכות וכן כל העלאות מלמטלמ"ע. וזהו מ"ש לך לך שהוא בחי'

התחברות והעלאת הנשמה מלמטלמ"ע הוא ע"י הארץ דוקא והיינו לפי שהארץ שלמטה היא מכוונת כנגד ארץ שלמעלה.

ג.

וביאור הענין דהנה ארו"ל למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה דארץ הו"ע עונה ושפלות וכמו הארץ שהכל דשין עלי' כמו"כ בנפש הו"ע השפלות ועי"ז יגיע לשרש ומקור הנשמה. והענין דהנה יסוד ועיקר התחלת עבודת האדם שיתקרב לאלקות הן בבחי' קירוב מלמטלמ"ע לעלות מדרגא לדרגא באהוי"ר בתפלה עד שיבא לבחי' אהבה ורצון שלמעלה מטו"ד בכלות הנפש והן בבחי' קירוב מלמעלמ"ט בהמשכת אלקות בנפשו בתורה הכל הוא ע"י העונה ושפלות דוקא. וכמ"ש מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח דוקא. משא"כ מי שהוא בבחי' ישות וגסות אינו כלי לאלקות אדרבא ה"ה היפך אלקות. דהנה ענין הגסות הוא שתופס מקום לעצמו שיחשב א"ע לאיש המעלה ובד"כ הוא ההרגש שמרגיש א"ע לאיזה מציאות דבר מה ומשריז הוא יקר בעיני עצמו והרגש זה שמרגיש ומחשיב את עצמו הוא מקור לכל מיני רע. דהנה כתיב ראשית גוים עמלק וידוע דקליפת עמלק היא הישות וההתנשאות דוהי הסבה מה שבא להלחם עם ישראל מפני שלא הי' יכול לסבול הגדלות דנש"י שיצאו ביד רמה ושמעו עמים ירגזון שנתעלו ונתגדלו ע"י הנסים והנפלאות שעשה להם הקב"ה ועמלק לא הי' יכול לסבול זאת וכמו טבע הגס רוח שאינו יכול לסבול גדלות זולתו. גם מי שהוא גדול ומנושא בעצם מצד עוצם גודל מעלותיו בחכמה ובמדות טובות היינו לא לבד את מי שהוא מנושא עצמו לא הי' עמלק יכול לסבול אלא שאינו יכול לסבול גם את מי שהוא רם ומנושא בעצם והוא מצד הגסות וההתנשאות שלו דזהו עיקר מהותו מה שהוא גם וכל זה אינו מצד שיש בו איזה מעלה שווהי סבת גסות רוחו והתנשאותו רק זהו מצד ההעזה והחוצפא בלבד ולכן הנה קליפת עמלק היא ראשית גוים שהיא ראשית ומקור לז' אומות. דו' אומות הן ז' מדות רעות. דאת זה לעו"ז עשה אלקים. כמו שיש מדות דקדושה חו"ג שהן אהוי"ר אלקי' כמו"כ יש מדות דלעו"ז דחסד דלעו"ז הו"ע אהבות זרות בתענוגי עוה"ז וגבורה הו"ע כעס ורציחה ותפארת התפארות ועמלק הוא הראשית לכל הז' מדות רעות. וכנראה בחוש דמי שהוא מנושא דהיינו שמחשיב א"ע למציאות דבר מה ובפרט שהוא יקר בעיניו הרי כל דבר האהוב ר"ל דבר טוב וערב ה"ה מתאוה אליו מאד ואינו נח ושקט עד שממלא תאותו משא"כ מי שהוא בשפלות שאינו מחשיב א"ע לא ירצה כלל בדבר הטוב והערב וכמו שהעני לא ירצה במעדני מלכים לפי שאינו בערך התפשטות כזאת שירצה בענינים כאלו הנה כמו"כ הוא השפל שאין לו התפשטות שיתאוה לדבר הטוב ואם מתאוה אליו הנה בקל ה"ה כופה א"ע לבלי לעשותו. אבל זה שהוא מנושא ה"ה מתאוה מאד לכל דבר טוב ואינו נפרד ממנו עד שממלא תאותו הרעה וכ"כ יכול להיות תוקף האהבה והרצון עד שיכשל גם בדברים האסורים ר"ל שימצא לו הוראת היתר וגם עצם האיסור אינו גדול בעיניו כ"כ וכמו בענין השוחד יעור אין הכוונה שידוע שהוא חייב ומ"מ הוא מזכה אותו אלא שע"י קירוב הדעת אליו נעשה הטי' שכלית שמטה מדרך האמת ומדמה שהוא זכאי אף שבאמת הוא חייב וכמו"כ מצד תוקף הרצון שרוצה בהדבר תאוה נדמה לו שאין בזה איסור גדול

כ"כ ובקל ימצא הוראת היתר ע"ז ומי גרם לו כ"ז הרי ההתנשאות שמחשיב א"ע למציאות דמשו"ז ה"ה בהתפשטות ותוקף הרצון עד שיוכל להכשל גם בדבר איסור וכש"כ בדברים המותרים ה"ה עושה מה שלבו חפץ אשר באמת גם קדש עצמך כמותר לך הוא מדאורייתא כמ"ש והתקדשתם והייתם קדושים וכמ"ש רבינו נ"ע בפכ"ט.

ד.

והנה מצד מדת ההתנשאות בא לידי כעס ורציחה מפני שא"א לו לסכול דבר שהוא נגד רצונו וכן מהגסות והתנשאות בא לידי התפארות ובכלל זה גם כן מלבושי כבוד שרוצה להתנאות בהם ולהתפאר לפני בנ"א, ובאמת הנה מדת ההתנשאות מונעת גם מועש"ט בקיום מ"ע, וכמו מצות צדקה שהיא מצוה כללית כידוע, הנה מי שהוא מחשיב ומייקר א"ע הרי צריך הכל לעצמו וגם כל הדברים המותרים נדמה לו מצד יוקר נפשו בעיניו שהם מוכרחים אליו מאד וא"כ איך יתן מה שמוכרח אליו לזולתו ומכש"כ אם הדבר בא לו ע"י יגיעה שהניח כחות נפשו עד שהרויח בודאי אינו שייך שיתן לזולתו אם לא שנותנים לו ריבוי השפעה יותר מכל הצטרכותיו אף המותרות שלו או יתן לעני ג"כ, אך בואת אינו יוצא חובת מצות צדקה כי ענין מצות הצדקה הוא טובת עצמו נוסף על טובת זולתו והיינו דלבד זאת מה שממלא להעני את מחסורו הנה הכוונה בזה הכפי' והביטול שלו כמ"ש משפט וצדקה ביעקב אתה עשית וכתוב ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט וכתוב והי' מעשה הצדקה שלום, עשי' וכפי' דוקא ששופט א"ע מהדברים המותרים וצריך לחשוב היטב מה שהוא לו בהכרח לנפשו והשאר הוא מותרות צריך לתת לזולתו ולא אמרו חיך קודמין אלא כעין מעשה שהי' בקיתון של מים שלא הספיק לשניהם אבל זאת א"א שהוא יתענג בכל מיני תענוג בדברים המותרים וחברו ימות ברעב ח"ו והארם צריך לדעת דמה שנותנים לו מלמעלה שפע רב אינו רק בשביל עצמו כי מי שאינו מוטעה בעצמו הרי יתבונן היטב למה ניתנה לו השפעה כזו וכי באמת הרויח זאת והרי חברו טוב ממנו ולמה אין נותנים לו אין זאת אלא דמה שנותנים לו השפעה כזו הוא בשביל לזכותו במצות הצדקה או ע"ד כי מנסה ה"א אתכם אם יעמוד בנסיון למלאות חובתו דכ"ז הנה מי שהוא בשפלות יתבונן בכנ"ל ולבבו יבין שכן הוא, אבל כשהוא מנושא ויקר בעיניו הרי הכל אצלו הכרח ואין לו מותרות כלל וגם שיחשוב שמה שנותנים לו הוא מצד מעלתו הגדולה, וא"כ הרי ההתנשאות מונעת אותו ממצות הצדקה, וכמו"כ כל מ"ע בפרט יש בה כוונה פרטית בכפי' וביטול עצמו שכ"ז שייך דוקא במי שהוא שפל, והנה גם מי שמציאות הישות וההתנשאות שלו אינה בהתפשטות גדולה כ"כ שימנע אותו מסור מרע ועשה טוב בפו"מ, מ"מ הרי אינו בטל וממילא אינו כלי לאלקות וכידוע דאלקות אינו שורה אלא במקום הביטול דוקא, וכמ"ש מרום וקדוש אשכון את זכא ושפל רוח דוקא, ובענין ידיעת התורה ארו"ל (ברכות סג, ב) אין התו' מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי' ומיתה הוי"ע הביטול ואז דוקא יהי' קיום התורה, ולכן ניתנה התו' לנש"י דוקא מפני הביטול שבהם דכתיב אור זרוע לצדיק זרע הקב"ה את התורה והמצות הזריעה צ"ל בארץ ואז תהי' הצמיחה בתוס' וריבוי ונשמי"ה הם בחי' ארץ כמ"ש כי תהיו אתם לי ארץ חפץ שיש בהם

בחי' הביטול כמ"ש כי אתם המעט מכל העמים וכתביב אמת מארץ תצמח אין אמת אלא תורה ומארץ דוקא שהוא בחי' הביטול תהי' צמיחת התורה. וארז"ל (ברכות שם) כל המנבל עצמו על ד"ת סופו מתנשא ופרש"י ששואל מרבו כל ספקותיו ואפילו יש בהם דברים שחבריו מלעיגים עליו, וכ"ז במי שהוא בשפלות משא"כ המנושא אינו כלי לאלקות, ולכן זה כל האדם בהתחלת עבודתו צריך לייגע עצמו ביגיעת נפש ויגיעת בשר להכניע הגסות שבו להיות בבחי' שפלות ואז יכול להתקרב לאלקות בתפלה ותורה.

ה.

והנה העצה לזה להכניע הגסות צריך לידע בנפשו הסכה שגורמת לו הגסות אם היא ממה שלמד תורה הרבה וכדומה בענינים אלו צריך להיות לו שעות קבועות להתבונן איך שאין לו להתגאות בזה והוא כי הרי ארז"ל אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת כי אין להתגאות רק כשעושה דבר ביתרון אבל במה שעושה דבר שנצטווה ובשביל זה נברא ואם לא יעשה זאת לא תושלם הכוונה אין לו מה להתגאות בזה, וגם צריך לדעת דכמה שלמד לא הגיע לעומק אמיתית חכמת התורה כי עמוק עמוק הוא מי ימצאנה וארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, וכשיתאמת אצלו שלא הגיע לעומקה ממילא לא תהי' לו מזה התנשאות הנפש, גם צריך להתבונן מה פעלה בו התורה שלמד ויהי' ממארי דחושבנא בפרטי מחדו"מ ואם ימצא שאינם כדבעי למהוי ה"ה גרוע ממי שלא למד וחברו אם הי' לזמד הי' בודאי טוב ממנו ובו לא פעל אור התורה מאומה, ומובן מזה גופא מה שמנשא א"ע בלימוד התורה שזה היפך כוונת התורה כי אור התורה צריך לפעול ביטול בנפשו דאורייתא מחכמה נפקת וחכ' היא בחי' ביטול כת מה ולכן חכ' היא אות י' שהו"ע אזעירית גרמה והיינו מפני הקירוב דבחי' חכמה לאו"ס ב"ה דכל שיותר קמי' יותר כלא ולכן התו' שהיא חכמתו ורצונו ית' ה"ה פועלת ביטול בנפשו וזה שמתנשא מלימוד התו' הלא מובן כמה רחוק הוא מאמיתית התורה, וכשיהי' שעה ארוכה לעתים קרובות בהתבוננות אלו וכיוצא באלו גפעול בנפשו ההכנעה והשפלות ואם הגסות היא מצד טבע תולדתו שבתולדתו הוא חומרי וגס (בל"א גראָב געבאָרען) הנה צריך ביטוישים לבטש א"ע וכמאמר רב מתיבתא בזהר אעא דלא סליק ב"י נורא מבטשין ל"י גופא דלא שליט ב"י נהורא דנשמתא מבטשין ל"י וסליק נהורא והו"ע הסיגופים שמסגף א"ע ועי"ז נכנע חומריו וכמו העני שהוא בשפלות מצד שמדוכה ביסורים ר"ל כמ"כ ע"י הביטוישים שמבטש א"ע יכנע חומריו ויפעול בעצמו השפלות שיוכל להיות קרוב לאלקות בתפלה ותורה, וזהו לך לך כו' אל הארץ דבכדי שיהי' לך לך בתפלה שיגיע לבחי' ביטול הרצון שלמעלה מטו"ד זהו ע"י הארץ דוקא שהוא בחי' הכנעה, ושפלות וכמארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופרש"י הכנעה ושפלות, וזהו ויאמר הוי' אל אברהם לך לך שילך בעבודתו להגיע לשרשו ומקורו ע"י עבודת הבירורים אבל תחלת הכל צריך להיות היציאה מבית אביו וממולדתו ומן הארץ וחשיב כאן באופן סדר העבודה דתחלת הכל הוא היציאה מארצך היינו מהארץ דלעו"ז דכשם שיש ארץ בקדושה שהו"ע הביטול הנה כן יש ארץ בלעו"ז כמ"ש וימצאו בקעה בארץ שנער שהוא היפך מאלקות, וארץ זאת היא ג"כ ענין השפלות והוא מה

שמשפיל א"ע לקבל מהדברים הגשמי' מתענוגי עוה"ז דהאדם הוא בחיר הנבראים מדבר שלמעלה מצו"ח וכשמקבל מצו"ח ה"ו שפלות אמנם סבת השפלות היא מצד ההתנשאות, לכן אינו יכול לשלוט על רוח תאותו כבהמה הנמשכת אל צרכי הגוף וזה כל מהותה וצריך להיות ההילוך מארצך הארץ דלעו"ז ולהיות בבחי' ארץ דקדושה שהוא בחי' השפלות דקדושה, וממולדתך הו"ע הרגילות דכל הענינים בתומ"צ ומדות טובות לא יהיו על צד ההרגל כ"א מצד העבודה ומבית אביך הו"ע תקון המוחין אשר כל שכלו יהי' מסור לתומ"צ ולעבודה שבלב.

בס"ד, ט"פ ו'רא, תש"ב

וּיטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם, וצ"ל מהו"ע אריכות הספור בנטיעת האשל ומקום נטיעתו שהוא בבאר שבע דהלא עיקר הענין הוא אשר אאע"ה קרא בשם הוי' אל עולם, ולמה לנו לדעת פרטי הענינים שהי' זה ע"י נטיעת אשל ומקום נטיעתו הי' בבאר שבע, ועוד צ"ל אומרו ויקרא שם בשם הוי' אל עולם משמע מזה דעיקר קריאת אברהם אבינו בשם הוי' אל עולם הי' שם דוקא ולכאורה הרי עיקר עבודת אברהם היתה במסעות וכמ"ש הלך ונסוע הנגבה ובכל מקום הליכתו פרסם אלקותו ית' וכשאומר ויקרא שם בשם הוי' אל עולם משמע דעיקר הקריאה בשם הוי' אל עולם הי' שם דוקא היינו בבאר שבע וע"י האשל, אך הענין הוא דהנה כנס"י נק' בשם באר וכמ"ש מעין גנים באר מים חיים והיינו כמו שהבאר נובע תמיד מתתא לעילא בלי הפסק, כך כנס"י יש להם תשוקה תמיד לאלקות במס"נ ממש, וכמ"ש אליך הוי' נפשי אשא, ודרך כלל העלאה זו היא בק"ש שהיא בחי' מס"נ למסור נפשו באחד ובא לזה ע"י התבוננות שמע ישראל כמו שאמר רבינו נ"ע שמע ישראל א' איד דערהערט הוי' אלקינו אז כל חיותינו און כל כחנו איז הוי' אונזער לעבען און אונזער קראפט איז פון שם הוי' און הוי' אחד, וזהו שמע ישראל דשמע הוא לשון הכנה דהיינו שיתבונן איך שהוי' אלקינו הוי' אחד דאיתא בכהאריז"ל שהוי' אלקינו הוא יחוד חו"ב שהוא היחוד דאין ויש שהחכמה נקרא אין כמ"ש והחכמה מאין תמצא, ובינה נק' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש, וטעם הדבר למה נק' החכ' אין הנה ידוע שיש ב' מדרי' השתל' ולמע' מהשתל', השתל' היא מה שבא בדרך יש מיש וכמו שכל ומדות ומחדר"מ, שהמדה שנוולדה בלב אינה דבר חדש לגמרי אלא שמתחלה היתה כלולה בהעלם בשכל ואח"כ יוצאת לגילוי בלב, אבל אינה דבר חדש לגמרי, וכן דבור ממחשבה אינו אלא גילוי ההעלם אשר אותיות אלו שהיו תחלה בהעלם המחשבה יוצאות לגילוי בדבור, דכ"ז נק' השתלשלות כמו השלשלת שכל הטבעות אחוזות זו בזו, משא"כ התהוות השכל מלמעלה מהשכל אינו בדרך השתל' שאינו שייך לומר שאותה ההשכלה שהוא משיג עתה היתה מתחלה כלולה בלמעלה מהשכל אלא שהיא מאין ליש ממש, וכך יובן למעלה שהחכמה נק' ראשית ההשתל' דהיינו שמחכמה ולמטה יש להם שייכות וערך זל"מ, אבל התהוות החכמה מאוא"ס ב"ה אינה בדרך השתל' כלל, דאוא"ס ב"ה הוא למעלה מעלה מגדר מהות חכמה וכמ"ש בת"ז אנת הוא חד ולא בחושבן שאין לו ערך כלל ולית

מחשבה תפיסה ב'י' כלל שאפילו ח"ע אינה משגת מהות של אור א"ס, ולכן הנה כדי שתתהווה ספירת החכמה זהו ע"י צמצום עצום, וזהו שהחכ' נק' אין לפי שמאין תמצא הארה בעלמא כמו נקודה של יו"ד, ואחר שנתהווה ספירת החכמה הנה החכ' היא ראשית ההשתלשלות שנעשה אח"כ השתל' דבינה ומדות, וזהו הוי' אלקינו הוא יחוד חו"ב יחוד אין ויש, ויחוד זה הוא בכדי שיהי' מקור לעולמות, וזהו הוי' אחד, אחד הוא ז' רקיעים וארץ וד"ר בעולם ששרשן ממדות עליונות כמו שבאות בהשתל' מהחכ' ולמטה וכשיתבונן איך ששרש כל העולמות הוא רק מזיו והארה בעלמא שהוא אין וכמ"ש בראשית ברא ות"י, בחוכמתא ברא שהחכמה נקראת אין ושרש ההשתל' הוא רק מחכמה, הנה עי"ז נעשה ואהבת את ה"א שנעשה רצון ותשוקה לעצמותו ומהותו ממש וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ שאינו חפץ לא ג"ע התחתון ואף לא ג"ע העליון לפי ששרש כל העולמות הוא רק מזיו והארה בעלמא וכמ"ש ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ששרש העולמות הוא מבחי' שם והארה.

ב.

אמנם על ידי תורה ומצות ממשיכים מבחי' מהותו ועצמותו ממש, דהנה כתיב והי הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום וארו"ל בד"ת הכתוב מדברי, וגם אשר אנכי מצוך קאי על המצות דשרש תומ"צ הוא מבחי' אנכי ממש וכמ"ש במ"ת אנכי הוי' אלקיך דשרש התו' מבחי' אנכי, והגם דאורייתא מחכ' נפקת אבל באמת הנה זה רק דנפקת מחכ' אבל שרשה מכתר, וכמו"כ המצות הן רצה"ע דשרשן מבחי' כתר כי תרי"ג מצות דאורייתא וזו' מצות דרבנן הן תר"ך עמודי אור שהוא בחי' כתר שלמעלה מחכ' ולכן נק' עמודי אור דהיינו כמו העמוד שמחבר הגג עם הקרקע, כך המצות מחברות וממשיכות אוא"ס בעולמות, וזהו שאנו מברכים על המצות וכן על התורה ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו כו' דפי' מלך העולם הוא שהעולם שרשו ומקורו מבחי' מל' שהיא בחי' שם והארה בעלמא, ועם היות דכתיב בראשית ברא אלקים וארו"ל בראשית נמי מאמר הוא, והיינו דהתהוות העולמות בפועל הוא ע"י ספי' המל' כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים דכל עולמים הנה התהוותם בפועל מספי' המל' שהיא שם והארה בלבד אמנם זהו ההתהוות בפועל אבל שרש ההתהוות הוא ע"י ספירת החכ' דזהו בראשית ברא וכתיב ראשית חכמה דמאמר דבראשית הוא מאמר כללי ובאה ההתהוות אח"כ בד"פ ע"י ה'ט' מאמרות הנה באמת גם ספי' החכ' שהיא ראשית ההשתל' נק' אין כנ"ל, אבל עצמות אוא"ס הוא קדוש ומובדל מכללות ההשתל' דאנת הוא חד ולא בחושבן ורק ע"י תומ"צ ממשיכים בחי' עצמות אוא"ס שלמע' מסדר השתל', וזהו אשר קדשנו במצותיו שע"י תומ"צ ממשיכים בחי' אוא"ס שקדוש ומובדל וכמאמר נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני דע"י קיום המצות שהם רצונו ית' ממשיכים בחי' נחת רוח שלמעלה, וכמא' נתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים דע"י תומ"צ ממשיכים דירה לו ית' בתחתונים וכמאמר היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם דהיום ומחר הוא עוה"ז ועוה"ב דהיום לעשותם דזמן הביורר הוא בעוה"ז לפי שהתהוות העוה"ז הוא מבחינת טובב כל עלמין כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה דהתהוות הגשמי' הוא

בחפץ ורצון הוי' ולהיות שההתהוות הגשמי' היא מאור הסובב כל עלמין יכול להיות שיהי' אתהפכא מחשוכא לנהורא ממש, מה שאין כן עולם הבא הוא עולם ברור והתהוות העוה"ב הוא מאור הממכ"ע, דוהו ההפרש כללי בעינין ההתהוות ובאופני הגילויים בעוה"ז ועוה"ב, דהתהוות העוה"ז הוא מאור הסובב שהוא בדרך בריאה יש מאין והגילוי אור אלקי בעוה"ז הוא מאור הממלא וכמאמר מה הנשמה ממלאה את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם רק שהוא מלובש בהטבע שהוא העלם והסתר הבורא מהנברא, והתהוות העוה"ב הוא מאור הממלא בדרך יש מיש והגילוי אור בעוה"ב הוא מאור הסובב בדרך גילוי המהות ולכן הנה בעוה"ז הוא רק ידיעת המציאות דאלקות והיינו דאף גם מי שהוא צדיק גמור ועובד את הוי' באהוי"ר ומוחו ולבו נתונים לה' בנתינה ומסירה אמיתית בבחי' מרכבה בתומ"צ הנה כל השגותיו באלקו' הן רק בדרך ידיעת המציאות בלבד, וכמו בגשמיות הנה ידיעת אור וחיות הנפש המחי' את הגוף הנה גם מי שהוא חכם מופלג בחכמת הרפואה שיודע מהותו ואיכותו של כל אבר ואבר בדרך פרט ויודע פעולות כל גיד ועורק הן גידי הדם הן עורקי העצבים וגידי המים שבכל אבר ואבר וכן חכמתו מרובה בחכמת הנפש דלא זו בלבד שיודע עניני כחות הנפש ופעולותיהם שהם אברי הנפש אלא יודע הוא גם את עצם הנפש ומכש"כ שיודע ענין ואופן התחברות כחות הנפש עם אברי הגוף ופעולת הכחות בהאברים דבר דבר על אופנו בסדר מסודר בכ"ז אינו אלא ידיעת המציאות בלבד שגם החכם המופלא הלזה הנה מעולם לא ראה מהות הנפש אף לא מהות כח הנפש וכל ידיעתו אף שהיא ידיעה מסודרת בטוב טעם ודעת עמוקה בכל פרטי עניני מהלך אור וחיות הנפש אינה אלא ידיעת המציאות בלבד וכן הוא בעבודה הרוחני' שגם מי שיודע כל ענין סדר השתל' ויודע ומשיג את האור וחיות האלקי בכל דבר ודבר בידיעה והבנה מסודרת בטוב טעם ודעת בכ"ז הנה כללות ידיעתו אינה אלא ידיעת המציאות בלבד, משא"כ בעוה"ב הנה הוא השגת המהות, אבל בזה הנה יתרון העוה"ז על העוה"ב שבעוה"ז עיקר העבודה בעבודת הבירורים ויכול להפוך את החשך לאור משא"כ בעוה"ב הנה כל אחד על מקומו כפי מה שהוא.

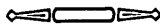
ג.

וזהו הטעם מה שכנס"י נק' באר מים חיים, דכנס"י נק' בשם באר ע"ש ההעלאה והתשוקה שיש להן לאלקות וכמו הבאר אשר נביעתה היא מתתא לעילא כן בכנס"י שיש לה תשוקה לאלקות ואופן התשוקה הוא בדרך העלאה מתתא לעילא היינו שמצד העלם והסתר הגוף ונה"ב נעשה התשוקה לאלקות ביותר וכמ"ש צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ צי' ועיף בלי מים' כן בקדש חזיתך ופי' מורינו הבעש"ט נ"ע הלואי בקדש בזמן שבהמ"ק הי' קיים חזיתך בתשוקה גדולה כזו שהיא בארץ צי' ועיף בזמן הגלות, וכן הוא בעניני הנשמה דבירידת הנשמה למטה בהתלבשות בגוף ונה"ט הנה או דוקא תגדל תשוקת הנפש לאלקות יותר מכמו עת היותה למעלה קודם ירידתה למטה ולכן נק' כנס"י בשם באר להיות אופן תשוקתה לאלקות הוא מתתא לעילא וכנס"י נק' באר מים חיים דטבע המים הם שיוורדים מגבוה לנמוך והמים נק' חיים מפני תוקף הטבע שבהם וכנס"י נק' מים חיים לפי שמקיימים את המצות שהן רצונו ית' ובהם ועל ידם נמשך

כהותו ועצמותו ית', וכמו שהוא להבדיל בכחות הנפש הנה כח הרצון הוא כח נעלה במאד בזה שהוא פועל גם על הנפש עצמו להטותו במה ולזה שהוא רוצה רוצה דבזה חלוק כח הרצון מכל הכחות שבנפש דכל הכחות הם פעולות הנפש במה שחוצה לו וכח הרצון עם היותו גם הוא רק כח בנפש הנה עם זה הוא פועל הטיית הנפש היינו שפועל גם על הנפש עצמו נוסף על מה שפועל על כל הכחות וכל האברים והדוגמא מזה יובן להבדיל הבדלות אין קץ למעלה להיות שהמצות הן רצונו ית' לכך הנה ע"י קיום המצות ממשיכים מהותו ועצמותו ית', וזהו מה שכנסי נק' בשם באר מים חיים נק' באר ע"ש התשוקה לאלקות בדרך העלאה מלמטלמ"ע ונק' מים חיים ע"ש המשכת אלקות ממהותו ועצמותו ית' ע"י קיום המצות, והנה בכדי שתתעורר התשוקה לאלקות שהו"ע באר הוא ע"י ההתכוננות שבק"ש בהוי' אחד, וזהו באר שבע, דשבע קאי על שבע ברכות ק"ש וכמארז"ל בשחר מברך שתים לפני' ואחת לאחרי' ובערב מברך שתים לפני' ושתים לאחרי' ופרש"י ע"ש שבע ביום הללתיך ולכך תקנו בק"ש של שחרית וערבית שבע ברכות, וזהו באר שבע כי באר היא העבודה דק"ש למסור נפשו באחד, וק"ש צריכה לשבע ברכות, והענין הוא הדנה אף שמתכונן באלקות ונעשה אצלו אהבה ותשוקה לאלקות אך כ"ז הוא מצד נה"א ונה"ב שהיא הלעו"ז דנה"א הנה היא מסתרת ומכסחת על אהבה זו ע"י התגברות התשוקה לענינים גשמי' ולזה תקנו ברכות שקודם ק"ש לפעול על הנה"ב שגם היא תסכים לזה ותתהפך לקדושה, כי ברכות ק"ש הו"ע אריכות הספור מעבודת האופנים וחיות הקדש כאמור והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול, וסבת הרעש היא ההתפעלות הגדולה שלהם מאלקות, דבזה חלוקה עבודת האופנים וחיות הקדש מעבודת השרפים, דעבודת השרפים היא בידיעה והשגה, ועם היות שגם השרפים מתפעלים בהתפעלות גדולה על אלקות ונק' שרפים ע"ש שנשרפים בהתפעלותם לאלקות אבל עם זה הנה התפעלותם היא מגודל ההשגה דלהיות שהם בעלי השגה גדולה בהשגת אלקות ומעמדם הוא בעולם הכריאה שהוא עולם כסה"כ והשיר שלהם הוא קדוש שמשגיגים קדושת העצמות ומגודל השגתם הם בהתפעלות גדולה כזו עד שנשרפים, אבל כ"ז הוא מה שההתפעלות באה לסבת ההשגה, משא"כ באופנים וחיות הקדש דסבת ההתפעלות באה מהרעש דדמות דאמיתית הרעש של האופנים וחיות הקדש הוא מהעדד ידיעה ברורה, וכמו בגשמי' כשאדם שומע איזה דבר הנה כאשר יודע הענין על בוריו גם אם מתפעל בהתפעלות גדולה אינו ברעש כל כך אבל כאשר השמועה היא בלתי ברורה ששומע ואינו יודע מה הוא שומע אז הנה הוא מרעיש ביותר, וכן הוא בהאופנים וחיות הקדש שרואים אשר השרפים הם בהתפעלות גדולה ביותר ואינם יכולים להשיג מה שהשרפים משיגים הנה מזה הוא הרעש שלהם שמתבטלים בכל מציאותם, ולהיות כי שרש נה"ב הוא משמרי האופנים וע"כ ע"ז שמתכונן איך שאופנים וחיות הקדש בטלים בתכלית לאלקות שהם שרשו ומקורו ועי"ז נעשה גם בו העלאה שנתבטל לאלקות וזהו באר שבע שע"י השבע ברכות דק"ש נעשה התעוררות הבאר שהיא התשוקה לאלקות, ובאר הוא ר"ת בידך אפקיד רוחי שהוא העלאה מלמטלמ"ע ע"י עבודת הביוררים במצות מעשיות וממשיכים המשכת העצמות ב"ה.

וזהו ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם, אמר ר"ל אל תקרא ויקרא אלא ויקריא מלמד שהקריא אאע"ה שמו של הקב"ה בפי כל עובר

ושב, כיצד לאחר שאכלו ושתו עמדו לברכו, אמר להם כסבורים אתם משלי אכלתם משל מי שאמר והי' העולם אכלתם ובוזה פרסם אלקותו ית' בעולם, ובעומק הענין הוא דנטיעת האשל שהר"ע המדות טובות הוא בכאר שבע בנש"י דוקא כמ"ש כי ביצחק יקרא לך זרע ושם, היינו בנש"י, קרא בשם הוי' כמ"ש ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט דזהו אחד הענינים ביתרון נש"י על כל העמים שהם מאמינים בשם הוי', דכל העמים יודעים רק משם אלקים שהר"ע הטבע ונש"י מאמינים בשם הוי' שהוא למע' מהטבע, ויקרא שם בשם הוי' אל עולם דנש"י יודעים דעם היות ההתהוות העולם הוא ע"י שם אלקים הנה באמת השם הוי' הוא אל עולם דלא זו בלבד דאמיתית ההתהוות היא משם הוי' אלא שגם הנהגת העולם הוא משם הוי' היינו דטבע עצמו הוא למעלה מן הטבע.

בס"ד, ב', כ' מרחשוון, תש"ב

ושבחתני אני את השמחה אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולשמוח והוא ילוננו בעמלו ימי חייו אשר נתן לו האלקים תחת השמש, ופרש"י ושבחתני אני את השמחה שיהא שמח בחלקו ועוסק בפקודים ישרים משמחי לב ולא יהא שטוף אחר הרבות הון בנשך ומרבית וגזל, אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ממה שנתן לו הקב"ה ולשמוח בחלקו, והוא ילוננו יתחבר עמו כענין שנאמר (ישעי' נח ח') והלך לפניו צדקך, בעמלו אשר נתן לו האלקים יעשה כך, וסוף המקרא מוסב על ראשו ומקרא מסורס הוא אין טוב לאדם ימי חייו אשר נתן לו האלקים כי אם לאכול ולשתות ולשמוח והוא ילוננו בעמלו וצ"ל מהר"ע השבח הגדול מה ששלמה משבח את השמחה ואכילה ושת"י ואשר זה ילוננו לעוה"ב, אך הענין הוא כדאיתא במד"ר קהלת במקומו דכל אכילה ושת"י שבמגילה זו בתורה ומעש"ט הכתוב מדבר דאכילה הר"ע עסק התורה ושת"י היא מעשהמ"צ, דהנה כתיב לכו לחמו בלחמי וזה קאי על לימוד התורה שהתו' נק' לחם וכמ"ש ותורתך בתוך מעי שהיא מזון וחיות לנפש ואומר לכו לחמו בלחמי שהתו' נק' לחמי להיותה לחם של מעלה וכמו הלחם בגשמי' שעניניו לחבר כחות הנפש עם אברי הגוף וכמ"ש ולחם לבב אנוש יסעדי, שהלחם סועד את הלב ומחזק התקשרות כחות הנפש עם אברי הגוף ופועל גילוי והתפשטות הכחות באברי הגוף וכמ"ש (ירמי' מד יז) וגשבע לחם וגהי' טובים, וכן הוא בעבודה הרוחני' שיש בחי' ומדרי' בתורה שנק' לחם שפועלת חיווק ההתקשרות של העולם באלקות וגילוי אלקות בעולם כדוגמת הלחם הגשמי שפועל חיווק התקשרות הגוף הגשמי עם הנפש הרוחני, אשר כחות הנפש מתלבשים ומאירים באברי הגוף, ובאמת צ"ל בגוף ועצם הענין למה היתה כזאת מלפניו ית' שהאדם יצטרך אל האכילה והשת"י בכלל ומה גם אשר חיווק והתקשרות אברי גופו בכחות נפשו וגילוי כחות הנפש באברי הגוף יהי' תלוי באכילה ושת"י ויפלא הדבר במאד אשר האדם שהוא מדבר והוא גבוה מכל הנבראים יקבל חיות מן הצומח וחי שהם למטה ממנו במדרי', ועם היות דכתי' כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פ"י הוי' יחי' האדם דהיינו שאין הלחם הגשמי מחי' את האדם אלא

שמוצא פי הוי' שהוא בחי' מאמר תדשא הארץ דשא שבהלחם הנה עייזו יחי' האדם שהיא בחי' רוחני', אך גם זה אינו מובן שהרי האדם נברא ג"כ במאמר שהוא מאמר נעשה אדם וא"כ למה יקבל חיות דוקא מן המאכל לפי שיש בו מוצא פי הוי' שהוא בחי' מאמר תדשא הארץ ואינו מספיק לו חיותו ממאמר נעשה אדם, אך הענין הוא דהנה כתיב אחור וקדם צרתני שהקב"ה ברא את האדם קדם למע"ב ואחור למע"ב, קדם למע"ב שהוא קדם במעלה ובמדרי' יותר מכל בע"ח וכמו שאנו רואים שהכל לא נברא אלא בשבילו וכמשארו"ל כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה דהיינו שצומח נברא בשביל החי והמדבר שהחי מקבל חיות מהצומח והחי נברא בשביל האדם שהאדם מקבל חיות משניהם מצומח וחי ותכלית הבריאה של האדם היתה לכבודו וכמ"ש ולכבודי בראתיו כו' כל פעל הוי' למענהו שהאדם יש לו שכל והשגה להשכיל ולהתבונן באלקות לבאר ולהסביר לעצמו את גדולת ונפלאות הכורא וזו היתה עיקר כוונת הבורא ב"ה בענין הבריאה כמבואר בע"ח שער הכללים בתחלתו כשעלה ברצונו ית' שמו לברא את העולם כבי' להטיב לברואיו ויכירו גדולתו ויזכו להיות מרכבה למעלה להדבק בו ית', וארו"ל כל העולם כולו לא נברא אלא לשמשני ואני לא נבראתי אלא לשמש את קוני וזהו שהוא קדם למע"ב במעלה שהכל נבראו בשבילו והוא נברא בשביל לשמש את קוני, ואחור למע"ב שהוא נברא אחרון ביום הששי והוא בשביל שימצא האדם את הכל מוכן לפניו, ועם זה הנה גם אפילו יתוש קדמו והיינו דכאשר האדם מתנהג ע"פ התורה והמצוה כדבעי למהוי אז הכל מוכן לפניו ובאם לאו יתוש קדמו.

ב.

והנה בעומק הענין הנה טעם וסבת הדבר מה שהאדם צריך לאכילה ושת' לפי שהניצוצות שבדברים הגשמי' הנה הם גבוהים בשרשם מן האדם דשרש האדם הוא מעולם התיקון משא"כ צומח וחי שרשם מעולם התהו שקדם לתקון, והענין הוא דהנה ידוע דהתהוות עולמות ביע"ע היא עייזו דאצי' כמא' בעשרה מאמרות נברא העולם ועש"מ הן עייזו דאצי' ואמרו"ל בעשרה דברים ברא הקב"ה את עולמו בחכמה בתבונה ובדעת ובכח כו' ה' בחכ' יסר ארץ כו', ולכאוי אינו מובן והלא עייזו דאצי' הן אלקות ממש ואיך נעשה מהן ביע"ע שהם בע"ג ויש ודבר נפרד מאלקות, והגם דחכ' ראשית העייזו היא ג"כ בבחי' יש מאין, הענין הוא דהנה לבד זאת דיש נאצל אינו כמו יש נברא, דיש דאצי' הגם שהוא בחי' יש לגבי עצמות מ"מ הוא בחי' אלקות ממש הנה לבד זאת ענין יש מאין הכוונה הוא שהעייזו הן הארה בעלמא מאוא"ס ב"ה שהתהוותן בבחי' יש מאין ולא בבחי' יש מיש כמו השתל' עייזו שמעצמות העילה נתהווה העלול שממהות מוחין נעשה מהות מדה, ולכן העלול פועל שינוי בהעילה, וכיז בסדר השתל' מהחכמה ולמטה שנק' יש מיש אבל התהוות עייזו דאצי' מהעצמות היא בבחי' יש מאין ר"ל שהוא הארה בעלמא לא עצם, אבל עם זה ה"ה הארה מהעצמות אי"כ ה"ה בחי' אלקות ממש, ואיך יתהווה מהם נבראים דבייע"ע שהם בחי' יש ודבר נפרד, אך באמת התהוות היש היא עייזו שהי' שבה"כ דתהו שכשנשברו ונסתלקו האורות ונספלו השברי כלים למטה בנוגה נעשה בחי' יש כי הנה פי' שבירת הכלים

היינו שבירת האותיות שהאותיות הן כלים, וכמו עד"מ למטה כשהאותיות הן מצורפות שהן ב' או ג' אותי' יחד או הן תיבה אחת שהיא כלי ובית קיבול לאיזה השכלה כמו תי' ברוך שפירושו געבענטשט או געלויבט והוא האור שמלובש באותי' אלו, אמנם כ"ו כשהאותיות מחוברות ומצורפות יחדו אבל כשמהפרדות זו מזו הב' בפ"ע והר' בפ"ע והוי"ו ק' בפני עצמן אזי בכל אות ואת בפ"ע אין נמצא מלובש שום שכל משכל ההוא שהי' מלובש בתיבה ההיא, והוי"ע שנסתלק האור מהכלי עד"מ רק מ"מ איזה רשימה וניצוץ מהאור נשאר בכל אות מאחר שהי' מחוברות ומיוחדות תחלה בצירוף אחד והי' בהם אור השכל הנה גם אחר שנסתלק נשארה רשימה מהאותיות כדוגמת הריח שנקלט בכלי ממה שהי' בתוכה, והדוגמא מזה יובן למעלה בכלים דתהו שתחלה האיר בהם האור דתהו וכשנשברו הכלים נסתלק האור ורק רשימה וניצוצות מהאור נשארו משבה"כ ומשברי הכלים האלו נעשה בחי' היש דבי"ע, דהנה כמו עד"מ בכלים גשמי' הרי הכלי הוא בטל וטפל לגבי היין או האוכלין שבתוכו ולכן אי' במשנה בשבת פרק המצניע המוציא אוכלין פחות מכשיעור פטור אף על הכלי מפני שהכלי טפלה לו הרי שהכלי טפלה ובטלה למה שבתוכה משא"כ כשנשבר נעשה חרס בפ"ע, וכך למעלה כשהאור מלובש בתוך הכלי או הכלי היא בבחי' ביטול ממש לגבי האור, וזהו ענין ע"ס דתקון דאיהו וגרמוהי חד שגם הכלים הם אלקות ממש כי הם בבחי' ביטול לגמרי לגבי האוא"ס המלובש בהם, משא"כ בתהו שנשברו הכלים ונסתלקו מהם האורות הוא כמו עד"מ למטה כשנשבר הכלי נעשה חרס בפ"ע ואינו בטל עוד להיין, דעי' שבירת הכלים שהן האותי' שנתפרדו נעשו בבחי' יש עד שמהן נמשך התהוות היש ודבר נפרד דבי"ע משא"כ מבחי' הכלים דעי' דתקון שהם מיוחדים עם האורות לא הי' יכול להיות השתל' והתהוות היש ודבר נפרד כי הכלים דתקון הם בטלים להאור, והגם שהעש"מ הם מהע"ס דתקון אך הם מתלבשים בהע"ס דב"ן שהן ע"ס דמלכות, דמל' דאצי' היא בחי' שם ב"ן שנפל בו משם ס"ג, ועי' האותיות דשם ב"ן שהן שרש האותיות שמשבה"כ עי"ו נתהווה בחי' היש ודבר נפרד.

ג.

והנה זהו הפרש בין האדם לשארי הנבראים דצו"ה, דהנה ידוע דבד"כ יש ב' מיני נבראים, א' בחי' פנימי' והן כמו נשמות ומלאכים שהם בבחי' ביטול ביותר שהוא מפני גלוי אור האלקי בהם, ויש בזה כמה מדרי' בהשתל' לפי אופן ריבוי הגילוי ולפי עוצם התקרבותם לפני ה' כמו מלאכים דבריאה ומלאכים דיצי' כ"ה בביטול שלהם ואף גם בצבא השמים יש בהם הביטול לאלקות וכמו שאנו רואים שמשתחווים בסבובם כמ"ש וצבא השמים לך משתחווים שהו"ע סבובם מסבבים ממזרח למערב מפני שכינה במערב והיא מדרי' תחתונה בבחי' הביטול וגבוהים עליהם יש בחי' ביטול ביותר מפני התקרבותם יותר בבחי' גילוי האור האלקי בהם, ועד"ז גם בנשמות עד הנשמות היותר קרובות לעצמותו ית' ונקראים אחים ורעים שנהנין מזיו השכינה בג"ע העליון הן בתכלית הביטול, והב' בחי' חיצוני' העולמות והן הנבראים שהם בהיפך בחי' הביטול אדרבא הם בבחי' יש ודבר נפרד בפ"ע בבחי' נפרד ממש כמ"ש ומשם יפרד והן היכלות דנוגה דבי"ע וגם בזה יש

השתל' שכל הקרוב יותר לפני הוי' עדין אינו בבחי' נפרד כ"כ עד בחי' נוגה דעשי' שהן אחרונים בהשתל' שלכך הם בבחי' נפרד גמור עד שאמר לי יאורי כו', והנה הגילוי אור האלקי בפנימי' הנבראים מלאכים ונשמות נמשך מבחי' ע"ס דתקון לפי שהן בבחי' גילוי אלקות ממש באצי' דאיהו וגרמוהי חד בהון שגם הכלים דע"ס הם בטלים ומיוחדים באוא"ס ולכן גם התהוות הנשמות ומלאכים מהם בבחי' יש מאין יש בהם בחי' הביטול ביותר לפי שהע"ס דתקון הן אלקות והן בתכלית הביטול א"א שהי' מזה בחי' יש ממש ולכן הנשמות ומלאכים שנתהוו מהם מאיר בהם גילוי אלקות והם ג"כ בבחי' ביטול, אבל התהוות חיצוני' העולמות שהם בבחי' נפרד שא"ז כ"א מפני סבת עוצם ריחוקם מה' וגודל צמצום והסתר האור כי שפעם נמשך מבחי' התהוו והוא מהכלים דתהו לאחר שנסתלק מהם האור והיינו משברי הכלים דתהו שאינו מאיר בהם האור ונעשו בבחי' יש מהם נתהווה בחי' היש דבי"ע שהוא בבחי' יש ודבר נפרד, וא"כ הרי מובן מעלת האדם על צומח שהאדם שרשו מע"ס דתקון לכן הוא בבחי' ביטול וצו"ח שרשם משבה"כ דתהו לכן הם בבחי' יש, אבל כ"ז בסדר השתל' האדם למעלה מהם אבל מצד עצם שרשם למע' הרי הצו"ח קדמו להאדם דתהו קדם לתקון דבתהו הוי' ריבוי אור ובתקון אורות מועטים וידוע דאין הפי' ריבוי ומיעוט לבד אלא שהוא אור עליון הרבה יותר מהאור דתקון, הרי שרשם קדום לשרש האדם אלא שנפלו למטה מהאדם והיינו לפי ששרשן גבוה מאד ע"כ נפילתם יותר למטה כמשל אבן הנופל מעל החומה שהאבן שבראש החומה נפילתה למטה ובהרחקה יותר מהכותל, וע"כ יש לבהמות וחיות כח יותר מהאדם לפי ששרשן גבוה יותר וע"כ הוא אחור למע"ב, וזהו ג"כ הטעם שהאדם מקבל חיות מן הצומח וחי לפי ששרשם גבוה יותר, וזהו מ"ש כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם לפי שהמוצא פי הוי' שבצומח וחי שהוא המקור ושרש ע"ז יחי' האדם וע"כ אינו שייך להקשות ולומר שהרי גם לאדם יש ג"כ מוצא פי הוי' לפי שהמוצא פי הוי' שבצומח וחי גבוה יותר, וענין החיות שהמאכל מחי' את האדם היינו שמחבר הנפש עם הגוף שהנפש מחי' את הגוף דגוף ונפש הם רחוקים זה מזה ובכדי שהנפש תחי' את הגוף הוא ע"י המאכל וגם ממשיך תוס' חיות מהנפש כמאמר חמרא וריחא פקחין וכ"ז מפני שרשם הקדום שלמעלה משרש נפש האדם ששרשה מתקון וצו"ח שרשם מתהו, וכשהאדם מברר את הניצוצות דתהו שבדברים הגשמי' ומעלה אותם לשרשם גורם שמחה גדולה לניצוצות וגורם נחת רוח למעלה, וזהו ושבחתי אני את השמחה שלמעלה הבאה ע"י אכילה ושתי' שהו"ע לימוד התורה וקיום המצות, וענינו בעבודה הוא דשמחה קאי על העבודה דתפלה באריכות ההתכוננות בהשגה אלקית שנותן כח ועוז באכילה ושתי' שהיא העבודה דתורה ומצות בתכלית השלימות.

בס"ד, ש"פ ח"י, תש"ב

ואברהם זקן בא בימים, וארז"ל (בכא מציעא פו, א), עד אברהם לא היה זקנה מאן דהוה בעי למשתעי בהדי אברהם משתעי בהדי יצחק כהדי יצחק משתעי בהדי אברהם, בעי רחמי והוה זקנה שנאמר ואברהם זקן בא בימים, ופי'

ענין הזקנה הכוונה שערות הזקן דוקנה דשנים הי', רק שלא הי' זקנה בשער. כן פי' מהרש"א, וכדאי' במד"ר בראשית פס"ח ד' א"ר יהודה בר סימון אברהם תבע זקנה. אמר לפניו רבון העולמים אדם ובנו נכנסין למקום ואין אדם יודע למי מכבד, מתוך שאתה מעטרו בזקנה אדם יודע למי מכבד. אמר לו הקב"ה חייך דבר טוב תבעת וממך הוא מתחיל, ופי' היפ"ת דתפלתו של אאע"ה ותביעתו היתה לובן שער הזקן, דשערות הזקן היו גם תחלה ובקשתו היתה על לובן השער, וצ"ל מהו חשיבות הזקן כ"כ שאאע"ה בעי רחמי עלי' דלפי' מהרש"א בקשת הרחמים היתה על שערות הזקן ולפי' היפ"ת בקשת הרחמים היתה על לובן השערות דזקן, ולא זו בלבד אשר אאע"ה התפלל על זה בבקשת רחמים אלא עוד תבע זאת והעולה על כולנה כי הקב"ה אמר לו דבר טוב תבעת והיינו דלא זו בלבד שנכון הדבר שהתפלל על זה בבקשת רחמים אלא עוד זאת דבר טוב תבעת, דיש הבדל גדול בין תפלה בבקשת רחמים דיהי רצון לתביעה, דבענין התפלה הנה המתפלל עצמו יודע שאין מגיע לו ולא כלום ואינו אלא בקשת רחמים בתחנונים בחדס חנם וכמאמר כדלים וכרשים דפקנו דלתך, משא"כ בענין התביעה שהתובע יודע שיש לו איזה תוקף לתבוע, וצ"ל מהו"ע גודל הפלאת מעלת חשיבות הזקן אשר אאע"ה הכניס עצמו בזה בתוקף גדול כל כך לא רק בתפלה ובקשת רחמים אלא גם בתוקף של תביעה בטענה של כבוד דאין אדם יודע למי מכבד, והיינו דמי שיש לו זקן הוא מכובד והבריות צריכות לכבדו ומי שאין לו זקן מתבזה בשלילת הכבוד שהי' מגיע לו אם הי' לו זקן והקב"ה הסכים על ידו אשר דבר טוב תבעת. אך הענין הוא דהנה אי' במד"ר בראשית פנ"ט ב' עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון (משלי לא) עוז והדר לבושה של תורה, ותשחק ליום אחרון אימתי היא שוחקת מתן שכרה לעתיד לבא, ממי אתה למד מאברהם על ידי שכתוב בו ושמרנו דרך הוי' לעשות צדקה זכה לזקנה ואברהם זקן בא בימים וזוהי מעלת הזקן שהוא ההדרת פנים שזוכים ע"י עוז של תורה שהו"ע התוקף שבתורה, דהנה כתיב כי נר מצוה ותורה אור שהתורה מאירה את הנר מצוה, דכל מצוה ומצוה בין שהיא ממ"ע ובין שהיא ממל"ת הנה אמיתית ענין קיום המצות היא כאשר מקיימה ע"פ התורה, ולכן הנה התורה נק' עוז שהוא התוקף מרצונו וחכמתו ית' שבתורה שלמעלה משכל אנושי וע"י קיום המצות ע"פ התורה זוכים להדרת פנים.

ב.

והנה טעם וסבת הדבר מפני מה תבע אברהם את הזקנה דהלא עד אברהם היו כמה צדיקים גדולים כמו חנוך שהלך את האלקים ומתושלח אשר לסבת אכלו דחה הקב"ה את המבול לשבעת ימים וכמ"ש ויהי לשבעת הימים והמבול הי' על הארץ ועוד היו כמה צדיקים גדולים ובפרט נח שהכתוב מעיד עליו שהוא איש צדיק ושם ועבר גדולי התורה הנה גם אחד מהם לא התפלל על הזקנה ורק אברהם הוא הראשון המתפלל ותובע זקנה ולובן שער, הנה כתיב מי העיר ממזרח וארז"ל א"ת העיר אלא האיר בא' דאברהם התחיל להאיר דעד אברהם הי' העולם מתנהג באפילה ובא אברהם והתחיל להאיר, דאברהם אע"ה פרסם אלקותו ית' בעולם, ואופן פרסומו הי' בעבודה דמס"נ ובוה האיר את העולם, ומהאי טעמא הנה הוא דוקא תבע את הזקנה והיינו דלהיותו בעל מס"נ

לקדש שם שמים הנה הוא דוקא ידע מגודל מעלת חשיבות הזקן ושער לבן ולכן הנה הוא התפלל ותבע את הזקנה ולובן שערות הזקן שהוא הדרת הפנים שזוכים ע"י קיום המצות ע"פ התורה, וביאור הענין הוא דהנה אברהם נקרא אברהם אוהבי והיינו שהי' מרכבה לבחי' החסד וכמ"ש בו הלוך ונסוע הנגבה שהלך ממדרי' למדרי' מלמטלמ"ע עד שנתדבק בבחי' החסד דאצי' ובעבודתו במס"נ החליף את מדת החסד וכדאי' בפרדס בשם ספר הבהיר אמרה מדת החסד לפני הקב"ה רבש"ע מימי היות אברהם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברהם עומד ומשמש במקומי, ומעשה אבות סימן לבנים דאברהם אבינו פתח את הצנור דעבודת הוי' באהבת ה' בדבקה חשיקה וצמאון דשרש אהבה הוא אבה לשון רצון והיינו שכל חפצו ורצונו יהי' לה' לבדו ולא יחפוץ בשום דבר זולתו ית' וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ וזה נעשה ע"י ההתבוננות בפסוק ראשון דק"ש שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד כשמתבונן איך שהוא ית' אחד בשמים ובארץ שע"ז מורה תי' אחד דח' הוא ז"ר וארץ וד' הן ד' רוחות העולם, והיינו שאפילו בהשתל' שמים וארץ רוחני' וגשמי' ו"ק דעולמות הנפרדים מ"מ הוא אחד בהם שכלם מיוחדים ביחודו ית' מפני שהם בטלים אליו כי כולא קמי' כלא חשיב, דאחד מורה על התאחדות הפרטים דכשהרבה פרטים מתאחדים ונעשים אחד הנה ע"ז גופל לשון אחד וכמו אלף אחד שכלול מאלף פרטים שמתאחדים יחד נק' אחד, וזהו הוי' אחד דאוא"ס ב"ה שצמצם א"ע כבי' להוות העולמות שהם נבראים נפרדים ויש בזה ריבוי פרטים עד אין שיעור וכמ"ש מה רבו מעשיך הוי' הנה ע"ז שייך לומר אחד, והיינו שלא תאמר שהם פרטים מחולקים ונפרדים באמת ח"ו אלא שהם מיוחדים ביחודו ית' רק שהם נראים למציאות יש ודבר נפרד בפ"ע אבל באמת אינם נפרדים כלל שהם בטלים בתכלית ואינו שייך מציאות נפרד כלל, וזהו שהוא ית' אחד בז"ר וארץ וד"ר העולם וכשמתבונן בכ"ז איך שהוי' אחד בשמים וארץ שהן מתאחדים ובטלים לו ית' ורק שנראים ליש ודבר נפרד בפ"ע והיינו מפני שהתהוותם היא ע"י כמה צמצומים והעלמות עד שנשאר רק הארה בעלמא ומהארה זו נתהוו בדרך בריאה יש מאין שעז"א אח"כ בשכמל"ו שמבחי' שם והארה בעלמא נתהוו כל העולמות והנבראים ולכן נראים למציאות דבר בפ"ע אבל באמת בטלים ומיוחדים בתכלית הנה ע"י ההתבוננות זו בהעמקת הדעת מתעורר בבחי' אהבה ורצון ותשוקה לה' לבדו ית' שלמעלה מזמן ומקום.

ג.

והנה באופן סדר עבודת האדם אי' בזהר במדבר דק"כ ע"א שהעבודה צ"ל כעין סחרא דמדבחא דמבואר במשנה דזבחים עלה בכבש ופנה לסובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית, דרום הוא בחי' חסד אהבה הנ"ל ואח"כ צ"ל בחי' מורת, וידוע דמזרח הוא בחי' חכמה כי השמש הוא יסוד אבא זורח ממזרח בחי' כחב"ד דאבא, ומזרח הוא לשון אורח דהיינו בחי' חכמה משכיל לאיתן האזרחי, והיינו שלאחר התפעלות האה' והדבקות הנ"ל צ"ל אח"כ בחי' הביטול שלמעלה מאהבה, וזהו בחי' חכ' עילאה, כידוע דח"ב נק' אין ויש, והחכ' היא למע' מהשגה אלא היא רק כמו נקודה העיקרית דשכל שמברקת עדיין ומבקהת במוח ואינו יכול

עדיין להשיגה וגם זה הוא בכח' חכ' השייכה אל הבינה והיינו בחי' יסוד אבא ואמיתית החכ' היא למע' גם מבחי' ברק המבריק והוא בחי' התאמתות וראי' דחכ' משא"כ הבינה היא השגת והבנת השכל בהרחבה וע"כ לא תמצא ההתפעלות של ההתלהבות רק מן בינה שהיא ההתבוננות ולא מחכ' והוא לפי שההתבוננות כבר היא באה בבחי' השגה ותפיסא ליש ודבר לכך יסתעף ממנה ההתפעלות ברשפי אש התשוקה שהיא ג"כ יש ודבר מה דהיינו ברעש ורעם, וזהו ג"כ הטעם דבינה מינה דינין מתערין בסופה, דבסופה יש שרש יניקה לדינין מפני שגבורות העליונות שבאות ע"י התפעלות ההתלהבות שמסתעפות מבינה הנה מהם נמשך השרש לגבו' קשות הן הדינין ליניקת החיצונים וכעין מויעתן של חיות נהר דינור יוצא על ראש רשעים יחול בגיהנם, ועיקר הסיבה לזה הוא מפני שהתפעלות ההתלהבות הוא בבחי' יש והוא לפי שגם שרש מקורה שהוא ההתבוננות היא ג"כ בבחי' יש ודבר מה שהוא ההשגה, משא"כ בנקודה דחכ' מאחר שהיא אינה בבחי' יש ודבר כלל רק היא בבחי' הביטול והפשטת הרגשת עצמותו להיות דבחי' חכ' היא למע' מבחי' השגה ותפיסא ומכל שכן בבחי' ראי' דחכ' וא"כ הענין האלקי כמו שהוא בבחי' חכ' אינו בא בבחי' תפיסא מורגשת שהוא בבחי' יש כ"א שמאיר שם עצם האור וכמ"ש בסש"ב דאוא"ס ב"ה שורה בחכ' כו' וא"כ הביטול דחכ' הוא ביטול במציאות בהעדר הרגש עצמותו ולכן הנה לא זו בלבד שמהחכ' אין שום יניקת החיצונים וכמ"ש ימותו ולא בחכמה פי' המיתה היא הנפילה ממדרי' שנק' מיתה גשמי' למטה ומיתה רוחני' למעלה וזה בא מסבת השבירה שהיתה למעלה ברפ"ח ניצוצות שנפלו מעולם התהו, ועז"א ימותו ולא בחכמה דבכח' בחי' שם ע"ב לא היתה השבירה והוא מטעם שהיא מופשטת מבחי' יש ודבר כ"א בבחי' ביטול בתכלית שמוה הטעם לא יש מקום לאחיוזה והתקשרות לבחי' יש שיהיו הדינים מקבלים משם וזהו ימותו ולא בחכמה אלא עוד זאת אדרבא והחכמה תחי' כתיב דבכח' אתברירו שהיא מבררת את בחי' היש שנעשה משבה"כ דתהו להעלות משם את הנצוצות דקדושה, וכתוב ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים וזה קאי על לע"ל שיתגלה בחי' המעין העצמי דחכמה והשקה גם את השטים מלשון שטו העם שהוא התלבשות הנפש בדברים הנפרדים היינו בקליפות וסט"א שהם נפרדים בעצם והתלבשות הנפש בהם דזהו שטו העם בהפיזור ופירוד דריבוי תאוות שהם עניני שטות הנה החכמה תשקה אותו עד שיהי' כולו משקה, וכן הוא עתה כל הביורורים הם ע"י החכ' דוקא דזהו"ע חכמת התורה שבאה לברר בירורים להבדיל בין הטהור לטמא.

ד.

והנה כ"ו הוא בבחי' החכ' דוקא מפני שהיא בבחי' ביטול לגמרי בלי שום הרגש יש וממילא אין מזה שום יניקה כלל ולכן בכחה לברר כל בחי' יש לדחות הרע ולהעלות את הטוב, דבכדי לברר את זולתו צ"ל מבורר בעצמו דקשוט עצמו ואח"כ קשוט אחרים דכה שאינו מבורר בעצמו איך יברר את זולתו ואדרבא יכול ליפול ח"ו מפני שהמתברר מתגבר לנגד אל המברר, ולזאת צ"ל מבורר בעצמו ונקי מכל תערובות פסולת ואו יוכל לברר וזהו הכלל דכל שהאור עליון ביותר כחכו לברר למטה מטה ביותר טעם הדבר הוא שהכח שהוא בבחי' אין

וביטול בתכלית לכן על ידו מתכללים כל הכחות התחתונים ג"כ בבחי' אין וביטול שנפשטים מכל מציאות ישות וכן הוא בענין התורה שירדה למטה מטה להבדיל בין הטמא אל הטהור מפני שהיא מבחי' חכ' בחי' אין לכן בכחה לברר, וכמו"כ הוא בתושבע"פ אשר התנאים והאמוראים המשיכו את האור מבחי' עצמות חכמתו ית' ולכן נתלבשה גם בטענות של שקר לברר את האמת, וכ"ז הוא מפני שהתורה נמשכה מבחי' חכ' ולכן רוב דיני נזיקין אין דנין בזה"ז שצריכים דיינים סמוכים איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה דענין הסמיכה הוא השתל' אור החכ' כמו שמשתל' ממדרי' למדרי' ממשה לכל התנאים והחכמים הסמוכים, והדיינים הסמוכים יכולים לברר אף בעניני נזיקין שהן בירורים קשים, ומשנתבטלה הסמיכה אין דנין דיני נזיקין ורק ע"י לימוד ההלכות נעשה הבירור ככח התורה שהיא בחי' חכ' דאורייתא מחכ' נפקת ולכן הביטול דעסק התורה הוא גבוה במעלה מהביטול דאהבה שכתפלה, דאה' היא יש מי שאוהב אבל בעסק התורה הוא ביטול במציאות שאינו מציאות דבר בפ"ע כ"א שמדבר דבר הוי' שההלכה אשר לומד היא דבר הוי' ממש והוא רק נמשך אחר הדבר הוי' וכמ"ש תען לשוני אמרתך שהוא כעונה אחר הקורא, וכמ"ש ואשים דברי בפיד, ודברי אשר שמתי בפיד הרחב פיד ואמלאהו בד"ת כתיב שהדבור שמדבר הוא דבר הוי' ממש, ולכן מה להלן באימה וביראה אף כאן באימה וביראה, כי כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נא' למשה מסיני והתנאים והאמוראים גילו רצונו וחכמתו ית', וזהו מה שאמרו מתניתא מלכתא מאן מלכי רבנן שכל דבריהם הוא דבר המלך מלכו של עולם ולזאת מי שעוסק בתורה כדבעי למהוי שיוודע שהיא חכמתו ורצונו ית' הרי התורה פועלת עליו ביטול במציאות ממש וכ"ז הוא מפני שהתורה היא בחי' חכ' והחכ' היא ביטול במציאות ולזאת ע"י התורה נעשו הבירורים למטה, וזהו ואברהם זקן בא בימים, דהנה קיים אאע"ה את התורה כולה עד שלא ניתנה, וכל עניני עבודתו של אאע"ה היו באופן דמס"ג ועבודה זו בחר לבניו אחריו והיינו דלכך זאת אשר הוא הי' הראשון שפתח הצנור דמס"ג בעבודת הוי' הנה בחר בהעבודה דמס"ג ולכן בחר בשעבוד גליות תמורת העונש דגיהנם ומהאי טעמא תבע הזקנה שראה אשר בעקבות משיחא יהי' דור אשר הזקנה והלובן שער תהי' עבודה של מס"ג גם בבני תורה לכן תבע זאת והתפלל עליהם שיוכלו לעמוד בנסיון.

בס"ד, ש"פ תולדות, תש"ב

ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ, וצ"ל למה נאמר כאן שם אלקים שהוא מדת הדין והצמצום ולא נאמר שם הוי' שהוא מקור הברכות, והלא בברכת כהנים נאמר שם הוי' וכתוב וברכך ה' אלקיך וכאן נאמר שם אלקים, ובגוף ועצם ענין הברכות דטל השמים ומשמני הארץ הנה בירך יצחק את עשו ג"כ דכתיב הנה משמני הארץ יהי' מושבך ומטל השמים מעל, וצ"ל מהו ההפרש בין ברכות יעקב ובין הברכה דעשו, ועם היות שהן מחולקות בסדרן דבברכות יעקב מקדים טל השמים למשמני הארץ ובברכת עשו מקדים משמני הארץ לטל השמים, אבל גוף ועצם הברכות דטל השמים ומשמני הארץ הוא בשניהם בשוה, ובכללות הענין צ"ל הלא יצחק ידע את מהותו של עשו, ועם

היות דציד בפיו שהי' מרמה את יצחק ושואל כיצד מעשרים את התבן ואת המלח. בכל זה הרי ידע יצחק כי צד הוא אותו בפיו בלבד, וכמו שפירש"י ע"פ גשה נא ואמושך בני, אמר יצחק בלבו אין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפיו א"כ הרי ידע מהותו של עשו ואיך רצה לברכו ועוד זאת כי ויאהב יצחק את עשו שיצחק אהב את עשו, וטעם הדבר הוא לפי כי ציד בפיו, שבהשקפה ראשונה נראה לפי שציד בפיו כתרגומו שמצידו הוה אכיל וכפרש"י שהי' מרמה אותו בשאלותיו איך מעשרין את התבן ואת המלח שנפלא במאד אם משום זה הי' יצחק אוהב את עשו, אך הענין הוא דהנה אי' בזה רישא דעשו בעיטפא דיצחק, דעשו הוא סוספיתא דדהבא היינו פסולת הזהב דכתיב ופחד יצחק דיצחק מדתו מדת היראה והגבורה שהוא אדום כזהב וכמעלת הזהב על הכסף דכסף הוא אהבה מלשון נכסוף נכספת לבית אביך וכתיב נכספה וגם כלתה נפשי, שהחסד הוא בגוון לבן וזהב הוא בגוון אדום שהו"ע הגבורה, ועשו הוא סוספיתא דדהבא שהוא פסולת הזהב והיינו שמפסולת דגבורות דקדושה יצא עשו, וזהו רישא דעשו בעיטפא דיצחק, אמנם כ"ז הוא רק טעם השייכות דעשו ליצחק, אבל עם זה עוד לא יבואר מפני מה ויאהב יצחק את עשו דאהבה ענינה קירוב וקירוב ושייכות הם ב' ענינים שונים, שאפשר זה בלא זה, וכמו שאנו רואים במוחש דשני דברים שאינם שייכים זה לזה או גם בנושאים מיוחדים בכל זה הנה אפשר שיהי' קירוב ביניהם, והיינו דעם היותם מובדלים זמ"ז בכל זה יש להם קירוב זה לזה, וטעם הדבר הוא לפי דשייכות וקירוב הם ב' ענינים מובדלים ואפשר זה בלא זה א"כ עם היות דעשו יש לו שייכות ליצחק דרישא דעשו שהוא סוספיתא דדהבא בא מהגבורות קדושות דיצחק אבל עם זה הרי שייכות זה אינה מכרחת את הקירוב שיהי' ויאהב יצחק את עשו שהו"ע הקירוב, א"כ הקירוב הי' לא מצד השייכות והיינו דאם לא הי' לו שייכות הי' ג"כ מקרבו לפי שציד בפיו כב' הפירושים, וצ"ל מהו"ע הציד אשר בשביל זה אהב יצחק את עשו ורצה גם לברכו.

ב.

ולהבין כ"ז ילהק"ת ולהבין לאיזה צורך ברא הקב"ה את הסט"א דכתיב גם את זה לעומת זה עשה אלקים דלעומת הבחי' ודרגות דקדושה ברא הקב"ה בחי' ודרגות דסט"א שהם מגנדים להקדושה, ואם מפני הבירור בכדי לבררם הנה אם לא הי' בוראם לא היו צריכים לבררם אלא בהכרח לומר דזה עצמו הוא תכלית ההתהוות דסט"א שברא הקב"ה לעומת הבחי' ומדרי' דקדושה ואשר יבררו אותם ועי"ז תהי' תועלת מרובה בגילויים נעלים רמים ונשאים במאד, וצ"ל מהו"ע התכלית בבירור הסט"א, אך הענין הוא דהנה אמרו"ל (עבודה זרה ד"ג ע"ב) אמר רב שמים עשרה שעות הוי היום שלש הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, שניות יושב ודן את כל העולם כולו כיון שרואה שנתחייב עולם כלי' עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, שלישיות יושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים עד ביצי כנים, רביעיות יושב ומשחק עם לויתן שנאמר לויתן זה יצרת לשחק בו, וצ"ל מהו"ע השחוק הזה בכלל ובפרט שיהי' דבר חשוב ונעלה מאד שחושבו בין הענינים הכללי' דעסק התורה ומשפט ברואי העולם וכלכלתם ומהו"ע רביעיות דוקא, וכתיב (תהלים קכו, ב) או

ימלא שחוק פיננו דגם זה אינו מובן הרי לע"ל יהיו גילויים נעלים ומופלגים ביותר אשר לא היו מעולם הנה מהו הפלאת השבח אשר אז ימלא שחוק פיננו ואם מעלת השחוק היא גדולה ורמה כ"כ עד אשר בכל הגילויים היותר נעלים בביאת המשיח בב"א מפרט ענין השחוק להיותו רם ונעלה ביותר הרי ה' ראוי הדבר אשר השחוק עם לויתן יהי' בשלש שעות ראשונות ומפני מה הוא בשלש שעות הרביעיות שהן זמן המנחה. אך הענין הוא דהנה כתיב, צחוק עשה לי אלקים פי' שהצחוק ותענוג העליון הוא משם אלקים דוקא, דהנה כתיב כי שמש ומגן הוי' אלקים, כמו שהמגן שהוא הנרתק של השמש מעלים ומסתיר על אור השמש והוא בכדי שיוכלו הנבראים לקבל אותו ולהינות ממנו הנה כן הוא בשם אלקים שמעלים ומסתיר על אור הוי' בכדי שיוכל להיות מציאות יש ודבר נפרד שבריבוי השתל' נעשה אלקים אחרים וסט"א שמקבלים יניקה מפסולת הגבורות דקדושה, וזהו דכתיב אשר ברא אלקים לעשות לתקן דמה שנברא ע"י שם אלקים שיהי' מציאות יש הרי אין הכוונה שישאר כך בישותו כ"א תכלית המכוון הוא בשביל לתקן שיהי' ביטול היש לאין ומזה דוקא נעשה הצחוק והתענוג למעלה דענין ביטול היש לאין הוא דבר חדש כי משמא מיהב יהי משקל לא שקלי פי' מיהב יהבי היינו המשכה בבחי' סדר ההשתלשלות מאין ליש ומשקל לא שקלי דביטול היש לאין אינו שייך למעלה כ"א למטה דוקא כשנעשה ביטול היש שיהי' היש בטל להאין האלקי ה"ז דבר חדש ולכן נעשה מזה התענוג למעלה וכמשל הקניגיא אשר ב' חיות נלחמות זו עם זו והאחת מתגברת על זולתה ומזה נעשה הצחוק ותענוג וכמו"כ יובן אשר כשהאין מתגבר על היש עד שנעשה ביטול היש לאין מזה דוקא נעשה הצחוק והתענוג למעלה, וזהו לויתן זה יצרת לשחק בו, לויתן הוא לשון חיבור מלשון הפעם ילוה אישי אלי, אשה היא כנס"י, אשה יראת ה' ואיש זה הקב"ה, ה' איש מלחמה, דבכללות הו"ע התחברות כנס"י להקב"ה ובעבודה הו"ע התחברות וביטול היש אל האין ועי"ז נעשה גילוי השחוק מלמעלה שהוא תענוג עליון ונפלא.

ג.

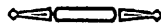
וזהו אמר רב שתיים עשרה שעות הוי היום, ושתיים עשרה שעות של היום נחלקות בד"פ לארבע, והיינו דיום ענינו גילוי ונחלק לד' זמנים חלוקים והם ד' אופני גילויים בהמשכות שלמעלה, שלש שעות הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, דהמשכה זו היא באופן אתעדל"ע מצד עצמו, שניות יושב ודן את כל העולם כולו וכיון שרואה שנתחייב העולם כלי' עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים שהמשכה זו היא ג"כ מלמעלמ"ט אבל עם זה באה ע"פ דין ומפשט אלא שהיא במדת הרחמים, שלישיות יושב וזן את כל העולם כולו שהיא המשכה מלמעלה כמאמר מכלכל חיים בחסד, רביעיות יושב ומשחק עם לויתן שזוהי ג"כ המשכה שבאה מלמעלה אבל המשכה זו היא שנעשה ע"י העלאה בדרך אור"ח מלמטה בעבודת הבירורים דביטול היש לאין, וזהו לויתן זה יצרת לשחק בו דלויתן הוא ל' התחברות והם ב' אופני התחברות מלמעלמ"ט ובלמטלמ"ע והוא שע"י עבודת הבירורים נעשה ביטול היש והתחברותו אל האין בדרך מלמטה למעלה הנה עי"ז נעשה ההתחברות מלמעלמ"ט והוא גילוי השחוק אבל הוא המשכה שנמשך ע"י עבודת הבירורים בהעלאה מלמעלמ"ע, ולכן הנה

זמן השחוק שנעשה ע"י העבודה הוא בזמן תפלת המנחה שאו הביטול היש יותר. דתפלת שחרית היא בתחלת היום קודם זמן העבודה ותפלת ערבית היא לאחר שכלתה עבודתו ותפלת מנחה היא באמצע היום זמן העבודה במו"מ הרי הכפי והביטול הוא חזק ביותר. דער אַפרייסען זיך פון זיינע ענינים איז שטאַרקער, וגם הוא לזמן וינטו צללי ערב שאו התגברות היש וע"י העבודה דתפלת המנחה מבררים את היש ולכן נעשה מזה הצחוק והתענוג בחי' גילוי שנעשה ע"י או"ח מעבודת הבירורים למעלה מעלה מבחי' האו"י שמתחלה, ובוה יובן משארז"ל לא גלו ישראל אלא להוסיף עליהם גרים, דלכאן' הלא אינם מתוספים גרים כ"כ וגם מהו המעלה בהוספת גרים הלא אמרו קשים גרים לישראל כספחת, אך הענין דפי' גרים קאי על העלאת הניצוצות וכמו הגר שהי' מרוחק תחלה ונתקרבו, כמו"כ הניצוצות שהיו מרוחקים תחלה בלעו"ז וע"י הבירור מתקרבים אל הקדושה, ושרש הניצוצות הוא גבוה מאד נעלה באורות המרובים דתהו וע"י הבירור הרי נמשך עוד אור עליון יותר, וזהו בכדי להוסיף עליהם שע"י שמבררים הניצוצות נמשך תוס' אור עליון יותר, ומהאי טעמא נתהווה הסט"א ואין להקשות למה נתהווה הסט"א מאחר שהן רק בשביל הבירור ואם לא יתהוו לא היו צריכים לבררם שאו לא היתה נשלמת הכוונה העליונה בסוד הבירורים ואשר ע"י יומשך אור עליון יותר, אבל כאשר ברא הקב"ה את הסט"א שהם הלעומת זה דקדושה הנה ע"י הבירורים ע"י נמשך תוס' אורות בקדושה, וזהו כללות ענין עבודת הקטרת שהוא בירור הסט"א שהם י"א כתרין דמסאבותא ולנגד זה היו י"א סממני הקטרת לברר את הי"א כתרין דמסאבותא וע"י נמשך תוספות אור בקדושה מבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן דמה שהוא בחושבן הם הע"ס וכמאמר עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר דכ"ז הוא בחושבן אבל אנת הוא חד ולא בחושבן שהוא בחי' קדש הקדשים שאינו מתערב גם בקדש וכמ"ש והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים ועבודת הקטרת שהוא בירור הסט"א הנה ע"י נמשך תוס' אור בקדושה מעצמות א"ס דאנת הוא חד ולא בחושבן.

ד.

והנה זהו הטעם מה שרצה יצחק לברך את עשו, דהנה יצחק ראה שבעשו יש ניצוצות דקדושה גבוהים מאד ורצה להמשיך אור עליון שיתברר ע"יז שלא ע"י יעקב, וזהו שאמר מטל השמים הוא בחי' טלא דנטיף מעתיקא כמ"ש בזהר והוא בחי' טל תחי' שעתידי להחיות בו את המתים, פי' מתים הם ז' מלכין קדמאין דתהו דמיתו, והטל הוא מחי' את המתים, כי הטל הוא ממדרי' גבוה מאד, ולכן אומרים מוריד הטל בתחית המתים בברכת אתה גבור דענין הגבורה אין פירושה גבורות וצמצומים אלא בחי' תגבורת החסדים וכמו גבורות גשמים שירודים בגבורה שהוא עיקר ההשפעה והחסד, וכמו הדם שהוא אדום והם בחי' גבורה, והוא עיקר החיות כי הדם הוא הנפש וכן הוא גם בטל, שהוא תגבורת החיות שיוכל להחיות גם את המתים, וזהו מטל השמים בחי' טלא דנטיף מע"י שמשם נמשך לברר ולהחיות הו' מלכין קדמאין דתהו, ומשמני הארץ הוא בחי' שמן משחת קדש שמושח את הקדש והיינו בחי' ח"ס להיות דכל הבירורים הם מבחי' ח"ס דוקא, וכ"ז רצה יצחק להמשיך לעשו אף שידע

שהוא רע אבל להיות שהמקיף שלו הוא טוב לזאת חשב כשימשיך אור עליון יתברר ע"ז מעצמו שלא ע"י יעקב, אמנם באמת טעה בזה דאם הי' נמשך אור העליון על עשו הי' א' מב' פנים, או שהי' נבלע בו ח"ו כמקודם בו' מלכין דמיתו או שהי' מתבטל מציאותו והי' נאבד לגמרי מכל וכל, וטעם הדבר הוא לפי שבתהו הן רק ב' קוין חו"ג, ומקו הימין נתהווה ק"נ כי קו הימין אינו נופל ברע גמור וכמאמר אור החסד אינו מתעבה, ומקו השמאל נתהוו גקה"ט, ולזאת אם הי' נמשך דרך קו הימין בבחי' ק"נ שהוא מעורב טו"ר הי' מתבטל מציאות הנוגה וע"ד הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפן ואם הי' נמשך דרך קו השמאל והי' יורד עד גקה"ט שהן רע גמור הי' נבלע ח"ו בהם כמקודם, ולזאת א"א להיות המשכת האור לעשו שיתברר מעצמו כ"א בכדי לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שע"ז יומשכו תוס' אורות צ"ל ע"י יעקב, דיעקב הוא בחי' ז"א דאצי' שכולל בתוכו את כל האורות העליונים אלא שהוא בבחי' זעיר אנפין, וגם יש בו ג' קוין וקו האמצעי שמחבר ב' הקוין חו"ג, ואז יכול להיות שיהי' מציאות יש ומ"מ יתברר ע"י אור הקדושה, ויצחק הסכים אח"כ להברכות דיעקב והיינו שגם יצחק הסכים שהבירור צ"ל ע"י קו האמצעי דוקא ומה שאמר לעשו הוא רק משמני הארץ יהי' מושבך, פי' משמני ולא כל שמן והיינו בחי' האחרונה כמו שהיא בארץ בעשי' שם מושבך בפנימי' ע"י ריבוי צמצומים ביותר ומטל השמים יומשך על עשו רק מעל בחי' מקיף כענין מקיף דלבונה, וזהו ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ, דברכת עשו הם משמני הארץ ולא כל שמני והטל הוא רק מעל בבחי' מקיף בלבד משא"כ ברכת יעקב הנה גם טל השמים היא בבחי' נתינה ומכש"כ משמני הארץ שהם בבחי' נתינה דבתחילה חשיב יצחק שעשו יוכל להתברר בכח עצמו מצד מעלת המקיף, וזהו טעם אהבתו לעשו וקירובו אליו כי מדת הגבורה בכלל ותגבורת הגבו' דקדושה יש לה נטי' אל המקיף שהוא אור רב ונעלה יותר מכמו אל הפנימי שהוא אור מוגבל, וזהו כי ציד בפיו אשר מצידו הוה אכיל היינו קירוב והטיית הגבורה אל המקיף אבל באמת הנה הבירור צ"ל ע"י קו האמצעי דתורה אור אשר טל השמים ומשמני הארץ יומשכו בסדר השתל' ע"י מצות מעשות.

בס"ד, ש"פ ויצא, ט' כסלו, תש"ב

אתה אחד ושמן אחד, ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ וצ"ל אומרו אחד ולא אתה יחיד ושמן יחיד, דבאמת הוא ית' יחיד ומיוחד שאין בדומה לו, דבאחד הרי יש גם אחד המנוי במספר וכמו ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ואח"כ כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום שני ושלישי ורביעי משא"כ יחיד אינו בגדר מספר כלל, ועוד צ"ל מאהר דגם שמך הוא אחד למה מחלקם והול"ל אתה ושמן אחד וכשאומר אתה אחד ושמן אחד הרי בהכרח לומר דעם היות דשמן אחד כמו שאתה אחד בכל זה אינו בדומה ממש, ולכן מחלקם, וצ"ל מהו ההפרש ביניהם, ועוד צ"ל מהו אומרו ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ ולא אמר גוי יחיד בארץ דבאמת הנה ישראל הם גוי יחיד ומיוחד מה שאין דוגמתם בארץ כלל, וכמו בגשמיות הנה איש זשאין לו אלא בן אחד בלבד נקרא הבן בן יחיד להיותו יחיד ומיוחד ואביו ואמו מתקרבים אליו ביותר, ועם היות דכלום תחומי אית במעוהי דבר נש דנאמר שאלו שיש להם הרבה בנים ובנות מתמעטת אהבתם אליהם לעומת אהבת ההורים לבנם היחידי, בכל זה במוחש הנה קירוב ההורים לבנם היחידי הוא ביותר, וכן הוא בקירוב ואהבת הבן יחיד להוריו שהוא באופן אחר מקירובם ואהבתם של ריבוי בנים ובנות להוריהם, ועם היות דכל אדם הוא עצמו יחידי ולכא"ו מהו ההפרש אם הוא יחידי או שיש לו אחים שהרי בהרגש עצמו הוא יחידי גם כשיש לו הרבה אחים א"כ לאיזה סבה תהי' האהבה והקירוב של בן יחיד להוריו יותר מהרבה בנים להוריהם, הנה באמת סבת הדבר א"א לעמוד על בורי' אבל כך הטביע הקב"ה בטבע בנ"א שהבן יחיד הנה אהבתו וקירובו הוא יותר וכן הוא ברוחניות בנש"י שהם בן יחיד ליחידו של עולם ואוהבם אהבה גדולה כמ"ש אהבתי אתכם אמר הוי' ומשיגה עליהם בהשגחה מעולה ביותר מעל שאר בנ"א וכתוב ואבדיל אתכם מן העמים וכתוב והייתם לי סגולה ומעשה בנ"י הן לטב והן למוטב נוגע למעלה במאד יותר ממעשה שאר בנ"א, וכן הוא בענין השכר ועונש, דיצי"מ, קריעת ים סוף והמון ושאר נסים שלמעלה מדרך הטבע נעשן לישראל דוקא והתורה ושבת נתנם הקב"ה לישראל, וכן העונשים הם גדולים יותר משארי העמים, וכמו בגשמיות הנה שכר ועונש הבן יחיד הוא יותר, וכן הוא ברוחני' דאהבתם וקירובם של ישראל להקב"ה הוא יותר מכל העמים וכמ"ש כי עליך הורגנו וא"כ למה נאמר וכי כעמך כישראל גוי אחד ולא נאמר גוי יחיד.

אתה אחד . . . ויהי ערב : תפלת מנחת שבת. בראשית א, ה.
 אהבתי אתכם . . . ואבדיל אתכם . . . והייתם לי : מלאכי
 א, ב, ויקרא כ, כז. שמות יט, ה.
 כי עליך : תהלים מד, כג.

ב.

והנה האבודרהם פי' הפלת אתה אחד ושמן אחד לפי שבשחרית של שבת ניתנה התורה והתפללנו ישמח משה שהוא מדבר במתן תורה תקנו לומר במנחה אתה אחד ושמן אחד ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, כשם שאתה אחד ואין כמוך כמו"כ מי כעמך כישראל גוי אחד שהם לבדם רצו לקבל תורתך ולא האומות, והכוונה דנתינת וקבלת התורה הוא טעם על הנוסח אתה אחד ושמן אחד ומה שישראל הם גוי אחד, והיינו דבאמת הנה הוא ית' יחיד ושמו יחיד וישראל הם גוי יחיד בעולם אלא להיות שבשחרית ניתנה התורה וישראל קבלו את התורה הנה ע"י התורה נתגלה בחי' אחד באתה ובשמן ובישראל, והענין הוא דהנה אי' במד"ר קהלת (פ"ו, ב) ע"פ טוב שם משמן טוב ר' בון בשם ר' שמואל בר נחמני אמר מצינו שהלך הקב"ה מהלך חמש מאות שנה לקנות לו שם דכתיב (ש"ב ז, כ"ג) אשר הלכו אלקים לפדות לו לעם ולשום לו שם, וכתיב (נחמ' ט', י) ותתן אותות ומופתים בפרעה ובכל עבדיו וגו' ותעש לך שם, וצ"ל מהו"ע השם ומהו"ע ההילוך חמש מאות שנה והלא מלא כל הארץ כבודך, ואת השמים ואת הארץ אני מלא, ואם הכוונה בחמש מאות שנה מכסא הכבוד עד למטה יש כמה פעמים חמש מאות שנה וכמארז"ל (חגיגה יג, א) מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה, עובי כל רקיע מהלך ת"ק שנה, בין כל רקיע ורקיע מהלך ת"ק שנה וכו' וכללות ענין ההילוך הוא לקנות לו שם וצ"ל מהו"ע שם למעלה ומהו"ע קנין השם, אך הענין תוא דהנה ידוע דענין שם הוא כענין אור, כי זה מה שנקרא בלשון המקרא שם נקרא בלשון הזהר אור והוא התואר אור"ס והיינו דבהגילוי אורות שלמעלה יש שני אופני גילויים, הגילוי בתואר שם והגילוי בתואר אור, והנה לכאורה הרי הגילוי שבתואר אור הוא גבוה במעלה ומדריגה מהגילוי שבתואר שם, דאור ענינו גילוי ושם ענינו העלם, דע"י האור אנו יכולים לדעת כמות גדלות המאור ואיכותו, וכמו אור היום אור השמש אור הלבנה ואור הכוכבים אור האבוקה ואור הנר, דכל מיני אורות אלו הם גילויים והאורות חלוקות אלו מאלו וכל אחד מהם מורה על גדלות המאור ואיכותו שאינו דומה אור הנר לאור האבוקה ואור האבוקה לאור הכוכבים והלבנה ואור הלבנה לאור היום בכלל ואור השמש בפרט, ואור הנר לגבי אור היום אינו בערך כלל, וכמאמר שרגא בטיהרא מאי אהני דאור הנר אינו תופס מקום כלל, ומהאור יכולים לדעת איכות המאור וגדלו להיות שאור הוא מעין המאור.

ג.

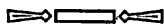
והנה כ"ז הוא בענין האור שהוא מעין המאור, משא"כ בענין השם שהוא העלם דכל דבר הרי יש לו שם ובכ"ז הרי אנו רואים במוחש שמי שרואה איזה דבר, והדבר ההוא יש לו שמו והוא אינו יודע את שם הדבר הנה מזה שרואה

את הדבר הרי לא ידע את שם הדבר, דבאור הרי אנו רואים במוחש גם מי שאינו יודע ענין האור במושגו העצמי היינו אופן התגלותו ועד כמה נוגע ומתאר את העצם, בכל זה הרי הוא יודע את האור בכללותו עכ"פ משא"כ כשאינו יודע את השם אינו יודע ומזוז שרואה את הדבר אין הדבר מגלה את שמו, וכן הנה מהשם אינו מושג מהות הדבר כמו האור שממנו יודעים את המאור אבל מהשם הרי אין יודעים את הנקרא בשם, וכמו בשם האדם הרי מהשם אינו מושג מהו האדם, והגם שבכללות הרי יש הבדל בענין השם ג"כ והבדל השמות בא ע"פ טעם וכדאי' במד"ר בראשית פ"ז א"ר אחא בשעה ששבא הקב"ה לבראת את האדם נמלך במלאכי השרת, אמר להן נעשה אדם, אמרו לו אדם זה מה טיבו, אמר להן חכמתו מרובה משלכם הביא לפניהם את הבהמה ואת החי' ואת העוף, אמר להן זה מה שמו ולא היו יודעין, העבירן לפני אדם אמר לו זה מה שמו, אמר זה שור זה חמור זה סוס וזה גמל, ואתה מה שמך אמר לו אני נאה להקרא אדם שנבראתי מן האדמה, הרי שבקריאת שם יש חכמה וטעם דאם הוא ענין הסכמי בלבד מהו חכמתו של אדה"ר שאמר הקב"ה עליו שחכמתו מרובה משלכם והראי' שקרא שמות חלוקים דזה שמו כך וזה שמו כך והיינו שהכיר באותיות השם שבהם ועל ידם נמשך חיות הנבראים אבל באמת הנה זהו בכללות המין וכן הוא גם במין המדבר שנקרא בשם כללי אדם ונפלא מין המדבר מדצ"ח שהם נקראים בשם כללי הכולל את כל המין כולו ומין המדבר הנה מלבד השם הכללי יש שמות פרטי' כמו אברהם יצחק ויעקב ועם היות שגם שמות הפרטים הרי אותיות השם בהם ועל ידם נמשך החיות, וכמו שאנו רואים במוחש דכאשר האדם מתעלף הנה ע"י שקוראים בשמו בחזקה מתעורר מהתעלפותו, דענין ההתעלפות הוא סילוק החיות שמסתלק נפשו וע"י קריאה בשמו מתפשטת חיותו בכל זה הרי מהשם אין ניכר מהו האדם לא בשכלו ולא במדותיו, ואינו דומה לענין האור, דבאור הרי גם באור הנר שהוא פחות במדרי' לגבי המעולים ממנו בכל זאת הרי באור הנר יש הבדל וניכר אם הוא נר גדול ועב או קטן ודק, ובשמות בני"א הרי יש כמה אנשים נקראים בשם אברהם ואין האחד דומה לחברו לא בשכלו ולא במזג מדותיו ועבודתו באהוי"ר גם אם השם שוה בכולם הרי שמהשם אין יודעים מהות האדם.

ד.

והנה מכל האמור בענין השם ואור מובן שהגילוי שבתואר שם היינו הארת הנפש בהשם קטן בכלל ובפרט לגבי הגילוי שבא בתואר אור שהרי מהאור מובן וניכר מהו המאור איכותו וגדלותו ומהשם אינו ניכר כלל, אמנם כ"ז הוא רק בהשקפה ראשונה אבל בעומק הענין הרי יש יתרון המעלה והמדריגה בהגילוי דשם לגבי הגילוי שבתואר אור, שהרי ע"י השם פונה לקוראיו, דעם היות

שהגילוי דאור הוא גילוי לגבי הגילוי דשם אבל עם זה הרי הארת האור עם היותו בא מן המאור ומעין המאור בכל זה הנה האור אינו ממשיך את העצם היינו המאור, ובשם הנה יתרון זה מה שממשיך את העצם להיות השם שייך להעצמות יותר והיינו דהשם שרשו בעצם הדבר במעלה ומדרי' גבוה יותר מההתפשטות של האור מן המאור, וטעם הדבר הוא לפי שהאותיות שרשם בנפש גבוה ביותר לכן הנה גם ההלכשה שבהם להחיות את האדם הוא ג"כ מבחינה ומדרי' הגבוה ביותר ומשו"ז הנה ע"י הקריאה בשמו ה"ה נפנה בכל עצמותו להיות כי השם הוא מקור חיותו ואינו דומה לאור שהוא רק הארה מהמאור, והדוגמא מזה יובן למעלה בשני אופני גילוי אור אלקותו ית' דאור א"ס הוא בחינת ההארה המתפשטת מאתו ית' ונק' אור ע"ש הגילוי ושמו ית' הוא הגילוי מאתו ית' שבא בהתלבשות בהעלם יותר ועם זה הנה בבחי' שמו ית' יש הארה יותר גדולה מבחי' אור להיותה בהתלבשות יותר בבחי' אותיות, ומהאי טעמא גופא בהכרח לומר שבאה ממדרי' גבוה יותר, ועוד זאת שע"י קריאת השם שקוראים בשמו ית' ה"ה נפנה לקוראי שמו שההמשכה היא מבחי' אור מקיף ולכן הנה משם נמשך להיות יהי רצון כמא' מפני מה ישראל צועקים ואינם נענים מפני שאינם יודעים לכוין בשם, דע"י הקריאה בכוונה פונה לקוראיו להיות נמשך רצון חדש לרפאות את החולים ולברך את השנים, וזהו לעשות לו שם היינו שיהי' נמשך הגילוי בבחי' שם כמו הגילוי בבחי' אור, היינו שיהי' שתי המעלות יחד, דמעלת האור שבא בגילוי ומעלת השם ששרשו למעלה יותר וממשיך האור מקיף, הנה ענין לקנות לו שם ע"ד כי שמש ומגן ה' אלקים שהם התחברות סוכ"ע וממכ"ע עד רום המעלות היינו גילוי העצמות שלפני הצמצום לאחר הצמצום דזהו מגן הוא לכל החוסים בו, דמגן ענינו התחברות והוא הכוונה על כללות האור שלפני הצמצום דכתיב אתה הוא הוי' לבדך, דלבדך היינו בלפני הצמצום הנה אתה עצמותו ומהותו דלא אתרמיז בשום אות וקוץ הוא בחי' עצם האור והוי' בחי' התפשטות האור הנה ע"י המגן שהוא כוונת הצמצום נמשך האור לכל החוסים בו, וזהו טוב שם דע"י השם ממשיכים בחי' העצמות שלפני הצמצום משמן הטוב שהוא האור שלאחר הצמצום והלך הקב"ה מהלך חמש מאות שנה היינו המעלה דאור במעלת השם, והו"ע אתה אחד ושמן אחד דאחד מורה על אופן הגילוי דע"י ישראל שהם גוי אחד בארץ להמשיך ע"י העבודה בתומ"צ את הא' דמורה על אתה עצמותו ומהותו ית' בו' ריקיעים וארץ דזהו מעלת תואר אחד על תואר יחיד.

בס"ד, יו"ד כסלו, תש"ב

(ב"ב דע"ה ע"ב) ואמר רבה א"ר יוחנן עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ופרש"י שיהי' שמם הוי', וצ"ל תוכן נושא מאמר זה שא"א לומר שהוא כפשוטו

מ פ נ י מ ה : מובא בכ"מ. וראה מדרש תהלים ס"ו ט"ז. פסיקתא רבתי כב, ז.
 כ י ש מ ש . . מ ג ן ה ו א : תהלים פד, יב. שמואל ב כב, לא.
 א ת ה ה ו א : נחמ"ל, וא"ו.

שהצדיקים יהיו נקראים על שמו של הקב"ה דהלא סוף סוף גם הצדיקים אינם אלא נבראים מוגבלים בעלי גוף גשמי, והגם שזה שאומרים שעתידיים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה הנה הכוונה היא בזמן ביאת המשיח וגילוי דלעתיד דאז הרי גם הגשמי יהי' מזוכך יותר והיינו שהגשמי' דלעתיד יהי' ע"ד הגשמי' שהי' מתחלת הבריאה קודם החטא של עה"ד, ועוד מזוכך יותר, דהנה הגשמי' שהי' בתחלת הבריאה הי' מהותו בזיכוכו כפי שעלה ברצונו ית', אבל כללות ענין עליית הרצון הלזה הי' רק חיצוני' הרצון, היינו רצון בדבר אשר הדבר ההוא עלול להיות כלי אל אותו הדבר התכליתי אשר בהדבר ההוא יש רצון פנימי, וכל דבר שהוא בעצמו אינו אלא מבוא אל התכלית הנרצה ברצון פנימי הנה הרצון אינו אלא חיצוני' בלבד כי עיקר הרצון ופנימיותו הוא בהתכלית והרצון הפנימי שלמעלה הוא בתורה ומצות בעולם גשמי היינו לימוד התורה הנגלית והנסתרה להבינה בשכל אנושי ולקיים את המצות בדברים גשמי', מצות תפילין בקלף ודיו גשמי מצות ציצית בצמר גשמי ובשביל זה הי' עליית הרצון בברה"ע הגשמי והי' חומר זך אבל עם זה לא הי' זכות הגשמי רק כפי שיהי' כלי אל הרצון הפנימי, משא"כ זכותו של הגשמי שיהי' לעתיד הנה גשמי זה יהי' כפי שהוא מצד הרצון פנימי שבתומ"צ שהוא למעלה יותר מכמו זכותו של הגשמי שהוא רק מצד עליית חיצוני' הרצון, בכל זה הנה גם הגשמי דלעתיד הוא מציאות דבר, ואיך ידמה הנברא להבורא ב"ה, ומהו דיוקו של רש"י שיהי' עמם הוי' שהרי יש שבעה שמות שאינם נמחקים וכלם הם שמותיו ית', אך הענין הוא דהנה כתיב אני הוי' הוא שמי וארו"ל (מד"ר בראשית פי"ז) הוא שמי שקרא לי אדה"ר דאיתא במד"ר ואני מה הוא שמי (בשעה שהקב"ה הביא את הבהמות והחיות לאדה"ר לקרא להם שמות, שאלו אח"כ ואני מה שמי) א"ל לך נאה לקרות הוי' שאתה אדון לבריותך, דכל ההתהוות היא משם הוי' דוקא ולכן האות הראשון דשם הוי' הוא אות י' המורה על תמידות ההתהוות וכמו תיבת יעשה בפסוק ככה יעשה איוב הרי היוד מורה על תמידות המעשה וכן הוא בשם הוי' שהיוד מורה על התמידות ההתהוות, ובפרדס אי' אני הוי' הוא שמי שמי המיוחד בי היינו דעם היות דגם שם הוי' אינו אלא שם הנה הוא שמי המיוחד בי היינו שם של העצמות ולכן הנה הוא מהווה לפי שכל התהוות היא בכח העצמות ב"ה.

ב.

וביאור הענין הוא, דהנה ידוע דמה שנק' בלשון המקרא שם הנה בלשון הזהר נקרא אור, דזהו התואר אור א"ס, ולכאורה הנה אור הוא גילוי יותר משם דמהאור יכולים לדעת את המאור אבל מהשם אין יודעים את הנקרא בשם, אמנם יש יתרון בשם על האור, דבשם הרי הנקרא בשם נפנה בכל עצמותו לקוראיו בשמו, וכן הוא בהגילויים שלמעלה שהגילוי שמתגלה בהדרגא דשם הוא גבוה יותר מאותו הגילוי שמתגלה בהדרגא דאור והיינו דמעלת השם הוא בב' הענינים דשרשו

בהעצם הוא גבוה יותר מכמו אור בהמאור וגם הגילוי וההמשכה למטה הוא יותר בענין השם מבענין האור, וזהו עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה שהם ממשיכים הגילוי שבתואר שם, וכדאיתא במד"ר רות ע"פ ולנעמי מודע לאישה כו' ושמו בועז הרשעים הם קודמין לשמן גלית שמו, נבל שמו, אבל הצדיקים שמן קודם ושמו קיש ושמו דוד ושמו מרדכי, דומין לבוראן שנאמר ושמי הוי' צדיקים ממשיכים הגילוי אור דענין שם דישראל מקדשי שמך כמ"ש ונקדשתי בתוך בני פרש"י בשם התו"כ מסור את עצמך לקדש את שמי וכתוב המוציא אתכם מארץ מצרים ואי' בתו"כ על תנאי הוצאתי אתכם מאמ"צ על תנאי שתמסרו עצמכם לקדש שמי דתכלית העבודה היא לקדש שמו ית' להמשיך הגילוי אור דענין השם ילקדש שמו ית' הוא ע"י מס"נ דוקא ופי' ענין המס"נ הוא מסירת הרצון, דכל ענין הרצון שלו יהי' מסור ונתון לזה ובמילא אין לו רצון אחר כלל, כי כל אופני הרצונות אינם בערך רצון זה כמ"ש ועמך לא הפצתי בארץ שלא יחפוץ בגילויים דגעה"ת וגעה"ע וזוה"ב שהם רק גילויים בלבד כ"א כל חפצו ורצונו הוא רק בעצמותו ית', וזהו ועמך דאפילו כי עמך מקור חיים שמבין ומשיג שהוא ית' מקור החיים ומקור התענוגים בכל זה להיותן רק ועמך שהוא ענין של גילוי בלבד ולא העצם לזאת לא חפצתי כי כל חפצו ומגמתו הוא רק העצמות הנה ע"י מסירת הרצון לעצמותו ית' הנה עי"ז ממשיך מאוא"ס בעל הרצון שיומשך בבחי' רצון והוא ההמשכה מאתה קדוש לשמך קדוש והיינו דהגילוי בענין שמך הוא מאתה שהוא עצמותו, וזהו פי' וענין עושים רצונו של מקום דעושים וממשיכים להיות רצון על בחי' מקום שהוא ממכ"ע וכיון שכן שהם מקדשי שמך היינו מה שממשיכים מאתה קדוש לשמך קדוש לכן הנה הצדיקים דומין לבוראן ששם קודמן הכוונה שיהי' עליהם השראת קדושה זו מאותה הבחי' ומדרי' שהם ממשיכי' בהמס"נ שלהם, וזהו וישמחו בך ישראל מקדשי שמך, וישמחו בך ממש ע"י שהם מקדשי שמך שנמשך בהם ממש השראה זו, והוא עצמו השם שלהם.

ג.

וזהו דכתיב (דה"י א' יז. ה.) ועשית לך שם כשם הגדולים אשר בארץ וארז"ל (פסחים דקי"ז ע"ב) תני רב יוסף זהו שאומרים מגן דוד ופרש"י כשם הגדולים אברהם יצחק ויעקב שכשם שחותמים במגן אברהם חותמים מגן דוד, יפי' מגן הו"ע התחברות היינו המשכה מבחי' ומדרי' גבוה ביותר וכמ"ש כי שמש ומגן ה"א, דכתיב בראשית ברא אלקים שהתהוות העולמות הוא ע"י שם אלקים דבשרש שרשו הוא הצמצום הראשון ושם הוי' הוא שלמעלה מסדר השתל' דבשרש שרשו הראשון הוא או"א"ס שלפני הצמצום, והכוונה היא שתהי' ההתחברות דהוי' ואלקים דלאחצ"י יומשך האור שלפח"צ ושיהי' זה ע"י עבודה בקיום

ז נ ק ד ש ת י . . . ה מ ו צ י א א ת כ ס : ו י ק ר א כ ב , ל ב . ש ם כ ב , ל ג .
ע נ י ן ה מ ס " . . . ו ע מ ך ל א : ר א ע ד"ה פ י' מ ס"נ (ב ו נ ה י ר ו ש ל י מ , ע"ב) .
ת ה ל י מ ע ג , כ ה . ו ר א ה ש ר ש מ צ ו ת ה ת פ ל ה ס"מ .

התומצ' דוהו מגן אברהם כמ"ש אנכי מגן לך, דאנכי הוא בחי' ומדרי' שלמע' מסדר השתל', ובענין הספי' הוא ספי' הכתר שלמע' מע"ס, ובשרש שרשו הוא העצמות שלפני הצמצום, וזהו אנכי מגן לך שהוא המשכת העצמות, ואברהם זכה לבחי' מגן ע"י המס"נ שלו לפרסם אלקותו ית' בעולם, דענין המס"נ שלו הוא מה שהניח עצמו בשביל לקדש שמו ית' בעולם והיינו שזה מה שפירסם אלקותו ית' בעולם וקידש את שמו ית' לא הי' זה בשביל עצמו שחפץ בענין המס"נ וקידוש השם כמו ר' עקיבא שחפץ בהמס"נ וקדוש השם וכמאמר כל ימי הייתי מצטער על דבר זה מתי יבא לידי ואקיימנה שהי' חפץ בגוף ועצם המס"נ וקדוש השם משא"כ אאע"ה הניח עצמו גם מחפץ ורצון זה וכל ענינו הי' לפרסם אלקותו ית' בעולם, ואם מצד זה הוכרח למס"נ בפו"מ מסר נפשו על זה דההפרש הוא דאצל ר' עקיבא הי' התכלית מס"נ ובא בסבת לימוד התורה ברבים בשעת הגזירה שלא ללמוד, ואצל אאע"ה הי' התכלית פרסום אלקות ובא בסבת המס"נ וע"י עבודתו המשיך מאתה קדוש לשמך קדוש דע"ז נמשך יחוד הוי' ואלקים וע"ז זכה אברהם לשם הגדולים שיהי' נקרא עליו בחי' שם זה, וזהו שת"י כל הנקרא בשמי כו' כל דא בגין אבהתכון צדיקיא דאקרי שמי עליהון, וזהו דכתיב (שמות ג, טו) אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב שלחני אליכם זה שמי לעלם כו' והקשו חכמי המחקר מפני מה מייחס הקב"ה שמו ואלקותו ית' לזה שהוא אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב הלא יותר הי' ראוי לומר אלקי עולם בורא עולם מסדרו ומנהיגו, ותימצד דע"י האבות נתפרסם אלקותו ית' בעולם ואשר מתקרב להקרובים אליו דמצד האלקות שבעולם הרי כל בני אדם שווין וכללות הגילוי הוא בהעלם והיינו דהאלקות שבעולם הוא ההמשכה משם אלקים וההמשכה שע"י תומצ' הוא משם הוי' ומעשה אבות סימן לבנים דעתידים צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה להיות שהם הנותנים כח ועוז לנש"י להיות מקדישי שמך בכל מקום ובכל זמן.

בס"ד, י"ט כסלו, תש"ב

פתח אליהו ואמר רבון עלמין אנת הוא חד ולא בחושבן, אנת הוא עילאה על כל עילאין, סתימא על כל סתימין, לית מחשבה תפיסא כך כלל אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן לון עשר ספירן, וחשיב כאן הבחינות ומדריגות מעצמות אוא"ס שהוא חד עד העשר ספירות דאצי' דאנת הוא חד הוא בחי' תחתונה שבמאציל ב"ה בחי' עתיק, אנת הוא עילאה על כל עילאין בחי' אריך, סתימא על כל סתימין חכ' דאריך, לית מחשבה תפיסא כך כלל פנימיות החכמה,

אנכי מגן... ספי' הכתר : בראשית טו, א. זח"ג רגו, ב (וראה לקו"ת ויקרא לה, ד. במדבר פ, ב. שם דברים לא, ד ובכ"מ).

כל ימי : ברכות סא, ב. — ראה סדרה החודש הזה, היש"ת.

סתחאליהו : הקומת תיקוני זהר. — ראה תרי"א ר"פ וירא, סידור ד"ה זה.

אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין הם הע"ס דאצי' שהם סדר השתלשלות, ואומר דאנת הוא חד ולא בחושבן דעצמות הוא נשגב ונעלה גם מבחי' עילאה על כל עילאין דגם בחי' ומדרי' זו אינה בערך העצמות, וע"ז אומר ולא בחושבן דאין כל הבחי' ומדרי' שלמטה ממנו כבי' ערוך אליו דחושבן הוא מה שיש ערך זל"ז וכמו אחד לגבי אלף שהוא כמו אלף לגבי אלף אלפים דכשם שאלף יש לו ערך לגבי אלף אלפים כן יש לאחד ערך לגבי אלף וממילא יש למספר אחד ערך גם לגבי אלף אלפים, אמנם כ"ז הוא חשבון מה שבערך זל"ז, אבל ולא בחושבן הכוונה שאינו בערך כלל דגבול לגבי בלתי בע"ג אינו בערך כלל דלגבי בלי מספר הנה מספר אחד ומספר אלף אלפים וריבוא רבבות שוה, אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינין לון עשר ספירן הכוונה על סדר השתל' דד' עולמות אבי"ע דאפילו עולם האצי' שהוא עדיין בכלל עולמות א"ס שייך שם מספר ע"ס וכמא' ע"ס בלי מה מספרן עשר שאין להם סוף, הרי שגם הספי' עם היות שהן בלי מה ואין להם סוף בכל זה ה"ה במספר עשר להיות דכללות עולם האצי' הוא בכלל סדר ההשתל', דבסדר השתל' כבר שייך ענין המספר, ובעבודת הקדש ח"א פ"ד כתב בשם הזוהר דע"ס דאצי' הוא אינון ואינון הוא, ולכאו' הלא דאוא"ס הוא יחיד ומיוחד והספי' הן במספר עשר ואיך הוא אינון ואינון הוא דכולא חד, והיינו דאוא"ס הוא בלתי בע"ג בתכלית דזהו אנת הוא חד ולא בחושבן, והעולמות הם מוגבלים דמהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה עובי הרקיע מהלך ת"ק שנה, בין כל רקיע ורקיע מהלך ת"ק שנה וכו' ואיך מתהווה מאוא"ס הבבע"ג עולמות מוגבלים, אלא שזהו ע"י הצמצום דאוא"ס ב"ה כבי' מצמצם א"ע להיות מקור לעולמות בע"ג דאוא"ס הוא כל יכול ונמנע הנמנעות וכמו שהוא בלתי בע"ג הנה כן בכחו לצמצם א"ע להיות מקור לגבול, וכמאמר דא"ס הוא שלימותא דכלא דכשם שיש לו כח בבע"ג כך יש לו כח בגבול, דאם תאמר שיש לו כח בבע"ג ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו דשלימות הא"ס הוא שהאור הבלתי בע"ג מתצמצם להיות מקור לעולמות בע"ג, והעולמות בכלל וגם עוה"ז הם בציור קומת אדם וכדאי' באדר"ג דהעולם הוא גוף גדול נדמה לגופו של אדם ולכן נקרא האדם עולם קטן, ובאדם יש עשר כחות ג' שכלי' וז' מדות, לכן הנה גם במקור העולמות ה"ה ע"ס כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה שהם חבי"ד וז' מדות שהם הע"ס מקור העולמות ובכל זה הנה הוא אינון ואינון הוא, דהנה זהו מה שאוא"ס שהוא בלתי בע"ג צמצם א"ע להיות מקור לגבול א"כ הרי כולא חד, ונמצא דאנת הוא חד הוא בחי' אוא"ס עד רום המעלות כמו שהוא למעלה מבחי' מקור לגבול, וכמו שמתצמצם בעצמו להיות מקור לגבול הוא בבחי' ע"ס שהן שמותיו של הקב"ה שהוא בחי' התפשטות אוא"ס שנתצמצם להיות מקור לעולמות.

ע ם ב ל י מ ה : ספר יצירה בתחלתו.

ו כ מ א מ ר ד א ם : עבודת הקודש ח"א רפ"ח.

ב א ד ר ם . . . ו ל כ ן נ ק ר א : פליא. תנחומא פי פקודי. ת"ז תי' סט

(ק, ב).

ו ע ל ד מ ו ת : יחזקאל א, כו.

ב.

והנה את זה לעומת זה עשה האלקים, דכמו שיש ע"ס דקדושה שמהן משתלשלות כחות הנפש בכלל ובהם גם עשר כחות הנפש ג' שכלי' חב"ד וז' מדוה חג"ת נהי"ם כן הוא שיש ע"ס בלעו"ז שמהן נמשכים הכחות רעים שהם נגד הכחות דקדושה דלנגד תענוג דקדושה שיש בזה כמה בחי' ומדרי' עד רום המעלות דכתיב או תתענג על הוי' בהשגת אלקות ובאהבה בתענוגים וקראת לשבת עונג, הן בתורה ועבודה שבלב והן באכו"ש שמצוה לענוגו בלבוש נקי ובמאכלים טובים העיקר הוא מנוחת השבת שהוא תענוג גדול מאד וכדאי' במכילתא ע"פ (שמות כ' ט') ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך (הובא ברש"י) וכי אפשר לו לאדם לעשות כל מלאכתו בששת ימים אלא שבות בשבת כאלו כל מלאכתך עשוי', וביאר בסמ"ק סי' ר"פ יראה לאדם בכל שבת שכל מלאכותיו עשויות ואין לך עונג גדול מזה וזוהי מנוחת השבת, דעם היות שמהתענוג מתרבה השומן אבל על שומן זה נאמר כל חלב להוי' שהר"ע התענוג מדברים המתרים שמביאים תועלת בעבודה ובפרט כאשר השומן הוא מעבודת הבורא בלימוד התורה ובקיום המצות וכזה דהרה"ק מוהרמ"נ ג"ע מטשערנאביל שהי' שמן מהתענוג באמירת אמן יהי"ה, ולנגד זה יש תענוג דלעו"ז והוא התענוג בדברים הגשמי' שמתענג בהם הנאה מרובה וכמ"ש שמנת עבית כשית שהתענוג מדברים הגשמיים בשביל הנאת גופו מעבה את האדם ועושה אותו לגס כמו שאנו רואים במוחש שיש חילוקים בטבעי בנ"א דישי מי שטבעו דק ויש שטבעו גס, דע"י ריבוי התענוגים בעניינים גשמיים הנה גם מי שטבעו תולדתו הי' דק נעשה עב וגס אשר בכל העניינים שלו הוא בעביות וגסות, א גראבער מענש, ובכל תאותיו והנאותיו הגשמי' הנה נמשך כבהמה ממש, אשר בהעניינים הגשמי' באכו"ש ולבושים ובית אינם לא רק שהם תופסים מקום חשוב אצלו אלא שזוה כל מהות חיותו ואשר בהם יתפאר וזוה שמנת עבית שע"י השומן מריבוי תענוגים גשמי' נעשה בעביות ומגודל עביותו הנה לא זו בלבד שאין לו שום מושג בשכל אלא שמבטל זאת בביטול גמור, וזוה כשית דלא זו בלבד דשומן התענוגים מעבה אלא גם מכסה על שכלו שמבטלו וגם אופן הביטול הוא בעביות דכל זה בא לו מריבוי התענוג וההנאה בדברים הגשמי' דכתי' טפש כחלב לבם, די הארץ ווערט פארפעט פון די תענוגים וכתי' כבד לב פרעה שנעשה לבו ככבד, דהנה הכבד הוא מלא דם והלב הלא החלל הימני מלא רוח חיים ופי' דהלב נעשה ככבד דכל הרוח חיים שלו הוא ברתיתת הרמים בתאוות ותענוגים גשמי', וואס אין דעם איז זיין גאנצער חיות, וכתיב חכמים המה להרע דוהו חכ' דלעו"ז שהיא נגד

א ת ז ה : קהלת ז, יד.

א ז ת ת ע נ ג . . . ו ק ר א ת ל ש ב ת : ישעי' נח, יד. שם נח, יג.

כ ל ח ל ב : ויקרא ג, טו.

ש מ נ ת ע ב י ת : דברים לב, טו.

ט פ ש כ ח ל ב . . . כ כ ד ל ב : תהלים קיט, ע. שמות ז, יד וע"פ מדרש

רבה שם.

ח כ מ י ם ה מ ה . . . כ ח מ ה . . . מ ה פ ש ם ש ת : ירמי' ד, כב. זח"ג לה, א.

זח"א א, ב.

חכמה דקדושה, דבקדושה מהות החכ' הוא ביטול דוהו חכמה כח מה דמה ענינו הוא ע"ד המאמר מה פשפשת ומה מצאת וכח מה הוא התיקף דמה שהוא תוקף דביטול והוא מה שביטול דחכמה פועל גם במדות ודבור שמדותיו ודבוריו הם בביטול וכל מה שהוא חכם יותר הוא ענו יותר דמרע"ה שהוא מבחי' חכ' דאצי' הי' ענו מכל האדם אשר ע"פ האדמה, וחכמה דלעו"ז היא בתכלית הישות והגסות שמתגאה בחכמתו לאמר אני ואפסי עוד וכל מה שהוא יותר חכם הוא יותר גס הרוח, וכן הוא במדות דנגד חסד דקדושה דכתיב חסד א"ל כל היום וכמאמר מכלכל היים בחסד הנה יש חסד דלעו"ז דכתיב וחסד לאומים חסאת ובקדושה מדת הגבורה היא תגבורת האור והחיות וכמו גבורות גשמים ביורה ומלקוש, ובלעו"ז גבורה היא רתיחת הדמים ורציחה, וחסד וגבורה הן אהוי"ר שבקדושה הן אהבה לה' ויראה מפניו ית' ובלעו"ז הן אהבה זרה ויראה זרה.

ג.

וזהו את זה לעומת זה עשה אלקים, דלעומת הע"ס דקדושה יש דרגות דסט"א ורק ההפרש הוא דבקדושה הן ע"ס וכמאמר עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, ובלעו"ז הן י"א כתרין דמסאבותא, וטעם הדבר הוא דבקדושה הנה החיות מאיר ומהלבש בפנימיותם שהכלים דע"ס מרגישים את החיות והאור שבתוכן וכמא' איהו וחייהי חד איהו וגרמוהי חד, דכשם דאיהו וחייהי חד להיות האור דבוק בהמאור כן איהו וגרמוהי חד שהכלים דבוקים בהאורות ומרגישים אותם וכמו באור וחייהי הנפש שמתלבש בגוף שהגוף מרגיש את אור הנפש שהוא חי ממנו ובטל אל הנפש כן הוא בהכלים וגופים דקדושה שמרגישים האוא"ס שבתוכם מבחי' קדושתו ית' וה"ה בטלים אל החיות המהווה ומחי' אותם, משא"כ בלעו"ז הנה אם יומשך בהם איזה חיות יהי' נבלע בתוכם, דהנה אנו רואים במוחש בגשמי' דיש הפרש בין אכילה ובין בליעה דכאשר האדם אוכל איזה מאכל הרי המאכל משיבע אותו ונעשה דם ובשר כדמו ובשרו ופועל יותר התקשרות הגוף בנפש וגילוי כחות הנפש באברי הגוף אבל כאשר האדם בולע איזה מאכל הנה לא זו בלבד שאינו משיבע ואינו פועל טיב התקשרות אברי הגוף בחיות הנפש אלא עוד גורם כמה חולאים ר"ל, וכן הוא ברוחני' דבקדושה נק' בשם אכילה כמ"ש אכלו רעים ובלעו"ז נק' בשם בליעה כמ"ש חיל בלע ויקיאנו, דאם יומשך להם איזה חיות יובלע בהם שאינם מרגישים את החיות והאור האלקי לכן אין בהם ביטול כלל ולא זו בלבד שאין להם ביטול לאלקות אלא עוד זאת אדרבא הם מגביהים עצמם בחוצפא והתנשאות כמ"ש אם תגביה כנשר, ומובן שהאור האלקי אין מוסיף בהם שום דבר לטובה להיותו בדרך

ח ס ד א - ל . . מ כ ל כ ל ח י י ם . . ו ח ס ד ל א ו מ י ם : ת ה ל ם
ג. נוסח התפלה, משלי יד, לד.

ע ש ר ו ל א ת ש ע . . י א כ ת ר י ן : ס פ ר י צ י ר ה ב ת ח ל ת ה . ת ו א
ד"ה ראה ריח ובאוה"ת שם.

ו כ מ א מ ר א י ה ו : ה ק ד מ ת ת י ק ו נ י ז ו ה ר .

א כ ל ו ר ע י ם . . ח י ל ב ל ע : ש ה"ש ה, א. איוב כ, טו.

א ם ת ג ב י ה : ע ו ב ד י א, ד.

בליעה וכמו בשבע פרות הרעות שבלעו שבע פרות הטובות הרי לא נודע כי באו אל קרבינה שלא הוסיפו בהם שום טוב להיותם בדרך בליעה ושבע פרות הטובות והרעות הן ז' מדות טובות וז' מדות רעות, וכאשר הו"מ רעות בולעות את הו"מ טובות הנה הן' מדות טובות הנבלעות בתוכן אינן פועלות בהן שום הטבה וכמו שאנו רואים במוחש בההולכים בשרירות לבם הנה גם כשעושים איזה עשיות טובות אין מעשה הטוב הוא פועל בהם שיהי' טוב משום כי הטוב נבלע ונאבד בתוכם וכן הוא בלעו"ז דאור הקדושה נבלע בהם שאינו נרגש בהם כלל, וכל קבלת חיותם היא מהבחינה ומדרי' הי"א שהיא לבונה זכה דהיינו אותיות המחיים בדרך מקיף דוכה הוא כז' אותיות שהחיות נמשך ע"י אותיות השם וכדאי' בשל"ה שאדה"ר ידע סוד מרכבה העליונה בהאותיות שבהן נמשך חיות הנבראים לכן ידע לקרא השמות המצטרפים מהאותי', אבל יש אותיות שמחיים בדרך מקיף וכמו-ענין השבעת השמות דהשם פועל בדרך מקיף, וכן הוא בהמקיף דלבונה זכה שעומד עליהם מלמעלה ואינו מתערב עמהם בהתערבות ממש והוא רק מה שהסט"א מקבלת חיותה מהם. וזוהי סבת טעות המרגלים וטענתם כי חזק הוא מפני שראו אשר קבלת חיותם הוא מהמקיף והמקיף יש לו תוקף, אבל כלב ידע והבין פנימי' הענין ואמר להם סר צלם מעליהם והוי' אתנו, שביאר והסביר אשר אתנו ה' שבנש"י מאירות הע"ס שהם אורות וכלים דאיהו וחיהי חד ואיהו וגרמוהי חד והאור והחיות נרגש בפנימי' ומתאחד, וזוהו והוי' אתנו דעם היותו הוי' שלמע' מהתלבשות בפנימי' אבל ע"י קיום התומ"צ הוא אתנו, אבל הם מקבלים רק מן המקיף וכסוד צלם הם מתבטלים בדרך ממילא, והמקיף דלבונה נק' זכה שהוא טוב עדיין אלא שהוא ממוצע להאיר מע"ס דקדושה בעשר כתרין דמסאבותא.

ד.

ובז"ה יובן ההפרש בין הקדושה ולהבדיל הסט"א דבקדושה הם ע"ס ובסט"א י"א לפי שבקדושה הנה החיות נמשך בפנימיותם ומתאחד עמהם וה"ה עשר בחי' ומדרי' אורות וכלים, ונק' ספי' שהם ספי' ובהירות מהאור השוכן בהן, וכמו עד"מ באברי האדם הרי האברים והחיות הם אחד ממש שנראה החיות ופעולתו וכן הוא בהע"ס שהאורות מאירים בהכלים והכלים דבוקים באורות ביחוד גמור, ובסט"א הן ג"כ עשר דרגות ונק' לעו"ז להיותם לעומת הספי' דקדושה, אבל העשר דרגות הן בלי חיות, כי החיות שלהן עומד מובדל מהן כי א"א שיומשך בתוכן דאו הוי' נבלע בהן ולכן עומד בדרך מקיף ואינו מתערב עמהם וצריכים לחשוב גם את החיות, ולכן הם י"א, דעם היותם עשר דרגות הרי א"א לחשוב רק עשר שה"ה בלי חיות והרי צריכים לכלול גם את החיות שלהם בהמספר והחיות שלהם אינו מתערב עמהם וה"ה דרגא ובחינה שנחשבת כפ"ע ולכן הנה מספרן י"א, ומהאי טעמא נק' בשם כתרין דבקדושה שהם או"כ והאורות מאירים

ב ש ל " ה . . . ה ש ב ע ת ה ש מ ו ת : בהקמתו בית ישראל (יד, א). לקו"ת
 לג"פ עב, סע"ד.
 כ י ח ז ק . . . ס ר צ ל ם : במדבר יג, לא שם יד, ט.

בהכלים בפנימיותם נק' בשם ספי' אבל בלעו"ז שהחיות הוא רק מבחי' מקיף נק' בשם כתרין, דכתר הוא עטרה ע"ג הראש שהוא מקיף וטעם הדבר שברא הקב"ה את הלעו"ז הוא בשביל הבירור לפי שכל מה שברא הקב"ה בעולמו הוא בשביל הבירור והבירור הוא בסדר דעולם. התקון ובירור דתקון הוא בירור פנימי היינו בסדר והדרגה בשני אופני בירור, אם בהפרדת הרע מן הטוב או באופן הוצאת הטוב מן הרע כמו בבירור הכסף שיש בוה ב' אופנים, אם הפרדת הסיגים מן הכסף או הוצאת הכסף מן הסיגים, דבב' אופני בירור בסדר מסודר באפשר לברר גם את הסיגים הגסים ביותר וזהו העבודה בקטרת שהי' בהם י"א סממנים לברר את הי"א כתרין דמסאבותא שע"י בירור זה הרי מתוסף אורות נעלים בקדושה והיינו שנמשך בהע"ס מאנת הוא חד ולא בחושבן, דע"ס הן השתל' וע"י הבירור נמשך מאנת הוא חד ולא בחושבן באנת הוא עילאה על כל עילאין ומגיע גם מלמע' מהשתל' בהשתל' בהתלבשות פנימי' והוא מה שהמקיף מאיר בפנימי ומתקבל בהפנימי, דהנה בקדושה יש ג"כ בחי' ומדרי' שלמע' מהע"ס מה שא"א להתלבש בפנימיותן כ"א בבחי' מקיף מלמע' והיא בחי' ומדרי' קדה"ק וכמו להבדיל הבדלות אין קץ שקדש אינו מתערב בחול הנה כן להבדיל אין קדש הקדשים מתערב בקדש וכמ"ש והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים, וכן בנשמות יש שהם קדש ויש שהם קדש הקדשים וההפרש הוא שע"י העבודה בתומ"צ ובעבודה שבלב נמשך ומתגלה בחי' הקדש שבנשמה וגילוי בחי' ומדרי' קדש הקדשים שבנשמה מתגלה רק בדרך הוראה מן השמים והיינו שגם זה בא ע"י עבודה ויגיעה ובעיקר העבודה במס"נ והנחת עצמותו לגמרי מכל וכל אבל הגילוי הוא בא מלמעלה וכמ"ש (דה"י א. כג) ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים, דבחינה ומדרי' דקדש הקדשים באה דוקא ע"י להקדישו מלמעלה, דכל הכהנים הם קדש ואהרן מובדל מהם שהוא קדש הקדשים, והדוגמא מזה יובן למעלה דקדה"ק הוא למעלה מקדש, דהע"ס הן קדש והן בסדר השתל' אבל למע' מסדר השתל' הוא בחי' קדה"ק, ויש בוה מדרי' זו למע' מזה, וזהו אנת הוא חד ולא בחושבן שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ב"ה, אנת הוא עילאה על כל עילאין סתימא על כל סתימין בחי' אריך זחכ' סתימא לית מחשבה תפיסא בך בחינת פנימי' החכמ', אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין שהם הע"ס אורות בכלים, הנה ע"י העבודה במס"נ בתומ"צ בכח הנשמות שהם קדה"ק ממשיכים מבחי' אנת הוא חד בע"ס, והיינו שבטבע יומשך הגילוי שלמע' מהטבע לשמור את הטבע בכדי שתהי' העבודה בתומ"צ מתוך המנוחה.

בס"ד, א' ז' שבט, תש"ב

בטח בהוי' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה, וחשיב כאן ד' ענינים, הכטחון בה', עשיית טוב, חיים של מנוחה והפרנסה באמונה. שנים מהם הם הוראה ואזהרה ושנים מהם הם בהכטחה. הכטחון בהוי' ועשיית הטוב הם הוראה ואזהרה והעושה כן מוכטח בחיים של מנוחה ובאמונתו יתפרנס. וזהו שפי' רש"י בטח בהוי' ואל תאמר אם לא אגזול ואגנוב או אתן לעני צדקה במה אתפרנס. ועשה טוב, ואז תשכון ארץ לאורך ימים ותרעה אמונה תאכל ותתפרנס משכר האמונה שהאמנת בהקב"ה לסמוך עליו ולעשות טוב. והיינו שע"י האמונה שמאמין בה' ובוטח עליו ית' ועושה טוב, הנה לא זו בלבד שמתפרנס בכשרות ועושה צדקה אלא עוד זאת שכן ארץ שהוא חי בחיים של מנוחה. והנה כללות ד' הענינים האמורים בזה נכללים בשני ענינים כוללים והם אמונה וכטחון, שכן ארץ ורעה אמונה הו"ע האמונה ובטח בה' ועשה טוב הו"ע הכטחון. ומעם הדבר שהקדים להזהיר על כטחון קודם האמונה כתב הרמב"ן לפי שאין מן המוכרח להיות כל המאמין בוטח, אבל כל הבוטח מאמין בלי ספק, לכן הכתוב מזהיר תמיד על הכטחון יותר מעל האמונה. אמונה איז בא אלע אידן בהתגלות און אויב אפילו ווען אמאל איז די אמונה בהעלם איז דורך א התעוררות קלה ווערט זי נתעורר אבער קיין עבודה אויף דעם בעדארף מען ניט האָבן, משא"כ אויף כטחון בעדארף מען עבודה אז דער כטחון זאל זיין ניט נאָר אין דבור בלבד נאָר אין מעשה כפ"מ. ורבינו נ"ע פי' ורעה אמונה שתהא זן ומפרנס את האמונה לעשות בה ריכוי והתפשטות וחיזוק כח יותר. וצ"ל מהו"ע הפרנסה לאמונה ומדוע צריכה אמונה לפרנסה. אך הענין הוא דאמונה הוא א' הכחות שבנשמה המתלבשים באברי הגוף בעומק פנימי' המוח והלב, דהתלבשות זו נפלאה מהשגת כנ"א כמו שנפלאה התלבשות אור וחיות הנפש באברי הגוף, ואינה אלא מפלאות תמים דעים המפליא לעשות לקשר את הנפש הרוחנית בגוף הגשמי. אבל עם זה הנה אחר שהי' הרצון העליון ית' שתהי' התלבשות הנפש בהגוף, הרי חזק התקשרות הנפש בגוף בא ע"י דבר שמחוץ להם והוא ע"י אכילה ושתי', שכאשר האכילה והשתי' מתעכל' הן פועלות פעולתם בחיזוק ההתקשרות דאור וחיות הנפש הרוחני בגוף ואברים הגשמי', וע"י התקשרות זו נמשך אור וחיות פנימי יותר מן הנפש הרוחני להתלבש באברים הגשמי' לחזקם ביותר. וכמו שאנו רואים במוחש שע"י העדר אכו"ש משך זמן רב נחלשים כחות הרוחני' ואינם פועלים פעולתם וע"י אכו"ש מתחזקים כחותיו, וכל אשר מזונותיו הם מדברים המכריאים וכסדר הראוי יותר הנה יותר יתחזקו כחותיו, והיינו בהתקשרות שבאה ע"י המאכל והמשקה ממשיך כח פנימי וחזק יותר מעומק ופנימי' הנפש. וחיזוק הכחות שנעשה ע"י אכו"ש הוא בכל הכחות והאברים אפילו האברים

היותר דקים כמו חומר המוח שהוא כלי לאור השכל וחיווק כח המשכיל שהוא כח רוחני נעלה ביותר. דעם היות שהאכו"ש הם דברים, גשמי' ככל זה הנה פעולתם גם בהאברים היותר דקים ונעלים. וכן הוא בהעבודה הרוחני' כפרנסת האמונה שתהא זן ומפרנס את האמונה לחוקה ככל מיני חיווק כמ"ש רבינו נ"ע לעשות בה ריבוי והתפשטות. והיינו דכח האמונה יתפשט בכל הכחות ובריבוי גדול והוא ע"י חיווק כח יותר. וחיווק כח זה בא ע"י עבודה בתומ"צ כיגיעת נפש ויגיעת בשר בהשכלה והכנה והתקשרות בהשגה אלקית, שאז הנה גוף ועצם קיום המצות הוא באופן אחר לגמרי. וכמו בגשמי' הרי דבר המאכל והמסקה שאדם אוכל ושותה שעי"ז נעשה התקשרות הנפש עם הגוף הרי בהכרח שפעולת האכו"ש היא באברים הגשמי' ובהכחות הרוחני' כאחד אשר כן המביע הכורא ב"ה שיפעול בשניהם, כן הוא בהעבודה הרוחני' שצ"ל העבודה כיגיעת בשר ויגיעת נפש דלבד קיום המצות בפו"ם וכאהוי"ר הנה צ"ל היגיעת נפש לבאר ולהסביר לעצמו את ההשכלה וההכנה בהשגה אלקית עד שיורגש אצלו הענין וגורם התחזקות בקיום התורה ומצות.

וביאור הענין הוא, דהנה מרע"ה נקרא רעיא מהימנא שרועה ומפרנס נש"י באמונה שיהי' הריבוי וההתפשטות בחיווק כח יותר. דהנה איתא באדר"ר דקל"ח ע"א משה מש"ל לא פסיק טעמא בגווייהו דמיומא דאתיליד שלים הוי דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא וארו"ל שנתמלא הבית כולו אורה. דהנה יש עובדי הוי' בנשמתם ויש עובדי הוי' בגופם, דהתפרש ביניהם הוא דעובדי הוי' בגופם הוא שצריכים לכרר ולוכך גופם ומדותיהם ועובדי הוי' בנשמתם הוא שבגופם ומדותיהם הם שלמים ואין צריכים שום עבודה, וכל ענין ירידת נשמתם למטה הוא רק בשביל הזולת. וזהו שלים הוי', דכל ענין ירידת נשמת משה למטה הוא בשביל לקבל את התורה וללמדה לישראל, דזהו התפרש בין אברהם למשה, דאברהם אברהם פסיק טעמא ומשה משה לא פסיק טעמא, כי אברהם שבכריאה ואברהם שבאצי' אינם מסוג אחד, וכמ"ש רבינו נ"ע באנה"ק סי' סו מה ששמע ממורו ע"ה ע"פ ואנכי עפר ואפר שאמר אאע"ה על הארת נשמתו המאירה בגופו מאור חסד עליון והיא מדתו מדת האהבה רבה שהי' אוהב את הקב"ה אהבה גדולה ועליונה כ"כ עד שנעשה מרכבה להקב"ה וסד"א שבחי' חסד ואהבה שלמעלה בספי' העליונות היא מעין וסוג מהות מדת אהבה רבה של אאע"ה רק שהיא גדולה ונפלאה ממנה למעלה מעלה עד אין קץ ותכלית כנודע ממדות העליונות שאין להן סוף ותכלית מצד עצמן כי אוא"ס ב"ה מאיר ומלוכב בתוכן ממש ואיהו וגרמיהו חד. משא"כ בנשמת האדם המלוכשת בחומר שיש למדותי' קץ וגבול. אבל מ"מ סד"א שמדותי' הן מעין וסוג מדות העליונות. ולזה אמר ואנכי עפר ואפר, דכמו שהאפר הוא מהותו ועצמותו של העץ הנשרף שהי' מורכב מד"ו ארמ"ע ונ' יסודות אמ"ר חלפו והלכו בעשן המתהווה מהרכבתן כנודע, ויסוד הד' שהי' בעץ שהוא העפר שבו היורד למטה

ואין האש שולטת בו הוא הנשאר קיים והוא האפר. והנה כל מהות העין וממשו וחומר וצורתו באורך ורוחב ועובי שהי' נראה לעין קודם שנשרף עיקרו הי' מיסוד העפר שבו רק שאמ"ר כלולים בו כי העפר הוא חומרי יותר מכולם ויש לו אורך ורוחב ועובי משא"כ באש ורוח וגם המים הם מעט מזעיר בעץ וכל ארכו ורוחבו ועוביו הכל הי' מן העפר והכל שב אל העפר, שהוא האפר הנשאר אחרי שנפרדו ממנו אמ"ר. והנה כמו שהאפר אין לו דמיון וערך אל מהות העץ הגדול באורך ורוחב ועובי קודם שנשרף לא בכמותו ולא באיכותו אף שהוא מהות ועצמותו וממנו נתהווה, כך עד"מ אמר אאע"ה על מדתו מדת החסד והאהבה המאירה בו ומלוכשת בגופו דאף שהיא היא מדת האהבה וחסד העליון שבאצי' המאיר בנשמתו שהיתה מרכבה עליונה אעפ"כ כרדתה למטה להתלבש בגופו ע"י השתל' העולמות ממדרי' למדרי' ע"י צמצומים רבים אין דמיון וערך מהות אור האה' המאיר בו אל מהות אור אה' וחסד עליון שבאצי' אלא כערך ודמיון מהות העפר שנעשה אפר אל מהותו ואיכותו כשהי' עץ נחמד למראה וטוב למאכל עד"מ ויותר מזה להכדיל באלפים הכדלות רק שדברה תורה כלשון בני אדם במשל ומליצה. ולכן פסיק טעמא בגווייהו בין אברהם לאברהם שאברהם שלמעלה באצי' אינו בערך לאברהם דבי"ע.

אמנם משה משה לא פסיק טעמא בגווייהו, שמשה באצי' ומשה שבבי"ע שוין. ומשה קבל תורה מסיני ולמדה לכל ישראל והוא הממשיך שפע הפנימי' לנש"י ולכן משה משה לא פסיק טעמא. דהנה כתיב וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה, שההפרש בין אדם לבהמה הוא דאדם יש לו דעת ובהמה אין לה דעת, וכן הוא בענין הנשמות דזרע אדם הן הנשמות דאצי' שהן הנקראות בנים למקום, והיינו שכמו מעלת האדם שיש לו דעת והשגה והרגשה כך אלו הנשמות יש להן דעת גדול באלקות. ופי' דעת אין ר"ל ידיעה לכד אלא בחי' הרגשה ממש. וזרע בהמה הן הנשמות שאין להן דעת כ"כ באלקות, והיינו נשמות דבי"ע שהן כמעט כל הנשמות שבדורותינו אלא שהנשמות דאצי' בני עלי' הנה שמועטים המה ואפילו בדורות הראשונים, ואין ר"ל שאין להן שכל והשגה באלקות אלא הגם שיש להן שכל והשגה שמשגיגים ומשכילים גדולת הכורא ית' מפי ספרים ומפי סופרים, להיות בבחי' השגה והכנה גדולה איך שהקב"ה סח' ומהווה עולמות ונבראים ואיך שלגדולתו אין חקר, מ"מ מאחר שאינו מורגש בנפשו בבחי' דעת שלם נק' בשם זרע בהמה, שהרי הבהמה יש לה ג"כ כחות רוחני' דראי' ושמיעה והיא רואה ושומעת ובכל זה אינה מבינה את הדבר שהיא רואה ושומעת והיינו מפני שאין לה דעת כ"כ, וכך נשמות אלו אין להם בחי' הדעת באלקות, שהדעת היא בחי' הרגשה כשהשכלה נקשרת ונקבעת בנפשו כאלו מרגיש, כי דעת הוא התקשרות והתחכרות כמ"ש ומכשרי אחזה אלקה אחזה ממש כאלו רואה,, ואע"פ שא"א לראות בחי' אלקותו ית' בעין הגשמי מ"מ הוא ע"ד שהאדם יודע ומרגיש את נפשו אשר בקרכו

ומחי' אותו, הגם שהנפש ג"כ א"א לראות מהות הנפש איך ומה מ"ם הוא מרגיש את נפשו ע"י שרואה החיות של הגוף שזהו מהנפש ולכן בצאת הנפש מן הגוף נשאר הגוף כאבן דומם, וגם בעודנו חי אינו דומה חיות נפשו בכל עת, וכמו כאשר האדם ישן שאז מסתלק הנפש מן הגוף ולא נשאר רק קיסטא דחיותא הנה אז כל הכחות החשובים אינם בהתגלות כמו בזמן שהאדם ער, וכמו עד"מ כח השכל והראי' והשמיעה, ומהאי טעמא הנה בחלום מתחברים שני דברים הרחוקים זמ"ן בערך ובשעת השינה נדמה לו שזה נכון ומתיישב והיינו מפני שאז אינו מאיר אור השכל שיוכל להבחין שא"א לשני דברים האלה להיות יחדו, וכשמקיץ משנתו אז מתפלא בעצמו. על ענינים ההפכים שיוכלו להתחבר בחלום והיינו מפני שכשניעור משנתו אז תשוב אליו גילוי אור חיות הנפש בפרטי הכחות, ועד"ז ממש הוא בחי' הדעת באלקות שיש לנשמות דאצילות דכתיב ומכשרי אחזה אלקה והגם דלית מחשבה תפיסא בי' כלל, היינו שמהותו ית' אינו מושג אבל מציאותו ית' נודע ונרגש, והיינו מה שאנו רואים שהעולמו' הם כמו גוף גדול. והם היים וקיימים והרי חיות זה הוא מאוא"ם ב"ה השופע להם בכל עת ובכל רגע והשכלה זו מושגת לכל. אך כשהיא מתקשרת בנפשו שיהי' נקשר ונרגש ממנה ממש כאלו רואה זהו הנק' בחי' דעת. וע"ז ארו"ל איזהו חכם הרואה את הנולד כאלו רואה בעין ממש הולדת והתהוות היש מאין.

והנה כאשר מכין ומשיג השכלה והשגה אלקית בהכנה טובה אבל אינה בקירוב והרגשה ממש בנפשו, הנה בחי' ומדרי' זו נקראת בשם זרע בהמה, לפי שצ"ל דעת והרגשה באלקות. דהנה כל ישראל הם מאמינים בני מאמינים והאמונה היא למעלה מהדעת, בכל זה נקראת האמונה עטרה שהיא בבחי' מקיף שאינה נרגשת בפנימי' שתהי' עבודה בפועל. וזהו שכתב דע את אלקי אביך ואז הוא ועבדהו בלבב שלם, כי ע"י הדעת והשגה מורגשת כאלו רואה אז הנה לא זו בלבד שאין העולם מסתיר לו כלל אלא אדרבא בכל פינה שהוא פונה רואה הוא את האור וחיות האלקי דהוי' נצב עליו, וגם האהוי"ר שבאות מהדעת וראי' חושית אין ערוך אליו, כי אינו דומה שמיעה לראי', ופי' ראי' כמארז"ל הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה, הסתכל דוקא בבחי' ראי' בעין השכל. והמשל בזה כמו אדם המכין בחכמתו ורואה שיבא עליו איזה דבר טוב או היפוכו ח"ו, אע"פ שרחוק הזמן שיבא הדבר הנה מפני הסתכלות שכלו הוא כאלו רואה מיד בעיניו וכאלו הובא עליו ומתיירא מאד אם רע הוא ושמה מאד אם טוב הוא. אבל בחי' שמיעה שהיא בחי' ההתבוננות בלבד במחשבה עמוקה זהו כמו ששומע מאחרים שיכול הדבר ההוא לכא הנה מזה לא תפול עליו היראה כ"כ מהרע או השמחה מהדבר הטוב, והיינו מפני שאין זה הדבר בהתגלות גמורה אצלו כ"כ, והגם שמתכוונן בו מ"ם אינו דומה כמו שרואה בעיניו. דזהו מעלת הדעת שהו"ע התקשרות שמקרב גם דבר רחוק להיות פועל עליו כמו שהי' הדבר בקירוב ממש. וזהו הטעם מה שאינו דומה שמיעה לראי'

שראיית הדבר הגם שאינו מתחדש אצלו כלל על מה ששמע כבר הנח כשרואה מתפעל ביתר שאת על ערך ההתפעלות שהיתה ממה ששמע. וזשארז"ל הסתכל בשלשה דברים שיהי' ענין ההתכוננות אצלו בהסתכלות והוא כאדם המבין בחכמתו ורואה הדבר אע"פ שרחוק כנ"ל, ואיזהו חכם הרואה את הנולד, משא"כ בחי' שמיעה היא מבחי' בינה היינו שמבין אחדות הוי' איך שכולא חד ושכל העולמות בטלים ומבוטלי' וכאין נגדו ומושג אצלו השפעת חיותו ית' בעולמות ונכראים ואשר כל זה אינו עושה ח"ו שום שינוי בו ית' להיותו הארה בעלמא שאינה תופסת מקום כלל לגבי עצמותו ית', הנה אע"פ שמתכונן בו הדק היטב וכל עומק מחשבתו מרוד בה והרי נקבעה האמונה בלבו מ"מ הוא רק ע"ד שמיעה והכנה לכד ואין הענין בהתגלות גמורה כאלו רואה בעיניו. ולפיכך כשיסיר מחשבתו אף לפי רגע פונה לדרכי תאותיו. אבל כשענין האחדות הוא אצלו בהסתכלות דחכמה שהיא מקור הכינה קודם שיבא להתכוננות והרחבה הוא ממש כמו ראיית העינים ואז הנה א"א לו בשום אופן להסיר מחשבתו וכל המדות מענין האחדות, ובכל עשיותיו ועניניו דבוק בו ית' בדבקות נפלאה מפני היותו רואה את המלך בעיניו. ולכן אמרו הסתכל דוקא בבחי' ראי' ואז אי אתה בא לידי עבירה. ואין הכוונה שהסתכלות זו מגינה בעדו שלא יבא רק לידי עבירה בפו"מ אלא שאינו בא לעבור על רצונו ית' שבאמת הוא שמחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה והוא רק מה שאינה מצרפה דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה דמרוכה מדה טובה ממת פורעניות ולכן גם המחשבה טובה שחשב לעשות מצרפה הקב"ה למעשה שנחשב לו כאלו עשה. והפירוש האמיתי דמצרפה למעשה הוא דכאשר איש ישראל חושב לעשות איזה דבר בלימוד התורה, בקיום המצות ובמדות טובות וחפץ בזה בכל לבו ומאודו הנה הקב"ה מצרף כמה ענינים בהשגחה פרטית שיבא לידי מעשה.

אמנם כל זה במדה טובה אבל במדת פורעניות אין הקב"ה מצרף מחשבה רעה למעשה והוא רק מה שלמעשה אינה מצרפה אבל רושם מהמחשבה נשאר. אמנם ע"י עבודה זו דהסתכלות הנה מעבירים גם את הרושם דמחשבה רעה. ועבודה זו היא מיכלא דסדמינותא, מאכל המחזק את האמונה בדוגמת דבר כמו האכו"ש שפועלות התקשרות כחות הנפש הרוחני' באברי הנוף הגשמי'. וענינו בחי' ההרגש דקדושת התורה באותיותי' ובכל סברותי', דער דערהער פון דער הייליגקייט וואס אין תורה איז. וענינו כתפלה הוא ההרגש בההשגה האלקית לא רק מה שהוא מבין ומשיג את ההשגה כ"א מה שמרגיש, ויש בזה כמה כמה אופנים וחלוקי דרגות בכל אחד ואחד לפי מעמדו ומצבו. וזהו זורעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה שהם שתי בחינות ומדריגות בנשמות בכלל, ונשמות דאצי' הן זרע אדם ונשמות דבי"ע הן זרע בהמה. וענינם בעבודה בכל הנשמות הם שני אופני ידיעה, הא' היא הידיעה שהיא רק בדרך הבנה והשגה שהו"ע השמיעה והב' הידיעה שהיא כאלו

רואה ע"י ההסתכלות החזקה. דוהו שרש ההפרש בין פרשה ראשונה דק"ש לפרשה שני' דק"ש שארו"ל שפרשה ראשונה היא בחי' עושין רצונו של מקום שעו"נ ועמדו זרים ורעו צאנכם ופרשה שני' דק"ש היא בחי' אין עושין רצונו של מקום, והיינו מפני כי בפרשה ראשונה נאמר בכל מאדך ובפרשה שני' לא נא' בה בכל מאדך. והיינו כי מאד הוא אותי' אדם זהו הנשמות שנק' זרע אדם בחינת ההשגה באלקות כאלו רואה ממש, וזהו הנק' עושין רצונו ש"מ שע"י הראי' היא בחי' ההתקשרו' לאלקו' כאלו רואה עי"ז בא להיות ועמך לא הפצתי, שלא יחפוץ לא בגעה"ת ולא בגעה"ע ולא בעוה"ב שכ"ו הוא עמך בטל וטפל לך כ"א יחפוץ לדבקה בו ית', ועי' בחי' רצוא ותשוקה זו ממשיך להיות נמשך בחי' רצון אותי' צנור, הוא בחי' ההמשכה מאו"אם ב"ה בעל הרצון להיות רצון, שהו"ע ההתגלות בנפשו ובחלקו בעולם, שהעולם שלו הוא באופן אחר מאחר שרואה את האלקות בכל דבר, והוא האין האלקי המהווה ומחי' את מהות מציאותו של כל דבר, בא אים איז א ליכמיגע וועלט, ער זעט אין יעדער זאך דעם תוך פנימי פון דער זאך וואס דאס אין זיין אמת'ע מהות המציאות. משא"כ פרשה והי' אם שמוע הגם דכתיב בה והי' אם שמוע תשמעו הנה שמיעה היא בינה הכנה בעלמא ולא התקשרות ע"י הדעת כאלו רואה ולכן לא נא' בה בכל מאדך בחי' אדם כ"א בחי' זרע בהמה שהן נשמות דכריאה.

והבחינה הממוצעת המחכרת ומוזוגת חכמה עם בינה היא הדעת. וזהו דכתיב והאדם ידע את חוה שענינו בספירות הנה אדם הוא חכמה וחוה היא בינה אם הבנים של המדות והאדם ידע דהתקשרות החו"ב הוא ע"י הדעת. ובעבודה הוא שיהי' מקושר לה' בעומק נקודת פנימי' הלב במחשבת הבינה שמתבונן משא"כ בינה לבדה היא היות הענין במחשבה לבד ואפי' עומק המחשבה אינו נוגע לעצמותו דהיינו ללבו כלל. אבל כשהי' בבחי' רעו"ד התלהבות ללבו ודבקו' בהענין שמחשב עד שיהי' כולו בהענין דבוק מאד בכל חושי גופו שו"ע בחי' הדעת הנה הוא גורם שתתחבר החכמה לבינה, דהיינו שיגרום כרוב חוץ ההתבוננות עד שיהי' בהבינה בחי' ראי' חושי' ראיית החכמה. והנה בחי' דעת המחבר חכ' עם הבינה נק' דעת עליון. ויש בחי' ד"ת המחבר להיות התקשרות המוחין במדות והיינו בחי' פנימי' המדות. והנה מרע"ה כחו גדול שממשיך ומשפיע בחי' דעת בנש"י גם בנשמו' דבי"ע שנק' בשם זרע כהמה שיהי' בהם בחי' דעת הכרה והרגשה באלקות להיות וידעת היום כו' דע את אלקי אביך והוא המזווג וממשיך בחי' חכ' לבינה שיהי' בהתבוננות בחי' ראי' כי מרע"ה הוא רעיא מהימנא אחד המיוחד משבעה רועים שרועה ומפרנס את נש"י בהשפעתו אליהם מוח הדעת שזהו פי' רעיא מהימנא שמפרנס את האמונה. ולכך הוא גואל ראשון וגואל אחרון, פי' גואל שהוא המשפיע להם בחי' הדעת שהרי בתחלת דבורו עמהם אמר להם וידעתם כי אני הוי' כמ"ש בר"פ וארא, דכתיב וידבר משה כן אל בני ישראל, ומקודם

לזה כתיב ויאמן העם שהי' בבחי' אמונה לבד ומשה השפיע להם בחי' הדעת. וכמו"כ הוא גואל אחרון להיות ומלאה הארץ דעה את הוי' להיות בטל ומפל להוי' כי כלם ידעו אותי. והיינו כי הדעת שנמשך בגאולת מצרים זהו רק בבחי' ממכ"ע אבל שיהי' הדעת גם בבחי' סוכ"ע זה יהי' בביאת משיח צדקנו בכ"א. וזהו כטח כהוי' דראשית הכל צריך להיות כוטח כה' והכטחון יהי' בפועל דבר והיינו שלא יהי' רק בדכור בלבד אלא שיהי' בפועל והוא אומרו ועשה טוב בפו"מ, ועי"ז יהי' לו חיים של מנוחה. והמיכלא דמהימנותא שזן ומפרנס את האמונה הוא הדעת שמקשר ומקרב את הדבר, דהנה כל ישראל הם אוהבים את התומ"צ וששים ושמחים ללמוד תורה ולקיים את המצות וכל ישראל שונאים את העבירות והם יראי אלקים אבל כ"ז הוא ע"פ השכל והכנה דתו' וענין הדעת הוא להרגיש את קדושת התורה, די הייליקייט וואס אין תורה וכמשל הנ"ל שהדעת מקרב את הדבר טוב שהוא שש ושמח או מטיל חרדה ופחד גדול. מן הדבר הרע הנה כן הוא שע"י הדעת נעשה שמחה גדולה בקיום המצות וכן שמטיל עליו אימה גדולה להיות ירא המא. וזהו שהדעת הוא מיכלא דמהימנותא שזן ומפרנס את האמונה.

בס"ד, ד', י' שבט, תש"ב.

יא"צ כבוד אמי זקנתי הרבנית הצדקנית מרת רבקה נ"ע זי"ע.

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. בעדארף מען פארשמיין וואס מיינט מען כובד ראש. רש"י זאגט אז כובד ראש מיינט הכנעה ושפלות. דער ענין פון הכנעה איז שייך מער אויף א גשמי'ות'די-קער זאך און שפלות איז מער אויף א רוחניותדיקער זאך. הכנעה און שפלות האָבן פארשיידענע סבות וועלכע בריינגען זיי ארויס. די סבה פון הכנעה איז שבירת הגוף והחומר. ווען איינער ווערט ר"ל צובראכן פון גופניותדיקע זאכן ווי למשל פון קינדער, פרנסה אָדער געזונט ווערט ער א נכנע. ווי מיר זעהען במוחש אז אפילו דער וועלכער איז במכעו

א שמאקער מענש און האט אין זיך געבארענע שמאקייים. שמאקייים איז ניט קיין מדה טובה און ניט קיין מדה רעה, נאר איז מער מדה טובה ווי חלישות. פארען אזעלכער וועלכער איז במבע חלישות, א שוואכער מענש, וואס די שוואכקייט איז ניט אין אברי הגוף אז ער איז א שוואכער במבעו נאר די שוואכקייט איז ברוחו. ווען למשל ער וויל א זאך איז דאס א שוואכער וועלן און דערום איז הגם ער וויל די זאך קען פונדעסוועגען זיין ער זאל די זאך ניט מאן, און אפילו אויב ער זאל דאס יא מאן איז דאס זייער שוואך, אדער למשל פארקערט ער וויל די זאך ניט איז זיין ניט וועלן א שוואכער און הגם ער וויל ניט די זאך איז לייכט צו פועלן בא אים ער זאל די זאך יא מאן. און אזוי איז אין אלץ איז ער זייער שוואך, יע און ניט זיינען ביי אים גלייך, נאר דער גלייך פון יא און גיין זיינען בא אים ניט מצד זיין פארשמאנד נאר מצד חלישות המבע. מצד זיין פארשמאנד פארשמיים ער גאנץ גוט אז די זאך בעדארף מען וועלן און יענע זאך בעדארף מען ניט וועלן, נאר מצד חלישות המבע איז ער שוואך, הן צו מאן דאס וואס ער וויל און הן ניט צו מאן דאס וואס ער וויל ניט. אבער דער וואס פארמאגט דעם מדת התוקף איז דאס וואס ער וויל וויל ער מיט א שמאקייים און דאס וואס ער וויל ניט וויל ער ניט מיט א שמאקייים. וואס די מדות תוקף און חלישות זיינען נאר מדות משרתים, אויספיר מדות, זיי זיינען נאר כאדינער בא זאכן וועלכע ווערן דורך זיי אויסגעפירט. מדות אהבה און יראה זיינען זעלבסטמענ-דיגע מדות, אבער שמאקייים און שוואכקייט זיינען נאר אויספיר מדות. איז אין די צוויי מדות תוקף און חלישות איז תוקף מער מדה טובה פון חלישות, ווייל חלישות איז אפילו ווען ער טוט יא וואס מען בעדארף מאן איז דאס אבער מיט א חלישות, אבער תוקף איז ווען ער טוט וואס מען בעדארף מאן איז דאס מיט א שמאקייים. איז דער מענש וועמען השי"ת האט געגעבן די מבע התוקף, א געבארענע שמאקייים, וואס אין אלע זיינע ענינים פירט ער זיך מיט א גרויסער שמאקייים, איז ווען ר"ל וח"ו השי"ת צוברעכט אים אין גשמיותדיקע זאכן, ווי למשל ארעמקייט אדער קרענק, ווערט ער א נכנע.

קצור. הכנעה איז צובראכענקייט און שפלות איז אראפגעפאלענקייט, זיינען דאס צוויי כחות פון נפש וואס קומען פון צוויי בעזונדערע סבות. די סבה פון הכנעה איז צובראכענקייט פון גשמיותדיקע זאכן, בני חיי ומזוני, אפילו דער וואס איז במבע א שמאקע נאטור, וואס אין געוויסע ענינים איז תוקף א מעלה גדולה, איז ווען השי"ת צוברעכט אים ח"ו אין גשמיות ווערט ער א נכנע.

די סבה פון שפלות איז אויך דער ענין פון שבירה, צובראכענקייט, אבער ניט פון שבירת הגוף והחומר, וואס דאס איז דאך א שבירה גשמיות וואס בריינגט דעם ענין פון הכנעה. ווי דער מיטעלער רבי האט געזאגט אז א עני ואביון בעדארף ניט האבן קיין התכונות אין זיין לאגע, נאר תיכף ומיד ווי ער דערמאנט זיך אויף זיין דלות אן קיין

שום איבערלעבונג און פארטיפונג וויינט ער זיך פארנאנדער פון טיפן הארצן מיט א גרויסע פארבימערטקייט, און ער ווערט א נכנע בגופו, וואס די הכנעה איז ניכר אין אלע זיינע תנועות. אבער די שבירה וועלכע איז די סבה פון שפלות איז ניט קיין גשמיותדיקע שבירה נאָר א רוח-ניותדיקע, וועלכע צוברעכט אים און ער ווערט כא זיך בתכלית השפלות, און ער ווערט בא זיך נידעריגער פון אלעמען, און יעדער אפילו א איש פשוט איז אויך מער מעגש פאר אים. דאס הייסט אַז אַ חוץ דעם וואָס ער זעט דעם טוב פון צווייטן און דעם לא טוב פון זיך, איז ער מגדיל דעם צווייטנס טוב און זיין לא טוב, און פארטיפט זיך אין דעם און דער-פון ווערט ער זייער צובראָכן און בתכלית השפלות. וואָס אין גוף איז די דאָזיקע אַראָפּגעפּאלענקייט ניט ניכר, ווי בא דעם ענין הכנעה, נאָר עס איז אַ אַראָפּגעפּאלענקייט ברוח, אַז ער ווערט אין א מצב פון נמיכת הרוח. וואָס דער ענין פון נמיכת רוח איז מרירות, ער ווערט פּאַרבי-מערט. עס איז דאָ עזכות, פּאַראָמערט אַבער דאָס איז אַ מדה רעה און בריינגט ניט קיין תועלת אדרבא עזכות מאַכט קאַליע; ווייל ווען דער מעגש איז אין עזכות פעלט אים מוט אויף צו טאָן, און בדרך ממילא פּאַלט ער אריין אין יאוש און מען קען נאָרניט טאָן און בלייבט אין א מצב לא טוב. אבער מרירות ווען ער איז פּאַרבימערט פון זיין שלעכטן מצב רוחני, איז די אַראָפּגעפּאלענקייט אין רוח וואָס אין גוף איז דאָס כלל ניט ניכר, אדרבא עס קען טרעפן און מצד הגוף איז ער נאָר ווי געווענליך דאָס הייסט און מצד הגוף איז ער נאָר ניט קיין נכנע און די שפלות איז נאָר אין רוח, וואָס דער אונטערשייד אין עבודה איז, אַז דער ענין הכנעה וואָס קומט מצד שבירת הגוף איז דאָן די עבודה אין ענינים פון פועל ממש, און אין קיום המצות און אין הנהגה פון מדות טובות איז דאָס אלץ אין פועל, אַז ער איז מהדר אין יעדער מצוה צו טאָן איר אין דער צייט כּדין וכהלכה וכהידור, אויך אין מדות איז ער א בעל מדות טובות און איז מהדר אין דעם. אַבער די עבודה מצד השפלות וועלכע קומט בסבת שבירת הרוח איז ניט נאָר אין עבודה בפועל אליין. דאָס הייסט און א חוץ דעם וואָס דער קיום המצות און הנהגה במדות טובות איז נאָר אין אַן אַנדער אופן מיט א חיות, איז די עבודה זיינע אויך אין ענינים פון פּאַרשטאַנד, השגות אלקות, געטליכע פּאַרשטאַנדען, וואָס די צוויי זאכן הכנעה און שפלות דאָס זיינען דער כּובד ראש וואָס דאַרף זיין פאַרן דאַוונען.

קיצור. שפלות איז נאָך א גרעסערע צובראַכענקייט ווי הכנעה אַבער די סבה דערפון איז ניט שבירת החומר נאָר שבירת הרוח, ער איז פּאַרבימערט און אַראָפּגעפּאלען פון זיין רוחניות'דיגען מעמד ומצב, ער פילט און יעדערער אפילו נאָר דער פשוטער איז בעסער פאר אים. עזכות איז א מדה רעה וואָס בריינגט צו יאוש, הכנעה איז א עבודה וואָס בריינגט צו קיום התורה ומצות און הנהגה במדות טובות, מרירות בריינגט א לעבעדיקייט אין תומ"צ ומדות טובות.

און דאס איז דער ענין פון כוכד ראש. וואס הגם הכנעה און שפלות זיינען צוויי אופני עבודה, אבער עס איז בהכרח צו זאגען אז ביידע, הכנעה און שפלות, האבען איין סבה וועלכע בריינגט צו הכנעה און שפלות, און הגם די סבה איז איינע דאך איז בהכרח צו זאגן אז יעדע פון זיי, הכנעה און שפלות, האט א מקור פרטי אין דער סבה. הכנעה האט זיך איר מקור אין דער סבה און שפלות האט איר מקור אין דער סבה. וואס די מקורים הפרטים פון הכנעה און שפלות זיינען די באזונדערע פרטים וואס זיינען אין דעם מהות פון דער סבה. די סבה פון כוכד ראש זיינען די עבודות וועלכע זיינען א הקדמה און הכנה צו עבודת התפלה. וואס עבודת התפלה איז א עבודת הלב, ווי עס שטייט ולעבדו בכל לכבכם זאגען רז"ל איזהו עבודה שבלב זוהי תפלה, די עבודה פון תפלה איז א הארץ עבודה, ווייל דער מיינ אין דער עבודה אין תפלה איז א חוץ די תחנונים או השי"ת זאל געבען א שפע ברכה אין בני חיי ומוזני אז מען זאל קענען זיין א עובד השי"ת במנוחה, איז דער מיינ אין עבודת התפלה צו פועל זיין א בעסערקייט אין זיין מצב הרוחני, הן אין עניני השכל, אז בא אים זאל ווערען א חיוזק אין פאר-שמאנד, פארשטיין א השגה אלקית אז די השגה זאל ווירקען אויף זיינע מדות, און הן אין דעם פועל ממש פון קיום המצות, און אז די הנהגת המדות זאל זיין זייער גוט, איז אזא עבודה אין תפלה בעדארף האבען א הקדמה און הכנה, וואס די הכנה און הקדמה הויבט זיך אן פון קריאת שמע שעל המטה וואס מען זאגט פאר'ן שלאפען גיין, וואס די קריאת שמע שעל המטה פון דעם פארגאנגענעם מאג איז דער אנהויב הכנה פון דער עבודת התפלה פון דעם קומענדיגען מאג. די עבודה פון קריאת שמע שעל המטה איז דער חשכון הנפש וואס דער מענש בעדארף מאכען צוליב וואס השי"ת האט אים געשיקט אויף דער וועלט און ווי ער פירט אויס אט די דאזיגע שליחות, און בערעכענט זיך אויף וואס איז בא אים אוועקגעגאנגען דער מאג, ווי עס בעדארף צו זיין ע"פ הנהגה פון תורה אז די ערשמע מחשבה ודבור פון דעם מענשען ווען ער כאפט זיך אויף פון שלאף דארף זיין אין עבודת השי"ת, וואס דערום זאגט מען מודה אני לפניך וואס דאס איז די הודאה כללית וואס דער מענש בעדאנקט השי"ת פאר וואס ער האט אים אומגעקערט די גשמה מיט גרויס חסד. וואס די הודאה דארף מען זאגען באלד ווי מען כאפט זיך אויף פון שלאף נאך איידער מען וואשט די הענט, און נאכדעם בעדארף מען זיך עומק זיין אין עבודת הבורא, יעדער סוג מענש לפי ערכו, בני תורה בעדארפען לערנען, אנשים פשוטים וועלכע קענען ניט לערנען בעדארפען זאגען תהלים און דאוונען בצבור במתינות, און פאר'ן דאוונען דארף מען אויף זיך מקבל זיין די מצוה פון ואהבת לרעך כמוך, און אין די בקשות ותחנונים פון דאוונען בעדארף דער מענש בעמען השי"ת אז ער זאל אים מוכה זיין צו מקיים זיין די מצוה פון אהבת ישראל בפועל ממש און בהידור, און נאכ'ן דאוונען איז ער עומק במסחרו בעדארף דער משא ומתן זיין באמונה און דארף האבען זמנים קבועים אויף לערנען תורה

יעדען טאג און דאוונען מנחה און מעריב בצבור און מתנהג זיין זיך במדות טובות, אט דאס איז דער סדר הנהגה ווי דער מענש דארף זיך פירען דעם גאנצען טאג ווי ע"פ התורה איז.

קצור. הכנה און שפלות זיינען צוויי פרטים אין כבוד ראש וואס איז א הכנה צו תפלה, דער תכלית פון ירידת הנשמה כגוף איז די עבודת הבורא אין תורה ומצות, תפלה בצבור, מדות טובות. די בקשות אין תפלה בעדארפען זיין אז עס זאל זיין א שפע ברכה בגשמיות, אז מען זאל זוכה זיין צו זיין א עובד השי"ת און האבען אהבת ישראל, די הכנה צו תפלה איז קריאת שמע שעל המטה, דער בערעכענען זיך וואס איז די כוונה עליונה אין דעם וואס ער איז בעשאפען געווארען.

און ווען דער מענש בערעכענט זיך אין דעם סדר ווי אזוי ער בעדארף זיך פירען און ווי אזוי ער פירט זיך און אין וואס איז בא אים אוועק דער טאג, אז שוין באלד ביים אויפכאפען זיך זיינען אים שוין כאפאלען די דאגות היום, הגם ער האט געזאגט מודה אני האט ער אבער ניט געהערט דעם טייטש פון די ווערטער און על פי שכלו איז בא אים אויסגעקומען אז צוליב פרנסה און מסחר מוז ער וואס פריער אוועק אין גאס צו זען זיך מיט פארשידענע מענשען, און לרגלי המסחר האט ער געטאן כדרך התגרים, דעם האט ער געזאגט אזוי און דעם צווייטען האט ער געזאגט אנדערש, הגם ער האט זיך געהיט פון זאגען א שקר גמור אבער דאך האט ער זיך ניט אפגעהיט, אויך איז ער געווען סוכר צו הערען דברים במלים אין וועלכע עס איז געווען א תערוכות פון אבק לשון הרע און צוליב דעם האט ער ניט געקענט משתתף זיין זיך צום קביעות השיעור וואס מען לערענט נאכ'ן דאוונען, און זיין דאוונען איז געווען פול מיט מחשבות זרות פון וועלכע ער האט ניט געקענט פטור ווערען און ביגיעה עצומה האט ער געקענט הערען פירוש המלות, און דאס אויך אן קיין שום חיות, ווייל די מחשבות זרות האבען אים כסדר מבלבל געווען, און ער בערעכענט זיך גוט אין די אלע ענינים פון טאג ווי ער איז נכשל געווארען כמה פעמים אין שקר רכילות ולשון הרע און די ריבוי דברים במלים וועלכע ער האט גערעט, וואס אויף דעם קומט דער עונש פון כף הקלע ווי עס שטייט אין ספרים אז נאך אריכות ימים פון א מענשען זיינען פאראן צוויי עונשים נאך איידער דער עונש פון גיהנם. איין עונש איז חיבוט הקבר און דער צווייטער איז כף הקלע וואס מען ווארפט דעם נפש מסוף העולם ועד סופו, ווי למשל אין גשמיות א בגד וועלכער איז פול מיט פלעקען און שמויב בעדארף מען אים אויס-וואשען אדער מיט קאלטע אדער מיט הייסע וואסער אויף ארויסצונעמען די פלעקען, נאך פריער מוז מען אים אויסטרייסלען און אויסקלאפען דעם שמויב און דערנאך וואשט מען אים. אט אזוי איז אין נפש אז איידער מען גייט אין גיהנם — של אש אדער של שלג — טרייסעלט מען דעם נפש אויס אין כף הקלע אויף ארויסצוטרייסלען די אותיות פון דברים

במלים וועלכע דער מענש האט גערעמט. און ווען דער מענש בערעכענט זיך אין דעם אלץ וואס מיט אים טוט זיך אז ער איז אזוי דערווייטערט פון דער כוונה העליונה וואס צוליב דעם האט השי"ת זיין נשמה געשיקט אויף דער וועלט, ווערט ער דאן זייער ערוועקט מיט א שטארקער התעוררות און וויינט פון טיפען הארצען אויף זיינע שטארקע גראַבקיט וואס ער ציט זיך צו ענינים גשמים מיט אזא שטארקע איבערגעגעבענ-קייט און זיין הארץ קרענקט אויף דעם וואס ער איז ניט קיין כלי צו רוחניות, דאס הייסט צו א השגה אלקית, און אט פון דער התעוררות ווערט בא אים א הסכם חזק אז פון איצט אָן זאל ער זיך מתנהג זיין נאָר ווי די הנהגה וואס ע"פ תורה, און דאס איז די עבודה פון ק"ש שעל המטה צו מאַכען א חשבון צדק אין זיין מצב הרוחני וואס דאס איז א הכנה צו דער עבודה פון תפלה, וואס פון דעם ווערט די הכנה ושפלות אין דעם כובד ראש וואס קודם התפלה.

קיצור. די עבודה פון ק"ש שעל המטה איז דאס וואס דער מענש בארע-כענט זיך אין זיין סדר החיים אז דער עיקר איז בא אים די גשמיות, סדרת הפרנסה דער רבוי דברים במלים וואס ער רעט און הערט, שקר רכילות און לשון הרע, דאווענט ניט בצבור, זיינע תפלות זיינען פול מיט מחשבות זרות וואס דערפאר וועט ער פאַשמראַפט ווערען מיט חיבוט הקבר און כף הקלע.

נאָכ'ן חשבון צדק וואס דער מענש מאַכט בא זיך אין קריאת שמע שעל המטה און זאָגט די וידוים פון על חטא און דעם וידוי וואס מען האט פונם געווען, אָנגערירט אין די אותיות פון די הייליגע שמות הוי' אד', זאָגט מען בידך אפקיד רוחי פדית אותי הוי' אל אמת. די דריי ווערטער בידך אפקיד רוחי איז ר"ת באר. באר איז א ברונים, עס איז דא בור — א גרוב — און באר — א ברונים — וואס ביידע — בור און באר — זיינען פלעצער אויף וואסער, נאָר דער אונטערשייד צווישען זיי איז, אז בור איז א גרוב וואו מען זאמעלט וואסער, און באר איז א גרוב וואו די וואסער קומט פון קוואלען וועלכע זיינען דא אין דער ערד. דאס הייסט אז הגם בור און באר קומען ביידע דורך דער ארבעט פון דעם מענשען, דאָך שיידען זיי זיך אונטער, אז בור איז מער ניט ווי אָנגע-זאמעלטע וואסער און באר איז א קוואל וואסער, נאָר דער מענש טוז אראַפנעמען די ערד אָדער אנדערע זאכען וועלכע פאַרדעקען אויף די קוואל שליסלען און דאן קוועלט די וואסער פון זיך אליין. און דערום זאָגט מען אין קריאת שמע שעל המטה דעם פסוק בידך אפקיד רוחי וואס דאס איז ר"ת באר, אז די נשמה איז באנאכט בשעת'ן שלאָף אין דער מדריגה פון באר, ווי די רז"ל זאָגען אז בשעת דער מענש שלאָפט גייט די נשמה ארויף למעלה אויף אָננעמען זיך לעבען, איז ווען דער מענש האט דעם טאָג געדאווענט באריכות, געלערענט און עוסק געווען זיך אין קיום המצות און מדות טובות ווי עס בעדארף צו זיין, דאן נעמט

מען אריין די נשמה אין איינעם פון די ישיבות, אין די היכלות של מעלה, און מען לערענט מיט איר תורה און מעט גיט איר מער פארשמענדעניש און חיות אין עבודת הוי'. אבער ווען אין דעם טאג האט זיך דער מענטש ניט עוסק געווען אין עבודת הוי' נאר געווען פארנומען מיט מכהר משא ומתן און האט זיך ניט אפגעהייט פון דבורים אסורים רכילות ולשון הרע און כפרט דברים בטלים וקנאה, דאן איז בשעת'ן שלאף ווען די נשמה קומט למעלה גיט מען איר איבער אין רשות פון די מלאכים וועלכע ווערען בעשאפען פון די דבורים אסורים, רכילות לשון הרע קנאה און דברים בטלים, און די מלאכים פירען אום די נשמה און בעווייזען איר אויסגעטראצמטע זאכען וואס איז א גרויסער צער פאר דער נשמה. ווארום ווען די נשמה איז למעלה און זעט ווי אנדערע נשמות פירט מען לערנען אין די ישיבות אין די היכלות און איר גיט מען איבער צו מלאכים וועלכע זיינען בעשאפען געווארן פון דבורים אסורים זיי זאלען זי ארוםפירען אין תהו ובהו, איז א הויז דעם גרויסען צער פון דער נשמה איז דאס פאר איר א גרויסע הרפה וכושה. און דערום זאגט מען ביידך אפקיד רוחי ר"ת באר, דאס מיינט מען די נשמות וועלכע זיינען זיך עוסק אין עבודת הוי' בייטאג און ביינאכט זיינען זיי כמדריגת באר, אבער די וועלכע זיינען ניט עוסק אין עבודת הוי' איז ווען זיי טוען תשובה אין ק"ש שעל המטה איז דאן פדית אותי, דורך תשובה לייזט השי"ת אויס די נשמה פון די מלאכים רעים און זי איז זוכה צו לערנען תורה אין איינע פון די ישיבות, וואס דורך דער עבודה אין ק"ש שעל המטה וואס דאס איז אן עבודה אין גוף ונפש איז פון דעם ווערט די הכנעה ושפלות אין דעם כובד ראש וואס קודם התפלה.

קיצור. דער חשבון הנפש פון ק"ש שעל המטה מאכט א גרויסע התעוררות אין דעם מענטשען, אז ער זאגט דעם על חמא מיט א גרויסע ערוועקונג פון טיפען הארצען. בשעת דער מענטש שלאפט גייט די נשמה ארויף למעלה אַנצונעמען פרישע נשמה כחות, דאן איז לויט ווי דער מענטש פירט זיך באטאג אט אזוי פירט מען די נשמה למעלה בא דער נאכט, אדער אין עולם התהו אדער אין די היכלות פון מתיבתא דרקיע.

בס"ד, ש"פ בשלח תש"ב, בסעודה.

שחורה אני ונאוה בנות ירושלים, וארוז"ל (הובא בילקוט במקומו) וכי אפשר לשחור להיות נאה כו', לא דומה אדם שיוצא ממעי אמו כעור למי שהוא נאה ומתנוול שסופו לחזור להיות נאה, כך כנסת ישראל אמרו שחורה אני במעשי ונאוה במעשה אבותי. דהנה בכל א' וא' מישראל יש בו שני ענינים והם מעשיו ומעשי אבותיו, דמעשיו הם עניני

עבודתו בתומ"צ כפי טבע תולדתו ככחות הגלויים שבנפש, ומעשה אבותיו הם הכחות הנעלמים באמונה פשוטה ובמסירת נפש על קידוש השם מה שבא לנו בירושה מאבותינו. וענין המס"נ הוא, אשר בנוגע לשמירת המצות מעשיות אינו מתחשב עם כל עניני עולם. וזהו אף כי שחורה אני במעשי בכחות הגלויים בקיום התומ"צ, אבל עם זה הנה ונאווה אני במעשי אבותי שהם הכחות דאמונה פשוטה ומס"נ על קדוש השם. וזהו שחורה אני ונאווה בנות ירושלים, והנשמות שירדו למטה להתלבש בגוף ונה"ב אומרות להנשמות שנקראות בנות ירושלים, היינו הנשמות כמו שהן למעלה ולא ירדו למטה להתלבש בגוף, הגם כי שחורה אני מצד ההתלבשות בגוף, והנפש מתפעלת ממקרי הגוף, ובפרט השחרות שנעשה ע"י הנה"ב, דלא זו בלבד מה שמעלים ומסתיר על אור קדושתה הנה עוד זאת שמשחיר את הנפש, דהנה"ב הרי לבד זאת שהיא בהמית בעצם מהותה, וכמו בגשמי' הרי הבהמה אף גם שיש לה כחות רוחני' דראי' ושמיעה, אבל אין לה שום הבנה כמה שהיא רואה וכמה שהיא שומעת, הנה לבד זאת הרי כל עיקר ענין מהותה הוא מה שהיא נמשכת רק אחרי עניני הגוף באכו"ש, וכמאמר הידוע הבהמה הנה מעולם לא ראתה את השמים ואינה יודעת מזה שיש שמים, א בהמה האט קיין מאל ניט געזען דעם הימעל און ווייס ניט פון דעם או עם איז פארצן א הימעל, ומעם הדבר הוא להיותה בהמית הנה זהו כל מהותה מה שהיא ארצית ואינה שייכת לאיזה דבר מה שלמעלה מהארציות, וכן הוא בהנה"ב שהיא בהמית בעצם מהותה וכל המשכחה הוא רק לענינים הארצי' והחומרי'. והנה"ב הנה בהמשכותי' לענינים הגשמי' היא עוד גרועה מהבהמה, דהבהמה הרי אין לה דעת והנה"ב הרי יש לה שכל והבנה והיא מכנסת כל שכלה והכנתה בענינים החומרי' להתאוות תאוה ולהרבות הון ועושר. ולא זו בלבד שאין הנה"ב מתחשבת כלל עם אופני התעסקותו בכל עניני מסחריו, אלא אף גם מהפכת בזכותו גם בדברים כאלו שהם נגד היושר ולפעמים גם כמענות של שקר. אשר בכל הענינים הללו הרי הנה"ב משחרת את הנפש, הנה בכל זה ע"י העבודה בלימוד התו' ובקיום המצות מעשיות בב' אופני עבודה דאתכפיא ואתהפכא דהיום לעשותם בעוה"ז כירידת הנשמה למטה ובהתלבשותה בגוף ונה"ב, הנה עי"ז ונאווה שבאה למדריגה היותר גבוה מכמו שהיתה הנשמה בשרש שרשה למעלה בהיותה נקראת בנות ירושלים.

וביאור הענין דהנה כתיב מעין גנים באר מים חיים, פי' מעין קאי על הנשמה, דכשם שהמעין הוא עיקר נביעת המים, הנה כן הוא בהנשמה שהיא אך היא עיקר החיות המחי' את האדם. והנשמה נקראת מעין גנים להיות מקום עמידתה בגנים דלעילא כנ"ע העליון או התחתון. דכל נשמה ונשמה לפי ערך מעלתה במהותה העצמי הנה לפי אופן כזה הוא מצבה ומקום עמידתה. וכמו בגשמי' הגוף ארו"ל (סנהדרין פ"ד משנה ה') ומלך מלכי המלכים הקב"ה טבע את כל האדם בחותמו של

אדם הראשון, היא צורת מין האדם אשר בה האדם אדם, ועם זה הרי בני"א אינם שווים לא כפרצופיהם ולא כדעותיהם, וככל זה הרי כולם הם מין האדם ונק' בשם המעלה מין המדבר, והיינו שבלי הכדל כלל אם הוא חכם סופלג וכדבורו מגלה עמקי חכמתו או שהוא שומה ר"ל ולא בדעת ידבר הוא ממין המדבר, הנה כן הוא במהות הנשמה, דעם היות אשר כל הנשמות הן בסוג נשמות, עם זה הרי כל נשמה ונשמה הנה מצכה ומקום עמידתה הוא לפי מהותה, ומהאי מעמא נק' הנשמה מעין גנים. וע"י ירידת הנשמה והתלבשותה בגוף ונה"ב ופועלת בעבודתם לבררם ולזככם, הנה עי"ז נעשית הנשמה באר מים חיים. וכמו בנשמות הרי כל המעיינות נמשכים מהתהום דרך הימים ומי הים הם מלוחים שאינם ראויים לשתי', ורק כאשר הם בגידי הארץ ובוקעים את עפר הארץ הנה עי"י הילוכם בגידי הארץ ובקיעתם את עפר הארץ הנה לא זו כלבד שמסיר את חריפות מליחותם אלא עוד זאת נעשים מים חיים שמשכיבים את הנפש וכמ"ש מים קרים על נפש עיפה, דעם היות שלחם לכב אניש יסעד שהעיקר הוא האכילה וכמ"ש ונשבע לחם ונהי' טובים, עם זה הנה השתי' לבד זאת שמשביעה וכמ"ש ואכלת ושבעת וארו"ל ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתי' שהשתי' אחר האכילה משבעת, הנה לבד זאת הרי יש יתרון בשתי' על האכילה דשתיית המים משיב את הנפש, וכמו במתעלף ר"ל שאז הנה כחות נפשו מתעלמים ונשאר בו קיסמא דחיותא בלבד במיעוט יותר מכו בעת השינה, דבעת השינה הנה כללות ענין התעלמות הכחות אינו בדרך סילוק כ"א בדרך מנוחה ושביטה מעבודת גמורה ומסודרת. וכמו כח השכל בעת השינה אינו שהוא מסולק מחומר המוח אלא שהוא נח ושובת מאופן פעולתו בשעה שהוא ער, וכן הוא בכל הכחות אשר בשעת השינה מתעלמי', אבל עם זה אינו ענין הסילוק שנאמר שהכחות מסולקים; משא"כ בהתעלפות שהכחות מתעלמים בדרך סילוק. ולכן הנה בעת השינה הוא חולם ובהקיצו משנתו וזכר הוא מה שראה בחלומו, משא"כ בהתעלפות אינו חולם מאומה וכשמשכיבים נפשו אינו זוכר כלל מה שנעשה עמו בשעת ההתעלפות, ומעם הדבר הוא לפי שבשעת השינה הוא רק התעלמות הכחות, אבל בהתעלפות הוא סילוק הכחות. ולהשיב את הכחות מסילוקם בשעת ההתעלפות הוא עי"י מים חיים.

וזלו מעין גנים באר מים חיים, דהנשמה נק' מעין שבאה ממקום עמידתה בגנים העליונים, דגעה"ע וגעה"ת, וכמו מי הים כשהולכים ונמשכים בגידי הארץ ובוקעים עפר הארץ נעשים מים חיים, הנה כן הוא בנשמה עי"י ירידתה למטה להתלבש בגוף ונה"ב ובקעת את עפר הארץ שהוא הגוף שנברא מן העפר נעשית מים חיים. דהנה כתיב וייצר ה"א את האדם עפר מן האדמה, דכריאת האדם הוא בשינוי משאר הנבראים דדצ"ת, דכל הנבראים דדצ"ח הרי גופם ונפשם הם בערך וקירוב זל"ז וכמו בברואי מין הדומם הרי הגוף ונפש מתאימים בערך, שהגוף עם היותו גם הוא מורכב מד"י אבל בעיקרו הוא יסוד העפר ונפשו

היא נפש הדוממת, וכן הוא בצומח וחי שגופם ונפשם הם בערך זל"ז, משא"כ במין המדבר שגופם ונפשם הם רחוקים זמ"ז בתכלית הריחוק, שהאדם הנה מצד גופו הוא למטה מכל הנכראים בצבא הארץ שבקומתן נכראו וכצביונם נכראו ומצד נשמתו האדם למעלה מצבא השמים וממלאכי השרת, הרי שגוף האדם ונשמתו הם רחוקים זמ"ז בתכלית הריחוק, וע"י התלכשות הנשמה בגוף ועוסקת בתומ"צ ובעבודה שבלב לברר הדברים הנשמי' נעשית הנשמה בבחי' מים חיים, שהנשמה קודם ירידתה למטה עם היות מעמדה ומצבה בגנים העליונים ועומדת שם באהוי"ר ובתכלית הכיטול לאלקות, בכל זה הרי נמשלה בדוגמת מי הים שהם מלוחים, דבאמת הרי המלח הוא בחי' ומדרי' גבוה ביותר ולכן הנה על כל קרבנך תקריב מלח, והמלח הוא ברית ה' אלקיך, ולהיות המלח במדרי' גבוהה ונעלית ביותר לכן הנה הטביע הקב"ה בטבע המלח לקיים את כל אשר נמלח במלח, אבל עם זה הרי מי הים שהם מלוחים אינם ראויים לשתי', ורק כאשר הולכים דרך גידי הארץ ובוקעים עפר הארץ אז נעשים מים חיים שמשיבים את הנפש, אשר כן הוא בהנשמה דדוקא ע"י ירידתה למטה והתלכשותה בגוף ועוסקת בתומ"צ נעשית בבחי' מים חיים. וזהו דכתיב טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, זהב וכסף הם אהוי"ר ואלפי זהב וכסף הם אהוי"ר מה אהוי"ר מה שהנשמה אלופה ורגילה בהם בהיותה למעלה, הנה טוב יותר תורת פיך היא התורה שהאדם לומד בפיו הנשמי בעוה"ז מהאהוי"ר שהי' לה להנשמה קודם ירידתה, להיות שעו"ז דוקא הוא מה שהנשמה נעשית בבחי' מים חיים. ואמרזו באר מים חיים, דבכדי שמהנשמה שהיא בחי' מעין ננים יהיו מים חיים הוא ע"י העבודה דבאר. דהנה בגשמי' אנו רואים שעם היות אשר בעמקי האדמה יש מעינות מים חיים בכ"ז הרי א"א ליהנות מהם בהיותם מכוסים בעפר וצרורות ורק ע"י שמסירים את הכיסוי או מתגלים המעינות, וכ"ה בעבודה הרוחני' שצריכים להמיר את העפר והצרורות שהם החומרי' והגסות של הגוף ונה"ב המעלימים ומסתירים על אור הנשמה. וכוה יש שני אופני עבודה הא' הוא העבודה בתומ"צ ועבודה שבלב ובהנהגה דמדות טובות ככחות הגלוי', והב' העבודה בדרך מס"ג, וזהו שחורה אני ונאווה דמי שהוא כעור ממעי אמו אא"ל נאווה, אבל מי שהוא נאווה ומתנוול סופו לחזור להיות נאווה, והיינו דעם היות ששחורה אני במעשי ככחות הגלויים אבל ונאווה במעשי אכותי בעבודה דמס"ג.

בס"ד, חה"ש, תש"ב

בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני, ואיתא בירושלמי ר"ה פ"א ה"א מגיד שמונים חדשים ליציאת מצרים ופי' שצריכים למנות החדשים שנתחדשו מאז יצאו בניי מאמ"צ, וזהו בחדש השלישי שהוא חידוש כללי השלישי בגילוי אלקות שהי' מאז נגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם שהוא גילוי כללי דאלקות הראשון, ואח"כ בקרי"ס הוא גילוי כללי דאלקות השני, שכל אחד מראה באצבע זה אלי, וביאתם למדבר כיני לקבלת התורה שהוא גילוי כללי דאלקות השלישי, כמ"ש הרמב"ן שהי' להם שמחה גדולה דמרע"ה הגיד לישראל שהקב"ה יתן להם את התורה, והנה טעם אומרם ביום הזה סתם ולא נתפרש באיזה יום ורק רז"ל (שבת דפ"ו ע"ב) פירשו ביום הזה הוא ר"ח הנה הטעם כפרש"י שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו מסיני, אמנם בכללות הענין יש להבין מה ענין החידוש שניתוסף במ"ת לגבי לפני מ"ת, דהלא גם קודם מ"ת היו צדיקים גדולים כמו חנוך ומשולח, נח ושם, האבות והשבטים, והאבות הן הן המרכבה א"כ מה ענין החידוש שנתחדש במ"ת, אך הענין הוא דהנה באברהם כתיב הלוך ונסוע הנגבה, דאברהם היתה עבודתו בכח עצמו ותכן עבודתו היתה הלוך ונסוע הנגבה ובעבודתו זאת בנה ב' מזבחות שהן ב' אופני עבודה בשתי דרגות חלוקות כמ"ש ויבן שם מזבח להוי' הנראה אליו וכתיב ויבן שם מזבח להוי' סתם שהם שתי מדרי' חלוקות בשם הוי' כמ"ש ויקרא הוי' הוי' שיש ב' שמות הוי', שם הוי' הנראה ושם הוי' סתם שהוא למעלה משם הוי' הנראה, דשם הוי' הנראה הוא שם הוי' שהוא מקור לעלמין דאתגליו, דעם היות דהוי' הוא הי' הוה ויהי' כאחד וההתהוות בפועל היא משם אלקים כמ"ש בראשית ברא אלקים בכ"ז הנה עיקר ההתהוות היא משם הוי', דהוי' לשון מהוה, ואות י' דשם הוי' מורה על תמידות ההתהוות שההתהוות התמידית היא משם הוי' דוקא, וכמו בתיבת עשה הנה עשה מורה על העבר ויעשה מורה על ההוה ועל התמידות העשי' וכמו ככה יעשה איוב שהוא עושה כן תמיד הנה כן את י' דשם הוי' מורה על תמידות ההתהוות שמהוה ומחי' תמיד מאין ליש בלי הפסק, וכמאמר ביר"ד נברא עוה"ב ובה' נברא עוה"ז, אמנם כ"ז הוא משם הוי' דלתתא שהוא שם הוי' הנראה היינו בחי' אור הממכ"ע, וזהו דכתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, שההתבוננות בבריאת והתהוות העולמות היא בבחי' רא' מוחשית, והיינו דהן ענין הבריאה והיצירה של כל הדצח"מ והן ההשגחה פרטית בכל מילוי צרכיהם הנה בהכל כאשר לכל נראה הפליאות דאלקות, מען זעהט די געטליכע וואונדער בכל הפרטי פרטי' ממש, והכופר בהשגחה פרטית ובאלקות ומסביר זאת בהסבר הטבע הנה מלבד זאת דטבע עצמו הוא ענין אלקי שהוא רק בחיק הבורא ב"ה להטביע בהנבראים את טבעם לפי אותה הכוונה שבשבילם נבראו ולפי אותו התפקיד אשר עליהם למלאות הנה לבד זאת הרי השגחה פרטית היא אלקות גלוי ולא אלקות המוסתר השגחה פרטית איז אפענע געטליכקייט שנראה לכל אשר מוח בקדקדו, וטעם הדבר הוא לפי

שכללות התהוות דברה"ע הוא מבחי' שם הוי' הנראה, ואברהם אע"ה התחיל עבודתו בבחי' שם הוי' הנראה שהוא אור הממכ"ע, וזהו ויבן מזבח לה' הנראה ועלה בעבודתו בעילוי אחר עילוי עד כי אח"כ בנה מזבח להוי' סתם שהוא שם הוי' דלעילא המהווה עלמין סתימין דלא אתגליין.

ב.

והנה שני המזבחות שבנה אברהם להוי' הנראה ולהוי' סתם שהוא הוי' דלעילא הם ענין העבודה דב' לבבות שבלב האדם כמ"ש ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך שהם חיצוני' הלב ופנימי' הלב, וכנגד שני המזבחות דאברהם היו בבמה"ק ב' מזבחות, מזבח החיצון שהוא מזבח הנחשת שעליו מקריבין הקרבנות ומזבח הפנימי שהוא מזבח הזהב ועליו מקטירין הקטרת שהם ב' מיני עבודות דחיצוני' הלב ופנימי' הלב, וזהו הלוך ונסוע הנגבה, דנגבה הוא דרום שבענין הספי' הוא מדת החסד ובענין המדות היא אהבה עליונה, דאברהם אבינו הי' מרכבה למדת החסד שהי' תמיד מקושר באהבה לאלקות ער איז תמיד געווען צוגעבונדען צו אלקות דורך מדת החסד מיט אַ גרויסע ליבשאפט ולהיות מאמין בהוי' בהשגחה פרטית הנה בכל דבר וענין שבא לידו נשתמש בו לצורך גבוה לפרסם אלקותו ית' בעולם והשפיע מחסדו לכל עד אשר בעבודתו זאת החליף את מדת החסד דאצי' וכדאיתא בספר הבהיר הובא בפרדס אמרה מדת החסד לפני הקב"ה רבש"ע מימי היות אברהם בארץ לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי שהרי אברהם עומד ומשמש במקומו, והיינו דאברהם בעבודתו החליף מדת החסד דאצי', ובעומק הענין הזה גדלה מדת החסד דאברהם על מדת החסד דאצילות, דהנה כללות ענין מדת החסד היא השפעת הטוב לכל בלא שום הפרש בין מי שהוא טוב וראוי להשפיע לו את הדרוש לו ובין שהוא לא טוב או גם רע ואינו ראוי להשפיע לו כי מצד החסד צריכים להשפיע לרעים כמו לטובים בלי שום הבדל ביניהם כלל ובהשפעה מרובה, וזוהי מדת החסד דאצי' שהיא השפעת הטוב בריבוי מופלג גם להבלתי רואים אשר באמת ההשפעה ברוב טוב למי שאינו ראוי הנה לבד זאת שהוא לרעתו וכמ"ש ומשלם לשונאו להאכידו, דזה מה שנותנים רוב טוב להרשעים בעוה"ז הוא בשביל להאכידם השכר דעוה"ב הנה לבד זאת הנה עצם השפעת הטוב עושה אצלם זכות הלב שהולכים בשרירות לבם בפריקת עול מ"ש ועול מצות וכמאמר בשביל כסף וזהב שהרביית להם, אבל מדת החסד דאברהם הנה לבד זאת דמת החסד דאצי' היא בעולם האצי' דכולו טוב ולא יגורך רע כתי' ואור המאציל העליון ב"ה מאיר בגילוי ואין שום מונע ומעכב כלל ומכש"כ איזה מנגד, משא"כ מדת החסד דאברהם הי' בעולם העשי' התחתון דהאלקות אינו מאיר בגילוי אלא אדרבא רבו כמו רבו ההעלמות וההסתרים על אלקות והיצה"ר מסית ומדיח להיות נמשך אחרי תאוות גשמי' וחומרי' וגם נפש הטבעית שיש בה שכל הנה כל שכלה הוא בהענינים החומרי', והי' מסובב מעובדי אלילים ועם זה הי' חזק באמונת אל אחד ופרסם אלקותו ית' והי' טוב וחסדן בעצם שהחליף מדת החסד הנה לבד זאת הרי לא זה בלבד שהשפיע חסד וטוב לרעים כמו לטובים כמו החסד דאצי' אלא עוד זאת אשר בהשפעת מדת חסדו וטובו גרם שהרשעים נעשים טובים, והיינו שהחסד שלך

הי' חסד אמיתי והוא ע"י הגבורה שבחסד, וכדאיתא במד"ר (בראשית פמ"ט פסקא ד) אברהם הי' מקבל את העוברים ואת השבים משהיו אוכלים ושותים אמר להם ברכו אמרו לו מה נאמר אמר להם אמרו ברוך אל עולם שאכלנו משלו. אם מקבל עליו וברוך הוא אכיל ושתי ואויל, ואי לא הוה מקבל עליו וברוך הוה אמר לו הב מה דעלך ואמר מה אית לך עלי הוה אמר לי' חד קסיט (פי' הערוך כלי של חרס או מתכות או מכל דבר, מת"כ) דחמר (ייז) בי' פולרין (מין מטבע, מ"כ) וחד ליטרא דקופר (ליטרא בשר, מ"כ) בי' פולרין וחד עיגול דריפתא (לחם, מ"כ) בי' פולרין, מאן יהיב לך חמרא במדברא (מי נתן לך מעולם במדבר בשר לחם ויין, מ"כ) מן דהוה חמי ההיא עקתא דהוה עקי לי' (משהי' רואה האורח הצרה ההיא שהי' מיצר לי', מ"כ) הוה אמר ברוך אל עולם שאכלנו משלו, ובזה פעל ועשה אשר גם הרעים נעשו טובים.

ג.

וזהו שגדלה מדת החסד דאברהם לגבי מדת החסד דאצ"י, דלבד זאת מה שמדת החסד דאצ"י הוא אור נאצל ומדת החסד דאברהם הוא כח דמדרי' בשמה, דנשמה היא למע' במדרי' מנאצלים שלמעלה, הנה לבד זאת הרי ההשפעה דחסד דאצ"י דכשהיא גם לרעים הנה לא זו בלבד שההשפעה אינה פועלת בהם להיות טוב אלא אדרבא גורמת להם ירידה ר"ל מדחי אל דחי, וכמו שאנו רואים במוחש בטבעי בני"א דכאשר מתפרנסים בצמצום או אפילו בריוח לפי ערכם הנה אז שומרים תורה ומצוות ומתנהגים בהנהגה טובה להיות בסביבה של בני תורה יראי אלקים, וכשמשיעיים להם מלמעלה השפעה מרובה בעשירות והרחבה הנה או מתרחקים מסביבה של בני תורה ויראי אלקים וטפש כחלב לבם ומתקרבים לכופרים ופוקרים ומומן לזמן יורדים ר"ל מדחי אל דחי, שבתחלה עוברים רק על הזהירות בגדרים וסייגים באיסור והיתר ומשתמשים בכל מיני קולות והיתרים ונכשלים גם באיסורים כמו בכעין שוגג, עד אשר נעשים עוי פנים ומצח ועוברים על איסורים גמורים ונעשים כפויי טובה למקום ומכחישים בעזרה של מעלה ומעיוזים פניהם לומר כחי ועוצם ידי עשה לי את כל החיל הזה ומתגאים בעשרם ובמצבם החומרי עד אשר שתו בשמים פיהם לדבר גבוה גבוה בענינים שאין להם כל מושג כי אנשים פשוטים המה אטומי מוח אשר אין בינות להם, ורק אשר ע"פ גזירת ההשגחה העליונה נתעשרו, הנה הם חכמים בעיניהם והולכים בשרירות לבם להתענג בכל תענוגי העולם ונמשלו כבהמות נדמו להתעסק רק בעניני צרכי הגוף וכבוד המדומה ואינו עולה בדעתם כלל אשר כל עשרם מאפע הוא אשר בין לילה יאבד הכל מבלי ישאר לו גם שרוך נעל, משא"כ מדת החסד דאצ"י דעם היות שגם היא משפיע טוב גם לרעים כמו לטובים ונתן נפשו ממש להתפלל בעד הרעים והחטאים דסדום ועמורה הנה עם זה הרי גוף ועצם השפעת החסד נותן כח ועוז בהרעים אשר הם עצמם יהפכו להיות טובים, שכל זה הוא לפי שעבודת אברהם היתה להעתיק את עצמו מכל ענינים הגשמיים ולעשותם מרכבה לאלקות, וזהו דכתיב ויעל אברהם ממצרים, דעליית אברהם הוא שעלה מהמצרים והגבולים דעניני עוה"ז, דעם היות דטבע עצמו הוא אלקות אבל הוא אלקות המוסתר מה שהוא ית' הלביש והסתיר עצמו בטבע, ואברהם השכיל להכיר את האמת

שהטבע עצמו הוא אלקות ואו נגלה לו אלקים ועלה מדרגא לדרגא עד שבנה מזבח להו' הנראה שהוא מקור לעלמין דאתגליין, וזהו דעליית אברהם היא ע"י היציאה מהמצרים וגבולים דעניני עוה"ז להיות הלוח ונסוע הנגבה שהוא ספירת החסד, וידוע דחסד הוא שירותא דעלמא עילאה עמיקא וטמירא עד רזא דא"ס, ופי' עלמא עילאה היא ספי' הבינה וספי' החסד עם היותה מו"ק דו"א אבל עם זה היא בחינה ראשונה שמקבלת מעלמא עילאה וכדאיתא בזהר אית מלך לעילא רזא דקדה"ק וכהן משמש תחותי' רזא דאור קדמאה, פי' קה"ק הוא ספי' הבינה, ואור קדמאה היא ספי' החסד, ומפני שהכהן שמדריגתו היא בספי' החסד משמש בקדה"ק לכן נק' שירותא דעלמא עילאה דע"י השירות נמשכת ההשפעה מעלמא עילאה דע"י המשכה זו נעשה כפי מהות אור הנמשך, וזהו דכתיב ויבדל אהרן להקדישו קדש הקדשים, דלהיות שמשמש בקדש הקדשים להמשיך משם גילוי אור בעולם הנה ע"י השימוש וההמשכה הנה אהרן עצמו נעשה במדרי' זו קדש הקדשים, וכן באברהם דלהיות דעבודתו היא מרכבה למדת החסד וחסד דאצי' היא שירותא דעלמא עילאה הנה ע"י עבודתו שהמשיך הגילוי דשירותא דעלמא עילאה בעוה"ז הוא עצמו נכלל במדרי' זו דספי' החסד דאצי' ועוד במעלה עילונה יותר מכמו שהוא מעלת ספי' החסד בעצמה מצד בנינה.

ד.

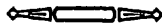
וזהו ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו, פי' ויבן הוא לשון הבנה והתבוננות וכדאי' במד"ר (בראשית פל"ד פיסקא ח) ויבן כתיב נתבונן, והיינו שהמזבח לה' הנראה אליו בא ע"י הבנה והתבוננות, וע"י המזבח הוא בא לידי הבנה והתבוננות גדולה יותר, מכמו הקודם לה, כי הא בהא תליא דכאשר ההכנה וההתבוננות הן אמיתיות אז נבנה המזבח ומקריב את קרבנו להו' כמ"ש מכם קרבן לה' ורזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס הנה ע"י הקרבת קרבנו לה' הנראה אליו בהבנתו הוא עולה בעילוי לבנות מזבח לה' סתם שהוא הו"י דלעילא שכך היא המדה בעבודה הרוחני' דכל הקרוב לעבוד את ה' בעבודה שבלב הנה אחר שמטהר עצמו ממחשבותיו דבוריו ומעשיו הלא טובים ומסיר את מדותיו הרעות שהו"ע הטבילה שקודם התפלה הנה תחלת וראשית העבודה היא ההתבוננות בהשגה אלקית עד אשר נתעורר לבו באותה המדה דאהו"ר המחוייבת מהשגה ההיא, וכמו כאשר מתבונן בהשגה האלקית שבכרוך שאמר והי' העולם שבאמירה א' נבראו כל העולמות מריש כל דרגין עד סוכ"ד ומעמיק דעתו בזה אשר באמת הנה אמירה זו היא בחי' מעשה וכמו שאנו אומרים על כל שבח מעשה ידיך, דכל ההתהוות נקרא בשם מעשה ידיך, דמעשה הוא עוד למטה במדרי' מהדבור וכמו שאנו רואים במוחש בלבושי הנפש באדם למטה שכח המעשה הוא היותר חיצוני, ומתיחס יותר במעלת הבע"ח, דמעשה הלא עיקרו הוא הכח והגבורה שהם יותר ממעלות הבע"ח מבאדם דמעלת האדם הנה התחלתו הוא מכח הדבור ולכן הנה תוארו הכללי הוא מדבר אבל המעשה בעיקר מהותו אינו ממעלת המדבר ורק כשבא בלבושי השכל והמדות כמו קולע אל השערה ולא יחטיא או שכותב ומצייר שאז הנה כח המעשה הוא לבוש אל השערה בקליעה שתהי' זריקה מכוונת, או בכתיבה וציור, וכן בענין המחול והריקוד דאף שהפועל הוא ע"י

כח התנועה שברגל אבל אינו אלא לבוש לבד להשכל שבחכמה זו, משא"כ כח הדבור הוא ממעלת מין המדבר ומכ"ש כח המחשבה שהוא רק ממעלת האדם, דכח הדבור עם היותו ממעלת האדם בכ"ז הרי ישנו גם בבע"ח, דעם היותו רק דבר הנקנה שמלמדים אותם וכמו צפור המדברת ולא בדעת תדבר בכ"ז הרי גוף ועצם הדבור דענינו הוצאת הברות הקול יש אצלם ג"כ משא"כ כח המחשבה שאינה בבע"ח והיא ממעלת האדם, דכח המחשבה בעיקרה היא משרת השכל דדבור ומחשבה הם משרתי המדות והשכל, דדבור הוא משרת המדות ומח' משרת השכל ולהיות דהמדות הנה בעיקרם הם אל הזולת לכן הנה גם המגלה אותם הוא כח גלוי, והשכל להיות שעקר לעצמו לכן הנה גם הכח המגלה אותו הוא כח נעלם לגבי זולתו, ולהיות שהבע"ח הם בעלי מדות לכן הנה באפשר ללמד לדבר, אבל ענין המחשבה אינו שייך לבע"ח כלל והיא רק ממעלת האדם, ועיקר ענין המחשבה היא ההתבוננות בכל דבר חכמה ושכל, וכשיתבונן דכל מה שנברא אינו אלא מעשה ידיך בחי' מעשה לבד וכשיעמיק דעתו להתבונן בענין בורא קדושים ישתבח שמך שקדושים הם המלאכים העליונים שרפים ואופנים הנה גם הם הרי התהוותם אינה אלא מהארה דהארה דמבחי' שמך וישתבח שמך לעד, הרי כשיתבונן בכל זה בהעמקת הדעת הרי בהכרח שיבא לידי הכרה אמיתית דלא זו בלבד שימאס בחומרי' העולם וגשמיותו אלא עוד זאת שלא יחפוץ גם באורות וגילויים שלמעלה כ"א כל חפצו ורצונו הוא להבטל ולהכלל אליו ית'. וזהו ויבן שם אברהם מזבח לה' הנראה אליו שהוא הוי' מקור עלמין דאתגליון, וע"י עבודה זו במס"נ עלה לדרגא עליונה יותר ויבן שם מזבח לה' סתם שהוא שם הוי' דלעילא והלוך ונסוע הנגבה להדבק במדתו מדת החסד שירותא דעלמא עילאה עד שהי' מרכבה לאלקות ממש.

ה.

אמנם לא כל אדם יכול להגיע למדרי' זו, והיינו דעם היות אשר כל אדם הנה בכחו ויכולתו להבין השכלה אלקית בהסברה והבנה טובה בכל פרטי עניני' דבר דבר על אופנו בטוב טעם, ולהתבונן בה בהעמקת הדעת לפי עיובו עד אשר יתעורר לבבו באמת לאמתו להבטל אליו ית', אבל עם זה הנה לא כל אדם יכול לבא למדרי' זו, דעל זה מתמי' הנביא באמר אנכי הוי' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם, דבאמת המתבונן בהעמקת הדעת בההשגה דאני ה' לא שניתי הרי הבנה והשגה זו היתה צריכה להביא לידי כלות הנפש שלא לחפוץ בשום דבר רק להכלל בו ית' וע"ז הוא מתמי' מדוע אתם בני יעקב לא כליתם, והיינו מפני כי כשל בעוני כחי, פי' דאותו הכח והעוז לסגף את היצה"ר שלא ירצה בתאוות דברים גשמי' ואתו הכח והעוז להכריח את נפש הטבעית שירצה להבין השגה אלקית וירצה לבא באהבה לה' הנה אותו הכח שהוא בכל אחד ואחד מישראל, דאס איז דער כח פון יעדער אידן, הנה כחו זה הוא כשל בעוני שהוא נחלש ע"י העוונות שאין בכחו לסגף את היצה"ר ולעצור בעדו שלא יומשך אחר הדברים הגשמי' ואין בכחו להכריח את נפש הטבעית לעורר בה הרצון להבין השגה אלקית, וענין העוונות אין הכוונה עניני עבירות ח"ו כ"א עניני עיוות ועיקום דרכים עקומים, פארקרימטע וועגן, וכמו שאנו רואים במוחש בטבעי

בנ"א שיש בעלי מישור, מענשען וואָס אין אַלע זייערע ענינים גייען זיי בדרך מישור ויש שהם בעלי עיקום, מענשען וואָס אין אַלע זייערע ענינים גייען זיי בדרך עיקום אין א קרומען וועג, וכל כך הם מוטעים אשר גם אם מראים להם את הדרך המישור ומסבירים להם את עוותתם אינם מודים בזה והולכים בדרך המעוות ומעוקם, וכן הוא בהעבודה האלקית שישנם בעלי מישור שהולכים בדרך הישר בדרכי העבודה וישנם בעלי עוות ועיקום שבכל עניני עבודה הולכים בדרך מעוות ומעוקם ובכלל זה המה גם בעלי דעות כוזבות בשינוי התומ"צ לפי שינוי המקום וזמן וכל כמה שמבארים להם דרכם המעוות ומעוקם ומסבירים להם דרכי העבודה האמיתית אינו מועיל כלל וע"י העיוות והעיקום נכשל כחם שאינם יכולים לפעול ישועות בנפשם אשר ההבנה בההשגה אלקית דאני הוי' לא שניתית תביא לכל הפחות איזה תשוקה להדבק בו ית', וזהו אני ה' לא שניתית ואתם בני יעקב לא כליתם שטעם וסבת הדבר מה שההתבוננות דאני ה' לא שניתית אינה פועלת התעוררות הלב הוא מפני כי אתם בני יעקב י' עקב נשמות דעקבות משיחא, וכמו בגוף האדם הרי עור העקב הוא עור גס ועב ביותר ואין בו ההרגשה כ"כ כמו בעור היד והרגל, אבל באמת הנה גם העקב חי הנהו מהנפש כמו חומר הלב והמוח רק דחומר הלב והמוח הוא חומר זך ודק ביותר וחומר העקב הוא גס ועב ביותר וכן הוא ברוחני' בסוד הנשמות דנשמות דעקבות משיחא צריכות התעוררות יותר עד שירגישו את האמת והיינו דכל הנשמות כלולות באדה"ר יש תלויין בראשו ובשאר אבריו ויש שנכללות בעקב והן רוב הנשמות דעקבות משיחא וזוהו נמשך שיכול להיות עין עקבי להיות כי שרש נשמתו הוא מבחי' עקב לכן יכול להיות עיוות ועיקום גם בדרכי העבודה וזוהו נמשך הכשלון שהוא החלישות כח להתגבר על היצה"ר והנה"ט, אבל באמת הנה יש יתרון בהנשמות דעקבות משיחא בענין המס"נ וכמו בגשמי' הרי עיקר עמידת האדם והילוכו בגובה אחר גובה הוא בהרגל דוקא דזהו יתרון הרגל על הראש מה שמגביה את הראש ומוליכו הנה כן הוא בעבודה הרוחני' דיש יתרון בנשמות דעקבות משיחא בענין המס"נ, וזהו מה שנחתחדש במ"ת דצדיקים שלפני מ"ת הנה מלבד אאע"ה לא הי' בהם הענין דמס"נ ובמ"ת ניתן הכח לכל ישראל גם לנשמות דעקבות משיחא למס"נ על תומ"צ והם יזכו לקבל פני משיח צדקנו בקרוב.

בס"ד, יוס ב' דחה"ש תש"ב, בסעודה

חביבי אדם שנברא בצלם, חיבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם שנאמר כי בצלם אלקים עשה את האדם, חביבין ישראל שנקראו בנים למקום חיבה יתרה נודעת להם שנקראו בנים למקום שנא' בנים אתם לה' אלקיכם, חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה חבה יתרה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה שנא' כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו, הנה מזכיר כאן ג' ענינים, אדם ישראל ותורה, והם ג' אופני חבה, חיבת אדם, חיבת ישראל וחיבת התורה, ובכל אחת מהן יש שני אופני חיבה, חיבה וחיבה יתרה, ובכללות הג'

חיבות הנה החיבה היותר גדולה היא חיבתן של ישראל שהרי גם התורה החביבה לו ית' שהיא חכמתו ורצונו ית' ניתנה לישראל דוקא בלי שום הבדל כלל גדול וקטן, ולכן הנה כל ישראל מחוייבים בתלמוד תורה כמ"ש רבינו בהלכות ת"ת, וביאור הענין הוא דהנה חביבין ישראל קאי על הנה"א, דהנשמות הן שנק' בנים למקום, וכמ"ש רבינו נ"ע בפ"ב נשמות ישראל עלו במחשבה דכתיב בני בכורי ישראל בנים אתם לה' אלקיכם פי' כמו שהבן נמשך ממוח האב כך כביכול נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית', וזהו ישראל עלו במחשבה שזהו בחי' חכ' שמחשבה היא לבוש אל החכ', דבוהר נקראת החכמה בשם מחשבה כמאמר מחשבה ויובלא לא אתפריש לעלמין, דהכוונה היא דחכמה ובינה הן תרין ריעין דלא מתפרשין דכמו בכחות הנפש הרי חכ' שהיא השכלה ובינה שהיא הבנה והשגה משלימות זו את זו ואי אפשר זו בלא זו, דכאשר ההשכלה אינה באה בהשגה, והיינו שאי אפשר להבינה איננה השכלה, וכל השגה המובנת יש לה נקודת השכלתה הנה כן הוא גם בספי' העליונות דחור"ב הן תרין ריעין דלא אתפרשין, וזהו מחשבה שהוא ספי' החכמה ויובלא שהיא ספי' הבינה לא אתפרשין לעלמין, וישראל עלו במחשבה דנש"י הנה שרש המשכתן הוא מבחי' חכ', וזהו חביבין ישראל דקאי על הנה"א, וא"כ מה שאומר חביב אדם שנברא בצלם לא קאי על הנה"א שהרי על הנה"א שישנה רק בישראל אומר אח"כ חביבין ישראל, אלא אומרו חביב אדם שנברא בצלם קאי על הנפש השכלית, דהנפש השכלית היא מהות האדם דהאדם באשר הוא אדם הנה בכל עניניו איזה שיהיו, הן בין אדם למקום והן בין אדם לחבירו והן בין אדם לעצמו צריך להתנהג ע"פ הוראת הנפש השכלית להיות שהנפש השכלית היא מהות האדם, ולפי"ז מה שאומר חביב אדם שנברא בצלם קאי על כללות מין האנושי שהם במעלת אדם דמהותו הוא נפש השכלית, אמנם כתיב אדם אתם וארז"ל (יבמות ס"א) אתם קרויים אדם, א"כ עם היות דחביב אדם קאי על כללות מין האנושי שהוא במעלת אדם היינו נפש השכלית עם כל זה הנה אתם קרויין אדם שהנפש השכלית שבישראל היא באופן אחר מנפש השכלית שבכללות מין האנושי, ויובן זה מאופני טבעי כחות הנפש, דבטבעי בנ"א הרי אנו רואים במוח שהם חלוקים זה מזה, הן בשכל ומדות והן בחושי הנפש, והיינו דלא זו בלבד שאין דעותיהן ומדותיהם שוות בעצם מהותם שזה מעולה מזה וזה גרוע מזה אלא עוד זאת שהם חלוקים באופני טבעי מדותיהם וטבעי דעותיהם, דאלו הנה אופן שכלם הוא זך ודק והיינו דבכל סברא שכלית הנה מלבד חריפות ההשכלה ועוצם מעלתה הרי נרגש בה הפלאה רוחנית ודקות הנקרא איידילקייט, וכן בענין המדות, הרי עצם טבעי המדות הם באופן הדק והנועם, אַלע זייערע מדות זיינען זייער איידיל וישנם כאלו אשר אופן שכלם ומדותיהם עם היותם משכילים גדולים ובעלי סברות חריפים אבל חסרה להם אותה הדקות ההפלאה הרוחניות והיינו דעם היותה סברא חריפה והשכלה עמוקה אבל היא עבה וגסה הנק' מגושם'דיק גראָב, וכן בענין המדות הגם שהם בעלי מדות טובות אבל בא באופן גס ועב הנה כן הוא ההפרש בהנפש השכלית במין האנושי בכלל ונפש השכלית דנש"י בפרט, דהנפש השכלית שבנש"י היא באופן אחר לגמרי היינו שנרגש בה הפלאה רוחנית, אין איר פילט זיך א רוחניות'דיקע איידלקייט, און הגם ער איז דאך טכל

אנושי בטבעו דאך האט ער אַ קלעפ צו רוחניות/דיקע איידלקייט, ולכן הנה הנפש השכלית דנשיי היא הממוצע בין הנה"א ונה"ב.

ב.

וביאור הענין הוא, דהנה כתיב ונשמות אני עשיתי, שיש שתי נפשות, נפש האלקית ונפש הבהמית, נפש האלקית נקרא נר ה' כמ"ש נר ה' נשמת אדם כמו הנר שמאיר את החשך הנה כן הנשמה שהיא נר ה' מאירה את חשך הגוף והוא רוח האדם העולה למעלה להיות נמשך לענינים רוחנים ולהתענג רק בתענוגים רוחני, והנה"ב היא רוח הבהמה היורדת למטה להיות נמשך לענינים גשמי' וחומרי' ולהתענג בתענוגים גשמי', ועוד יש נפש שלישית והיא הנפש השכלית שהיא הממוצע בין הנה"א והנה"ב, דלהיות שהנה"א והנה"ב הן רחוקות זמ"ז בתכלית צ"ל ממוצע ביניהן, דכשם שבנפש וגוף להיותם רחוקים זמ"ז בתכלית, שהגוף הוא גשמי והנפש היא רוחני' הרי יש ממוצע ביניהם והוא כי הדם הוא הנפש שהוא הרביעית דם שהנפש תלוי' בו, והן האדים העולים מהדם שבהם נאחו חיות הנפש להחיות את הגוף, הנה כן בין הנה"א ונה"ב יש ממוצע והוא נפש השכלית, דהנה הנה"א חפצה ורצונה בטבעה להכלל במקור חוצבה באלקים חיים, כי היא חלק אלקה ממעל ממש ונמשכה לשרשה ומקורה וכמו להב הנר שעולה תמיד למעלה להכלל במקורו האש היסודי כמ"כ הנשמה היא תמיד ברצון ותשוקה להכלל באו"ס ב"ה מפני ששרשה היא מעצמות או"ס והיא בקירוב אל העצמות ע"כ היא תמיד בחפץ ותשוקה ואינה צריכה שום שכל והשגה בענין זה ואינה צריכה שום התבוננות לעורר את החפץ והתשוקה להכלל כי כן הוא בטבע הנשמה בעצם מהותה, ורק בירידת הנשמה למטה ומתלבשת בגוף ויצה"ר שהגוף הנה בטבעו נמשך אחר ענינים גשמי' וחומרי' הנה מצד הירידה הלזו שהנה"א מתלבשת בגוף גשמי הנה או צריכה התבוננות בהשגה אלקית לעורר את החפץ והתשוקה להכלל, וטעם הדבר הוא מפני שאז היא לא בקירוב אל העצמות, ועם היות דהתהוות הנשמה אינה ע"י ממוצעים דגם כמו שנתהווה נשמה דבריאה ובהשתל' שלה ממדרי' למדרי' הכל הוא שלא ע"י ממוצעים כ"א הכל במדרי' אלקות והראי' שגם המדרי' היותר תחתונה של הנשמה הנה ביכלתה לעלות ולהכלל בעצמות או"ס ב"ה, דהנה אנו אומרים אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא, אתה בראתה, אתה יצרתה אתה נפחתה בי, דטהורה קאי על הנשמה כמו שהיא באצי', בראתה יצרתה נפחתה הם בי"ע הרי דגם בחי' נפחתה בי שהיא מדרי' היותר תחתונה שבנשמה היא חלק אלקה ממעל ממש וביכלתה להכלל בהעצמות, הנה אחר כ"ז הרי בהיות הנשמה למטה אינה בבחי' קירוב אל העצמות ע"כ צריכה התבוננות בהשגה אלקית לעורר את החפץ והתשוקה להכלל, אמנם כ"ז הוא בירידת הנשמה למטה אבל הנשמה עצמה אינה צריכה התבוננות להיות שבטבעה חפצה ורצונה להכלל, והנה"ב היא היפוך זה לגמרי שבטבעה היא נמשכת אחר החומריות, ועם היות שאינה רע בעצם כ"א כח המתאוה אבל להיותה מק"נ וממדרי' התחתונות שבנוגה ה"ה נמשכת בטבעה אחר החומרי' והגופני', והנפש השכלית הנה מהותה הוא שיש בכח האדם להשכיל בשכל אנושי ג"כ בגדולת ה', וכמו בההשגה דברכי נפשי את הוי', ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר

לבשת, דהנה"א יודע ומשיג את הענין גדולת ה' כמו שהוא מובן ומושג בעולמות העליונים הרוחניים, והנה"ב הנה לא זו בלבד שאינה משגת השגה זו אלא עוד זאת מה שאינה חפצה כלל לדעת מהשגות כאלו כי אינה רוצה להתקרב לאלקות כי כל חפצה ומגמתה רק בגשמי' וגופני', וכל מה שיכול לקלקל הטעם והתענוג בענינים החומרי' היא מתרחקת מזה, וכמו שאנו רואים בחוש בטבעי בני אדם בעמא דבר שהם בעלי הנאה בעניני העולם הנה יראים המה להתקרב לעניני זהירות המצות פן ואולי יעצור בעדם מלהתענג בחומרי' דתענוגים גשמי', והנפש השכלית הוא יש לך הרצון והתשוקה בעניני השכלה ובעניני הנהגה ע"פ הוראת השכל, ובפרט הנפש השכלית דנש"י יש בה הכח להשכיל בגדולת ה' שמבין ומשיג זאת מהנפש המח' את הגוף וכמא' מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם, דהאדם נקרא עולם קטן והעולם נק' גוף גדול ומבשרי אחזה אלקה והיינו דמאופן התלבשות חיות הנפש באברי הגוף מבין ומשיג התלבשות חיות אלקי בעולם, ומאופן ביטול הגוף והמשכתו אל הנפש מבין ומשיג אופן ביטול העולם והנבראים לאלקות ומתפעל במוחו על ההשגה הלוו, והתפעלות זו באה אח"כ בלב, דכך היא המדה שהתפעלות המוח מולידה התפעלות הלב.

ג.

והנה זהו הטעם מה שהנפש השכלית היא ממוצע בין הנה"א והנה"ב, דשכל ומדות דנה"א מתלבשים בנפש השכלית, ועם חיות דנפש השכלית היא ג"כ מנוגה אבל היא ממדרי' עליונות דנוגה ע"כ היא שכל, דהנה"ב היא מדות ולא מדות רעות שזוהו יצה"ר והנה"ב אינה רע אבל היא מדות, והנפש השכלית להיות שהיא ממדרי' עליונות שבנוגה ה"ה שכל, ועם חיות דהנפש השכלית היא שכל אנושי בעצם מהותו, והיינו שהשכל שלו בעצם הוא בענינים הטבעיים ובמדרי' יש ומציאות, בכל זה הנה להיותו שכל דק ורך שיש בו הרגש הפלאה רוחנית, ער האט א קלעפ צו א רוחניותדיקער איידלקייט, הנה הוא כלי אל השכל ומדות דנה"א שמתלבשים בו, והוא מה שבשכלו יכולה להיות התלבשות שכל ומדות דנה"א והוא שבשכלו והשגתו מסכים אל טבע הנה"א, וכמו בגשמיות אנו רואים דכאשר האדם מבין ומשיג איזה השכלה בהבנה והנחה טובה, אז בא אים לעגט זיך אפ דער ענין שכלי זייער גוט הנה נעשה בעצמו כפי ההשכלה ההיא וכמאמר אלו ידעתיו הייתי, דער הייתי פון דער ידיעה והכוונה שהוא ממולא מידיעת ההשגה ההיא, דכל ידיעה והשגה הנה מקומה הוא במוח שבראש, וענין הייתי הוא שהידיעה ההיא הנה לא רק שהיא במוחו כ"א שממלא גם את לבבו ולבושי נפשו במח' דבור ומעשה וחושי הנפש, ויש מי דגם כאשר משיג ומבין את ההשכלה בידיעה טובה בכ"ז הנה הוא בעצמו אינו נעשה כפי מהות ההשכלה ההיא רק שמסכים שההשכלה טובה היא ונקלטת בטוב ומתפעל במוחו על טיב ההשכלה, והתפעלות זו מולידה התעוררות הלב בהתפעלות מדה ממש, אחר כ"ז אינו אלא מה שמסכים בלבד אל ההשכלה וההשגה ההיא ולא שהוא בעצמו נעשה כפי מהות ההשכלה ההיא, וכן הוא בהנפש השכלית שמסכמת עם טבע שכל ומדות דנה"א והיינו דאין זה שהוא עצמו נשתנה ע"י ההתלבשות דשכל ומדות דנה"א להיות גם הוא כמו הנה"א אלא שנשאר במהותו שכל אנושי כמו שהי' אלא שהוא מסכים

על טבע השכל ומדות דנה"א, והיינו להיותה שכלית בעצם מהותה ויש לה הדבקות והמשכה רוחני' ה"ה מבינה הפלאות שכל אלקי לעומת כללות הענין דשכל אנושי, הנה הוא מתפעל במוחו על טיב ההשכלה ההיא והעיקר התפעלות הלב מה שמתפעל בהתעוררות מדה לפי חיוב ההשכלה ההיא הנה זה פועל על הנה"ב אשר גם היא תתפעל בהתפעלות כללית, וטעם הדבר הוא לפי שהנה"ב היא מדות בעצם מהותה והגם שיש בה שכל ג"כ אבל בעיקרה היא מדות והשכל שיש בה הוא רק שכל של המדות, דוהו ההפרש הכללי שבין שתי הנפשות שהנה"א הנה עיקרה שכל והגם שיש בה מדות ג"כ והן מדות שבשכל והנה"ב עיקרה מדות, וטבע השכל הוא התיישבות ומתינות וטבע המדות התרגשות והתפעלות ולהיות שהנה"ב עיקרה מדות היינו התרגשות והתפעלות, והנפש השכלית היא ג"כ ממהות מקורו היינו ק"נ אלא שהיא ממדרי' עליונות והנה"ב היא ממדרי' התחתונות אבל יש להן קירוב מקורי כללי, לכן הנה כשהנפש השכלית מתפעלת על טיב ההשגה האלקית דנה"א במוחו, ובפרט דכאשר ההתפעלות נרגשת בהתעוררות הלב הנה הנה"ב שהיא בעל התפעלות בעצם מהותה, הנה גוף ועצם התפעלות של הנפש השכלית פועלת עלי' שגם היא תתפעל בהתרגשות כללית והיינו דגם כאשר אינו מבין ואינו משיג וגם אינו יודע כלל ממה נתפעל הנפש השכלית הנה עצם וגוף ההתפעלות נראה לו, עס געפעלט אים די התפעלות, ואין זה מפני איזה ידיעה או איזה קירוב הדעת אדרבא באם הי' הנה"ב יודעת ממה שהנפש השכלית מתפעלת הנה לא זו בלבד שלא הי' פועל בה שום התפעלות אלא עוד זאת היתה מתרחקת מזה בתכלית להיות שבאמת הרי אינה רוצה בזה ומתרחקת מזה אלא שלהיותה בטבעה בעל התפעלות וכן ענין של התפעלות עושה עלי' רושם לכן הנה גם התפעלות הנפש השכלית עושיית בה רושם להתפעל, והתפעלות הלזאת, מה שהנה"ב מתפעלת מהתפעלות הנפש השכלית, עושיית הכאה כללית בכללות מהותו שניתק עכ"פ לשעה מהתקשרותו בגשמי' וחומרי' וכמו שאנו רואים במוחש באנשי העולם, וועלטלעכע מענשען, שהתנהגותם היא ע"פ המשכת הנה"ט להתענג בעניני עולם בהנאה מרובה הנה כאשר בעת רצון, הן בר"ה ויוהכ"פ מתעוררים בתנועה דמרירות והן בשמע"צ ושמח"ת בתנועה של שמחה, הנה התעוררות זו עושיית הכאה כללית בצירוף שמנתק עצמו לשעה מהתקשרותו לעניני תענוגים גשמי' ובאפשרו להתקרב לעניני תומ"צ וכן הוא בנה"ב שע"י ההתפעלות הבאה מהתפעלות נפש השכלית נעשה בה הקירוב כללי לעניני אלקות, דכ"ז הוא ע"י אמצעית נפש השכלית שהיא ממוצע בין הנה"א והנה"ב.

ד.

וזהו חביב אדם שנברא בצלם דקאי על הנפש השכלית שבכללות מין האנושי חיבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם קאי על הנפש השכלית שבנש"י, חביבין ישראל שנקראים בנים למקום קאי על גופם של ישראל כמ"ש בני בכורי ישראל, חיבה יתרה נודעת להם שנקראים בנים למקום קאי על הנה"א ומעלת הנשמה, חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה קאי על גליא שבתורה חיבה יתרה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה קאי על פנימי' התורה, וזהו כי לקח טוב נתתי לכם שהוא גליא שבתורה תורתו אל תעזבו קאי על פנימי'

התורה וכפירוש מורנו הבעש"ט נ"ע כי לקח טוב שהיא גליא שבתורה נתתי לכם הנה אפשר שהתורה תהי' שלכם שנעשה יש ומציאות ע"י הסברות וחדושים שמחדש ושוכח שהיא תורת ה' וגם כשלומד תורה ומחדש בה חדושים הנה אם אינו מאמין בהשגחה העליונה בפרטי' ושואל ומקשה מדוע דרך רשעים צלחה הנה התורה היא שלו ולא שהוא של התורה. די תורה איז זיינע און ניט ער איז דער תורה'ס, אבל כשלומד פנימי' התורה שזוהו תורתו ועוסק בעבודת השי"ת על פי פנימי' התורה אז יודע שהתורה היא חכמתו ית', ער איז דער תורה'ס, וזהו כי לקח טוב נתתי לכם, דעם היות אשר התורה ניתנה לכם ללמדה להבינה ולהסבירה בשכל אנושי, דכך היא מצות תלמוד תורה להבינה בכל פרטי' ועניני' בהסברה שכלית, אבל עם זה הנה מוכרח הדבר אשר תורתו היא פנימי' התורה אל תעזבו, וצריכים ללמוד בכל הלכה והלכה הפנימי' שבה, וטעם הדבר הוא כי לקח טוב שהיא גליא שבתורה נתתי לכם בשכל אנושי ומצד זה הרי יכול להיות כמה קושיות ח"ו על התורה ועל הנהגתו של הקב"ה ויכולים להיות כמה מיני ואופני טעות כמארז"ל (בי"ר פ"ח פסקא ז) ר' שמואל ב"ג בשם ר' יונתן אמר בשעה שהי' משה כותב את התורה הי' כותב מעשה כל יום ויום כיון שהגיע לפסוק הזה שנא' ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו אמר רבון העולם מה אתה נותן פתחון פה למינים (לומר שתי רשויות הן, מ"כ) אתמהא, אמר לי' כתוב והרוצה לטעות יטעה, אבל כאשר נוסף על הלקח טוב דגליא שבתורה הנה לומד הוא גם פנימי' התורה אז לא יקשה לו על הנהגתו של הקב"ה ולא יפלו אצלו שום עניני טעות, וזהו תורתו אל תעזבו שהעוסק בתורתו הוא יודע דאל תעזבו, דאין ישראל נעזבין ח"ו אלא הם מושגחים מאתו ית' בכל מקום ובכל זמן בהשגחה בפרטי פרטיות.

בס"ד, ש"פ נשא, תש"ב

מלשה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה, והנה כללות המסירה דתורה למשה ולישראל נקראת בשם מתנה שניתנה לנו התורה, ולכן הנה בחג השבועות שהוא הזמן שניתנה לנו התורה קבעו בנוסח התפלה דשמו"ע זמן מתן תורתנו ונוסח הברכה הוא ונתן לנו את תורתו וחוקותיו נתן לנו התורה, דכללות כולם הוא מה שהקב"ה נתן לנו את התורה, וצ"ל מפני מה אומר כאן משה קבל תורה מסיני ולכאורה הול"ל הקב"ה נתן את התורה למשה, ועוד צ"ל דהנה חשיב כאן ענין ואופן מסירת וקבלת התורה בהשתלשלותה מדור לדור, דלהיות דתורה היא פירוש וביאור המצות, דבתושב"כ נזכרות המצות בקיצור וברמו ורק בתושב"ע"פ מבוארות כל המצות בפרטי דיניהן כהלכתן, וכמ"ש והאיתנים מוסדי ארץ דהאיתנים הם התנאים ואמוראים שיסדו את התושב"ע"פ, וטעם הדבר מה שהתנאים והאמוראים נקראים איתנים לפי שהם הבעלי הקבלה איש מפי איש ממש רבינו שקבל את התורה מסיני בכל פרטי הדינים, הנה לכאורה היו צריכים לקבוע משנה זו בתחלת המשניות להודיענו את מסורת וקבלת התורה מדור לדור ולמה קבעוה על

עניני המדות והנהגות, דכל מסכת אבות משתעי בגנות מדות ומנהגים רעים
 זבמעלות מדות והנהגות טובות ודוקא בכאן קבעו משנה זו דהעדאה דמשה קבל
 תורה מסיני, אך הענין הוא דהיא הנותנת דדוקא במסכת זו דרוב עסקה היא
 בעניני המדות להרחיק את המגונה ולהקנות את המעולה הנה כאן דוקא קבעו
 משנה זו דמשה קבל תורה מסיני כמ"ש הרע"ב לומר לך שהמדות והמוסרים שבזו
 המסכת לא בדו אותם חכמי המשנה מלבם אלא אף אלו נאמרו מסיני, ממי שנגלה
 בסיני, וממוצא דבר אתה שומע דיש יתרון המעלה בענין העבודה דתקון המדות
 להיות כי כללות ענין התומ"צ הוא בשביל בירור המדות ותקונן וכמאמר לא
 נתנו המצות אלא לצרף בהן את הבריות, דהנה תכלית ירידת הנשמה למטה שהיא
 ירידה גדולה ועצומה במאד היא לברר ולוכך את הנה"ב, דכל המדות הרעות באות
 ממנה, וכל עיקר ענין העבודה הוא לכפותה ואשר החשך דנה"ב יתהפך לנהורא
 דנה"א שזוהו ע"י אמצעות דנפש השכלית שהיא ממוצע בין הנה"א והנה"ב, והוא
 דכאשר הנפש השכלית משגת השגה אלקית בהנחה טובה או דער ענין אלקי לייגט
 זיך גוט אָפּ אין שכל אנושי ומתפעל במוחו והעיקר בלבו על הנועם והעריבות
 של ההשגה ההיא, הנה התפעלות זו נרגשת גם בנה"ב שגם היא מתפעלת, ועם היות
 דהתפעלות שלה היא התפעלות כללית והיינו אשר ההתפעלות אינה מענין
 המושג כ"א מההתפעלות בלבד, דהתפעלות הנפש השכלית היא מענין ההשגה
 המושגת לו אבל התפעלות הנה"ב אינה מענין המושג שאינה יודעת כלל מזה, וכל
 התפעלות שלה היא רק מהתפעלות דנפש השכלית והמשל בזה מאדם גדול השמח
 באיזה שמחה גדולה ומתפעל בהתפעלות גדולה שמטפח בידי ומרקד ברגליו הרי
 התפעלות נפשו בשמחתו באה מהבנתו את אותה הסבה המביאה את השמחה
 הגדולה ההיא, כמו כאשר שש ושמח בשמחת תורה הוא מהכרת הטובה הגדולה
 והחסד הרב אשר עשה ה' אלקינו עמנו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת
 והיי עולם נטע בתוכנו, הנה כאשר מתבונן בזה באה לו השמחה הגדולה ומתפעל
 בהתפעלות גדולה, אבל ילד קטן שעדיין אינו משיג ענין גודל עוצם מעלת הפלאות
 חכמת התורה וקדושתה והוא בהתפעלות שמחה גדולה הנה סבת התפעלותו היא
 ההתפעלות של הגדול, דמזה שרואה שהגדול הוא בהתפעלות שמחה גדולה הנה
 גם הוא מתפעל, וכן הוא בנה"ב שמתפעלת בסבת התפעלות נפש השכלית, אמנם
 להיות כי התפעלות נפש השכלית היא על השגה אלקית הנה כללות ההתפעלות
 הלזו פועלת הכאה כללית במהות הנה"ב שנעשה בה קירוב כללי לעניני רוחני'
 ולאט לאט הנפש השכלית מאירה אותה עד שמקרבת אותה לעניני אלקות.

ב.

והנה עיקר ענין ההתבוננות הוא בפסוק ראשון דק"ש שמע ישראל, שמע לשון
 הבנה היינו ההסכם מצד השכל דנפש השכלית שהוא אינו משתנה בעצם
 מהותו מה שהוא שכל אנושי אבל עם זה הנה הוא מסכים עם השכל דנה"א
 וההתבוננות היא בתיבת שמע עצמה, דהנה שמע שם ע' והע' הוא רבתי דהנה חיות
 כל העולמות והנבראים הוא מבחי' שם בלבד וכמאמר מלך שמו נקרא עליהם וכמו
 שם המלך שמתפשט על המדינה כמו"כ מלכותך מלכות כל עולמים שמת
 מלכותו ית' שמתפשטת בעולמות להוותם ולהחיותם היא בחי' שם והארה בלבד,

ושם ע' הוא שהוא הארה מבחי' ע' שזוהו ז' מדות וכל אחת כלולה מעשר שעולה ע', והיינו הו' מדות כמו שכלולות בכינה דשם הן בבחי' הגדלה שכ"א כלולה מעשר ומ"מ שם הן דוקא בבחי' אחדות דעם היותן במספר מרובה ה"ה בבחי' אחדות הדריבוי הוא בבחי' אורות, וכידוע דכל שלמעלה יותר הוא ריבוי האור ומיעוט הכלים וכמ"ש במ"א בענין שלפעמים מספר המרובה הוא למעלה ולפעמים להיפך שהמספר המועט הוא למעלה, דיחידות עשירות מאות אלפים ורבבות הרי יחידות הוא בפנימי' הכתר וכל שיורד למטה יותר מתרבה המספר, ולפעמים אדרבא המספר המרובה הוא למעלה, דרבבות הוא בכתר וכמ"ש ואתה מרבבות קדש, והיינו ההפרש בין האורות והכלים דמספר האורות הוא למעלה יותר ומספר הכלים הוא למטה ביותר אך ההפרש בזה דמספר הכלים הוא בבחי' התחלקות ומספר האורות הגם שהוא בבחי' מספר אינו בבחי' התחלקות, וזהו שהע' הן המדות הכלולות בכינה עם היותן במספר ע' ה"ה בבחי' אחדות, ובשרשו ע' רבתי הוא בחי' אור שבעת הימים ז"ת שבכתר וכמ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה כאור שבעת הימים דאור זה"י הוא מקור כל בחי' ז' ימים העליונים דאצי', הן בחי' ז' יומין דו"א דאצי' שהן שבעת ימי הבנין והם ימים דמל' שהן עש"מ שהן ג"כ ז' יומין, וכמו שנתהוו ז' רקיעים, דשרש כולם הוא מבחי' אור זה"י, ולעתיד תהי' המל' כאור החמה היינו שתהי' בבחי' אור זה"י ועכשו היא רק בחי' שם ע' בחי' שם והארה לכד מאור זה"י ושם הכל הוא בבחי' אחדות כנ"ל, וזהו ה' אחד דז' רקיעים וארץ וד"ר העולם בטלים בא' אלופו של עולם היינו בחי' אור זה"י, והוא מאמר אחד וכמאמר והלא במאמר אחד יכול להכראות וכ' הפרדס והרמ"ז שזוהו בחינת הכתר, והיינו דשם הכל בבחי' אחדות, דכשיתבונן בזה איך שכללות ההתהוות היא משם והארה בלבד מבחי' ע' רבתי שבאין ערוך לגבי מקורו דשם הכל בבחי' אחדות, וגם באין ערוך לגבי עצמות, דמאמר אחד הוא כענין מחשבה אחת דאיתא בזהר ממחשבה אחת נבראו העולמות, דגם שרש ומקור העולמות הוא רק בחי' מחשבה אחת לגבי עצמות, וזה יכול להיות מובן ומושג גם בנפש השכלית איך שכללות ההתהוות היא רק מהארה ואיך שההארה וגם מקור ההארה הוא באין ערוך לגבי עצמות, ע"כ לא ירצה לא בבחי' שם ע' ולא בבחי' ע' כ"א בבחי' עצמות אוא"ס, ולא מיבעי שלא ירצה בחצוני' וגשמי' העולם אלא אף גם במקור העולמות בבחי' שם ע' ובבחי' ע' לא בזאת ירצה כ"א בבחי' עצמות אוא"ס, וכשמעמיק דעתו בהביאורים שמבאר להנפש השכלית שלו איש איש כפי טבע שכלו וחושיו נפשו הנה בהכרח שיתפעל ע"ז מאד במוחו והתפעלות המוח מעוררת התפעלות הלב עד שנגרש גם בנה"ב ומתפעל על זה במאד, ועי"ז נעשה עלי' בהנה"א, וזהו שהירידה היא צורך עלי' שהיא עליית הנה"א בבחי' בל"ג שנעשה ע"י בירור וזיוכך הנה"ב.

ג.

אמנם צ"ל מה גודל ורב כחה של הנה"ב אשר ע"י דוקא באים לבחי' בל"ג, הענין הוא דהנה אמר רז"ל ככרייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, חשוכא ונהורא הו"ע תהו ותיקון דתהו בחי' חשך ותיקון בחי' אור, דהנה כללות

ההפרש בין תהו לתקון ידוע דבתהו ה' ריבוי האור ומיעוט הכלים ובתקון מיעוט האור וריבוי הכלים, וענין ריבוי האור דתהו ומיעוט האור דתקון אין זה שהוא אותו האור רק שהוא ריבוי ומיעוט כ"א שהאור הוא באופן אחר לגמרי דאורות דתהו היו אורות נעלים שבאין ערוך כלל כמו אורות דתקון, ויובן זה עד"מ אור השמש ואור הלבנה שנק' מאור הגדול ומאור הקטן הרי אור השמש הוא אור נעלה שבאין ערוך כלל, ויותר יובן זה ממשארז"ל אור שנברא ביום ראשון ה' אדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו, הכוונה בעלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא, וטעם הדבר דלהיותו אור שלמעלה מהעולמות לכן היתה ההבטה בכללות העולמות, דזה שיש התחלקות בעולמות הוא בבחי' האור שנמדד ונקצב לפ"ע העולמות דבוה יש חילוק מהגילוי דעלדאתכ"ס והגילוי דעלדאת"ג וכן בכל עולם בפרט בפרטי המדרי' שבו, אבל כשמאיר אור שלמעלה מהעולמות לא יש חילוקי מדרי' כלל, ואח"כ כאשר נגנז האור הזה ותחת זה ניתן אור השמש הרי ראיית האדם בו הוא רק כערך מיל או יותר אבל בכל אופן אינו בערך ראי' והבטה הקודמת כלל, וכמו"כ הוא ברוחני' דאור השמש הוא הגילוי דסדר השתל' וכמ"ש אין כל חדש תחת השמש שאין זה גילוי אור חדש כ"א מה שנמדד ע"פ מאמר קו המדה דהיינו הגילוי דבחי' סדר השתל', הרי מה שנתמעט האור אין זה מיעוט לבד כ"א שבאין ערוך כלל, וכמו"כ יובן דמיעוט האור דתקון הוא שבאין ערוך כלל לגבי בחי' ריבוי האור דתהו, דבתהו ה' גילוי בחי' האור ובתקון הוא בחי' התפשטות האור בלבד, דהיינו שבכל ספי' דתקון הוא רק בחי' התפשטות האור דאותה הספי' ובתהו ה' בחי' הכתר שזהו בחי' עצמות האור, וזוהי סבת מיעוט הכלים דתהו דמפני שהי' ריבוי האור ע"כ היו הכלים בבחי' מיעוט, דזה כלל שבכל מקום שהאור בריבוי הכלים הן במעוט שכן אנו רואים באדם למטה דחלק הרגלים הוא כמעט חצי הגוף ואור הנפש בהם במיעוט ביותר רק כח ההילוך בלבד, והראש שהוא חלק היותר קטן בחלקי הגוף שם גילוי אור הנפש ביותר דהשראת השכל הוא בראש דוקא וכן כל החושים הנעלים דראי' שמיעה, אך היא הנותנת דמפני שבראש הוא גילוי אור הנפש ביותר ע"כ בחלקי הגוף הוא קטן יותר, והיינו דבכל מקום שהאור הוא בריבוי שם הוא מיעוט הכלים, וכמו"כ הוא במשנה וגמרא שמשנה היא בדברים קצרים ובה יש אור יותר שהרי בעלי משנה היו גדולים מבעלי הגמרא וכידוע דתנאים היו נשמות דאצי' והאמוראים נשמות דבריאה וכמאמר מי איכא מידי בכרייתא דלא פשיטנא לי' ממתניתא, הרי שבמשנה יש הכל, ומ"מ היא בדברים קצרים אלא שהיא הנותנת, וכן הוא באורות דתהו שהיו בבחי' ריבוי ביותר שזו היתה סבת מיעוט הכלים דתהו, ונמצא דבחי' אורות דתהו הן אורות שלמעלה מבחי' הכלים ומשו"ז נק' חשך שהוא בחי' ההעלם למטה, דמה שיכול להיות בהתגלות למטה הוא רק הארה שבאה בהתלבשות בכלים, והיינו בחי' אורות דתקון שהן בבחי' מיעוט האור ובהתלבשות בכלים יכול להיות הגילוי למטה, אבל אורות דתהו שהם למעלה מהכלים והוא בחי' עצמות האור ה"ז בחי' חשך והעלם לגבי למטה, וז"ע ישת חשך סתרו שזהו בחי' עצמות אוא"ס שהוא בחי' תוקף האור והגילוי ה"ז בחי' חשך לגבי למטה, וז"ע בכרייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא דבחי' חשך דתהו קדם לבחי' האור

דתקון.

ד.

והנה ידוע דהנה"ב שרשה מבחי' התהו רק שנפלה בדרך נפילה ושבירה אבל שרשה הוא מבחי' התהו שקדם אל התקון, וע"כ ע"י העבודה דנה"א שמתקנת את הנה"ב נעשה עי"ז עלי' גדולה בנה"א שמאירים בה מבחי' אורות דתהו שהוא בחי' אור עצמי שלמעלה מבחי' הכלים, וז"ש ימי שנותנו בהם שבעים שנה, בהם לשון בהמה, היינו הנה"ב שניתן לאדם ע' שנה לברר ולתקן את הנה"ב ומספר ע' שנה הוא נגד ז' מדות בחי' ז' מלכין קדמאין, וע"י הברור דנה"ב נעשה מע' שנה ע' לשון ראי' והו"ע כי עין בעין יראו בחי' ראי' דלעתיד שיהי' בבחי' מהות ועצמות אוא"ס שזהו ע"י העבודה בברור וזיכוך דנה"ב, ומעין זה יש גם עכשו וכמ"ש כי לא יראני האדם וחי וארז"ל בחייהם אינן רואים אבל במיתתן רואים, פי' בחייהם כ"ז שלא נתבררו כל הברורים שנקצבו לאדם לברר במשך ימי חייו לא תוכל להיות הראי' בבחי' מהות ועצמות א"ס אבל במיתתן היינו בתשלום הברור והתיקון אז רואים בבחי' ראי' במהות ועצמות א"ס ב"ה, ובמד"ר אי' כי לא יראני האדם וחי אפילו חיות הקדש הנושאות את הכסא אינן רואות את הכבוד ומ"מ אומר שם א"ר דוסא בחייהם אינן רואים אבל במיתתן רואין היינו שרואים מה שחיות הקדש אינן רואות, וצ"ל והלא חיוה"ק הוא ג"כ מה שנתברר מתהו וכידוע דאחר הברור באצי' מה שנתברר המובחר נעשה בריאה והשאר נפל ליצי', וא"כ מפני מה החיות אינן רואות, אך הענין שהרי חיוה"ק נתבררו בדרך מלמעלמ"ט שאין זה בכח עצמן כ"א מה שנתבררו מלמעלה משא"כ ברור הנה"ב הוא בדרך מלמטלמ"ע שהאדם מברר בכח עצמו דוקא בעבודתו ויגיעתו, ובזה דוקא הוא יתרון האור מן החשך להיות בבחי' ראי', וע"ד מ"ש בסש"ב פל"ט בענין שהנשמות בדו"ר טבעים שלהם מגיעות למע' מהמלאכים משום שבכח זה הי' האתכפאי דסט"א שהי' יכול לבחור באיזה דרך שירצה ובחר בטוב שבזה דוקא הוא יתרון אור, וכמו"כ הוא בחי' יתרון האור מן החשך להיות בחי' הראי' באוא"ס ב"ה זהו דוקא ע"י הברור בבחי' מלמטלמ"ע, ועוד שהרי הנה"ב נפלה למטה יותר וה"ז הוראה דשרשה למע' יותר וכמשל אבן הנופל מראש החומה ה"ה נופל למרחוק יותר וכמו"כ הנה"ב להיות שרשו למע' יותר ע"כ נפל למטה יותר, וע"כ ע"י ברור הנה"ב דוקא עי"ז דוקא הוא יתרון האור בחי' גילוי העצמות בבחי' ראיית המהות, וזהו היתרון שנעשה בנה"א ע"י הברור דנה"ב דיתרון האור הוא מתוך החשך דוקא, וזהו משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, דהמלאכים בקשו שתנתן להם התורה וכמ"ש אשר תנה הודך על השמים, אמנם משה ברוב טענותיו כלום יצה"ר יש ביניכם, כלום אב ואם יש לכם זכה שניתנה התורה לישראל, ולכן אמרו משה קבל תורה מסיני, דזה שנתן הקב"ה בתורה קבל משה במילואו והוא הכח העצמי שניתן במ"ת שיכולים להבין את התורה וענין הבנתה שתפעול, וכח זה הנה לא זו בלבד מה שקבל משה אלא עוד ומסרה ליהושע ויהושע לוקנים וישנו בכל אחד ואחד מישראל, ונקבעה משנה זו במסכת שעיקרה בעניני תקון המדות היות שזהו תכלית ועיקר הכוונה בירידת הנשמה למטה להיות שבהם ועל ידם נשלמת כוונת הבריאה כולה.

בס"ד, ש"פ בהעלותך, תש"ב

רבי אומר איזה היא דרך ישרה שיבור לו האדם שהיא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם, והקשה במדרש שמואל על כללות מאמר זה דאיזה היא דרך ישרה, דהלא ישנה הדרך הישרה הנודעת ומפורסמת לכל והיא דרכי התורה והמצוה והיינו שדרכי התורה והמצוה עם כל פרטי דיניהם ה"ה מקיפים חיי האדם עוד מקודם שבא לכלל יצירה והם דיני הנישואין ושמירת הטהרה והקידוש שממשיכים לבוש קדוש וכמ"ש רבינו נ"ע בפ"ב וכל עניני האדם, הן בילדותו ובנעורו והן בוקנותו, הן בכל הענינים שבין אדם למקום והן בהענינים שבין אדם לזולתו, וכל הנהגותיו הן במילי דשמיא והן במילי דעלמא, הנה הכל כאשר לכל מבואר באר היטב בתורה ואף גם בתיקוני הנשמה ועילוי' לאחר צאתה מן הגוף ישנו סדר מיוחד בתורה, נמצא הנה דרכי התורה מקיפים חיי האדם מתחלת ירידת הנשמה בגוף עד עלותה מן הגוף וא"כ מה היא דרך הישרה לבד דרכי התורה והמצוה, וממוצא דבר משמע שמלבד דרכי התורה והמצוה ישנה דרך ישרה שהאדם צריך לבחור לו ואשר הדרך שהאדם צריך לבחור לעצמו צריכה להיות תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם ואומר האדם דמשמע אדם ידוע ומפורסם שהוא הנותן תפארת להבוחרים בדרך הישרה וצ"ל מה היא הדרך הישרה מה שהאדם צריך לבחור הלא מקרא מלא דבר הכתוב אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם ונתתי גשמיכם בעתם וארוז"ל (ע"ז ד"ה ע"א) אין אם אלא לשון תחנונים וכן הוא אומר לו עמי שומע לי ישראל בדרכי יהלכו (שהקב"ה מתחנן לפנייהם שישמרו את התורה. רש"י) וזהו אם בחקותי תלכו הלאווי בחקותי תלכו, והיינו דאם זה אינו לשון תנאי כמו שנאמר אח"כ ואם לא תשמעו לי שהוא לשון תנאי אבל אם זה הוא לשון תחנונים שכוונתו הלאווי ותוכנו דאם הוא עצמו המסייע ונותן כח להיות בחקותי תלכו, והיינו דלהיות שהקב"ה מתחנן לפנייהם שישמרו את התורה הנה אם זה דענינו הלאווי שהוא רצון הקב"ה שהאדם ישמור את התורה הנה אם זה הוא עצמו המסייעו ונותן כח להאדם, דלא זו בלבד שיעמוד בבחירתו הטובה ויתחזק בשמירת חוקיו ית' אלא עוד זאת אשר בחקותי תלכו שע"י שמירת החקים נעשה ההילוך והעלי' בכל עניניו, והוא ע"ד דכתיב ובחרת בחיים דתחלה כתיב ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובסיום הענין אומר ובחרת בחיים והיינו דעם היות שהקב"ה ברא שני דרכים, דרכי החיים והטוב ודרכי המות והרע ונתן בחירה חפשית להאדם לבחור במה שהוא חפץ אם בחיים וטוב או במות ורע בכל זה הנה נותנים לו עצה טובה ובחרת בחיים הנה זה עצמו הוא סיוע שיש בו ממש כמארוז"ל (שבת דק"ד ע"א) בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעים אותו (ומכנינים לו פתח, רש"י) דלהיות שניתנה לאדם בחירה חפשית לבחור באיזה דרך שהוא חפץ בכל זה הנה אם בא לטמא היינו לבחור בדרך הרע אין מונעין אותו ואין מסייעין לו אלא פותחין לו, וזהו אם ללצים הוא יליץ בעצמו היינו ברצון עצמו במה שבחר אבל כשבא לטהר הנה מסייעים אותו, דזהו ולענוים יתן חן (יסייעוהו מן השמים, רש"י), ובגמרא (יומא דל"ח ע"ב) פרש"י בא לטמא להיות רשע פותחין לו פתח הטומאה ליכנס בו, כלומר מספיקין בידו ואין מונעין ממנו מן השמים לעכבו, אם ללצים הוא יליץ, אם ללצים הוא בא להתחבר הוא יליץ לא ימנעוהו ולא

יעזרוהו, אם לענוים הוא בא להתחבר יתן לו חן מי שבידו ליתן, וזהו דהוי סיוע שיש בו ממש הנה כן הוא גם במ"ש אם בחקותי תלכו הלואי בחקותי תלכו דה"ז עצה וסיוע ובחקותי תלכו דע"י נעשית הנשמה מהלך, דזהו יתרון בנשמה המלובשת בגוף לגבי הנשמה כמו שהיא למעלה קודם שירדה למטה, דכתיב ונתתי לך מהלקים בין העומדים האלה, דמלאכים נק' עומדים וכמ"ש שרפים עומדים ממעל לו, וכמאמר עומדים ברום עולם, וכן הנשמות בהיותן למעלה טרם ירידתן למטה להתלבש בגוף, וכמו שאמר אלי' על נשמתו כשהיתה למעלה קודם ירידתה למטה חי ה' אלקי ישראל אשר עמדתי לפניו ורק ע"י שהנשמה יורדת למטה ומתלבשת בגוף גשמי ומקיימת התומצ' נעשית מהלך א"כ אינו מובן מהו הדרך הישרה זולת דרכי התומצ' וכל ענינה של הדרך הישרה ופעולתה הוא להיות והיר במצוה קלה כבחמורה.

ב.

אך הענין הוא, דהנה כתיב אלה העדות החקים והמשפטים, דכללות המצות כולן נחלקות בג' חלוקות שהן עדות חקים ומשפטים, שהן שתי חלוקות כוללות, חלוקה א' הן המצות שיש עליהן טעם וחלוקה שני' הן המצות שאין עליהם טעם, דעדות ומשפטים הן מצות שיש עליהן טעם ואינן אלא זה שהן חלוקות בטעמיהם דעדות הן המצות שטעמיהן הן עדות אות וזכרון וכמו איסור גיד הנשה שנא' בו טעם דעדות כי נגע בכף ירך יעקב ומצות סוכה הטעם למען ידעו דרותיכם כי בסוכות הושבתי את בני' בהוציא אתם מארץ מצרים או מצות שבת שטעמה להיותה אות כמ"ש ושמרו בני' את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם וגו' וכן במצות תפילין שטעמה הוא אות, וכן בכמה מהמצות שהן עדות, ויש מצות שטעמיהן הן משפטים היינו משפטי השכל וכמו גניבה גזילה ורציחה בל"ת וכבוד אור"א ואהבת ריעים במ"ע וכן כמה מן המצות שהשכל מחייבן דגם אם לא ניתנה תורה הנה השכל מחייב אותן שצריך להיות כן, והיינו דטעמן הוא השכל כמא' רז"ל (עירובין ק' ע"ב) אלמלא ניתנה תורה למדנו צניעות מחתול וגזל מנמלה דזאת היא מחובתו של האדם שהוא שכלי בעצם מהותו, והשכלי הנה צריך להתלמד מכל דבר והיינו דמכל דבר שהאדם רואה או שומע צריך להתלמד מזה איזה ענין הן בקנין המעלות במושכלות ובמדות טובות והן בהרחקת הדעות הכוזבות ועקירת המדות המגוננות, וגם מן הבע"ח יש מה להתלמד כתוכחת הנביא (ישעי' א. ג) ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן, ופרש"י דהשור ידע קונהו מתקנו בחרישה ביום ומאחר שהרגילו בכך יודע בו אבל חמור אטום אינו מבין בעליו עד שיאכילנו וישראל לא נתפקח לידע כשור ואף גם כשקראתים עמי בני' לא התבוננו, והפי' השני דהשור והחמור אינם פורקים עולם בחרישה ובמשא כפי הגזירה שגור הקב"ה עליהם ואינם משנים את תפקידם שהטביע בהם הקב"ה השור לעול והחמור למשא והאדם משנה את תפקידו ואינו ממלא את חובתו, דכ"ז הוא מה שהאדם צריך להתלמד גם מהבע"ח והם משפטי השכל המכריחים את האדם לקיימם מצד השכל, וכאשר נצטוינו ע"ז הם מצוה וצריכים לקיימן להיותן של מצוה אמנם כללות שתייהן, הן המצות דעדות והן המצות דמשפטים מצות של

טעם המה והיינו שעם היות שטעמיהן חלוקים אבל עם זה הרי שניהן בעלי טעם המתקבל גם בשכל אנושי, ויש מצות הנקראות חקים שאין עליהן טעם כמו ציצית שעטנו ופרה אדומה וכמ"ש זאת חקת התורה (לפי השטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חקה גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחרי' רש"י) וכמאמר אין המת מטמא ואין המקוה מטוהר אלא גזירה גזרתי חקה חקקתי ואי אתה יכול לעבור על גזירתי והיינו דכללות המצות שהן חקים אינן ע"פ הטעם רק כך גזרה רצונו וחכמתו ית', וידוע דכללות המצות הן בחי' רצה"ע דהיינו ששרשן בבחי' כתר, והמצות שהן בבחי' חקים ה"ה בבחי' כתר שבכתר, דהנה אורייתא מחכמה נפקת אין זה שהיא בחי' חכמה בלבד כ"א שרשה מבחי' הכתר, כי בכתר יש ג"כ ע"ס כתר שבכתר וחכמה שבכתר כו' עד בחי' מל' שבכתר, דכשם שבחכמה יש ע"ס מהכתר עד המל' כמו"כ בכתר יש ג"כ ע"ס מהכתר עד המל' והתורה היא בבחי' חכ' שבכתר הנק' חכמה סתימאה והיא בחי' טעם כמוס שזוהו למעלה מבחינת שכל וטעם ומ"מ ה"ה בבחינת טעם כמוס שיש ע"ז טעם אלא שהוא אינו מהטעמים הגלויים אלא שהוא טעם כמוס כמ"ש כמוס עמדי חתום באוצרותי דהיינו לבד זאת שהוא כמוס הנה הכמוס הוא עצמו חתום, והוא ע"ד ענין יתרון החידה על המשל, דהמשל הנה אף הוא דבר זר מן הנמשל אבל עכ"ז הנה הוא איזה דבר המובן לעצמו, אבל ענין החידה הוא אשר לעצמו הוא דבר כמוס, אבל כתר שבכתר הוא שמובדל מבחי' החכ' גם מבחי' ח"ס, והו"ע שאין טעם לרצון גם לא טעם כמוס לרצון, דכאשר הרצון מתלבש בבחי' ח"ס ה"ה בבחי' טעם כמוס עכ"פ להרצון משא"כ כתר שבכתר הוא שאין להרצון טעם כלל גם לא טעם כמוס.

ג.

וזהו ההפרש בין המצות דעדות ומשפטים שיש עליהן טעם ובין המצות שנקראות חקים, דהמצות שיש עליהן טעם הן מבחי' הרצון שמתלבש בח"ס דעם היות שהרצון אינו משתנה וה"ה בבחי' רצון גם כשמתלבש בח"ס. מ"מ יש ע"ז טעם כמוס, ובהשתל' ה"ז בא למטה בבחי' טעם וחכ' והחקים הן מבחי' כתר שבכתר שזוהו הרצון שאין עליו טעם כלל כי אינו מתלבש גם בבחי' ח"ס ע"כ בא למטה בבחי' חקה בלי טעם, ועו"א אם בחקותי תלכו שע"י החקים הוא בחי' ההילוך, כי להיות שהחקים הן בבחי' עצם הרצון שאין בוה טעם כלל ה"ז למעלה מבחי' הגבלה לגמרי ע"כ ע"ז הוא ההילוך לבא לבחי' אהבה שבכל מאדך, דהרי הנשמה געשית בבחי' מהלך ע"י הנה"ב מ"מ צ"ל ע"ז המשכה מלמעלה ממדרי' דתקוה, וע"ד הקרבנות שהי' צ"ל שהאדם יקדיש את הקרבן, דהגם שהעלי' היא ע"י הקרבת הקרבן דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס ומ"מ הי' צ"ל שהאדם יקדיש את הקרבן וההקרבה תהי' ע"י הכהן שכ"ז הוא בחי' סיוע ממדרי' דתקוה, הנה כמו"כ בבחי' ההילוך הגם שזוהו ע"י התקון דנה"ב מ"מ צ"ל סיוע ע"ז והוא ע"י המצות ומ"ש בחקותי לשון רבים הוא דחקים הוא ג"כ ל' חקיקה וכמ"ש במדרש רבה חוקים שבהם חקקתי שמים וארץ, ויש ב' מיני חקיקה, חקיקה מבחוץ וחקיקה מבפנים, וכמו עד"מ בעשיית הכלי הגם שהעיקר הוא התוך והבית קיבול שזוהו הכלי מ"מ הרי צריך לחקקה גם מבחוץ וא"ל אינה כלי וכמו"כ בעשיית הכלי בנפש צ"ל ב'.

חקיקות, חקיקה מבחוץ והו"ע הנסירה, דהנה דו פרצופים נבראו שהיו דבוקים מאחוריהם והיינו מפני שמבחי' אחורים והיצוני' יכול להיות אחיות החיצוני' וע"כ היו דבוקים מאחוריהם בכדי שלא תהי' יניקה, וכמבואר בזהר בראשית דל"ב ע"א ובמק"מ שם, וז"ע החקיקה מבחוץ לתקן בחי' האחורים והחיצוני' שלא תהי' בזה אחיזה, דכתיב סביב רשעים יתהלכון דהקליפה היא סביב הקדושה והיינו בבחי' מדרי' תחתונות דקדושה שיש בזה אחיזה וכמבואר בארוכה בד"ה להבין ענין מי אל כמוך בלקו"ת בענין גסות הרוח ששם הו"ע הסרכות, דזהו גם במדרי' דנה"א וכ"ש דבנה"ב ההגשמה שלו שהוא בתומרי' וגסות וע"ז הוא החקיקה מבחוץ וכמו בעשיית כלי מחתיכת עץ דתחלה מעביר את הגס עד שמכין את העץ לעשות את הכלי הנה כן הוא גם בהנה"ב דתחלה היא החקיקה מבחוץ להסיר חומרותיו והו"ע פסוד"ז לומר עריצים וכמ"ש רוממות אל בגרונום וחרב פפיות בידם וכמא' כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין והיינו שע"י רוממות אל בהילולים ותשבחות מתבטלים עי"ז הקלי' וסט"א שלא ינקו מן הקדושה, והיינו שלא תהי' להם אחיזה בנה"א וכמו"כ מגביה את הנה"ב ומוציאו מן החומרות, והחקיקה מבפנים הוא ע"י המצות בחי' חקים וכמ"ש באר חפרוה שרים גו' במחוקק במשענותם כמו הכאר הנובע מתתא לעילא שהם מים חיים דבעבודה הו"ע האהבה דבכל מאדך, וכמו מים חיים שנובעים תמיד בלי הפסק כמו"כ אהבה זו אין לה הפסק, דהאהבה שע"פ טו"ד חולפת ועוברת משא"כ האהבה הבלתי מוגבלת אינה נפסקת לעולם, וזהו בחי' מים חיים והוא המחוקק בבחי' חקיקה ע"י החקים.

ד.

וז"הו אם בחקותי תלכו שע"י החוקים עי"ז תלכו, ואת מצותי תשמרו דבחי' תלכו צריכה שמירה, דהנה כתיב ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה דמעלת ההילוך היא מעלה גדולה שלמעלה מבחי' עומדים, אך יש ג"כ מעלה בעומדים שאין בהם ירידה משא"כ במהלכים שיכול להיות ירידה וע"כ צריכים שמירה, והשמירה היא ע"י המצות שהמצות הן כלים וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור ופי' נר הוא השמן והפתילה וכמו"כ הכלי נק' נר, והיינו שע"י המצות יש ג"כ המשכה וכמו שמברכים אשר קדשנו במצותיו בחי' תענוג העליון, והשומר את התענוג זוהי המצוה גופא, וזהו שהמצות נק' אברים כמא' רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא, דאברים היינו כלים שבהם נאחו ונשמר החיות, ובשרשן המצות הן רצה"ע דתרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הן תר"ך עמודי אור בחי' כתר שע"ז הוא ההילוך, וכמו"כ בחי' ההילוך השמירה היא ע"י המצות, וזהו ואת מצותי תשמרו, פי' את כמו עם, דעם מצותי היא השמירה דבחי' תלכו, ועשיתם אותם שתהי' העשי' דמצות כדבעי, ועד"מ עשי' היא ביד ימין דכשעושה מלאכה ביד שמאל אין המלאכה יפה וכמו"כ מעשה המצות הוא שיהי' ברצון וחשק וליגיע א"ע בקיום המצות ואז היא עשי' יפה, משא"כ כשעושה המצות בידים רפות דרך מצות אנשים מלומדה בקרירות אינו ממשיך כלום, כ"א צ"ל בחשק ויגיעה, וזהו ועשיתם אותם שתהי' בחי' שמחה של מצוה ועי"ז נמשך מלמעלה ג"כ בחי' יד ימין היינו בחי' חסד קו הימין שזהו יומא דאזיל עם כולהו יומין, ונתתי גשמיכם בעתם, דהנה מים מצמיחים כל מיני תענוג ומים עליונים הן שמצמיחים

תענוגים רוחני' ומים תחתונים מצמיחים תענוגים גשמי', וזהו ונתתי גשמיכם בעתם שתהי' ההשפעה מבחי' מים העליונים שמעל לשמים דמים ענינו תורה וכמ"ש הוי כל צמא לכו למים דקאי על התורה ומים תחתונים הוא גליא שבתורה ומים העליונים הם פנימי' התורה, אמנם להגיע לפנימי' התורה הוא ע"י עבודה בבירור וזיכוך הגוף ונה"ב שהו"ע הדרך הישרה שהאדם צריך לבחור מה שהיא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם, דענין התפארת היא מדה ממוצעת ותפארת לו מן האדם דכתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה שהוא אדה"ע שע"י העבודה בבירור וזיכוך הגוף הנה ממשיכים בחי' התפארת דאדה"ע שרש ומקור המוחין ומדות אדם התחתון, וזהו דעם היות דכתיב אם בחקותי תלכו הלאוי בחקותי תלכו שתהי' הנשמה בבחי' מהלכים דאלי"כ למה ירדה למטה שהרי הכוונה בירידת הנשמה היא בשביל העל' שתבא לבחי' האהבה הבלתי מוגבלת שזה מגיע בבחי' עצמות אוא"ס, וזה נעשה ע"י העבודה בבירור ותקון הנה"ב דיתרון האור הוא מתוך החשך, וצריכים סיוע והוא ע"י המצות שנק' חקים שזהו אם בחקותי תלכו שזהו בחי' הסיוע, ובחקותי ל' רבים הן הב' חקיקות שמבחוץ ומכפנים להיות בבחי' באר הנובע, ואזי ונתתי גשמיכם בעתם שזהו בדרך כלל המשכת התורה ובד"פ בחינת פנימי' התורה שזהו בחי' אור הגנוז שבתורה, הנה בכל זה אינו מספיק עדיין כי צ"ל העבודה בבירור וזיכוך הגוף לעקור את המדות רעות ולהקנות את המדות טובות ובכלל זה הוא היוקר תורה ומצות, בא אים זאל זיין טייער דער ענין פון תורה ומצות דאו הוא זהיר במצוה קלה כבחמורה, דזה דוקא בא ע"י הדרך הישרה שיבחור לו האדם בעבודה בפועל ממש.

בס"ד, ש"פ שלח, תש"ב

וה' לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו', והנה מפשוטי' דקרא מובן דבראיית מצות ציצית הנה עי"ז הוא הוא דלא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, דהנה עינא וליבא תרין סרסוריא דחטאי אינון, דרוב העבירות, המדות רעות וההרגלים רעים באים ע"י הסרסורים שהן המה המחטיאים את האדם, דאישי ישראל שנולד בנשואי קדושה ושמירת הטהרה ע"פ התורה נמול ונתחנך בהדרכה טובה בשמירת המצות מעשיות דבכ"ז הרי נשרש בו עניני יראת שמים ואהבת התורה ומדות טובות וגם גופו מזודרך שאין בו אותן הנטיות החומרי' כמו שאנו רואים במוחש שאלו שאינם שומרים את דיני התורה בנשואין ובשמירת הטהרה שלכד זאת שהם לקויים בכמה מיני מחלות הנה הם גולדים בנטיות חומרי' רעות נמשלו כבהמות נדמו זוללים וסובאים וכל מגמתם היא עניני הגוף באכו"ש והדומה ובזה יהגו כל ימיהם ולא יתבוששו, ובפרט כשחינוכם והדרכתם הוא שלא ע"פ דיני התורה הנה אין מעצור לרוחם בגניבה גזילה ורציחה דכ"ז בא ע"י הנטי' הרעה דחומרי' גופם, לא כן הוא בשומרי תורה ומצות שבטבע תולדותם אין בהם הנטיות הרעות כל כך ורק ע"י הסרסורים הנה גם המה עלולים לחטוא כי בשר המה, והסרסורים המחטיאים את האדם הם העין והלב וכמאמר עין רואה והלב חומד דאין אדם

חומד אלא מה שענינו רואות ולכן הנה ראשית ענין העבודה בסור מרע הוא לכבוש את כח הראי' ולשלוט עליו ואז בנקל לו להסיר חמדת הלב מענינים החומרי' והגשמי', וזהו והי' לכם לציצית וראיתם אותו וגו' ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, וצ"ל השייכות דלא תתורו וגו' לראיית חוטי הציצית, והנה במצות ציצית נזכר שני זכירות, כתיב וזכרתם את כל מצות ה' וכתיב למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי, וצ"ל מהו ענין שתי זכרונות אלו ושייכותן למצות ציצית, אך הענין הוא דהנה שני מיני המשכת החיות והשפע הן מאוא"ס ב"ה הא' בחי' ממכ"ע דשפע האור והחיות בא בהתחלקות בכל עולם ועולם ובכל ספי' וספי' בדרך פרט לפי ענינם, והב' הוא בחי' סוכ"ע שהוא שפע האור והחיות הכללי דאינו חיות פרטי בכל עולם ועולם ובכל ספי' וספי' בדרך פרט כ"א שהוא אור וחיות כללי הסובב ומקיף כולם בהשוואה, וכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, דהאדם שלמטה הוא בדמות וצלם אדם העליון כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, דציור אדם למעלה ענינו אורות וכלים, וזהו פי' וענין שם אדם מלשון אדמה לעליון דגם באדם שלמטה הנה נפשו וגופו הם כלים ואורות, דאברי הגוף הם כלים לכחות הנפש שהם ממלאים את האברים ופועלים בהם כל אחד לפי ענינו, וכן הוא בענין השני מיני אורות והמשכת השפע בסדר דממלא ובסדר דסובב שישנו גם בהאדם והן המה השני סוגי כחות שישנם באדם, והם כחות הפנימי' וכחות המקיפים, דהנה האורות דממלא וסובב, עם היות שאין זה מה שהן חלוקים זמ"ז רק באופן וסדר התגלותם ושכינתם באברי האדם, דכחות אלו שמהחכמה ולמטה הם פנימי' והכחות שמהחכמה ולמעלה שהם רצון ועונג הם מקיפים, אלא שהם חלוקים בעצם מהותם, דכחות מקיפים הם למעלה הרבה מהכחות פנימי' בכל זה הנה עצם ענינם מה שהם בדוגמא שלמעלה הוא בזה מה שהכחות פנימי' הם בדרך אור הממלא שהם אורות המתלבשים בכלים הנה כן כחות אלו מתלבשים כל כח בכלי הפרטית שלו והכחות מקיפים הם בדוגמת אור הסובב שהם אורות המקיפים דזהו נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שהם ב' המדרי' ממלא וסובב שהם בחי' דמות וצלם אדם העליון וכתיב זאת התורה אדם והיינו דגם בתומ"צ ישנן השתי מדרי' דממלא וסובב, דתורה היא בחי' ממלא שהוא אור פנימי דכל ענין התורה הוא ידיעת והשגת התורה ומצות הן רצה"ע בחי' סובב שהוא אור מקיף.

ב.

והנה עם היות דתורה ומצות הם אור פנימי ואור מקיף שהם בדוגמת סוכ"ע וממכ"ע דתורה היא אור פנימי ומצות אור מקיף הנה זהו בכללות, אבל בפרטי' הנה בכל א' מהם יש ב' המדרי' דממלא וסובב, דתורה עם היותה אור פנימי ולכן הנה עיקר ענין לימוד התורה היא הידיעה וההשגה אשר יותפס בכלי מוחו בשכלו האנושי, אמנם כ"ז הוא בגליא דתו' אבל פנימי' התורה שהם טעמי תורה הנה היא בחי' אור מקיף דלא מיבעי אשר הענינים העמוקים שבפנימי' התו' שהן המה השגות אלקות שא"א לעמוד עליהם כלל, דכל כמה שיטריח את שכלו לא יבוא על אמיתית ההשגה, אלא שגם ההשגות אלקי' אשר שכל האדם משיגן הנה הידיעה בהן היא רק ידיעת המציאות ולא השגת המהות א"כ ה"ה רק אור מקיף, וכן בענין המצות עם היותם רצון העליון שהוא אור מקיף הנה גוף ועצם

המצוה בא אך ורק בענין פרטי מוגבל וכמו ארבע פרשיות הארבעה בחים בתפילין שיר וד'ים ובית אחד בתפילין י"י. וכן היא בכל המצוות. ובמצוות ציצית שיש בה ה' מדריג' דמלא וסוכב. דבעצם היה בחי' רצה"ץ בחי' סוכ"ץ ובצורתה היא לייב תיטון שהן לייב נתיח שזוהו בחי' סכ"ץ. חזו בכללות. ובפרטי' היא שלית וציצית שהשלית היא לברז בחי' אור סק"ף. דהנה יש מוון ולברז. מוון הוא שעל ידו הוא בא חיות פנימי שבא בהתחלקות בהאבריים. שהרי מהמאכל נעשה חיות האבריים ופי"ם אין כל האבריים הוי"ם. שהדם הנעשה מהמאכל הרי היותר מוכתר שהוא הפנימי והרק ביותר עולה למוח ומחוקו הוא כוה רב להשכיל השכלות וההשכלות הן מסודרות ומלאות אור שכלי. דכאשר מחו חלש הגה הגם שהשכיל את ההשכלה ומשיגה ומכניגה יפה אבל עם זה אינו כלל כמו שהוא שהכיל בעת שכוחו חזק. דזוהו כאשר אוכל כמאכל בריא שהגוף לדם והמוכתר מחוק את המוח והלב וכאר הדם שאינו מוכתר כי"כ נחלק בכל האבריים. והדוגמא זוהו היא בחי' סכ"ץ שבא בכל עולם ועולם בבחי' התחלקות דאחיה בחי' את כלם שהכל מקבלים חיות כאי"ס ביה. ואין כל העולמות היון זוהו בכל עולם מקבל חיות שלפי"ץ. ולברז היא בחי' סק"ף על כל האבריים כשהו. והגם שהלברז היא גם כן כשרת האבריים. הגה וזו שהארם ויתך איתם כשרת האבריים לא שהלברז בעצם יש בו התחלקות ואינו כמו המאכל שיש בו התחלקות בעצם. שהלהם וכשר שהגוף לדם הגה חלקי הדם המוכתר ודאינו מוכתר כל כך והגרוע הגה זה בא מהמאכל שיש בו התחלקות המוכתר את שהם נעשה התחלקות סוגי הדם מה שמחוק את המוח. ומה שמחוקים את האר האבריים. שהאי"ס הלברז הכל הוא פין א' רק שהענין אותו כשרת האבריים. ועיקר הלברז הוא שאינו כשרת האבריים והוא רק כשרת כולו לא כשרת אבריו. והדוגמא זוהו היא בחי' סוכ"ץ שהוכב ומקיף כל העולמות כשהו. אמנם יודע דבחי' סוכ"ץ אינו שהוכב ומקיף מלמע' כי"א שהמסך גי"כ תוך עלמין והוא בחי' חיות. והיינו דלברז זאת שהמסך את החיות פנימי וכמו ואתה שהמרה בקרבי היו נותן כח ועז בהשגימי. וגם שהמסך האי"ס הוא בבחי' סוכ"ץ. דאי"ס הסוכ"ץ הוא שכולל את הארם ובבנו הוא שהמסך. רק שהחלה נמשך בחי' אי"ס הסוכ"ץ ואחי"כ נמשך ומתגלה בחי' האי"ס. וז"ש ה' מלך גאות לבש דבכדי שיהי' בחי' מלך על עם גבראים נשרדים ציל תחלה שיתלבש בלברז גי"אית בחי' רופפות התגשאות דמל' בחי' סוכ"ץ. שהם בחי' סוכ"ץ והוא בחי' לברז לברז לגבי עצמות שהרי סוכ"ץ הוא פי"ם בערך העלמין ועי"כ היו באין ערוך לגבי עצמות. רק שהתלבש בלברז גי"אית שזוהו בחי' לברז הפעלים. ועי"ז הוא שהמסך ואר"ס שזוהו בחי' שהפעל בקירוב דבחי' מלי. ח"ס יסובבנו יבוננו עי"י שהחלה יסובבנו בבחי' סק"ף עי"ז יבוננו בבחי' אי"ס. וכתוב ירושלים הרים סביב לה והי' סביב לעפו דכמו הירושלים הרים סביב לה שהוכר כמרכ והי' סביב לעמו שהוכר ומגין וגם נותן להם כח ועז. חזו דבקרי"ס אמרו הי' ימלוך לעולם ועד לפי שבקרי"ס נאמר כי גאה גאה בחי' לברז גי"אית. ובפרט איתא דבקרי"ס נתלבש הקב"ה בלברז גי"אית עי"כ הי' ימלוך לעולם ועד בחי' גילוי המלוכה לנשיי. ובהיפך כי בא סוס מרעה כר דגילוי המלוכה הוא שבירז להחיות ולהמית היינו להעניש לזו ולשלם סכר לזו. חזויה שהמסך והי' ימלוך לעולם

ועד כי בא סוס פרעה. והיו כמו נתינת טעם. והיינו דלהיות דה' ימלוך בחי' גילוי המלוכה ע"כ כי בא סוס פרעה שמעניני לזה ומשלם שכר לזה. מגבי' לזה ומשפיל לזה. וכיון הוא סגני שנתלבש בלבוס גיאות.

ג.

והנה תורה ומצות הן ג"כ בחי' מוון ולבוש. תורה היא מוון וכמ"ש ותורתך בחוך מצי דבקרבך קדש שהיא המשכת אר"ם בעולמות. ולכן היא ידיעה והסגה. ומצות הן לבורים וכמ"ש בוהר שמצות נעשים לבורים אל הנשמה בג"ע. וכמ"ש ימים יוצרו ט' וכתוב בא בימים באינון יומין עילאין כ"ר דהמצות הן רצה"ע בחי' אר"ם. דהנה תורה היא מ' וביאור המצות שבא בהסגה וכמו מצות סוכה כבואר בת"ר כל דיני הסוכה והלכותי' כזה מוטג ומוכן היטב. ועצם המצוה היה למע' מהסגה רק כך הוא רצונו ית'. וזהו"ע טלית וציצית. דטלית הוא בחי' לבוש בחי' אר"ם וכמ"ש לבורי' כתלג חויר ושער ראשי' כעמר נקא. לבורי' כתלג חויר הוא שרש המצות ושער ראשי' שרש התו' והרע הציצית וכמ"ש ויקחני בציצית ראשי'. דהמשכות דתורה הן בחי' שערות וכמ"ש קוצותיו תלתלים אלו תלי תילים של הלכות כ"ר דלהיות שהתורה היא בחי' אר"ם זה צ"ל ע"י צמצום שודע השערות המשכה מצומצמת. וזהו ג"כ שהציצית הן ל"ב חוטין שהן ל"ב נת"ח וחכ' היא אר"ם. ובכל כנף הוא שמונה חוטין שהן נגד ד' אותי' הוי' וד' אותי' אד'. דבכ"ו ששם הוי' יהי' בבחי' פנימי' היו ע"י ד' אותי' אד' וכמ"ש הוי' בהיכל קדשו. היכל בגימט' אדני. והנה הציצית הוא ג"כ ל' הסתכלות מלשון מצ"ץ מן החרכים. והסתכלות הוא אר"ם. והיינו שהמקיף יאיר בפנימי וכמ"א אין ציצית אלא לשון יוצא והיינו שיוצא מסוכ"ע להאיר בממכ"ע שזהו עיקר הכוונה שהאר"ם יאיר בגילוי בבחי' אר"ם. והיינו כאשר תחלה יש אר"ם נמשך אח"כ גם המקיף בפנימי. וסדר ההמשכה הוא דתחלה נמשך המקיף וממנו נמשך האר"ם ואח"כ נמשך המקיף בפנימי. וז"ש ורוח לבשה את עמשי שלבשתו רוחי. ולכאו' הרי רוחי קדש הוא אר"ם וכמ"ש הבחיי מ' וזאת הברכה בשם הרמב"ן שזהו המשכה מבחי' קדש בחי' חכ'. ומהר"ע ורוח לבשה. אך זהו שמהמקיף נמשך הפנימי ומאיר אח"כ המקיף בפנימי. וזהו ג"כ ענין הציצית שיאיר בחי' המקיף בפנימי. ונמצא דטלית וציצית הם בחי' תומ"צ. ומצות ציצית היא שיהיו חוטין נבדלין מן הטלית וקשרין אותן בהטלית ואם יהיו החוטין נמשכין מן הטלית עצמו היו פסול שאין זה ציצית כ"א שיהיו נבדלין ונפרדין מהטלית ויקשור אותם בהטלית. ולכאו' מפני מה לא יהיו הציצית מהטלית גופא. אך הענין הוא דתלת קשרין מתקשראין דא ברא ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה. דהנה הנשמות הגם שהן מבחי' העצמות מי"ם היה דבר בפ"ע מסא"כ תורה אורייתא וקוב"ה כולא חד וע"כ צריכים הנשמות להתקשר בתורה. דהתקשרות היא בב' דברים הנפרדים זמ"ו. דבדבר א' אינו שייך התקשרות כ"א בדברים הנפרדים וע"י ההתקשרות נעשים דבר א'. כמ"כ נשי' ותורה הן שני דברים נפרדים ומתקשרין זע"ו. דכאשר מדבר בדברי תורה ומניח מחשבתו ועיונו בתו' כשלומד דבר הלכה ומשיג אותה בטוב הרי מתאחד ממש בחכמתו ורצונו ית' שבתורה. וז"ע ההתקשרות שע"ז נעשה כדבר א' שמש והתורה כהיא אר"ם הם ציצית אינם נמשכים מגוף

הטלית דהיינו שאין זה בחי' גילוי העצמות כ"א חוטינ נפרדים אור הנבדל והנפרש
מן העצמות וקושרין אותן בהטלית היינו דאורייתא מתקשראה בקוב"ה.

ד.

וזהו והי' לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם
ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, דציצית היא תורה היא משפיע
בנש"י דזהו ע"י דישראל מתקשראין דזהו זכירה ראשונה, וזכירה שני' היא מה
שנשמות ישראל משפיעים בתורה לאקשרא אורייתא בקוב"ה, ושיהי' ישראל
מתקשראין באורייתא הוא ע"י ראית מצות ציצית, דהנה לכאורה אינו מוכן מאין
נתהוו כל התענוגים גשמי' שהרי גם דברים המותרים התאוהו בהם הוא רע וכש"כ
דברים האסורים שהן רע גמור, והרי הכל נתהווה מעש"מ שהן דבר ה' שהוא
אלקות ממש ואיך נתהווה מזה מציאות הרע, אך הענין הוא עד"מ בצירור אדם יש
בו ב' הפכים לגמרי דמוח שבראש הוא ששורה בו אור השכל להשכיל השכלה אלקי'
ולהשיג אלקו', ובקריבים יש פרש גשמי והכל הוא בצירור אדם, וידוע שזהו ע"י
חצר הכבד שהוא הקרומא דפסיק במעוהי דב"ג דע"י מתברר הפסולת שזהו כמו
המסננת שמסנן את היין שמבדיל את השמרים מהיין והדומה במשקה ובקמח, כן
הוא בבירור המאכל שמהטוב שבו נעשה דם ובשר ומהפסולת נעשה הפרש, והמסנן
הוא חצר הכבד והפסולת נקבץ למטה מחצר הכבד ונעשה פסולת גמור שנדחה לחוץ,
והדוגמא מזה למע' דנוגה מקבלת משמרי האופנים והוא ע"י הפרסא המפסקת
שמבררת הפסולת ובריבוי ההשתל' נעשה פסולת גמור והן כל התענוגים הגשמי',
וע"י ראית הציצית, והיינו שמתבונן איך של"ב נת"ח שהן עש"מ וכ"ב אותי'
הי' רק אור הנבדל מן העצמות ולא העצמות ממש וכן הוא כללות ההשתל' וגם
התורה היא כמו הציצית שהן מחוץ לטלית רק שקושרין אותן בטלית, דלהיותן
קדושה גמורה יכולין להתקשר, וכל התענוגים המה הפסולת הנפרד ע"י הפרסא
שיש פרסא המבדלת בין קדש לחול ובין טהור לטמא, דהיינו שהפרידן מאחדותו
ית', הנה עי"ז מתבטלים הרצונות זרים שלא יחפוץ בחומרי' המאכל וגשמיותו,
וזהו וראיתם אותו כו' ולא תתורו כו' שכאשר יתבונן שגם כללות העש"מ וכללות
ההשתל', והתורה צריך התקשרות כי זהו אור הנבדל כו' רק שיכולים להתקשר
משא"כ תאוות הגשמי' שהן מהקליפו' שהפרידן מאחדותו ית', הנה ע"י התבוננת
זו בהעמקת הדעת מתבטלים עי"ז אצלו כל הרצונות זרות והוא ברצון א' לה'
לבדו ואוי ישראל מתקשראין באורייתא באורייתא בקוב"ה, וזהו ג"כ מ"ש אני ה'
אלקיכם, ה' ואלקים בחי' סוכ"ע וממכ"ע דזהו שבחי' ממכ"ע הוא אור הנבדל
והנפרש מן העצמות הוא ע"י שם אלקים, ואו' אני ה' אלקיכם שהשם הוי' היינו בחי'
סוכ"ע יאיר בגילוי בבחי' ממכ"ע שוהי תכלית הכוונה ואוי אשר הוצאתי אתכם
מארץ מצרים בחי' מצרים וגבולים דקדושה היינו בחי' ההתחלקות שבממכ"ע
דכאשר יהי' גילוי בחי' סוכ"ע בממכ"ע אוי גם בממכ"ע לא תהי' ההתחלקות, וזה
יהי' לעתיד שהקו יהי' נוגע ודבוק באור א"ס גם בקצהו התחתון וע"כ גם בהקו
לא תהי' התחלקות, דעכשו הרי בקצהו העליון הוא נוגע ודבוק באו"ס ובקצהו
התחתון אינו דבוק ומשו"ז יש מעלה ומטה בהקו עצמו והיינו ההתחלקות שבע"ס
דאצי', וגם ההתחלקות דאצי' ובי"ע דבאצי' מאיר הארת הקו משא"כ בבי"ע, אבל

לעתיד יהי' דבוק גם בקצהו התחתון והיינו שיומשך בכל העולמות ולא תהי' התחלקות גם בהקו, וזהו אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים, וזהו והי' לכם לציצית שזוהי בחי' התורה שמתקשראה בקוב"ה שוהו שקושרין בהטלית ועי"ו ולא תתורו אחרי לבבכם, וכי"ו נעשה ע"י נש"י מפני שהם תכלית כוונת הבריאה כולה ונש"י כוללי' כללות ההשתל' בחיצוני' ופנימי', והקשרים שבציצית הם כפולים להיות דאופני ההתקשרות הם בדרך מלמטה למעלה ובדרך מלמעלה למטה והקשר הכפול הוא דנש"י ותורה שניהם מתקשראין בהעצמות ב"ה.

בס"ד, ש"פ קרח, תש"ב

איזהו חכם הלומד מכל אדם שנא' מכל מלמדי השכלתי, וצ"ל הוכחת הכתוב מכל מלמדי השכלתי דלומד מכל אדם, הלא בכתוב לא נזכר שם אדם, דלכאוי' הנה פני' הכתוב מכל מלמדי השכלתי דכל דבר שראה או שמע הביא לו תועלת להתלמד ממנו בין בענין מעלת השכל בין בעניני מעלת המדות, ולא זו בלבד שלמד אלא עוד השכיל בזה, דענין השכלת הלימוד הוא כשמתלמד מדבר זר וכהבנת ההשכלה ע"י המשל דהמשל הוא דבך זר מהנמשל, וכן הוא כשלומד מענין זה, אבל להתלמד אפשר גם מבע"ח וכמאמר למדנו צניעות מחתול וגול מנמלה דלכאוי' הנה זהו תכן הכתוב ופירושו א"כ אינו קאי על אדם דוקא, ועוד צ"ל מהו אומרו איזהו חכם הלומד דלכאוי' הוה לי' למימר איזהו תלמיד חכם ומה בא לרבות באומרו מכל אדם, אך הענין הוא דהנה כתיב ואתנה צאני צאן מרעייתי אדם אתם וארז"ל אתם קרויים אדם דאדם מורה על המעלה מאותן המעלות שלמעלה בעולמות העליונים והיינו שהאדם כולל כל העולמות מרכ"ד עד סוכ"ה, וכל הגילויים שבעולמות הכל כלול באדם וביאור הענין הוא דהנה ידוע דב' מיני המשכת החיות והשפע הן מאור א"ס ב"ה, הא' בחי' ממכ"ע שבא בבחי' התחלקות בכל עולם ועולם, והב' בחי' סוכ"ע שאינו בבחי' חיות פרטי בכל עולם כ"א שסובב ומקיף את כלם בהשואה, דהנה בחי' ממכ"ע הוא שבא בבחי' התחלקות דאינו דומה הגילוי באצ"י לגבי הגילוי שבבי"ע דהארת הקו הנמשך מאוא"ס מאיר באצ"י בגילוי ממש ומסתיים במלכות דאצ"י ואינו מאיר בבי"ע, הרי הגילוי דאצ"י הוא למע' באין ערוך לגבי בי"ע ומ"מ גם בבריאה הגילוי הרבה יותר מביצי', דברי' הוא בחי' יש הראשון שנתהווה מהאין האלקי ומאיר שם גילוי האין, שביצי' לא יש גילוי זה ובעשי' הגילוי למטה הרבה יותר מביצי', וכן בהעולמות בפרט בהע"ס שבכל עולם יש בזה התחלקות המדרי' שבחכמה מאיר גילוי אוא"ס יותר מבכינה דהגם שחכמה היא השכלה הבאה בנקודה כללית ובינה היא השגה הבאה בהתפשטות אורך ורוחב ומ"מ הגילוי בחכ' יותר מבכינה, ובז"א האור בבחי' מיעוט יותר ובמלכות עוד מיעוט, דכ"ז הוא בחי' התחלקות, דכמו"כ הוא באדם דבכללות הוא בהתחלקות דראש גוף ורגל, דבראש הוא גילוי הנפש ביותר והוא גילוי המוחין וכל החושים הנעלים, ובגוף משכן המדות וכחות חיצוני' כמו כח המעשה ביד, וברגל רק כח ההילוך, וכן בפרטי הכחות שבו יש התחלקות שאינו דומה הגילוי בכח החכ' להגילוי בכח הבינה כנראה בחוש דבהחכמה מאיר גילוי

אור רב ודקות האור וכל הכחות כלולים בעצם הנפש ונמשכים מהעלם אל הגילוי בהגדלת הכלים, דכאשר יגדלו כלי השכל מאיר בהם אור השכל מהעלם אל הגילוי דכח השכל יש גם קודם שמתגדלים הכלים, ולפעמים נראה ונגלה גם בעוד שהכלים קטנים וכמו בוצין בוצין מקטפיהו ידיעא רק שהוא בהעלם בנפש וכשמתגדלים נמשך מהעלם אל הגילוי, אמנם כ"ז הוא בכחות הנפש, אך האור וזחיות של הנפש להחיות את הגוף שמחי' כל האברים בשוה והוא בחי' הרצון שבנפש היינו מה שרוצה להחיות, וכידוע דאור וזחיות הנפש הוא גילוי רצוני והאור והחיות הוא הרצון שבנפש שכולל בעצמו כל הכחות ה"ה בכל הגוף בשוה, והוא מה שהאדם מרגיש א"ע מראשו ועד רגלו וכל הכחות כא', והאור והחיות כללי אינו נמשך מהעלם אל הגילוי מהנפש ואינו תלוי בהגדלת האברים כי הוא בשוה בהאדם תמיד משעה הראשונה עד השעה האחרונה, וזה שבהגדלת האדם מתחזק יותר וכן ע"י אכילה וכה"ג זהו שמתקשר יותר החיות בהגוף לא שמתגלה יותר מהנפש, דאור הנפש להחיות הוא תמיד בשוה, רק שע"י גידול וחיוזוק הגוף הוא מתקשר יותר בהגוף, ואינו דומה להכחות שבהגדלת האברי' מתגלים הכחות מהעלם שבתחלה הן בהעלם וע"י הגדלת הכלים מתגלים מהעלם אל הגילוי, ואין זה רק התקשרות בלבד שאור השכל עד"מ מתקשר יותר בחומר המוח כ"א שמתגלה יותר, והראי' שהרי גם בהגדלת כלי המוח ובתכלית הבריאות ולפעמים אינו משכיל השכלות הרי שאינו תלוי בהתקשרות שעם היותו בהתקשרות טובה ויש אור שכל טוב במוחו ומ"מ אינו משכיל השכלות הרי שזוהו שאור השכל הוא בהעלם ונמשך מהעלם אל הגילוי, משא"כ באור וזחיות כללי אין הגילוי תלוי בהגדלת האברים, דיגילוי האור והחיות נמשך מהנפש וע"י הגדלת וחיוזוק הגוף ה"ה מתקשר יותר בהגוף שהוא בכללות הגוף בשוה.

ב.

והדוגמא מזה יובן למעלה דאצי' הוא התגלות כח הכמוס והחתום באוא"ס המאציל שהע"ס דאצי' כלולות בכתרא עילאה ובאות מהעלם אל הגילוי בהגדלת הכלים, דז"א נאצל בסוד שרש רק בחי' ו"ק והיינו דהכלים דז"א הן בבחי' ו"ק לבד ובהגדלה באים בחי' המוחין בז"א, והמל' נאצלה רק נקודה היינו בבחי' כלי א' ונגדלת ונעשית בבחי' ע"ס, וכן בתקון הכלים שנעשה כלי יותר לקבל את האור נמשך האור יותר מהעלמו, אמנם אור הסוכ"ע אינו שייך לומר כן אפי' שבהיותו בהעצמות אינו שנמצא כלול בהעלם ואינו נמשך מההעלם אל הגילוי ואינו תלוי בהגדלת ותקון הכלים, ושרש הפרש הוא דאור הממכ"ע הוא אור הנבדל והנפרש מן העצמות, ולא שהוא בבחי' הבדלה ח"ו רק שאינו בחי' גילוי והתפשטות העצמות, ואור הסוכ"ע הוא גילוי והתפשטות העצמות וע"כ בחי' ממכ"ע להיותו אור הנבדל והנפרש מן העצם ה"ה בבחי' מציאות דבר ושייך בו ענין ההתכללות במקורו דגם כמו שהוא במקורו הוא בבחי' מציאות, אבל אוא"ס הסוכ"ע שהוא בבחי' התגלות העצמות ה"ה בבחי' העדר המציאות שהוא בבחי' אין, וע"כ אינו שייך ענין ההתכללות בהעצמות מאחר שאינו בבחי' מציאות דבר שיאמר עליו שהוא כלול בהעצמות, וכמו שהוא בהעצמות אינו בענין זה כלל, וכמו בכחות הנפש ובהרצון, דכחות הנפש הן בבחי' מציאות דבר ונופל בהם ענין ההתכללות

במקורם דגם שם הן מ"מ בבחי' מציאות אבל הרצון הוא התגלות עצמות הנפש ואינו בבחי' מציאות כ"א בבחי' אין ומש"ו אינו נופל בו ענין ההתכללות בעצמות הנפש, וכמו שהוא בעצמות הנפש אינו בבחי' רצון כלל וכלל, וכמו"כ הוא בבחי' אור הכללי דענין האור שהוא בחי' אין וע"כ אינו שייך בו התכללות במקורו מב' טעמים, הא' מפני שהוא אין בעצם ואינו דבר שיפול ע"ו ענין ההתכללות והב' דכמו שהוא בעצמות אינו בבחי' אור כלל, והיינו דבאור זה אינו שייך העלם וגילוי כמו בהשתל' עו"ע דשכל ומדות או מח' ודבור, דבשכל ומדות ומח' ודבור הנה הכוונה בגילוי והעלם גילוי מההעלם, דהנה העלם וגילוי דאור הוא עצם והתפשטות, שההעלם הוא העצמות והגילוי הוא ההתפשטות, אבל אין זה גילוי מההעלם, וזה הן בכללות האור מהעצמות והן במדרי' שבאור, דגם בהאור שייך בחי' עצם והתפשטות, ואין זה שההתפשטות הוא גילוי ההעלם הכלול בהעצם כ"א שזהו התגלות העצמות בעצמותו והו"ע אור הכלול בעצמותו וכמו שהוא בעצמותו ממש דהיינו בחי' שמו העצמי דקדמון כקדמותו ית' אינו בבחי' אור כלל, והיינו שאינו רק העדר המציאות דאור כ"א שאינו בבחי' אור כלל, והנה בכחות הנפש, עם היות שהכחות כלולים בעצם הנפש ממש שהנפש נושאת כל הכחות בעצמה ושם אינם בבחי' מציאות כלל, הרי ישנם הכחות כמו שהן כלולים בהעלם מקורם והתגלות הכחות הוא כשמתלבשים באברי הגוף וא"כ הנה ההעלם שלהם הוא כמו שהם למעלה מהתגלות זאת והיינו ברצון שבנפש או באור וחיות הכללי דנפש ושם הם בהתכללות בבחי' מציאות, אבל הרצון וכן האור והחיות הכללי הרי התגלות שלו הוא לא בבחי' התלבשות בכלים כ"א התגלות העצמי', וא"כ ההעלם שלהם הוא העצמי' דנפש ושם אינו בבחי' מציאות כלל וכלל, והיינו שהכחות מתייחסים אל הרצון ושם שייך התכללות, והרצון מתייחס אל עצם הנפש ושם אינו שייך התכללות כי אינו במציאות, וזהו שבכחות שייך ענין המשכה מהעלם אל הגילוי אבל ברצון אינו נופל ענין המשכה מהעלם אל הגילוי כ"א התגלות העצמות.

ג.

והנה זהו ג"כ הטעם דהמשכת הכחות הוא ע"י הגדלת הכלים, דלהיות שהן כלולים בהעצם בבחי' מציאות והמשכתם הוא רק מההעלם אל הגילוי ה"ה בערך שהכלים ממשיכים אותם, אבל הרצון וכן האור וחיות כללי שאינם בבחי' המשכה מהעלם אל הגילוי כ"א התגלות העצמות אינו בערך שהכלים ימשיכו אותו ואינו תלוי בהגדלת הכלים, שהרי ידוע אשר האברים ממשיכים חיות והיינו אותו החיות שהוא מהעלם אל הגילוי לא החיות שהוא בבחי' התגלות העצמות, וכמו בקלקול היד ר"ל שנחסר כח התנועה הנה כשמתקן את הקלקול ממילא חוזר כח התנועה בתקון הכלי, אבל אם נסתלק ח"ו האור וחיות כללי שזהו מיתת האבר ר"ל אינו מועיל תקון הכלי, והיינו דאור וחיות הכללי אינו תלוי בתקון הכלים והאברים כ"א הוא שנמשך אור וחיות מהנפש להחיות, וכמ"ש יופח באפיו נשמת חיים להחיות את הגוף, ובוהו כלולים כל הכחות דאחר שנמשך הנפש להחיות נמשכים הכחות מהעלם אל הגילוי ע"י הגדלת ותקון הכלים, והדוגמא מזה יובן למע' מ"ש והחכמה מאין תמצא דאין הוא בחי' כתר וכמ"ש בזהר ע"פ היש וז'

בקרבנו אם אין שרצו לידע אם מקבלים מהחכ' שנק' הוי' אם אין או שמקבלים מבחי' אריך שנק' אין להיות שזהו גילוי העצמות דאוא"ס הפשוט בתכלית הפשיטות והחכמה מאין תמצא בבחי' מציאות והיינו שהחכמה נמצאת מאין אינו בבחי' אין כ"א תמצא בבחי' מציאות, וזהו דחכמה היא כח מה לשון מהות ומציאות דבר מה, אמנם להיות שנמצאת מאין ע"כ במקור חוצבה היא בבחי' אין, והיינו דפנימי' החכמה הוא עדיין בחי' אין דכתר, וזהו ג"כ מה ל' מה פשפשת וכידוע דמה יש בו ב' פי' הפכים ל' מהות ול' העדר המהות, וכמו שאמר משה ונחנו מה בבחי' ביטול במציאות בתכלית, וכמו"כ יש בתמצא ג"כ ב' ענינים אלו דתמצא הוא כמו מציאה שהמוצא מציאה אינו יודע מאין באה לו, והיינו שהחכ' נמצאת בבחי' מציאה ואינה יודעת ומשגת את מקורה, וגם זאת דמציאה היא שלא נשתנה בעצם והיינו דמה שזה אבד מצא זה והוא בפנימי' החכ' ה"ז בחי' האין דכתר, אמנם בחי' האין דכתר שממציא את החכ' אין זה בחי' העצמי' דכתר כ"א בחי' התגלות לבד, דעצמות הכתר היינו עצמות א"ס אינו בגדר אף מקור למקור לחכ', רק בחי' התגלות הכתר היינו התגלות העצמות ה"ז בחי' מקור לחכ' שהחכ' נמצאת כלולה בבחי' כתר ומשם נאצלה ונמשכה, אך בחי' אין דכתר הגם שהוא בחי' התגלות לבד ה"ז בחי' אין בבחי' הפשיטות דא"ס, והחכ' שנמצאת מהאין היא בבחי' מציאות, ולכן חכמה היא ראשית ההשתלשלות דבחי' ממכ"ע ונמשכה מהעלם אל הגילוי ע"י תקון הכלים והאין דכתר זהו בחי' אוא"ס הסוכ"ע שאינו בא בבחי' התחלקות כ"א שמקיף כל העולמות בשוה ואינו בבחי' המשכה מהעלם אל הגילוי כ"א גילוי העצמות ואינו תלוי בתקון הכלים כ"א הוא המשכה מבחי' עצמות בבחי' גילוי העצמות, וזהו המבואר בכ"מ דהמשכה מאוא"ס שלמעלה מהשתלשלות הגם שזהו ע"י עבודה ת"ז בבחי' אתעדל"ע מצ"ע כי אינו תלוי בתקון הכלים, והמתבונן בעומק המשל בהפרש בין כחות הנפש ואור חיות הכללי של הנפש להחיות יבין הענין בהשגה טובה, וזהו דכללות ההשתלשלות הוא בב' המדרי' דממכ"ע וסוכ"ע, והאדם כולל ב' המדרי' בהכחות פנימי' ובאור וחיות כללי דנפש.

ד.

והנה כ"ז הוא בבחי' כללות ההשתל' והיינו בחי' הגילויים שבעולמות שהאדם כולל, אמנם יש בהאדם התכללות כל העולמות בפרט, דהנה כללות העולם הוא הד' מדרי' דצח"מ, ובוה יש ריבוי פרטים וכמו בדומם מאבנים פשוטות עד אבנים טובות ומאירות ובצומח יש עשבים מחיים ועשבים ממימים ויש כמה אילנות ופירות ותבואות ועשבים, וכן כמה מיני חי וגם במדבר יש הרבה מינים פרטים, וכמו נשמת משה שהיתה במדרי' היותר עליונה, ויש אדם שנמשל כבהמה נדמה, אך בכללות הן רק ד' מדרי' דצח"מ וכן בהאדם יש התכללות דצח"מ בין בגופו ובין בנפשו, הדצח"מ שבגופו הוא שהגוף הוא דומם, וכידוע שחלוק גוף האדם מגופי הכע"ה שהן בבחי' צומח דמהמא' תוצא הארץ נפש חי' יצאו גופם ונפשם כא' וכמאמר בצביונם נבראו ובקומתן נבראו בצביונם נבראו בנפשם ובקומתם נבראו בגופם, אבל באדם כתי' ב' וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה כו' שעה ראשונה צבר עפרו כו' הרי הגוף הוא דומם, וצומח שבו הוא שצומח

מקטנות לגדלות שכשנולד הוא קטן וצומח וגדל מעט מעט, והוא ג"כ חי דמה שהוא מדבר א"ז שהוא מדבר בלבד כ"א שזהו מעלה נוספת בו אבל הוא ג"כ חי כמו כל הבע"ח שיש חי בלתי מדבר וחי המדבר, והיינו שיש בו נפש החיונית שזהו בחי' התי שבו, רק שנפש החיונית שבאדם היא למעלה מנפש החי דבע"ח דלהיותו מדבר הרי אינו דומה חיות המדבר לחיות החי וכמו"כ הצומח שבו הוא למע' מצומח ממש וה"ה מדבר הרי שכולל כל הדצח"מ בגופו, וכן יש התכללות דצח"מ בנפשו, שהדבור הוא דומם, דדבור הוא האותי' והאותי' הן דוממות שאין בהם צמיחה מקטנות לגדלות, דלא יש ריבוי והגדלה, דמאות א' לא יהיו ב' אותי' וכן אתון זעירין לא יהיו אתון רברבין, וכנדוע שיש אתון רברבין ואתון בינונין ואתון זעירין הרי כל האותי' הן כמו שהן במדריגתן, והמדות הן צומח צומחות מקטנות לגדלות, דבתחלה המדה היא בקטנות ומתגדלת אח"כ, וכמו האהבה בתחלה היא בבחי' קטנות וכשמתבונן יותר בשכלו נעשה הגדלת האהבה והעיקר הוא בעיקרי המדות אהבה ויראה ורחמים שהן צומח אבל נו"ה הן בקירוב לדומם, וכמו בנצח אין בזה קטנות וגדלות, דמי שהוא במדת הנצח ה"ה תמיד בשהו, ואדרבא בקטן יכול להיות הנצחון יותר מבגדול, והוא להיות שאינו ע"פ השכל ע"כ אין בזה כ"כ ענין קטנות וגדלות, וכן בהודאה הרי א"ז ע"פ השכל רק שמודה שהוא כן ע"כ אין בזה קטנות וגדלות, לכן נו"ה נק' בדי ערבות שאין בהם טעם וריח והיינו שאין בזה החיות כ"כ וה"ז כמו הרומם, ובחי' חי הוא השכל דוהתח' תחי', דהחיות פנימי שבאדם הוא השכל דנפש החיונית שבו הוא חיצוני' החיות שהגוף חי אבל פנימי' החיות הוא השכל, ומדבר הוא בחי' מקור השכל, כח המשכיל, שמשם מקור הדבור וכידוע שהדבור הוא מקדמות השכל ולכן קטן כבן שנה ומחצה גם שהוא בר שכל אינו יכול לדבר מפני שאינו מאיר בו כח המשכיל, דמקור הדבור הוא מכח המשכיל.

ה.

והנה ד' עולמות אבי"ע הן ג"כ בחי' דצח"מ דכתיב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהן אבי"ע, הנה עשי' היא בחי' דומם ויצ' בחי' צומח ובריאה חי ואצי' מדבר, דהנה ג' מיני מרכבות, מרכבת ישעי' ומרכבת יחזקאל ומרכבת זכרי' שהן בג' עולמות ביע' חכרי' ראה מרכבה דסוסים וידוע דסוסים הם בחי' אותי' וכמ"ש כי תרכב על סוסך דקאי על מ"ת שהיא בהתגלות אותי', והיינו שראה מרכבה דעשי' (מפני שהי' אחר החורבן) שהן בחי' אותי' ודומם, ויצ' הוא בחי' צומח דשית ספירין מקננין ביצי' והמידות הן בחי' צומח כנ"ל, והמלאכים דעולם היצי' עבודתם באהבה ויראה בבחי' דחילו ורחימו טבעי' כמ"ש בסש"ב פל"ט והוא בחי' צומח, וז"ש או ירננו כל עצי היער דאינו מוכן איך ירננו עצי היער ואמרו רז"ל נשאו דשאים קל וחומר בעצמן ומה אילנות שאין דרכן לצאת בערבוביא כתיב בהם למינהו אנו שדרכנו לצאת בערבוביא עאכו"כ, שג"ז אינו מוכן מהו"ע שנשאו דשאים ק"ו, אך הענין הוא דאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמע' והן המלאכים העליונים דעולם היצי' שהן בבחי' צומח, ובריאה היא בחי' חי מפני ששם היא השגה אלקי' דשרפים שבעולם הבריאה אומרים קדוש שמיגיגים איך שאו"א"ס

קדוש ומובדל וכתוב שרפים עומדים ממעל לו לשם אד' מפני שמשגיגים החיות שלהם וגם בחי' אוא"ס שלמעלה מזה, ואהוי"ר שלהם הם בבחי' דו"ר שכלי' כמ"ש בס"ב בהגיה', והיינו משום דאימא עילאה מקננא בכורסאי שמאיר בחי' הבינה שיש שם השגה ומש"ו הוא בחי' חי, והגם דוהחכ' תחי' ובכריאה מאיר רק בחי' בינה, הנה מה שהחכ' נק' חי זהו בחי' החכמה המתלבשת בבינה, דחכ' עצמה היא למעלה מבחי' חיות להחיות והיא בחי' חי ולא בחיים, שהרי חכ' היא למעלה מהשגה כנודע, וכשם שהיא למע' מהשגה כמ"כ היא למע' מהרגשת החיות והחיות המורגש הוא בחי' בינה, וזהו שהבינה נק' אלקים חיים, אלקים בינה וחיים חכ' והיינו בחי' חכ' המתלבשת בבינה, ואצי' הוא בחי' מדבר שזהו עיקר האדם שהוא מדבר, ואצי' הוא בחי' אדם וכמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה דאצי' נק' אדם העליון, והיינו שבאצי' מאיר בחינת פנימי' החכ' שזהו בחי' מדבר, דהנה מדבר הוא מקור הדבור ודבור הוא צרופי אותי' דהתחלת האותי' הוא בהשגה אך צירופי האותי' אין זה מההשגה כ"א מפנימי' החכ' והיינו קדמות השכל, וזהו הטעם דיש מי שמשגיג את השכל בהשגה טובה ואינו יכול להסבירו לזולתו מפני שאין לו צרופי אותי' במה להלביש את השכל, הרי מובן מזה שאין הצירופים מן ההשגה שהרי משיג את השכל ומ"מ אין לו תיבות וצרופי אותי' והיינו שזהו שנמשך מקדמות השכל, ולמע' הוא בחי' פנימי' החכ' וכמ"ש הרמ"ז אמור רפ"ח ע"ב דהתחלת אצי' הוא מבחי' ח"ס, וזהו שאצי' הוא בחי' מדבר, הרי דעולמות אבי"ע הן ד' מדרי' דצח"מ, והאדם שיש בו התכללות כל המדרי' דצח"מ כנ"ל הרי שכולל כל העולמות בפרט, וזהו אדם אתם דאתם קרוים אדם, דכל ישראל אפי' הפשוטים ביותר יש להם המעלה דאדם שכולל כל העולמות, דהנה כל ענין הפשטות של אדם פשוט הוא בכחות הגלויים שלא נתפתח שכלו בלימוד התורה אבל מצד הנשמה הוא כמו יודעי התורה וכמ"ש רבינו ז"ע דמצד הנשמה הנה כולם מתאימות דאב אחד לכולנו וכל אחד ואחד מישראל אומר אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא דקאי על שרש הנשמה כמו שהיא באצי', וזהו איזהו הכם הלומד מכל אדם, דמעלת האדם ישנה בכל א' מישראל בין שהוא בן תורה ובין שהוא איש פשוט ויש מה שיתלמד ממנו ורק צריך שיהי' לו הרצון לחפש מה להתלמד דבר טוב בין במעלת השכל ובין במעלת המדות ושאיפה זו לחפש ולהתלמד היא ממעלת החכם שהוא תמיד בשאיפה זו ולכן מביא הראי' מהכתוב מכל מלמדי השכלתי דכל מה שראה ושמע הביא לו תועלת פנימי.

בס"ד, ש"פ חו"ב, י"ב תמוז תש"ב

אז ישיר ישראל את השירה הזאת, עלי באר ענו לה, ותרגם סקי בירא שבחו לה, ורש"י פי' עלי באר מתוך הנחל והעלי מה שאת מעלה, וצ"ל מהר"ע הבאר ועלייתה שאומרים עלי באר שתעלה מן הנחל ותעלה מה שהיא יכולה להעלות ומהו ענו לה שמשבחים את הבאר, אך הענין הוא דקאי אדלעיל מיני' דכתיב ואשד הנחלים אשר נטה לשבת ער ונשען לגבול מואב ואשד הנחלים

תרגום של אשד שפך, שפך הנחלים, שנשפך שם דם אמוריים שהיו נחבאים שם לפי שהיו ההרים גבוהים והנחל עמוק וקצר וההרים סמוכים זה לזה אדם עומד על ההר מזה ומדבר עם חברו בהר מזה והדרך עובר בתוך הנחל, אמרו אמוריים כשיכנסו ישראל לתוך הנחל לעבור נצא מן המערות בהרים אשר למעלה מהם ונהרגם בחצים ואבני בליסטראות והיו אותן הנקעים בהר אשר לצד מואב ובהר של צד אמוריים היו כנגד אותן נקעים כמין קרנות ושדים בולטי' לחוץ כיון שבאו ישראל לעבור נודעוץ ההר של ארץ ישראל כשפחה היוצאת להקביל פני גבירתה ונתקרב לצד הר של מואב ונכנסו אותן השדים לתוך אותם נקעים והרגום, וזהו אשר נטה לשבת ער שההר נטה ממקומו ונתקרב לצד גבול מואב ונדבק בו וזהו ונשען לגבול מואב, ועברו ישראל על ההרים ולא ידעו הנסים האלו אלא ע"י הבאר שנכנס לשם, רש"י, משם בארה משם בא האשד אל הבאר כיצד אמר הקב"ה מי מודיע לבני הנסים הללו, המשל אומר נתת פת לתינוק הודיע לאמו לאחר שעברו חזרו ההרים למקומם והבאר ירדה לתוך הנחל והעלה משם דם ההרוגים וזרועות ואברים ומוליתכן סביב המחנה וישראל ראו ואמרו שירה, רש"י, ולהבין זה בעבודה בנפש האדם, הנה כתיב מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון וצ"ל מהו ההפרש בין מעין ובאר שהרי הבאר הוא ג"כ שיש בו מעין הנובע וכידוע ההפרש בין בור ובאר דבור הוא שאין בו מים וכמ"ש והבור ריק אין בו מים רק מים מכונסים, והבאר הוא שבו מים ממעין הנובע, וא"כ מהו ההפרש בין מעין ובאר שבבאר או' מים חיים. אך ההפרש ביניהם דמעין הוא בידי שמים שאין בו תפיסת ידי אדם כלל ובאר הוא שיש בו תפיסת יד אדם שחופר הבאר לגלות המים, ועם כי המים באים מן המעין דמעין הוא בידי שמים יש בו מ"מ תפיסת יד אדם בהחפירה, וכדאי' בת"כ על פסוק אך מעין ובור מקוה מים יהי' טהור אי מה מעין שאין בו תפיסת ידי אדם כו' ת"ל ובור, רק שבור הוא מים מכונסים ובאר הוא שיש בו מעינות הנובעים, עוד זאת שמעין הוא שמשקה מאליו ובאר צריכים לשאוב המים והיינו שגם לאחר שמגלים את המעין אינו משקה מאליו רק צריכים לשאוב, והדוגמא מזה למע' הנה ידוע שיש ב' מדרי' סוד שרש וסוד תוספות, דסוד שרש הוא מה שנמדד ברצונו ית' איך תהי' התהוות העולמות ואיך יהי' אופן ההשתלשלות בכל עולם ועולם דהעולמות שלמע' מאצי' יהיו באופן כך וכך וכן עולמות ביי'ע יהיו באופן כך וכך וכמו כן בהגילויים שבעולמות איך שיהי' הגילוי באצי' הן בפרטי הע"ס דאצילות שבחכ' יהי' הגילוי באופן כזה ובבינה באופן כזה, וכן בוז"א ומל', והן בכללות האצי' איך יהי' אופן הגילוי דאוא"ס באצי' וכמו"כ בביי'ע באופן הגילוי אלקות בהם, הכל נמדד ברצונו ית', וכפי המדידה כך היא ההמשכה תמיד בלי שינוי והפסק ואינו תלוי בהעלאת מ"ן כי נמשך מעצמו בלי אתעדל'ת, ואין בזה תוס' ומגרעת שתמיד הוא באופן אחד בלי שינוי והפסק, וזהו דאו"א זיווגייהו תדיר לצורך קיום העולמות, הנה כל ההמשכות והגילויים בעולמות הם ע"י חו"ב כמ"ש כלם בחכ' עשית ופירושו כולם בחכמה עשית בבינה, חו"ב הם בחי' אין ויש שבהתחלת ההשתל', דחכ' היא ראשית ההשתל' שהיא בחי' מקור כלם וכוללת כלם וכמו שהוא בחכ' אינו בבחי' מציאות כלל וכמו מדות שבחכ' שאינן בבחי' מציאות ניכרת כלל, דבינה שיש בה התכללות הי'ז באיזה מציאות, והו"ע התפעלות שכלית, דעם היותן בכלל שכל מ"מ

היו התפעלות וכל התפעלות היא חוץ מעצם הדבר שמתפעל עליו וממילא היו בבחי' מציאות, משא"כ מדות שבחכ' אינן בבחי' התפעלות כ"א בבחי' דבקות בהעצם, והיינו שאינן חוץ להעצם וממילא אינן בבחי' מציאות כלל וכמו"כ כל מה שכלול בהחכ' אינו בבחי' מציאות כלל ומהחכ' בא לבינה שבא באיזה ציור כמאמר דבינה ציירא ציורים, וכן בשרשו בחי' הכ' היא הנקודה הראשונה שנתגלה ע"י הצמצום, וההתגלות היא מהע"ס הגנוזות שזהו שרשי האורות שבאוא"ס שלפני הצמצום, ומ"מ כתיב והחכמה מאין תמצא דאין הוא בחי' אוא"ס הבל"ג ששיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול, שהרי ממכ"ע הוא שנמשך מבחי' סוכ"ע, דסוכ"ע כולל בחי' ממכ"ע ונמשך ממנו וכמו"כ הוא באוא"ס שלפני הצמצום דאוא"ס הבל"ג כולל בחי' שרשי האורות בבחי' התכללות בהעלם וע"י הצמצום הוא שנמצא ונתגלה נקודת החכ' שהיא כוללת כל ההשתלשלות ונתגלה מהחכמה ע"י הבינה.

ב.

וזהו דאו"א זיווגיהו תדיר לצורך העולמות, דהנה אנו אומרים המחדש בטובו בכי"ת מע"ב, דמע"ב צריכים להתחדש תמיד מאין ליש וא"ל לא יש מציאות כלל, דהתהוות העולמות אינו כמו אופן העושה כלי שבשעת עשיית הכלי נראה וגלה כחו ופעולתו של האומן שעושה הכלי שבלעדי כחו לא היה עשיית הכלי, הרי נראה שבאה מכחו ופעולתו אבל אחר שעשה את הכלי הגם שניכר כח הפועל בהנפעל דמהידור ויופי הכלי יכולים לדעת שכל ואימון ידיו של הפועל, והדוגמא מזה למע' הוא מה שארו"ל ע"פ השמים מספרים כבוד אל דמאבנא דהוא מתגושש בה אתון ידעין גבורתג כו' וכתיב ומעשה ידיו מגיד הרקיע, כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך שהן ע"ס דאצי' שמספרים ומגלים בחי' אוא"ס שע"י הע"ס אנו יודעים אלקות וכמ"ש הפרדס דאצי' שמו של הא"ס מגלה עצמותו, אך למטה הוא דכשניכר כח הפועל אבל אין הפעולה צריכה אל הפועל שהכלי נפרד מן האומן, דגם כשהולך בשוק וכה"ג הכלי הוא בקיומו, ולמע' הוא שהעולמות מתחדשים תמיד וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים שהדבר ה' מאמר יהי רקיע נצב תמיד בשמים להחיותו ולהוותו מאין ליש ואם ח"ו יסתלק כרגע יהי' אין ואפס, וענין עמידת המא' יהי' רקיע הוא הציווי שעומד תמיד בשמים לחדשו מאין ליש, כי אופן העשי' למע' אינו כלל כמו למטה שהפועל אינו מחדש דבר בעצם החומר רק שעושה צורה בגופו של החומר וג"ו הוא רק התגלות מן ההעלם, משא"כ למעלה הוא שנתחדש היש דבר מלא דבר שקודם שנתהווה לא הי' הדבר כלל וכל התחדשות הוא שהמחדש צ"ל תמיד בהתחדשות לחדשו מאין ליש, ומאין היא ההתחדשות עז"א המחדש בטובו, טוב הוא בחי' יסוד אבא, והיינו שההתחדשות היא מבחי' חו"ב שזהו בחי' אין ויש, דהכ' היא בחי' אין וכמו עז"מ נקודת ההשכלה הגם שזהו שכל גלוי ומ"מ אינו בבחי' השגה ותפיסא עדיין ולכן נקרא בריקת וסקירת השכל וכמו ברק המבריק שאינו בבחי' תפיסא, ובינה הו"ע השגה שזהו בבחי' תפיסא באותי' וכלים, וזהו שח"ב נק' מעין ונהר וכמו המעין שהוא נביעה דקה רק טיפין טיפין ומה נעשה הנהר שהוא בהתפשטות והתרחבות כמו"כ חכ' היא בבחי' נקודה לבד ובינה נק' רחובות הנהר התרחבות והתפשטות וזהו דח"ב הן

אין ויש ומהיחוד תמידי דח"ב היא ההתחדשות מאין ליש תמיד. ועם היות דח"ב הן בהשתל', דבכללות הוא בחי' האור שבבחי' מדה וגבול א"כ איך הוא היחוד דח"ב תמיד בלי הפסק הרי מצד ההגבלה הי' צ"ל בזה הפסק ח"ו, אך ע"פ פשוט הוא שהרי גם בחי' האו"פ היינו בחי' השתל' ה"ו ג"כ מעצמות א"ס שזהו בחי' גילוי העצם, וא"כ הי' אלקו' ממש, המשכה מבחי' עצמות א"ס וע"כ הוא בתמידות בלי הפסק, ועם היות מאחר שזהו מה שנמשך מהעצמות להיות אור בבחי' מדה וגבול והרי ההגבלה מחייבת ענין ההפסק ואיך הוא היחוד לח"ב תמיד, הנה עומק הענין הוא דאור הממכ"ע נמשך מבחי' סוכ"ע וכנ"ל בענין והחכמה מאין תמצא שזהו מבחי' או"ס הבל"ג, ומשם הוא שנמשך בחי' החכמה בתמידות ולהיות היחוד דאו"ס תמיד, וזהו ג"כ ענין המחודש בטובו בכל יום, בטובו הוא בחי' טובו דעצמות או"ס בחי' סוכ"ע הטוב להטיב שזוהי סבת התהוות העולמות מפני שטבע הטוב להטיב וע"כ צ"ל נבראים אשר עליהם תחול מדת טובו וחסדו, וז"ש כי חפץ חסד הוא בחי' חסד שבחפץ ורצון ולהיות שזה נמשך מבחי' או"ס הבל"ג ע"כ זהו בתמידות בלי הפסק, ובאמת בחכ' יש רושם הא"ס הבל"ג, דהרי הע"ס הגנוזות כמו שהן באו"ס שלפני הצמצום ה"ה בתכלית האחדות וההתערבות ואזי שורה עליהם בחי' או"ס הבל"ג וכמ"ש בס"ב ח"ב בצירוף איזה אותיות שיש בזה האור העולה על כולנה בחי' כללות החיות שזהו בחי' או"ס הבל"ג ששורה בגילוי על הע"ס הגנוזות כשהן בבחי' התאחדות וע"י הצמצום שנתעלם האור הא"ס ונמשכה ונתגלה בחי' החכ' לבדה יש בה רושם מבחי' או"ס הבל"ג אחר שכבר הי' שורה בה, וזהו שהקו יש בו שני ענינים הפכים, הא' שהוא בחי' קו המדה שמודד מדידת האורות והב' דכל בחי' יחוד והתכללות של הע"ס הוא ע"י הקו וכמאמר אנת הוא דקשיר לון ומיחד לון, והיינו מפני שהקו שהוא או"פ שבא בחי' מדה וגבול יש בו רושם מבחי' או"ס הבל"ג, וכמו"כ בחי' חכ' שהיא נקודה הראשונה דגילוי הקו יש בה רושם האו"ס הבל"ג, ועי"ז הוא שהיחוד דח"ב הוא בתמידות ועי"ז הוא המחודש בטובו בכי"ת מע"ב.

ג.

והנה כ"ז הוא לחדש את הישנות בלבד, דעם היות שהעולמות מתחדשים בכל עת מאין ליש הרי אין בזה התחדשות רק כמו שהיו קודם, וגם החיות שבהם הגם שבכל עת ובכל רגע נמשך חיות חדש הרי אין זה אור חדש ממש, וכמו עד"מ האדם שמחדש כחו ע"י אכילה ומתחזק כחו הרי אין זה שנמשך חיות חדש מהנפש, דכמו שהי' חי קודם האכילה באופן כזה הוא חי לאחר האכילה והראי' דכשצריכים להמשיך חיות חדש באיזה קלקול הרי אכילה אינה מועלת רק צריכים לרפואה, וכמו"כ מה שמתחדש החיות בכל עת ובכל רגע הוא באותו האופן ומאותה המדרי' (בכללות) לא גילוי אור חדש, והיינו דכללות ההמשכה עם היותה מאו"ס ב"ה הי' מבחי' חיצוני' דאו"ס, אמנם ענין תוס' אור הוא שנמשך גילוי אור חדש ממש מעצמות או"ס דתוס' של הקב"ה מרובה על העיקר למעלה הרבה באין ערוך מההמשכה שבסוד שרש, והמשכה זו היא ג"כ מח"ב רק שזהו מבחי' יחוד פנימי דאו"ס, דבחי' יש ל"ב נת"ח ול"א נתיבות הן שנתגלו וכמ"ש ויקרא

לו אל אלקי ישראל, אל הוא ל"א נת"ח, ונתיב הליב כתיב נתיב לא ידעו עיט
 שהוא למע' מגדר גילוי וכן בינה יש בה נ' שערים ושער הנ' לא ניתן להשגה
 וכמ"ש במשה ותחסרהו מעט מאלקים דהיינו מאלקים דבינה, דמ"ט שערים
 נמסרו למשה ושעה"נ לא השיג רק בהסתלקותו, וזהו בחי' יחוד פנימי היינו יחוד
 נתיב הליב דחכ' ושער הנ' דבינה שהמשכה בזה היא מבחי' עצמות א"ס, וזהו
 נתיב לא ידעו עיט הוא בחי' רישא דלא ידע ולא אתידע שזהו בחי' פנימי' הכתר
 דבשרשו הוא בחי' פנימי' ועצמו' א"ס, אמנם בחי' יחוד פנימי דא"א אינו
 בתמידות כי זהו שנמשך ע"י עבודה ודוקא בעבודה דמס"נ, וע"כ אינו תמידי
 מאחר שהוא ע"י העלאת מ"ן ואתעדל"ת וזה היתה עבודת האבות אברהם ויצחק
 בחפירת בארות להמשיך בחי' יחוד פנימי דא"א, כי זהו כללות ההפרש בין מעין
 ובאר דמעין הוא בידי שמים ואין בו תפיסת ידי אדם כלל היינו שהוא בלי העלאת
 מ"ן, אך ההמשכה היא מבחי' חיצוני' דא"א, ובאר הוא שיש בו תפיסת ידי אדם
 והיינו שנמשך ע"י עבודה דוקא וההמשכה היא גילוי אור חדש ממש מבחי' פנימי'
 ועצמות א"ס, וזהו שגבי באר דוקא נאמר מים חיים שזהו המשכה מבחי' עצמות
 א"ס, והענין הוא דהנה במשנה ספ"א דמקואות חשיב ג' דרגות במעין, מעין
 שמימיו מועטין ורבו עליו מים שאובין כו' למעלה מהן מים מוכין פי' מלוחין כו'
 למעלה מהן מים חיים, וענין מעין שמימיו מועטין ורבו עליו כו' הוא דבוהר איתא
 מעין גנים הוא כמד"א ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו' ולכא"ו הלא נהר אינו
 מעין ואיך יפרש מעין גנים שזהו מ"ש ונהר יוצא, אך הענין שנהר הוא ג"כ
 ממעין רק שהמעין הוא בהעלם דבהתגלות הוא הנהר והמעין שבו הוא בהעלם,
 והיינו בחי' יחוד חיצוני דא"א שלצורך העולמות עם היות שזהו מבחי' חכמה
 מ"מ מה שבהתגלות בעולמות הוא החיות והאור דבחי' בינה וו"ע מעין שמימיו
 מועטין שהוא בבחי' מיעוט והעלם ורבו עליו מים שאובין ועוד זאת דהמעין הוא
 רושם הא"ס שבנקודת החכ' שנת"ל דחכ' היא ראשית ההשתל' והזא
 בחי' אר"פ ויש בה מבחי' אוא"ס הבל"ג אבל הוא בחי' רושם בלבד
 וזהו מעין שמימיו מועטין, למעלה מהן מים מוכין זהו בחי' אוא"ס הסוכ"ע
 וע"ד שמי הים מלוחין וים הוא בחי' עגולים כנודע, וזה שמי הים מלוחין ה"ז ג"כ
 מעלה וכמ"ש מלח ברית אלקין שמחבר שם ה' ושם אלקים, והיינו גילוי בחי'
 אוא"ס הסוכ"ע שזה ממתיק בחי' הגבו' דשם אלקים שלא תהי' יניקה גם ממ"ח
 צירופים דש' אלקי' שהן אותי' ים, וזהו שמי הים מלוחין, ולמע' מהן מים חיים
 שזוהי מעלה היותר עליונה שאין למע' הימנה והיינו בחי' פנימי' ועצמו' א"ס וגם
 בחי' סוכ"ע הוא בחי' גילוי בלבד ובד"כ הוא בחי' חיצוני' דאוא"ס ומים חיים
 הם פנימי' ועצמות א"ס, וזהו בחי' באר מ"ח שנמשך ע"י עבודה, והנה ידוע
 דפסוק מעין גנים קאי על נש"י והיינו דבנשמות יש ג"כ ב' מדרי', דהגם דנשמות
 בכלל הן בחי' פנימי' העולמות מ"מ הנשמה כמו שהיא למעלה ה"ה בחי' המשכה
 מלמע', דכמו שנאצלו ע"ס כך נאצלו נשמות, וזהו שנק' אחים ורעים דכאשר
 נאצל ז"א מא"א נאצלו ג"כ נשמות, וזהו דנשמות המשכתן היא בבחי' העלם,
 דהגם שהן מבחי' עצמו' ומ"מ ה"ה בבחי' העלם וכמו השפעה עצמי' שהיא מעצמו'
 הנפש והיא בבחי' התלבשות בהעלם, והיינו שהן בבחי' המשכה מלמע' שבא בבחי'
 העלם שהרי בהנשמה למע' אינו שייך ענין אור חוזר ועבודה בדרך מלמטלמ"ע

רק בדרך מלמעלמ"ט שזה אינו ממשיך מבחי' עצמות א"ס, ובירידתה למטה שהעבודה היא בדרך מלמטלמ"ע בבחי' או"ח זהו דוקא שממשיך מבחי' עצמות א"ס.

בס"ד י"ג תמוה, תש"ב

מעין גנים באר מים חיים ונוולים מן לבנון, והנה הפסוק כולו קאי על הנשמה בהיותה למעלה קודם ירידתה למטה להתלבש בגוף ונפש הטבעית ואופן התחברותה בעצם ושרש הנשמה כמו שהיא למעלה, דמעין גנים קאי על הנשמה כמו שהיא למעלה באוצר הנשמות קודם שיורדת למטה ואומר גנים לשון רבים שהם געה"ע וגעה"ת, באר מים חיים קאי על הנשמה בירידתה למטה להתלבש בגוף ונה"ט, ועם היות דהנשמה בירידתה למטה יש בה מעלה לגבי הנשמה כמו שהיא למעלה קודם ירידתה למטה כמעלת הבאר על המעין, אבל עם זה הנה רחוק ערכה של הארת הנשמה המלובשת בגוף מעצם הנשמה כמו שהיא למע' הנה עז"א דנוולים מן לבנון דעי"ז הוא התחברות הארת הנשמה עם עצם ושרש הנשמה ועי"י הזלה והטפה זו נמשך תוס' כח מעצם הנשמה בהארת הנשמה שתוכל לעבוד עבודתה בתכלית ירידתה למטה להמשיך גילוי עצמות א"ס בעולם דזהו עי' עבודה דמס"ג, והכח עי"ז הוא משרש ועצם הנשמה כמו שהיא למעלה, והענין הוא דהנה כתיב בראשית ברא אלקים וארז"ל בשביל ישראל שנקראים ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית, דבריאית העולמות היא בשביל שני דברים אלו ישראל ותורה, דהנה תכלית הכוונה בהתהוות העולמות הוא שנתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, ולכאורה אינו מובן והלא בלא"ה מלא כל הארץ כבודו, אך הענין הוא דכבודו הוא זיו יקר' בחי' הארה לבד וכמ"ש הרוז על ארץ ושמים, ישתבח שמך לעד מלכנו, דזה שהוא מלכנו מלך העולם הוא בחי' שם והארה לבד שאינו נוגע אל העצם, וכמו שם האדם שאינו נוגע אל עצמות האדם, וענין דירה בתחתונים הוא שיהי' גילוי עצמות א"ס, ועד"מ דירה בגשמיות היא שעצמי' האדם דר בה וכמו"כ כביכול למעלה הוא שיהי' גילוי עצמות א"ס, והגם דגם בזה כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא דאני מורה על עצמותו הרי זהו בהעלם, וגם שזהו בד"כ בחי' סוכ"ע בחי' חיצוני' בלבד ובחי' דירה בתחתונים שיהי' בחי' גילוי למטה והוא הגילוי דבחי' עצמות א"ס, ולהבין ענין דירה בתחתונים, הענין הוא דהנה כתיב מונה מספר לכוכבים וכתוב המוציא במספר צבאם משמע שיש מספר וכתוב היש מספר לגדודיו משמע שאין מספר, ובגמרא חגיגה די"ג ע"א הקשו ג"כ כתיב אלף אלפים ישמשוני' כו' וכתוב היש מספר לגדודיו ותירצו ל"ק כאן בזמן שבהמ"ק קיים אז היש מספר כאן בזמן שאין בהמ"ק קיים כבי' נתמעטה פמשמ"ע, וצ"ל מה תלוי זה בבהמ"ק וההבדל הוא בריחוק גדול כ"כ בין מספר לבלי מספר שזהו בדרך אין ערוך, ובפרט שהמספר הוא בבחי' בלי מספר שזהו עוד למעלה מבחי' בלי מספר בעצם, אך הענין הוא דהנה התהוות העולמות הוא מבחי' מל' שהיא בחי' שם והארה לבד שמוה נתהוו העולמות בבחי' מספר וגבול, וזהו המוציא במספר צבאם בה' הידיעה שהו"ע בהבראם בה' בראם

אוח ה' אחרונה דשם הוי', וגם שבחי' מל' היא בחי' מספר וכידוע דזמן הוא במל' מלך מלך וימלוך, וזהו ג"כ המוציא במספר בבחי' מספר שמוה הוא התהוות העולמות ולכן העולמות הם ג"כ בבחי' מספר, וגם מה שהמל' מקבלת מו"א הוא בבחי' מספר דכן משמע בזהר שגם ז"א הוא בחי' מספר, אבל ולתבונתו אין חקר דבחי' בינה היא למע' מבחי' מספר, והגם דבינה היא רק מדרי' א' למע' מו"א הנה בבינה יש התגלות עתיק, ובחי' שער הנ' דבינה הוא בחי' פנימי' בינה דשם הוא בחי' יחוד פנימי דאו"א שנמשך בזה מבחי' עצמות א"ס דשם אינו שייך ענין המספר כלל, וידוע דבבהמ"ק הי' גילוי ה' עילאה וכמ"ש כעיר שחוכרה לה יחוד ואי' בזהר שזהו התחברות ה' עילאה עם ה' תתאה שהי' בבהמ"ק, והיינו שבבהמ"ק הי' גילוי בחי' יחוד פנימי דאו"א, ולכן הי' שם גילוי או"א"ס ממש ומקום הארון הי' שלא מן המדה שהי' המקום בבחי' בלי מקום שזהו דוקא מבחי' עצמות א"ס, וזהו שבזמן שבהמ"ק קיים הי' היש מספר לגדודיו שהי' המספר דעולמות בבחי' בלי מספר דכשאינו מאיר מבחי' עצמו' או העולמות מציע' הן בבחי' מספר אך כאשר נמשך מבחי' עצמות א"ס אזי המספר הוא בבחי' בלי מספר, וז"ע דירה בתחתונים שהתחתונים שהן בבחי' מספר והגבלה יהיו בבחי' בלי מספר ע"י ההמשכה מבחי' עצמות א"ס, והנה המשכה זו דבחי' עצמו' א"ס היא ע"י המצות, דהנה המצות בעצם הן בחי' רצה"ע והיינו בחי' פנימי' הרצון ולא כמו הרצון שבעולמות שהוא בחי' חיצוני' הרצון משא"כ הרצון דמצות הוא בחי' פנימי' הרצון וכמא' נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני והיינו בחי' פנימי' הרצון ופנימי' העונג, ומ"מ המצות באו בהשתלשלות וכמ"ש בתשו' הרשב"א שהמצות הן בזמן ומקום וכלים שזהו להיותן בבחי' השתל', וכמא' רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא שהן בחי' אברים וכלים, וכמו שהן בבחי' השתל' נמשך בהם בחי' פנימי' הרצון וכמו שהאברים שנמשך בהם חיות מבחי' עצמות הנפש כמו"כ המצות נמשך בהן מבחי' עצמות א"ס, ולהיותן בבחי' השתל' נעשה בהן ועל ידן התחברות דאו"א"ס ועולמות.

ב.

וזוהו פי' שהמצוה היא ל' צוותא וחיבור שמחברים או"א"ס בעולמות וכמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום בחי' אנכי מי שאנכי מצוך בבחי' צוותא וחיבור, ולכן מברכים על המצות בא"י אמ"ה אשר קדשנו במצותיו שבבחי' מלך העולם מקור העולם נמשך מבחי' קדש העליון ואשר לשון באשרי ל' תענוג והיינו דבחי' פנימי' הרצון ופנימי' העונג נמשך ע"י המצות, וכשם שהמשכת החיות בהאברים הוא ע"י שתחלה נמשך כללות החיות במוח שבראש ומהמוח נמשך החיות בפרטי' בכל האברים, כמו"כ כללות המשכת העצמות הוא בתורה דאורייתא מחכמה נפקת וחכמה מוחא ושם הוא ההמשכה כללית, ולכן תורה היא למעלה מומן ומקום וכמאמר כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה הגם שאינו זמן ההקרבה ולא מקום ההקרבה, והיינו לפי שבתורה היא ההמשכה כללית, וע"י התורה הוא שנמשך במצות דאיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד, חיוהי וגרמוהי הו"ע תומ"צ וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור,

וע"כ כללות ההמשכה היא התורה וע"י התורה נמשך בכלים ואברים דמצות וכמארו"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה שממשיך האור במצות וע"י המצות הוא שנמשך הגילוי בעולם, וז"ש ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות ושמונים פלגשים אלו ברייתות ועי"ז ועלמות אין מספר א"ת ועלמות אלא ועלמות שזהו שהעולמות שהם בבחי' מספר יהיו בבחי' בלי מספר זהו ע"י ששים המה מלכות בחי' התורה והמצות שע"י היא ההמשכה דבחי' עצמות א"ס בעולם, וזהו שת"ח מרבים שלום בעולם כמ"ש ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך אלו ת"ח שעוסקים בבנינו של עולם והיינו שממשיכים אוא"ס בעולם, וז"ע שלום התחברות בחי' אוא"ס הבל"ג עם עולמות ונבראים בע"ג שיהיו הם גם כן בבחי' בלי גבול, וענין רב שלום הוא השלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, וכמארו"ל כל העוסק בתורה משים שלום בפמשמ"ע ובפמשמ"ט, שלום בפמשמ"ע הוא התחברות אוא"ס באצי' ושלום בפמשמ"ט הוא התחברות אצי' ובי"ע שבעולמות התחתונים יהי' הגילוי דבחי' עצמות א"ס, וזהו בראשית בשביל התורה שנק' ראשית, דראשית ההמשכה היא בתורה ומהתו' נמשך במצות וע"י המצות הוא שנמשך הגילוי בעולמות, אמנם בכדי שתהי' המשכת העצמות בתורה שהרי לית מחשבה תפיסא בי' כלל ואורייתא מחכמה נפקת דחכ' היא בחי' מח', וגם דחכ' היא ציור אדם ואוא"ס הוא כי לא אדם הוא, הנה ע"ז אמרו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית וכמ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתה שהן ממשיכים אור א"ס בתורה שהתורה נק' תבואתה תבואת ה' ותבואת ו' שזהו תושב"כ ותושבע"פ, וישראל הם ראשית תבואתה שממשיכים בתורה, והענין הוא דהגם דלית מח' תב"כ נתפס איהו ברעו"ד והיינו בחי' רצון פשוט שבנפש שלמע' מטו"ד וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא, מי לי בשמים כו' כלה שארי ולבבי כו' שזה למעלה מעלה מבחי' החכ', דהנה בשכל והשגה א"א להגיע בבחי' עצמות א"ס דהשגה היא הגבלה ובחי' יש, וע"כ כל שיש איזה השגה א"ז מגיע בבחי' עצמות א"ס רק בחי' רעו"ד שלמעלה מהשגה לגמרי זהו שמגיע בבחי' עצמות, ובוהר נק' לאשתאבא בגופא דמלכא והיינו ההתכללות בבחי' עצמות והוא בבחי' יחידה שבנפש שלמע' מבחי' השגה ושכל לגמרי, וז"ע אחת היא יונתי ופי' אחת ע"ד יש קונה עולמו בשעה אחת דהיינו בתשובה שהיא התעוררות עצם הנשמה, ובכדי שיהי' ששים המה מלכות היינו ההמשכה בתורה כנ"ל זהו ע"י אחת היא יונתי בחי' רעו"ד דעצם הנשמה, ורעו"ד זו זהו שנתחדש בהנשמה בירידתה למטה דוקא שוהו מן המיצר דוקא וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם מן המיצר בגשמי' שזה מעורר מעצם הנשמה וכמ"ש ופרעה הקריב, הקריב לבן של ישראל לאביהם שבשמים, וכמא' צריכין יהודאי לחרובא עבדין תשובה וכתיב ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה שהצעה היא מעומקא דלבא ומגעת בבחי' עצמות, וזש"א ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם דהמשכת רחמים רבים הוא בעת צרתם דוקא דלהתם מטא עקתא דישראל, וכן בנפש הוא שמעורר עצם הנפש, וכמו"כ הוא מן המיצר ברוחני' כשמתכוונן בעוצם ריחוקו מה' שהרי העולמות בכלל הן בבחי' ריחוק מאחר שהתהוותם הוא מבחי' הארה לבד וכמ"ש כי ביה' ה' צור עלמים, וארו"ל ביו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא עוה"ז דכללות עוה"ב ועוה"ז הם רק מב' אותיות

שבאין ערוך כלל, וביותר הוא הריחוק מעניניו אשר לא לה' המה כפי אשר ידע אינש בנפשי' בפרטי' מחדו"מ שלו איך שהוא מרוחק בתכלית ונוגע לו הדבר בפנימי' ומתמרמר מאד ע"ז ועי"ז נעשה תוקף הרצוא לעצמות א"ס, והרצוא אינו ע"י השגה כלל כ"א מן המיצר שע"ז הוא תוקף הרצוא ביותר.

ג.

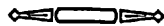
וזהו"ע באר מים חיים, דהנה מי הים הן מלוחים שאינן ראויים לשתי' וגם מי נהרות אינם מים חיים רק כשהמים בוקעים את עפר הארץ געשים מים חיים, וכמו"כ בירידת הנשמה למטה שנתלבשה בגוף ונה"ב שמעלימים על אור קדושת ה' באהבת עניני העולם ורצונות זרות, וכשבוקע את עפר הארץ היינו שיוצא מכל הרצונות זרות ע"י המרירות הבאה מהתבוננות הנ"ל שנעשה עקירת הרצון מהם לגמרי ובא עי"ז בתוקף הרצון לבחי' עצמות א"ס אזי הוא בבחי' מים חיים דוה אינו שייך בהנשמה כמו שהיא למע' שלא יש העלמו' והסתרים והעבודה היא בבחי' אור ישר ורק בירידתה למטה בריבוי העלמות והסתרים הוא שנעשית בבחי' אור חוזר בבחי' באר מים חיים שע"ז נמשך בחי' עצמות א"ס בתורה, וזהו ונזולים מן לבנון, לבנון הוא ל"ב נת"ח וגו"ן שע"ב והיינו נתיב הל"ב ושעה"נ דבינה שזהו בחי' יחוד פנימי דא"א, ולבנון הוא בחי' לובן העליון והיינו ההמשכה מבחי' פנימי' ועצמו' א"ס שנמשך ע"י התורה, וזהו עלי באר להיות בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, וענין עלי באר היינו שיהי' בבחי' עלי' אחר עלי', והענין הוא דהנה בעבודה שע"פ טר"ד יש ג"כ מלמטלמ"ע, וכידוע שיש עובדי ה' בנשמתם ועובדי ה' בגופם, עובדי ה' בנשמתם הוא שמאיר בהם אור הנשמה בגילוי ועבודתם היא בבחי' מלמעלמ"ט בחי' אר"י, ועובדי ה' בגופם הוא שהנשמה היא בבחי' תפיסא בישות דגוף ונה"ב שהעבודה שע"פ טר"ד היא ג"כ בדרך מלמטלמ"ע שמברר עי"ז את הגוף ונה"ב כנודע, וכאמת יש בזה ג"כ יתרון מצד הבירור דנה"ב, אמנם בכדי להמשיך בחי' יחוד פנימי דא"א הוא ע"י מס"נ דוקא היינו בחי' רעו"ד הנ"ל שלמעלה מטו"ד, וזהו עלי באר עלי' אחר עלי', ענו לה היא ההמשכה שע"י התורה, וכידוע ההפרש בין מעין ובאר בב' דברים, דמעין אין בו תפיסת ידי אדם והיינו שלא ע"י העלאת מ"ן והוא בחי' יחוד חיצוני דא"א, ובאר הוא שיש בו תפיסת ידי אדם והוא בחי' רעו"ד שההמשכה עי"ז הוא בחי' יחוד פנימי דא"א, וההפרש הב' הוא שמעין משקה מאליו ובאר גם כשמגלים את המים צריכים לשאוב אותם, וכמו"כ הוא ברוחני' שעם היות שע"י רעו"ד ממשיכים בחי' עצמות א"ס הנה ההמשכה והגילוי הוא ע"י התורה, והענין הוא דהנה בעבודה שבאו"י הרי בעבודה גופא נמשך לו גילוי אלקות שכן הוא בכל עבודה שע"פ טו"ד דבהתבוננות ובהאהבה מאיר לו גילוי אור בנפשו עד שיכול להיות שירוה צמאוו באהבה, רק שאינו עדין כ"כ כפי אמיתית שירוה צמאוו בזה היינו שאינו מסתפק בזה, אבל מכל מקום הרי מאיר אצלו גילוי אור, ובפרט בעבודה בדרך מלמעלה למטה שמאיר גילוי אלקות ממש בנפשו, אך בעבודה ברעותא דליבא מלמטה למעלה הגם שזהו דוקא שמעורר בחי' העצמו' הנה ההמשכה היא ע"י תומ"צ, וכידוע דאחר התשובה צ"ל ויעקב הלך ללכתו דרך

התומצ' ובוז דוקא היא ההמשכה, וזהו דעיקר הסליחה היא בסוכות דהגם שביהכ"פ נמשך סליחת העוונות מ"מ מילוי הפגמים והיינו שהפגמים יתמלאו בבחי' גילוי אור והו"ע שהודונות נעשים כזכיות זהו בסוכות והעיקר בשמע"צ והו"ע הפתקאות שמחלקים במוסף דשמע"צ, דבחג הסכות הי' ניסוך המים ששאיבתן היתה בשמחה גדולה וכמא' שמשם היו שואבין רוח הקדש והיינו שהשאיבה וההמשכה היא ע"י התורה וזהו ענו לה, ופי' ענו לה הוא ע"ד תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא שיהי' לימוד התורה בביטול ואזי נמשך ע"י התורה בחי' עצמות א"ס, וזהו על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ה, דעמידת העולם הוא להיות המשכת בחי' עצמות א"ס בעולם הוא ע"י ג' דברים אלו דתו' וגמ"ח הן תורה ומצות ועבודה היא עבודת הקרבנות שהן העלאה מלמטלמ"ע, ועכשו תפלה כנגד תמידין תקנו דראשו מגיע השמימה בחי' רעו"ד שזהו בחי' באר מ"ח ועי"ז היא המשכת העצמות שז"ע ענו לה, וזהו דאי' בגמרא ר"ה דל"א א' דבמנחה דשבת היו אומרים השירה דאו ישיר עלי באר כו' דמנחה דשבת היא גילוי בחי' רעדכ"ר והיא המדרי' היותר גבוה שעז"א מתנה טובה יש לי בבית גנזי והו"ע או תתענג על ה' ע"כ אמרו או שירה הזאת דעלי באר ענו לה דהיינו בחי' באר מים חיים.

ד.

וזלו באר חפרוה שרים, דכמו שהבאר בגשמי' צריך חפירה להסיר רגבי העפר שמכסים את המים וכמו"כ הוא ברוחני' שצ"ל חפירה והו"ע המרירות וכמא' אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש הכנעה ושפלות ועי"ז נעשה בבחי' באר ר"ת בידך אפקיד רוחי דהיינו בחי' העלאה דרעו"ד אליך ה' נפשי אשא כני"ל, ותקנו לומר פסוק בידך אפקיד רוחי קודם השינה בק"ש שעהמ"ט והיינו שיתבונן שנותן נפשו בפקדון ויתבונן למי נותן את הפקדון הרי לא יגורך רע כתיב ונותן את נפשו מלאה פצעים וחבורות ורעות רבות מהמחדו"מ שלו אשר לא לה' המה שפוגמים את הנפש דע"י ההתבוננות בהעמקת הדעת נעשה לב נשבר ונדכה ויתחרט מאד על המחדו"מ שלו שבזה מנקה את הנפש ועי"ז נעשה בבחי' באר הנובע מתחת לעילא שנשמתו עולה נקי' וטהורה מכל לכלוך וכתיב לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוה שגם מדה"ד אינו מונע ומעכב את העלי' שלו, ואזי שואבת חיים מלמעלה כמא' רו"ל שהנשמה עולה ושואבת לה חיים היינו חיים רוחני' דמאיר לו אח"כ בתפלה, וענין חפרוה שרים אלו האבות דאין קורין אבות אלא שלשה אברהם יצחק ויעקב, דמדרי' הרוחני' האלו מוכרחות להיות בכאו"א מישראל, דמדרי' השבטים ראובן ע"ש כי ראה ה' ושמעון ע"ש כי שמע ה' בחי' ראי' ושמיעה בעבודה הרוחני' שהם השכלה והשגה הנה א"ז מוכרח להיות בכאו"א אבל מדרי' האבות מוכרח להיות בכאו"א, דאברהם ויצחק הוא אהוי"ר, דאהבה לבד אינה מספקת מפני שחולפת ועוברת אחר התפלה ומפני פתיחת הלב שבאהבה יכול להיות ח"ו אהבה זרה וההנהגה שלו תהי' היפך הראוי להיות ע"פ עבודה והוא שמבטל את זולתו והסבה לזה היא הרגשת מעלת עצמו הבאה מצד פתיחת הלב וע"כ צ"ל ג"כ יראה שהו"ע הביטול דאזי אינו שייך שיפול ח"ו בההיפך, וגם שהביטול יש לו קיום גם אחר התפלה, ועל כלם הוא בחי' יעקב בחי' כי שרית עם אלקים שמושל ושולט על

שם אלקים היינו על ההעלמות וההסתרים המשתלשלים משם אלקים והוא שיהי' לבו ברשותו, דבכללות היא העבודה לעצור בעד תאוות לבו בעניני עולם גם בדברים המותרים שהוא כעין מסירת נפש, דנפש ענינו רצון ומסירת נפש הכוונה מסירת הרצון, ובפרטי' היא העבודה דמס'נ בפועל לעמוד חזק נגד כל עניני העלמות והסתרים שמעלימים ומסתירים על אלקות, ומבלי התחשב עם כל דבר המונע ומעכב, בין שיהי' דבר הנוגע בממון בין שיהי' דבר הנוגע בגופו היינו בבריאותו ובין שיהי' דבר הנוגע בנפשו היינו סכנת נפשות ממש יעמוד חזק וילך בדרך להפקיר נפשו ועי' מסירת נפש בפועל ממשכים בחי' עצמות א"ס בעולם והכח על מס'נ בפועל הוא מן הבאר דחפרוה שרים דחג'ת הנעלם שבנפש הוא המסייע בחפירת הבאר שיתגלו כחות הנעלמים שימסור נפשו על העבודה דתומ"צ, דהנה בכאו"א מישראל יש אהבה מסותרת ועי"ז הוא בחי' המרירות דזה שמתמרמר על ריחוקו מאלקות הוא מפני האהבה שיש לו בהעלם, דצער הוא היפך העונג ומשקל הצער הוא כמשקל העונג דכל שהעונג יותר ממילא הצער יותר בההעדר וכמו"כ המרירות הוא כמשקל האה', וכשהאה' היא בהתגלות ודאי המרירות היא גדולה, אך גם האהבה המסותרת מועלת שעי"ז הוא המרירות על הריחוק, ויראה הוא בחי' ביטול והיינו הביטול שיש בנשיי בעצם ועי"ז הוא השפלות עצמו והר"ע לב נשבר ונדכה, וידוע שיש נדכה ודכה, דכה הוא שהוא דכה בעצם ונדכה הוא ע"י פעולה, אמנם מה שהוא נדכה הוא ע"י דכה להיות בבחי' דכה בעצם דהיינו בחי' הביטול עי"ז הוא נדכה, ויעקב מדתו מדת הרחמים לעורר רח"ר על נפשו כו', ועי"ז הוא חפירת הבאר, וזהו אז ישיר ישראל כו' עלי באר דתכלית הכוונה היא להמשיך בחי' עצמות א"ס בגילוי למטה שזהו ע"י יחוד פנימי דאו"א, דהתהוות העולמות הוא מבחי' יחוד חיצוני דאו"א שזה נמשך גם בלי העלאת מ"ן אמנם בחי' יחוד פנימי דאו"א שזה ממשך מבחי' פנימי' ועצמות א"ס והוא ע"י עבודה במס'נ בבחי' רצון פשוט שזה נעשה דוקא בנשמה למטה, וז"ע באר מים חיים ועי"ז ונוזלים מן לבנו, וזהו עלי באר בבחי' העלאה מלמטלמ"ע בבחי' רעו"ד, ענו לה ההמשכה שע"י תומ"צ שנמשך בבחי' עצמו' א"ס ב"ה ובוה נשלמה הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים.

בס"ד, פנחס, תש"ב

א"ר יהושע בן לוי בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת אוי להם לבריות מעלבוניה של תורה, ופי' הרע"ב ז"ל שהתורה עלובה שאין לה עוסקים, וצ"ל מהר"ע עסק התורה ומהו העלבון של התורה כשאין לה עוסקים דהלא ענין התורה הוא למודה ומכאן משמע דעלבון התורה הוא על שאין לה עוסקים ולא שאין לה לומדים והיינו דאף גם כשיש לומדים בתורה ואינם עוסקים בתורה הנה התורה עלובה מזה, וצ"ל מהו ההפרש בין הלומד תורה דאו התורה היא עדיין עלובה על אשר אין לה עוסקים ובין העוסק בתורה שאו התורה נוחה ומתפייסת, ובכללי' הענין צ"ל מהו ענין הבת קול היוצאת מהר חורב ומכרות, דכוונת הכרוז הוא שבני אדם ישמעו הכרוז וכן יש כמה כרוזים שונים שמכריזים לעורר

את בני אדם בתשובה כמו הכרוז שובו בנים שובבים, שובו שובו בית ישראל למה תמותו והדומה דכוונת כל הכרוזים אשר בנ"א ישמעו הכרוזים ויתעוררו לשוב בתשובה בחרטה על העבר ובקבלה על להבא ומאחר דבנ"א אינם שומעים הכרוזים העליונים מהו התועלת בהכרזה, אך הענין הוא דהנה כתיב פנים בפנים דבר ה' עמכם, דכמ"ת נתגלה השם הוי' שבנפש כמ"ש כי חלק ה' עמו שהוא החלק דשם הוי' שיש בנפש, וענין הוי"ד דשם הוי' שבנפש הוא דהנה אנו אומרים אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה בי, דטהורה היא קאי על עצם הנשמה כמו שהיא באצילות ובראתה יצרתה נפחתה היא סדר ירידת הנשמה להתלבש בגוף שעוברת דרך ג' עולמות ביי"ע עד שבאה למטה להתלבש בגוף גשמי ונפש טבעית, והנה זה מה שאינן שומעים הבת קול וְכרוזים העליונים הוא בהנשמה שבגוף והוא לפי שהגוף ונה"ב מעלימים ומסתירים על אור הנשמה וידוע דלא כל הנשמה מתלבשת בגוף רק הארה ומקצת הנשמה, דעצם הנשמה אינה בערך התלבשות בגוף שהרי מלאך בשליש עולם עומד שיש ב' פי' בהמאמר, הא' דהמלאך הוא שלישי מן העולם והב' דהעולם הוא שלישי מן המלאך, וכי"ש נשמות שלמעלה ממלאכים א"כ הרי א"א שעצם הנשמה תתלבש בגוף, ומה שמתלבש בגוף הוא רק הארה לבד ועיקר הנשמה הוא למעלה וע"ז אמרו אע"ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי דשרש ומקור הנשמה רואה ושומעת כל הכרוזים העליונים ומחמת זה נופלים הרהורי תשובה גם בהארת הנשמה שבגוף, והן הרהורי תשובה שבאים פתאום בלי שום הכנה כלל, וכמו שאנו רואים במוחש דלפעמים בעת שהאדם רץ טרוד ומוטרד בעסקיו ופתאום עומד ממרוצתו ושואל את עצמו מה אני רץ ועד אנה אהי' מסור ונתון לעסקי כשור לעול וכחמור למשא מאז הבקר עד שעה מאוחרת בלילה ועושה הסכס והחלט בנפשו אשר מעתה יתפלל בצבור ויקבע עתים לתורה דכ"ז בא משרש ועצם הנשמה שרואה ושומעת הכרוזים העליונים ומשפעת בהארת הנשמה שבגוף, והשפעת שרש ועצם הנשמה בהארת הנשמה היא גם ברשעים ומהאי טעמא הנה רשעים מלאים חרטות שמתעוררים בתשובה שזהו מפני שאינם רוצים בשו"א להיות נפרדים מאלקו' ומה שעובר עבירה ר"ל זהו מפני הרוח שטות שמכסה על האמת שנדמה לו שעודנו ביהדותו, אבל להיות ח"ו נפרד מאלקו' אינו רוצה בשו"א והוא מעצם הנשמה שלמעלה מטו"ד המושג, ובחי' זו נק' משכיל מקור השכל אבל שאינו שכל והשגה כלל, ונק' משכיל להיותו בחי' או"פ והוא בחי' חכ' רק שזהו בחינת פנימי' החכ' שלמע' לגמרי מהשגה, ועז"ג משכיל לאיתן האזרחי איתן הוא ל' חזוק וכמו איתן מושבך, ובמשנה איתן כמשמעו קשה וחזק, הארט און שטארק, וענין החזוק הוא בעצמות שהעצמי' בלתי משתנה ובלתי מתחלף לעולם, דמה שאינו עצמי שייך בו שינוי וחילוף וכמו האור מצ"ע שייך בו שינוי וחילוף, רק מפני שדבוק בהעצם שהוא המאור הנה גם בו אין שינוי אבל העצמי הרי מצ"ע הוא בלתי משתנה וו"ע החזוק, וכמו"כ הוא בנשמות שהן עצמי מצד עצמן, דהנה במדרש חושב ה' דרגות בנשמה וכמאמר חמשה שמות נקראו לה נר"ן ח"י ובוהר נכללו הה' דרגות בד' מדר' נגד ד' אות' הוי' נר"ן ונשמה לנשמה, דנשמה לנשמה כולל ח"י ויחידה, נשמה היא כמ"ש נשמת שדי תבינם שהוא השגה והבנה באלקות כל חד וחד לפום שיעורא דילי' וזהו בחי' בינה, ונשמה לנשמה היא בחי' חכ' כח מה שזהו הביטול שלמעלה מטו"ד המושג, והו"ע

כי עם קשה עורף הוא שזהו למעליותא שהרי אומר ע"ז וסלחת, והוא התוקף
בנשמה שאינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד ח"ו מאלקו' א איד גיט ער וויל און
גיט ער קען זיין א נפרד פון געטליכקייט, ומוזה הוא כח המס"ג שבכאו"א מישראל
למסו"ג בפו"מ על קדה"ש שזהו מדת החכמה שבנפש כמ"ש בשש"ב, וכמו"כ לעמוד
בנסיונות ולעמוד נגד כל מונע, דבהשגה לא יש תוקף זה שהרי שכל אינו מחייב
ענין המס"ג ולכן בתורה לא יש טעם על מס"ג רק נא' לאהבה את ה' אלקיך כי
הוא חייך שזוהי האהבה שע"פ טו"ד אבל על מס"ג לא יש טעם מפני שזהו למע' מהטעם,
וזהו בחי' איתן שבנשמות בחי' החוץ שבלתי משתנה לעולם לא להיות
נפרד ח"ו ולעמוד בנסיון, וזהו היר"ד דשם הוי' שבנפש שזהו בחי' הביטול
שלמע' מטו"ד המושג והוא התוקף שבנשמות באלקות.

ב.

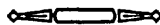
והנה הה"א דשם הוי' שבנפש הוא כה ההשגה וההתבוננות בגדולת או"ס ב"ה,
דהנה הגם שיש בכאו"א בחי' י' דשם הוי' בחי' החכמה כח מה שהו"ע
הביטול עצמי שלמע' מטו"ד בכ"ז הנה צ"ל ג"כ בחי' בינה שזוהי ההשגה וההבנה
באלקות וכמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים שצ"ל השגה
והבנה כמה שיש ביכולת הלבין ולהשיג, וכתיב דע את אלקי אביך שצ"ל דעת
והשגה והוא להתבונן איך שאני הוי' לא שניתי שלא יש שום שינוי בין קודם
הבריאה לאחר הבריאה, אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע,
דכללות התהוות העולמות הוא מהארה לכד דבי"ה ה' צור עולמים, בי' נברא
העוה"ב ובה' נברא עוה"ז ולהסביר לעצמו דמה תופס מקום שתי אותי' לגבי כח
הדבור וכ"ש לגבי כח המח' וכ"ש לגבי עצמות האדם וא"כ להבדיל הבדלות אין
קץ למע' הרי ב' אותי' אינן תופסת מקום כלל והיינו שכללות ההשתל' אינו תופס
מקום כלל לגבי עצמות ולכן לא שניתי, והוא ההתבוננות דה' אחד איך שכולא
קמי' כל"ח ממש, ויש מעלה בהשגה שע"ז הוא הגילוי בנפש, דכאשר משיג ענין
אלקי ה"ז מאיר בגילוי בנפשו, דחכ' שהיא למע' מטו"ד המושג ה"ז אינו בבחי'
גילוי דלית מח' תפיסא בי' אבל בהשגה ה"ז בבחי' תפיסא, והתגלות עתיק הוא
בבינה דעיקר גילוי העונג הוא בבינה בהשגה דוקא, והיינו מפני שהשגה שרשה
מבחי' התענוג, ויש יתרון בבינה שלמע' מהחכ' וכמ"ש ומבני יששכר יודעי
בינה לעתים וארו"ל דאפי' בימי משה לא אשתכח כוונתיהו דכתיב הבו לכם אנשים
חכמים ונבונים וידועים ואח"כ כתיב ואקח כו' חכמים וידועים ואלו נבונים אפילו
בימי משה לא אשתכח כו', והענין הוא דהנה בינה הגם שמקבלת מהחכ' אינה
משתלשלת מהחכ' רק שמקבלת מהחכ' אבל לא שהבינה עצמה משתלשלת מהחכ',
דבינה מהחכ' אינה בבחי' השתל' עו"ע, דעו"ע הוא שהעילה מחייבת את העולל
וכמו שכל ומדות הרי השכל מחייב את המדה, דמהשגת השכל נעשה ונולד מדה,
ואם לא יש לידת המדה ה"ז מפני איזה סבה וכמו מצד העלם והסתר שמונע
ומעכב לידת המוחין, ובשכל הרי נעשה המדה שבכל השגה והתבוננות ה"ה
מתפעל במוחו, ושלא יהי' גם התפעלות שכלי זהו מפני התעלמות ביותר והו"ע
טמטום המוח שזהו מצד התגברות החומרי' ביותר ואזי גם ההשגה אינה השגה
ממש אבל בלא זה הי' נעשה התפעלות השכל והוא מפני שהשכל מחייב את המדה

משא"כ בחו"ב הרי חכמה אינה מחייבת את הבינה שאינו מוכרח. דגם מי שיש בו כח החכמה אינו מוכרח שיהי' גם כן כח הבינה וכמו שיש מי שהוא בעל הבנה ואינו בעל השגה שבכחו להשכיל השכלות חדשות ואינו משיג גם ההשכלות אלו שהוא משכיל, הרי שהחכ' אינה מכרחת את הבינה כי יש לה מקור מיוחד בפ"ע בכח המשכיל, וההתרחבות שבבינה היא מכח המשכיל עצמו והנה זה שחכ' באה בבחי' נקודה הוא כמו שמתגלה מכח המשכיל, אך בכח המשכיל השכלי הוא שם בהתרחבות וזוהו הוא כח ההתרחבות שבבינה ושרשה הוא מהתענוג, דתענוג הוא בחי' התרחבות ולכן תענוג פועל התרחבות בכל דבר וכמו שמועה טובה תדשן עצם מפני שהתענוג הוא בהתרחבות ומשם הוא שרש ההתרחבות שבבינה וזהו דהתגלות. עתיק הוא בבינה מפני ששרשה בבחי' עתיק ולכן ההתגלות דבחי' עתיק הוא בבינה, וזהו שיש יתרון מעלה לבינה על החכ' ויש מעלה בחכ' על בינה בבחי' הביטול שבחכ' יותר מבבינה, דחכ' היא בחי' אין ובינה בחי' יש, וע"כ צ"ל ב' המדרי' והיינו שגם בהשגה דבינה יהי' הביטול דחכ' והוא שתהי' השגה בהתרחבות בהשגה טובה באלקות, ויהי' הביטול לא כמו מצד ההשגה כ"א בבחי' אין דחכמה והוא החבור דב' המדרי' חו"ב והו"ע נקודא בהיכלא, היכל. הוא בחי' בינה ונקודה היא חכ' דנקודה בלא היכל אינו מספיק שצ"ל השגה באלקות והיכלא בלא נקודה ג"כ אינו מספיק שצ"ל בחי' ביטול דחכ', וזהו ששומר את ההשגה, דאם לא יהי' הביטול דחכ' יכול ליפול ח"ו ממדריגתו וכמו בהשגה שכלי' אם לא ישמור את הנקודה יכול לילך בדרך עקלתון שתהי' ההשגה לא אמיתית, הגם שיהי' בטעם וסברות שכליות לא תהי' כלל כפי האמת דהנקודה היא השומרת את ההשגה דכאשר זוכר ושומר את הנקודה תהי' ההשגה אמיתית, כמו"כ הוא ברוחניות שבהשגה לבד יכול ליפול ממדריגתו ח"ו, כ"א צ"ל נקודת החכמה שהיא הביטול שלמע' מטו"ד המושג ולכן על ידי החכ' הוא ג"כ קיום דבחי' השגה דבינה, וזהו והחכמה תחי' בעלי' דבינה היא בעלי' דחכ' והיינו שעושה התרחבות בנקודה דחכ', ומ"מ החכ' תחי' בעלי' דקיום ההשגה הוא דוקא ע"י החכ' שיהי' בו הביטול דבחי' חכ' שאז אינו נפנה מהאמת במאומה, ער טרעט ניט אָפּ פון דעם אמת.

ג.

והנה ענין ו' ה' דשם הוי' שבנפש, דהנה כתיב וצדקה נחל איתן, פי' נחל איתן הוא התפשטות בחי' איתן בששה מדות שיהי' בהם ג"כ הביטול דחכ' והענין הוא דהנה מדות הנולדות מן השכל הרי התגלות המדות לאחר התעלמות המוחין כנודע שכל זמן שהמוחין הן בגילוי א"א להיות המדות כ"א לאחר שמתעלמין המוחין אזי הוא הולדת המדות, אך זהו בחיצוני' הלב שהמדות הן מדות מורגשות ולכן א"א שיהיו המדות כל זמן שהמוחין בגילוי, אבל פנימי' הלב הן מדות הבלתי מורגשות ומאיר בהן כל גילוי האור שבמוח והגילוי דבחי' איתן הוא למע' יותר והוא יותר מבחי' בלתי מורגש דפנימי' הלב והו"ע תעלומות לב והן בלי התפעלות וכמו בחי' הקרירות דחכ' בבחי' ביטול עצמי, וזהו נחל איתן הכוונה שבמדות יהי' הביטול דבחי' חכמה ואזי נעשה אתהפכא חשוכא לנהורא וכמ"ש ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים, שטים הוא שטות דלעו"ו וע"י

המעין היוצא מבית ה' שזהו פנימי' החכ' בחי' איתן ה"ז משקה נחל השטים שנהפך לטוב, וה' אחרונה הוא מחדר"מ, דג' קוין שבה' הן מחדר"מ כנודע והן מחדר"מ דתורה שבע"פ דמל', פה תושבע"פ קרינן לה והיינו שגם בתושבע"פ יהי' הביטול דבחי' חכ', והענין הוא דהנה בסי' אי' הבן בחכ' וחכם בבינה, ולכאוי' הול"ל הבן בבינה וחכם בחכמה ומהו"ע הבן בחכ', אך הענין הוא דהנה חו"ב הן תושב"כ ותושבע"פ דכתיב שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך וארז"ל מוסר אביך תושב"כ תורת אמך תושבע"פ, וכמו עד"מ טפת האב הגם שיש בה כל ציור הולד הרי אינו ניכר כלל, וע"י שהיית ט"ח בבטן האם נעשה ציור הולד, וכמו"כ כל המצות הרי ישנן בתושב"כ רק שהן בקיצור נמרץ וכמו מצות תפילין מתושב"כ אין יודעים עדיין איך שיהיו התפילין רק בתושבע"פ מבואר הכל בפרטי', וכן מצות שבת בתושב"כ היא רק איזה פסוקים ובתושבע"פ היא מסכתא שלימה וכה"ג בכל המצות, וזהו שתושב"כ היא בחי' חכ' שבקיצור ורמז ותושבע"פ בינה, בהתרחבות והתגלות, וזה שאוי' בסי' הבן בחכמה דתושב"כ שהיא בחי' חכ' שלמע' מהשגה מ"מ צ"ל בזה קצת השגה עכ"פ והוא ע"י המדרשים וס' הזהר שמוזה יכול להיות קצת השגה בתושב"כ, וחכם בבינה דתושבע"פ מפני האורך ורוחב יכול להיות שלא ידע נקודת האמת וכמו שלומד הלכה עם פרש"י ותוספות וכריבוי פלפל ואינו יודע נקודת האמת של ההלכה, עז"א וחכם בבינה שידע את נקודת האמת של ההלכה, וזהו ע"פ פשוט, ועל ל' החסידות הוא דלהיות שתושבע"פ נתלבשה בענינים גשמי' המחליף פרה בחמור שנים אותון בטלית יכול להיות שלומד תורה וישכח על ה' גותן התורה וצ"ל שיהי' לימוד התורה בביטול שיוכור שזהו חכמתו ורצונו ית' ולא תהי' לו שום פני' בלימודו רק ילמוד תורה לשמה בבחי' ביטול ממש, וזהו המשכת בחי' איתן בתושבע"פ, וז"ש והאיתנים מוסדי ארץ איתנים אותי' תנאים והם מוסדי ארץ, ארץ תושבע"פ שממשיכים בחי' איתן בתושבע"פ, שהתנאים היו סמוכים איש מפי איש עד מרע"ה, וכל דבריהם היו דברי קבלה שקבלו איש מפי איש עד משה שהי' המקבל הראשון וכדאי' בגמ' סוכה בשלשים הלכות ששאלו את ר"א י"ב אמר להם שמעתנן, וי"ח אמר להם לא שמעתי שלא אמרו מסברת עצמן כ"א מה שקבלו מרבם, ולהיות שהיו סמוכים זמ"ז עד משה ומשה הוא בחי' חכ' בחי' איתן ע"כ המשיכו בלימודם בחי' איתן בתושבע"פ, וזהו והאיתנים מוסדי ארץ שהמשיכו בחי' איתן וכמו"כ בלימוד התורה עכשו צ"ל בחי' הביטול דאיתן, וזהו וצדקה כנחל איתן, להמשיך בחי' איתן בו"ה דהיינו במדות ובתושבע"פ, וזהו"ע עוסק בתו' להמשיך בחי' איתן שהוא הביטול דחכ' בלימוד התורה וזהו איש להם לבריות מעלבונה ש"ת שאין לה עוסקים והיינו דאף גם אם לומדים תורה ומחדשים חידושים אבל אינו בביטול אל התורה הנה התורה היא עלובה שבחידושיה גם אם הם סברות טובות מעליב את התורה כי העיקר הוא היראת שמים ובכל ענין של תו' צריכים לראות את גותן התורה וללמוד בשקידה גדולה ובביטול גמור כמ"ש תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא.

הוֹסֵפָה

שיחת * כ"ק אדמו"ר שליט"א

— ה"י אלול, ה'תשכ"ב —

בכ"ד טבת הבע"ל, ימלאו מאה וח' משים שנה * להסתלקות רבנו הזקן * . ולכן בשנה זו ביחוד יש לנצל הימים שביניהם — מיום חי אלול עד כ"ד טבת.

* * *

התקשרות לצדיק ולנשיא הוא ע"י לימוד * תורתו וקיום הוראות שלו. ובהיות אשר מעיקרי תורתו * של רבנו הזקן הם ספר התניא — פנימיות התורה, והשלחן ערוך שלו — בנגלה דתורה, לזאת מהנכון במאד אשר יסדרו חלוקת התניא (כולל גם שער היחוד והאמונה, אגרת התשובה, אגרת הקודש וקונטרס אחרון *) וחלוקת השו"ע (מא"ח ה' השכמת הבוקר ועד לסימן האחרון שבחו"מ וגם הקונטרס אחרון בכלל) בין כל אלו השייכים לרבנו הזקן.

יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום (ר"ה יא, א).

מאה וחמשים שנה : להעיר גם ממחז"ל : חמשים שנה נקרא עולם (תדבאר פ"ו). וראה בחיי וציוני למשפטים (כא, ז). וראה שיחת חי אלול ה'תש"א.

להסתלקות רבנו הזקן : (להעיר אשר היתה אז הקביעות — כמו בשנה זו) — אחר שהתפלל תפלת ערבית והבדלה בחונן הדעת בדעה צלולה ומיושבת ובדבקות נפ' לאה (כחצות שעה יא') במוצש"ק (דשמות) כ"ד טבת תקע"ג (הקדמת השו"ע דאדה"ז). ע"י לימוד : ראה "היום יום" (כד סיון תש"ג).

מעיקרי תורתו : ראה שיחת י"ט כסלו תרצ"א בענין העשר זכויות (לקו"ד ע' תשיח). אגרת הקדש וקונטרס אחרון : אף שנתוספו לסי' התניא רק לאחר הסתלקות רבנו הזקן, אבל הרי בניו ובראשם אדמו"ר האמצעי — ממלא מקומו — חברוס לסי' לקוסי אמרים.

חי אלול הוא יום הולדת * שני המאורות הגדולים * : מורנו הבעש"ט — מייסד תורת חסידות הכללית, ורבנו הזקן — מייסד תורת חסידות חב"ד.

ידוע * , אשר בכל שנה ושנה חוזרת ונעורה אותה ההמשכה שהיתה בפעם הראשונה. ובכל שנה נמשך אור * חדש שלא הי' מעולם.

יום ההולדת שייך וקשור ליום ההס' תלקות, וכמ"ש טוב שם * משמן טוב יום המות מיום הולדתו.

(* נדפסה ג"כ בחוברת בפ"ע (ברוקלין, תשכ"ב).

יום הולדת : אז מזלו שולט ועוזר לו (ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח). שמחה ועילוי כיום הולדת צדיק, ראה : תנחומא ס"פ פקודי (של יצחק). מגילה יג, ב (משה). שמור פט"ו, ט (של בן מלך). ר"ה יא, א (חדש שנולדו בו האבות).

ויש להטעים גם בנוגע לכא"א מבני, כי כיון שביום הכר מצוה צ"ל שמחה כביום החופה (זהר חדש בראשית טו, ד) וע"פ כההאריו"ל בכל שנה חוזרת וניערת אותה ההמשכה — צ"ל בהתעוררות וכו' בכל שנה ביום ההולדת. וידועה הוראת כ"ק מו"ח גדמ"ר אשר ביום ההולדת על האדם להת' בודד, ולהעלות זכרונותיו ולהתבונן בהם, והצריכים תקן ותשובה ישוב ויתקנם (היום יום"י יא' גיטן).

הולדת . . הגדולים : ראה קונטרס חי אלול ה'תש"ג (ע' וא"ו, יג). רשימה שבסו"ס המאמרים ה'תשי"ח (ע' רצב).

ידוע כו' חוזרת : ראה לב דוד (להחיד"א) פכ"ט (ע"פ מש"כ הרמ"ז בסי' תיקון שובבים). משנה ספ"ג דגיטין.

נמשך אור : ראה אנה"ק ס"ד. טוב שם : עיין רשימות הצ"צ עה"פ. ראה שיחת י"ב תמוז ה'תשכ"ב. הקישור הג"ל בנוגע לצדיקים בפרט, להעיר ממרו"ל הקביה

כו' משא"כ בעקבות כו". עיי"ש בארי-
כות.

מזה מובן, אשר כמו שצ"ל ביחוד
לימוד תורתו במשך ימים אלו, כך
צריכה להיות גתינת צדקה במיוחד
במשך תקופה הנ"ל, ומה טוב — לטובת
ענינים השייכים לרבנו הזקן. היינו —
הדפסת תורתו (ספריו ומאמריו), וכן
של רבותינו הבאים אחריו ומבארים
דבריו, והחזקת המוסדות במ לומדים
תורתו ומתנהגים ברוחו.

ולואת, ביחד עם לימוד התניא
והשו"ע, יתרום כל אחד בכל יום מי-
מים אלו

— ומזמני היום המסוגלים לזה הם:
בבוקר קודם תפלת שחרית וכן קודם
תפלת מנחה —

לקופת "קרן שניאור", אשר כסף
קופה זו הוא עבור הדפסת הספרים
ולהחזקת מוסדות הנ"ל.

עצמו הביאו בהל' ת"ת שלו (פ"ד ס"ב, ז)
דתי' שקול כו' — כי הרי מצוה שא"א
לעשותה ע"י אחרים קודמת לת"ת (שם פ"ד
ס"ג) ולכן כשאין דרך כו' כ"א ע"י מעשה
הצדקה כו' (ראה אגה"ק שם) — זהו העיקר.
— ולהעיר ג"כ מאגה"ק נפש השפלה שכתבה
אדה"ז לפני הסתלקותו (נדפסה בלקוטי דבר-
רים ע' תקצו).

ומזמני היום: ראה שו"ע האר"ז הל'
צדקה, שו"ע אדה"ז סו"ס צב. שו"ע הל'
צדקה סרמ"ט ס"ד. וראה ג"כ תו"א ס"פ
ויצא, לקו"ת תבוא (מג, ב), הקדמת רבנו
בסידורו, אגה"ק ס"ח, וע"פ כ"ק מו"ח
אדמו"ר, קודם כל מצוה" (היום יום — ו'
תמוז), אלא שבכ"מ מהמסומנים לבסוף הוא
לצורך התפלה (והמצוה) — ולא שאז דוקא
זמן הצדקה, משא"כ בשו"ע האר"ז וכו'.
ע"ש, ואכ"מ.

קרן שניאור: ידועים דברי הבעש"ט אשר:
שמו (של אדה"ז) שניאור — שני אור —
שני אורות הוא יאיר בתורת הנגלה ובתורת
הנסתר (מגלת י"ט כסלו).

וראה מהרש"ל ביש"ש גסין פ"ד הובא
בשה"ג לחיד"א מע' גדולים ש' בסופה.

— הם הן כל ישראל, וכידוע דבר *
רבנו הזקן אשר חסידות היא לא עבור
כתי' מיוחדת בישראל — כ"א נחלת
כל ישראל —

וכל אחד יקבל על עצמו ללמוד בכל
יום ויום שבין יום ההולדת ויום ההס-
תלקות, שיעור בתניא ושיעור בשו"ע
אדה"ז — באופן שיסיים חלקו ליום
כד טבת הבע"ל.

— מובן אשר לימודים אלה הם
נוסף על לימוד שיעור התניא שבכל
יום מימות השנה כפי שנחלק * ע"י
כ"ק מו"ח אדמו"ר, ונוסף על לימוד
שאר שיעורים הקבועים ורגילים.

וע"פ ביאור רבנו הזקן * במעלת
חקימת התורה במוח הזכרון — יהי'
הלימוד באופן אשר יהיו חקוקים בזכ-
רונו עכ"פ הענינים שבחלקו, הן בתניא
והן בשו"ע.

* * *

ע"פ הוראת רבותינו אשר תלמידי
התמימים צריכים להיות בדרגא של
"ונפלגינו" — יסדרו תלמידי ישיבות
תו"ת את חלוקת התניא והשו"ע בי-
ניהם בפני עצמם.
וגם אלו שתורתם אומנתם, יכולים
להשתתף עם תלמידי הישיבה בחלוקה
זו.

* * *

כותב רבנו הזקן: * "כל עיקר עבו-
דת ה' בעתים הללו בעקבות משיחא
היא עבודת הצדקה כו' ולא אמרו רו"ל
ת"ת שקול כנגד גמ"ח אלא בימיהם *

וכידוע דבר: ראה ג"כ מכתב כ"ק מו"ח
אדמו"ר הנדפס בקונטרס י"ט כסלו ה'תש"י.
כפי שנחלק: במורה שיעור" — נדפס
בסו"ס התניא הוצאת "קה"ת.

ביאור רבנו הזקן: לקו"ת ס"פ קדושים.
כותב רבנו חזקן: אגה"ק ס"ט.
ולא אמרו . . . אלא בימיהם: אין להקשות
הלא פס"ד ערוך הוא בכל הפוסקים, ואדה"ז

ע"ד המבואר לעיל בענין שיעורי הלימוד — הצדקה האמורה היא בהו' ספה על הנתינות לצדקה הקבועות או הרגילות.

* * *

עפ"י המבואר בכ"מ * שגם ת"ח צריכים לעסוק בגמ"ח וגם בעלי מצות צריכים ללמוד תורה, וההפרש שביניהם הוא מהו עיקר עסקם. — כל מה שדובר לעיל שייך לכל סוגי בני.

אלא שאלו שעיקר ענינם תורה, הבז' בוז בצדקה צריך להיות לפי ערכם, ע"ד הידוע בפירוש בכל מאדך מאד שלך.

— אלא שאלו שאין ביכולתם לתת סכומים גדולים, יהדרו ביותר לתת תרומתם בפרוטות (במטבעות קטנות) ולתתן בפעמים רבות. וכדיוק לשון רז"ל "והכל לפי רוב המעשה". שנוגע לא רק גודל המעשה אלא גם רוב המעשה —

ועיקר הבזבוז ובחי' מאד (בלי גבול) שלהם צריך להיות בלימוד התניא — אשר, ע"ד תושב"כ*, כולל הוא גם ספרי ומאמרי חסידות אשר לאחריהם וגם אלה אשר לפניו, ובלימוד השו"ע — הכולל גם כו"כ ענינים שבנגלה מאלו שקודם כתיבת השו"ע ומאלו שאח"כ.

ואלו אשר עיקר ענינם הוא קיום המצות ובפרט מצות צדקה שנקראת *

והי' ביום הששי — יתרמו משנה על אשר יתנו יום יום. ועד"ז בערב יום טוב וערב יום הקדוש.

* * *

על פי המבואר בכ"מ, באגה"ת ובאגה"ק, אשר עכשו נהגו להרבות * מאד מאד * בצדקה, ועד לאופן של בזבוז, הרי מובן במכש"כ בנוגע לנתינת צדקה הנ"ל, אשר צריכה להיות באופן של בזבוז, ועאכו"כ שלא לדק"דק * כו'.

מטעם זה, הנה אף שמפסק רבנו הזקן בהל' ת"ת * מובן שגם ממצות מעשר יכולים לקחת עבור הדפסת ספרים והחזקת מוסדות כהנ"ל, מ"מ, מאחר שהנתינה צריכה להיות מבלי לדקדק וכו', מהנכון אשר כל תרומות הנ"ל תהיינה שלא ממצות המעשר.

* * *

— מובן, שהמדובר אודות נתינת הצדקה — הוא שייך גם לנשים, ואדרבה, מצד כמה טעמים, להן דבר הצדקה שייך יותר.

ואף שהדין הוא * שגבאי צדקה אין מקבלין מהנשים אלא דבר מועט, הרי שיעור זה תלוי בעושר הבעל ובהק' פדת הבעל וכו'. ובמדינה זו * בפרט — הרי הבעלים נותנים לרשותן גם סכומים גדולים ואין מקפידים על זה.

* * *

להרבות . . בזבוז : אגה"ת ספ"ג. אגה"ק ס"י ועוד.

מאד מאד : להעיר מלקו"ת שלח (לו), א. לח, ג).

שלא לדקדק : אגה"ק ספ"ז.

בהל' ת"ת : פ"א ה"ו. וראה שו"ע הל' צדקה ר"ס רמ"ט ובאחרונים שם.

שהדין הוא : שו"ע הל' צדקה סרמ"ח ס"ד. ובמדינה זו : ובכלל בימינו אלה דרגילות לישא וליתן כו', מקבלין מהן אפילו דבר מרובה (יש"ש בב"ק — הובא באחרונים לשו"ע שם).

המבואר בכ"מ : ראה ג"כ אגה"ק סוס"ה. רוב המעשה : ראה אגה"ק ס"י כא, ל. מאמר הציצ' ד"ה להבין כו' פרוטה ופרוטה מצט' רפת (ברוקלין, תשי"ז) עיי"ש. וש"ג.

ע"ד תושב"כ : ראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר הנדפס בס' קיצורים והערות ללקו"א (ע' קיח ואילך).

צדקה שנקראת : בכל תלמוד ירושלמי — ראה תניא פל"ז.

בשם מצוה סתם, הלימוד הנ"ל שלהם
יהי באופן של מאד שהוא לפי ערכם,
מאד שלך, וצריך להיות עיקר הבזבז
שלהם בנתינת הצדקה.

* * *

הרוצים בזה — יתרמו גם עבור היום
חי אלול (וכן אלו שתגיע להם הידיעה
באיחור זמן — עבור כל הימים הקוד-
מים).

* * *

ועיי קיום כל הנ"ל, יהי חיזוק
ההתקשרות לנשיאנו רבנו הזקן ולנשי-
אים הבאים אחריו, ועל ידי זה * —
הוספה בהשפעת כל טוב, בטוב הנר-
אה והנגלה, בגשמיות וברוחניות, בבני
חיי ומוזני רויחי.

מובן אשר שיעורי הלימוד וכן
התרומות צ"ל — בלי נדר *.
ע"פ מרז"ל: זכין לאדם שלא בפניו,
תרמו לקופה הנ"ל היום, על כל אלו *
שירצו להשתתף בקופה זו. ולזאת,

ועל ידי זה: ראה אנה"ק לאה"ז סי'
זך וביאורו.

בלי נדר: נתבאר ענינו ע"י רבנו הזקן
בלק"ת סד"ה וידבר גוי ראשי המטות.
על כל אלו: ראה שקלים ספ"ג.

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

מפתח ענינים

למאמרי

כבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שנתפרסמו — בדפוס או בקופיר (רובם) —
עד סוף שנת תש"ב

•

נ ע ר ך ע ל י ד י

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

ש נ י א ו ר ס א ה ן

מליובאוויטש

הוצאה עשירית

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושש לבריאה

מפתח ענינים

— על סדר הא"ב —

ל ס א מ ר י ד א " ח ש ל

כבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקללה"ה נבנ"ם זי"ע

— וכן אחדות משיחותיו ומכתביו —

שנתפרסמו — בדפוס או בקופיר (רובם) —

עד סוף שנת תש"ב

* * *

כמה מהמאמרים שנתפרסמו בקופיר ובפרט מאלה שנעתקו ברוסיא — לא
היו תח"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בעת עריכת המפתח ולא נכנסו בו.

הערכים והציונים ומ"מ באו כאן בסגנון ור"ת הרגילים בספרי ומאמרי
חסידות. ולדוגמא:

או"א עילאין, או"א תתאין: מאי מברך רצ"א, ג.

— אשר פירושו: אבא ואמא עילאין, אבא ואמא תתאין: הענין נתבאר
במאמר המתחיל מאי מברך, הנאמר (נתפרסם) בשנת ה'תרצ"א, בפרק שלישי
במאמר.

אבות: כשמן צ"ט, ג (זיותני עולם).

— אשר פירושו: אבות — במאמר המתחיל כשמן דשנת ה'תרצ"ט בפרק
שלישי בו נתבאר הענין דהאבות הם זיותני עולם.

מערכת „אוצר החסידים”

מפתח ענינים

אגלא, שם : יודא אתה פ"ח ז.
 אדם, אחור וקדם : קנין החיים פ"ח
 ז, יב. שאו ידיכם צ"א (רפ"ז) ב.
 מלכא ומלכתא צ"ז א, ב. ויהי גו'
 והא' נסה ש"ת ה. ושבתתי ש"ב
 (נצרך לאכילה).
 אדם, איש, אנוש : רבי אומר איזוהי
 ר"ץ א"ז. וירח ש"ת א (גבר) חביב
 ש"ת ב (גבר) טעמו תש"א ה
 (גבר) שובה תש"ב ג (כנ"ל) אתה
 הברל"ת א (המשך).
 אדם כולל : חביב אדם צ"ו. חביבין
 ישראל צ"ו. וירא העם וינועו צ"ו
 ב"ד. ויסופו ענוים צ"ו א.
 אדם כי יקריב מכם וגו' : ושאתם
 ש"ת (פי' אדה"ז).
 אדם קדמון : רבי אומר ש"ת ו (פני'
 וחצו' א"ק, נש"י ותורה).
 אדם : קנין החיים פ"ח ח (א. ומלאך)
 יב (תכלית בריאתו) למען דעת ר"ץ
 ה, ו, ח (כנ"ל) שאו ידיכם צ"א
 (רפ"ז) ב (כנ"ל) אני חומה צ"ב
 גו (פני' וחצוניותו בטו"ר) ביום
 הח' צ"ג ב (ב' פי' הפכים בשם
 זה) משכני הא' תש"א ו (בתורה)
 שובה תש"ב, ג (התכללות. תיקון.
 בני"י) אתה הברל"ת ב (המשך).
 אהבה : תכלית חכ' פ"ט ו (א. אב
 ובן. מפני' הלב מחצו' הלב) ד, ה
 (מהתבוננות בסוכ"ע, במטכ"ע)
 זאת תורת פ"ט ז, ח (כנ"ל) יהי
 ה"א צ"ב ב (מפני' הלב, מחצו')
 העושה סוכתו צ"ט ט (א. חצונית,
 פני') על ג"ד ש"ת ב, ג (מהס'
 לישראל ע"פ הטעם, שלמעלה מן
 הטעם) ולא נבוש תש"א איד (של
 ז' י' ק' שנה, אה"ע) א"מ בעבור
 תש"א א (א. עצמית) והר סיני עשן

א.
 אב, אם : עיי"ע חכ', בינה.
 אב ובן : ויגד לך צ"א ב, ג. ביום
 השמע"צ צ"ה כה (משפיע ומקבל).
 עיי"ע אהבה.
 או"א עילאין, או"א תתאין : מאי
 מכרך רצ"א ג.
 אכרך במאי הוי זהיר טפי : זה
 היום רפ"ח ג, ג.
 אבות : כשמן צ"ט ג (ויותני עולם)
 מעין ננים ש"ב ד (צ"ל בכאו"א).
 עיי"ע מצות קיומן.
 אכן : והי' הנשאר צ"ז א.
 אברהם, טעם עשיתו טוב : למען
 דעת ר"ץ ג, ד. זה היום צ"ה ב.
 ואלה תולדות צ"ח א.
 אברהם, מעלתו, עבודתו : מי כמוכה
 פ"ח י. כל הנהנה פ"ט ט. תשורי
 פ"ט יא. אמרת צ"ה א"ד. לך ש"ת
 ב, ג (לך לך גו'). תחלת סרובו ע"י
 שכל. הי' מהלך ממסום כו') אתה
 הוא ש"ת א, ד (ע. בנסיונות. תום
 לב. הכיר את בוראו) החדש ש"ת
 ט (עד א. כו' באפלה. מס"נ דא).
 ויטע אשל תש"א (ביאר עניני
 אלף) וא. זקן ש"ב (תבע זקנה.
 מס"נ) הטא אלף ש"ב ב, ג (א.
 משה. דניאל. מס"נ) בחדש הנ'
 ש"ב (ב' מובחות. למע' מחסר
 דאצי'). עיי"ע מס"נ.
 אברהם, נדיבותו : אשר ברא פ"ט
 ד, ה. כל הנהנה פ"ט ח"י. הסכת
 צ"ג ז. רשפי צ"ו א. ואלה תולדות
 צ"ח א.
 אברהם ויצחק, חלוק עבודתם : אמר
 ריב"ל כו' ש"י עולמות צ"ח ד,
 ייב. ואלה תולדות צ"ח א, ב. על
 ג' דברים צ"ט.

השמש, הנפש) אשרנו ש"ת ב, ג
(כנ"ל) אתה הוא תש"א ד (בא).
נראה א. משה קבל ש"ב ב (א).
ז' הימים). עיי"ע תורה (א. ושלמה).
אור א"ס: ביום השני פ"ה ג, ד (א).
הנפש משל מכון יותר מא. השמש)
החדש צ"ד ב"ו (לפ"צ) כי עמד
תש"א ג, ד (ולא א"ל תחלה). עיי"ע
א"ס.

אור וחשך: זה היום צ"א ג, ד.ו.
ויטע צ"ח ב, ג. ואלה תולדות צ"ח
ב, ד. על ג"ד צ"ט. הוי כי ש"ב א,
ב. (עיי"ע ברישא, יצ"ט יצה"ר).
אור וכלי: שאו מרום פ"ח ט (או"פ
מצחצח כו') שמח"ת ר"ץ ד, ה. אין
ערוך צ"ד כבכ"ד, אנכי צ"ו ד. לך
אמר צ"ו ו (בשכל, מדות, ננון)
ויטע צ"ח ד. והי' כי ישאלך ש"ת
ב, ג (בממכ"ע, סוכ"ע. מהתעבות
הא. נעשה הכלי) משה קבל ש"ב ג
(רבויו הא. — מעוט הכ. ולהיפך).
עיי"ע חומר וצורה.

אור ומאור: כי חלק צ"ד ז, יד. אני
לרודי הב' צ"ו א. כי עמד תש"א
ב (או"מ. א. השמש).

אור ועצם: אתה הראית פ"ט ב. כי
שמש צ"ב אד.
אור ושם: על כן צ"א ג. אמר ר"א
עתידים צדיקים צ"ד ה, ו. אתה
אחד ש"ב בד. עתידין צדיקים
ש"ב ב.

אור ושפע: חייב אינש פ"א א, ב.
אתה הראית פ"ט ג. שובה צ"ו יא.
לפיכך נק' צ"ט ב. ויהי בנסוע צ"ט
א.ג. כי עמד ש"ת ג.ו.

או"י ואו"ח: חייב אינש פ"א ו, ז.
לך לך צ"ד כו, כז. וכה"ע צ"ד ג, ד.
אל תיראו צ"ה וט (בבירורים)
יחינו תש"א ד (בשכל, בעבודה).
עיי"ע השכלה ע"י וגיעה.

תש"א (א. כאש, כמים). עיי"ע
ברית.

אהבה, מדרי' בא.: אמר רבי אלעזר
אדם לעמל פ"ט ד, ה. השקיפה פ"ט
ד.ו. ומעין מבית ר"ץ ויח. אנורה
צ"ה ב, ג. רשפי' צ"ו ג, ד. תניא
ז' דברים צ"ו ה, ו. מכ' לבילגוריא •
(באריכות).

אהבה ויראה: זה היום צ"א ו, ז.
כי חק צ"ב ז (מכוסים, מנולים)
טעמו צ"ד א (בהרנש גופני דוקא)
שופר של ר"ה צ"ח ט (על א. אין
שייך ציווי משא"כ י. ואהבת קושית
ותי' הה"מ) על ג"ד צ"ט ג (אין
שייך ציווי. שוב ורצוא) ויחד תש"א
ו (אהוי"ד תתאין, עילאין) ואהבת
תש"א א, ג (קושית ותי' הה"מ.
פי' ארה"ז) טעמו תש"א ד, ה,
(אהוי"ר, חלוקים). עיי"ע אור
וחשך, התכוננות.

אה"ע אהבתנו — תחננו ותלמדנו:
א"מ בעבור תש"א ד.

אהלה — בעודי: אהלה ש"ת א.
אויב: זקבל פ"ו ב (א. נוקם —
חלוקם).

או"ה: ביהשמע"צ צ"ט ב (נפשות
חסדי או"ה מפני אדם). עיי"ע
אמונה.

אוי"ר: והאר צ"ב ב (א. ונר) הסכת
צ"ג ו, ז.

אופנים: עיי"ע שרפים.
אור: כנוונא רצ"א ב, ג (אור המאיר
והתנוצצות) מה רב צ"ב ג, ד (א).
כח גילוי) בסוכות צ"ד יז, לב.
אר"א עתידים צדיקים צ"ד ד. שובה
צ"ו יא. ויטע צ"ח ב, ג. אני ה'
צ"ח ד. כי עמד מקו"ח ש"ת (א).

י) נדפס בסוף קונטרס העבודה (ברוקלין,
תש"ו).

(ו' דואתה) משה קבל ש"ב ב (ע' רבתי). עיי"ע הוי, מספרים, שמע. אז ישיר נו' עלי באר — שרים: מעין ננים ש"ב נ, ד (אומרים במנחת שבת).

אחד, יחיד: פדה בשלום פ"ו ו. אתה אחד צ"א א, ד. אפס בלתך צ"ד לב. ואיש כי ימרט צ"ו א, ה. אתה הברלת תש"ב ב, ג. אתה א. ש"ב א, ד. עיי"ע אריכות.

איהו וח"ח איהו וג"ח: אתה הוא תש"א ג.

איזהו חכם הלומד מכ"א: איש על דגלו ש"ת ד. זכרונות רף 344 (פי' הבע"ש) שובה תש"ב ג.

איזהו חכם הרואה את הנולד: עשר תש"א ג.

אילן: ויטע אשל צ"ט א (שרש נוף ענה, בע"ס בנפש).

אין: וכל העם צ"ט ה (עצמותו והתפשטותו. ב' בחינות שבכחך). עיי"ע אני, יש.

אין חכם כבעל הנסיון: איש יהודי תש"א ב.

אין מוסרים כו' דואג בקרכו: זה היום צ"א ז. אהללה ש"ת ג.

א"ס: זה היום צ"א ב (כאצי' ולמע' מאצי') שובה צ"ו יא (ולא אין לו תחלה). עיי"ע אוא"ס.

אין עני אלא בדעת ואין עשיר כו': וזרחה צ"ט א (תורת אדה"ו).

אין ערוך: צעמו פ"ח ו.ח. אין ערוך הא' והב' צ"ד. לך לך צ"ד כו, כח. ויחלום ש"ת ב, ג.

איני יודע באיזה דרך מוליכים אותי: מים רבים ר"ץ י. אשרינו צ"ו. בראשית ש"ת ב.

איש: ואיש כי ימרט צ"ו א, ה. עיי"ע אדם, איש.

אור, מציאותו: צעמו פ"ח ה, ו. כי חלם צ"ד ז. אתה הוא צ"ט א, ב (מעין המאור. הארה) וזרחה צ"ט א (המשך).

אור שנברא ביום א': וכה"ע צ"ט ג. משה קבל ש"ב ג.

אותיות: מה טובו פ"ט ב, ג (צירופם) וידבר אאכה"ד הא' צ"ט (רברבין, בינונין, ועירון) איש על דגלו ש"ת ג"ז (כלים. שבה"כ. א. הדיבור) תקעו תש"א ד, ו, ז (5) אתא. מנבילות מחכימות. א. המחשבה, דכחות הנפש. מהות ומציאות הא. א. דמרו"מ שבמח') ויטע אשל תש"א ד, ה (ד' אופני גילוי שכל בא. מאירות מחכימות). עיי"ע דבור, טהירו, עיר.

אותיות הכתב והחיקקה: אל יפטר פ"ט ב, ג. אר"א למה תוקעין צ"א ד. יו"ט שר"ה צ"ו ב.

אותיות, פי' הא. וצורתן: אריב"ל בכיו"י פ"ח ו (ו' ועירא, רברבא) אנכי ר"ץ ד, ח (א' ב') והכריח צ"א ו, ז (ד' ה' י' ק' ר') י"ג תמוז צ"ב (א' י') זה היום צ"ג ב, ה (ה') ביום הח' שלח צ"ג א-ד (מ' פתוחה, סתומה) ויחלום צ"ד ד (ו' ועירא, רברבא) ביהשמע"צ צ"ח ה (כנ"ל) אריב"ל ש"י עולמות צ"ח יא, יד (ו') אנכי ה"א צ"ח ג (א' י') באתי לגני צ"ט ו"ט (ד' ה' י' ק' ר') וידבר אאכה"ד הא' צ"ט ג, ד (א' ועירא, רבתי) לפיכך נק' צ"ט (ו' דנחין, ו' א'. ע' דמיער) ביום השני ש"ת א, ד (מ' פתוחה סתומה, נגלה ונסתר דתורה) ויטע אשל תש"א ד (פרטי צורת א') ואתה ברחמיך תש"א ב (כנ"ל יש אין יש. יו"ד ב' קוצין ונקודה) קול קורא תש"א א (יו"ד כנ"ל) אתה הוא תש"א ד

(כו') יודא אתה פ"ח ביה (יסודה)
 קול דודי פ"ח א, ז, ח (מסיה, דבני
 ישראל, דאו"ה) שימני ר"ץ ב, ח
 (דבנ"י, דאו"ה) מה רב טובך צ"ב
 טו, כג (דבנ"י, דאו"ה) דעו צ"ג ד
 (מסיה) וידעת צ"ג ב, ג (דוקא אם
 אין שייך הבנה) שופר שר"ה צ"ח
 ח (כנ"ל) ואתה ברחמיך צ"ח ב
 (כנ"ל. א. הודאה) בינו תש"ב א, ב
 (דבנ"י, דאו"ה).

אמת: רבא חזי ר"ץ טו. רפאני צ"ח
 א. קרוב ד' צ"ט א, ד (א. מארץ
 תצמח).

אמת, א. לאמיתו: פדה צ"ח ג.
 שמח"ת ר"ץ מהר"ק ומהר"ב.

אמת. הוא שהנביא אומר וה"א א.
 הוא לבדו הא. כו' (יסוה"ת א,
 ד): יתינו צ"ד יא-יד.

אני: ויצא צ"א ו, ז (א. ראשון וא. —
 אין אלקים) אני לדודי צ"ג ו, ז (א.
 אנכי אין) פדה צ"ח ד (א. אין)
 אנת הוא צ"ט ד (א. אנכי, חצו'
 ופני' הכתר. יעקב אמר אנכי עשו
 א. מי א-ל כמוך ש"ת ד (א. אנכי
 — להפוך לאין לאין כ').

אני לדודי גו': אני לדודי צ"ו. אני
 לדודי ש"ת א, ד (א"ל גו' דודי
 לוי א"ל ש"ב).

אני ד' לא — כליתם: בחדש הג'
 ש"ב ה.

אנכי ה"א גו' מאצ"מ ול"ג בריאת
 שו"א: החדש ש"ת ד, ג, ז.

אנכי: עיי"ע אני.
 אנשים פשוטים, מעלתם: ולא נבוש
 תש"א ב, ג. קובץ תילים. עיי"ע
 מס"ג.

אנת הוא חד ולב"ה אנת כו': אנת
 צ"ט א, ד (ב"פ אנת, חצו' ופני'
 הכתר) פתח אלי' ש"ב א, ד (אנת
 — ע"ס).

אכילה: ושאתם צ"ט א, ג (אכילה
 ושתי', תורה ותפלה) כי הוא יברך
 ש"ת ד-ה (א. מזבח, אדם) זכרנו
 תש"א ב (אכו"ש, גליא ונסתר
 דתורה). עיי"ע אדם (אחור וקדם).
 אל, שם: אשר ברא פ"ט ג. אשר ברא
 צ"ח ה. מי א-ל כמוך ש"ת א, ב.
 אל יפתח אדם פיו לשטן: אני לדודי
 תש"ב ב, ג.

אלה: וכה"ע צ"ט ב, ג (א. מי, מרות
 מוחין. העלם שנתגלה).

אלקים: שובה ר"ץ א, ב (דין והעלם)
 מה רב צ"ב ג, ד, ככ (ב' פי'
 הפכים). עיי"ע או"א דא"ח,
 ארוממך.

אלקים והוי': קול דודי פ"ח א, ז.
 אר"א אדם לעמל פ"ט ב-ד. שימני
 ר"ץ ו-ח. ויצא צ"א ה-ז. וידעת צ"ג
 א. אר"י לא ברא צ"ג ד. חקעו צ"ד
 ב. אנכי צ"ו א-ג. פדה צ"ח ג. מה
 טובו צ"ח ביה. אור לז"ד ש"ת ג, ד.
 ויחן ש"ת א-ג. דעו תש"א א, ג (ד'
 הוא הא. ב' אופנים). עיי"ע התהות.
 או"א דא"ח: אנכי ה"א פ"ח ביה.

אלי': א"ע להתפלל ש"ת ב' (כבר"מ,
 הצלת רהמ"ם) אז ישיר ש"ת ג, ד
 (כנ"ל) זכרנו תש"א א (כנ"ל. בלילי
 פסח).

אלף: שופר שר"ה צ"ט ד (א. פלא,
 ב' בחי' בח"ס). עיי"ע אותיות.
 אם אין חכ' — אין חכ': א"ר כו'
 יר"ש ש"ב ג.

אם בחוקותי — גשמיכם: ר' אומר
 תש"ב א, ד.

אם עונות — למען תורא: מי א-ל
 כמוך ש"ת ב, ג.

אם רוח המושל — חמאים גדולים:
 אם רוח רצ"ה. אם רוח תש"א.
 אמונה: וקבל פ"ו ד, ה, טריא (מסיה).
 דבנ"י בסוכ"ע. ורעה א. גנבא אפום

ארץ ישראל: דרשו ה' צ"ט א, ה
(פנימיות התורה) לך ש"ת ג (א"י
והו"ל). עיי"ע ישראל שבחו"ל.

ארצך מולדתך ב"א: או יבקע צ"ד
ב, ג. לך ש"ת ח. לך תש"ב ה.

אש: אמר רב כל המעביר צ"ב ה
(שחורה, לבנה) יהי ה"א צ"ב ג, ד
(כנ"ל) הסכת צ"ג ז (ו' ענינים
בטבעו) רשפי צ"ז ב, ז (אש ומים)
בורא ניב צ"ח ב, ה. כי חלק צ"ט
ב, ג, ז (כי ה"א א). ויהי בנסוע
צ"ט ג (כנ"ל) כי ביה"ז ש"ת (כי
ה"א א. דברי כא.) וה"ס עשן תש"א
ב, ג (א. מים במרות, מרות ומוחין,
חוי"ב) יפה שעה ש"ב א (ארמ"ע).
אשל: ויטע אשל צ"ט ד (א' ש' ל',
כתר חג"ת נה"י).

אשרנו כו' ירושתנו: אשרנו ש"ת
א, ו.

אתה הוא גו' את עשית את השמים
ואת הארץ גו': צעמו פ"ח ו. עלח
אלקים פ"ט א. חכ' בחוץ צ"ד ב, ג.
רפאני צ"ח ג. אנכי אנכי צ"ט ב,
ג. דעו תש"א ג.

אתה הראית לדעת גו': איש על דגלו
ש"ת א. אתה הראית ש"ת א. יט"כ
צ"ב (פי' אדה"ז).

אתה משמרת: צעמו פ"ח ז, ח. אתה
הוא צ"ט א, ב.

אתה נותן יד לפושעים — שבים:
ויקח מן ש"ת ו, ז.

ב.

בא דוד והעמידן כו': זה היום פ"ח
ב.

באר: ויצא צ"א (ב. שבע) שאו צ"א
(פ"ז) ד (חפירת ב.) ואלה תולדות
צ"ח ב (כנ"ל) ויטע ש"ב ג (ב.
פ"ח, ב. שבע, כנס"י) או ישיר ש"ב

אתה הוא ממלא כל שמהן ואנ"ה
שלימו כו': וידבר אאכה"ר הא'
צ"ט ג.

אסור: עיי"ע מצוה, מתים.
אצילות: עלה אלקים פ"ט א, ב

(דפרטיות דכלליות. ממוצע) מי יתן
צ"א ב (דפרטיות, דכלליות) מה רב
צ"ב יט (ע"ס דא.) ובכן יתקדש
צ"ג גו (ממוצע. ע"ס דא.) אנכי
צ"ו ה (פעולת הא. בההתהות) מן
המציר צ"ה ז, ח (נק' מח') על ג"ד
צ"ט ב (א. ואור) וידבר אאכה"ר
הב' צ"ט דה (אופן ע"ס דא.) פתח
אלי' ש"ב א (הוא אינון וא"ה).

אבי"ע: מצוה משתשקע פ"ח ג (א.
ובי"ע דכלליות, דפרטיות) מי יתן
צ"א איה. כל הנק' צ"ו טו"ט. לך
ש"ת ב (רק מל' דבי"ע מתלבש
בע"ש ולא דא.) אתה הוא תש"א
ג (א. ובי"ע) שוקיו תש"ב ב (כנ"ל)
איזהו חכם ש"ב ב, ה (כנ"ל). מכ'
להורויטש. עיי"ע דצח"ס.

ד' מבטלין גז"ד כו': קרוב ד' ש"ב
א, ג.

ארבעה חייבין להודות: כרוך הנומל
צ"א (פ"ו) ז. קרוב ד' ש"ב ג
(בעש"ס. בעבודה).

ארומטך אלקי המלך גו': זה היום
פ"ח ד"ו. מה רב צ"ב א, ב, כב, כג.
אלקי עולם תש"א ד (מל' באצ"י,
בכריאה).

ארון: פדה פ"ז (א. בדיו טבעות הא.)
ויהי בנסוע צ"ט ד (ל' אור. פני'
התורה).

אריכות: כל המאריך ר"ץ ד"ו (דאחד)
אהללה ש"ת ג (ימים). עיי"ע יומא
אריכותא.

ארץ: ויקם ערות ש"ת ב (מסיה
דיושר) לך תש"ב ב, ה (א. החיים,
דלעו"ז).

א, יג (בור, ב, מעין, מעין שמימיו מועטין, מוכין, מ"ח). עיי"ע חו"ב, ק"ש. מעין גנים (המשך).
בדבר ד' שמים גו' וכתוב כל אשר חפץ גו': ויקם ש"ת ב.

כהמה: ונגלה צ"ח ה (ב, חי' חלוקם). בורא קדושים כו' שמך: בראשית תש"ב (חו"ב).
בושה: ולא נבוש תש"א ד (בושה, כלימה).

בכנ: וירח ש"ת ז (הכרח הבכנ) אר"א תש"א ד (כנ"ל). עיי"ע השכלה. בכסא: תקעו צ"ח א, ו (ג' פי') כבוד מל' צ"ח ב (כנ"ל).

ביום השמע"צ תהי' לכם: ביום השמע"צ ש"ת (פי' ארה"ו). ביטול: וקבל פ"ז ייוד (דד"ת דד"ע.

בליעה: פתח אלוי' ש"ב ג (ב, אכילה). בלעם: השקיפה ש"ת (תש"א) ב, ה (לעו"ו דמשה, דעת דקליפה).

ב. העולמות. כחי' בזה) וכל כוניך פ"ט ר, ה (ב, והנחת עצמותו) לך צ"ד כה, כו, כח-לא. אם רוח המושל צ"ה (תש"א) א (מעלת ה). אתה הוא צ"ט ג, ד (בעור הרע וב. היש.

כמי נמלך כו': העושה סוכתו צ"ט ב. כי עמך מסו"ח ש"ת ז, ח.

ג' דרנות כב. היש: הודאה אהבה ברכה) וזרחה צ"ט ביד (המשך) כי הוא יברך ש"ת ה, ו (כחי' כב).

בן: קנה"ח פ"ח א, ו (כן ועבר) שבועות צ"ג כד, כה (כן ותלמיד) אחרי ד' צ"ז ביד (כן, עבר) והי' כי ישאלך ש"ת (שאלת בן חכם, רשע) ויקם עדות ש"ת ג (המשך) אתה אחר ש"ב א (שנוי בן יחיד). עיי"ע אב.

עיי"ע בעור, חי, חו"ב, מל', נשמות דמ"ה וב"ן.

בנ"י: זה היום ר"ץ ב (חלוקי מדר' ראשיכם גו') היום הרת תש"ב ג (משלמים זה את זה) שובה ב, ג (המשך).

ביטול שבין עלי' לעלי': יחינו מיומים צ"א ו. מה יפית צ"א ב, ה, ו.

בעור: אור לוי"ד צ"ד איג (ב, תמצ) זה היום צ"ה ד (כנ"ל) אור לוי"ד ש"ת א, ו (כנ"ל). עיי"ע בטול, ובערת.

בינה: שופטים צ"ט ד (היכן החכ' מצוי. נש"ב) ואברהם זקן ש"ב ג (מינה דינין מתערו). עיי"ע או"א, חו"ב.

בעלי עסק ויושבי אוהל: מה טובו פ"ט ו. ויאמר גו' שמך יעקב צ"ד ד. צהר צ"ה בתחילתו. ויקח ה"א צ"ח ד.

בירור, אופנים כב.: כואו חשבון צ"א ניו. דעו צ"ג ב, ג. וכה"ע צ"ה גיט. כי הוא יברך ש"ת א, ב (מלמע' למטה, דלמטה) ובה"ע ש"ת ג, ד (בדרך העלאה, ממלמ"ע) משה קבל ש"ב ד (דחיוה"ק, דנה"ב).

בראשית: אני ישנה ר"ץ ה, ו (בשביל התורה וישראל) מה רב צ"ב א (נמי מאמר) בראשית צ"ט א, ה (ב' ראשית. מכריאים אלפים) כי עמך מסו"ח ש"ת ז, ח (התורה וישראל) בראשית תש"ב (ב—הארץ) מעין גנים ש"ב א, ב (תורה וישראל).

בירור: באו חשבון צ"א ג, ד (ב. ודחי'). עיי"ע נסיון.

בראשית תש"ב: כי הוא יברך ש"ת א (ג' דיוורין). עיי"ע גלות, מפרש.

ביהמ"ק: כי הוא יברך ש"ת א (ג' דיוורין). עיי"ע גלות, מפרש.

בשך גידים עצמות : פור צ"ב ב, ג.
שבועות צ"ג ב. וזרחה צ"ט ג, ד
(ביטול כללי, המציאות, בתכלית.
חב"ד. הודאה אהבה ברכה. ג'
שותפין).

ג.

גאה גאה : דעו תש"א ג.

גאווה : אתה הוא צ"ט ג (אופנים כנ.
בנ"א) רבי אומר ש"ת ב (חילוק
דג. ישות נסה"ר) לך לך תש"ב
ג, ד, ה (מקור לומר. עצה לג).
עיי"ע עמלק.

גאולה : החדש ש"ת א, ח (בניסון,
בתשרי).

גבול : מן המיצר צ"ו ה (ג. ובל"ג).
גבורה : עלה אלקים פ"ט היט (ג).
שבתמר. ג. רקדושה. ג. קשות) איש
יהודי צ"ג ד (ג. רקדושה) ביום
השני ש"ת איג (למע' השמעה).

גדול הדור : אם רוח המושל צ"ה
(תש"א) (אם נתפס בעון הדור).
גדול ד' גו' בעיר אלק', גדול גו'
אין חקר : אור לוי"ד ש"ת ג, ד
(ב' פי').

גדולה : צרפת פ"ט ד (זה מע"ב)
קטנתי צ"ח איג (ג. קטן באיכות,
בכמות) קטנתי צ"ט א (כנ"ל) ועבדי
דוד צ"ט הא' א, והשני ד, ה (זה
מע"ב).

גונים : אתה הוא תש"א ב (בכלים.
מורה על העצם).

גוף : אמר ריב"ל פ"ח ד (ג' ענינים
בחיותו) וננלה צ"ח ד"ח (מעלתו)
ושאבתם צ"ט איג (ג. ונפש) עבדו
צ"ט ה (עצם הנפש מקושר בנקודה
פנימית שלב) כשמן צ"ט (ג. ונפש)
אשרנו ש"ת (כנ"ל). אור השמש
חיות כללי פרטי כו' כי עמך מקור

בשכמ"ו : דרשו ה' צ"ט ו, ז (בי"ע).
בריאה : כל הנהגה פ"ט יא (בריאה
באלק') על כן צ"א ד, ה (ברא,
ונבראו) אשר ברא צ"ח ה (ב).
באלקות) למען ידעו תש"ב ד (טעם
הבריאה) שוקיו (המשך. השואת
הדיעות). עיי"ע בראשית, גדולה,
התהות, יש מאין.

בריאה, עולם הכריאה : והכריח צ"א
ב, ד. רפאני צ"ח ד, ה. עיי"ע
אבי"ע, שרפים.

בי"ע : כי חלק צ"ט (מדו"מ, עבודה
או תפלה ותומ"צ, שמאל אמצע
ימין, חב"ד חג"ת נה"י). עיי"ע
אבי"ע, בשר, חומר.

ברישא חשוכא ות"נ : כל המאריך
ר"ץ ב, ג. וידעת צ"ג ו. דעו צ"ג
א, ג. ויקם עדות ש"ת ד. משה קבל
ש"ב ג (תהו תיקון).

ברית : שופר שר"ה צ"ט ב, ג (כר"ב
על אהבה שע"פ טו"ד, שלמעלה
מטו"ד. למעלה. כורתין גוף א'
לשנים) כי חלק תש"ב ב, ג, ד
(כנ"ל).

ברכה : איש יהודי צ"ג א (ב. הודאה)
ויאמר גו' שמך יעקב צ"ד (ב. יצחק.
במרמח דוקא) אתה הוא צ"ט ב (ב).
הודאה, אהבה) וזרחה צ"ט ג, ד
(המשך. בשר גידים עצמות) ויטע
אשל תש"א ה (כא"י אמ"ה) ויתן
לך ש"ב א, ד (יצחק לעשו. ויתן
גו').

ברכת התורה : רבא חזיא ר"ץ יב'
יח. כרוך הנוטל צ"א (פ"ז) ו.

ברק : עיי"ע חכ'.

ברק ורעם : אלקי נשמה צ"ט א.

בשעה שעלה משה למרום (שבת
פח :) : בשעה שעלה צ"ד.

(קודם החטא, לע"ל) כה נו' סוּתָה
ש"ב נ (אידישע נ. איז רוחניות —
פתגם אדה"ו).

חיים ש"ת ב (מציאות ומהות דג.
ונפש) זכרנו תש"א ד (גו"נ). עיי"ע
חי.

גורל: אשרנו צ"ו ד, ה.

גידים: ור' בהיכל תש"א (ג' מיני
ג.). עיי"ע בשר.

גלגולים: חייב אינש פ"א א. כיום
השני פ"ה ד. כי עמך מקו"ח ש"ת
ג. אשרנו ש"ת ג.

גלוים: תקעו צ"א א (דסדר ההשתל',
שלמע' מס' ההשתל') תקעו צ"ח ה.
גלות: צדקת פ"ט ה, ו (זה"ג וזמן
ביהמ"ק) תשורי פ"ט ג' וכו' (כנ"ל)
גדול יהי' פ"ט א, ב, ז, ח (כנ"ל, יום
ולילה) קרוב ד' ר"ץ ב, ד, ו (ג.
מצרים) אני ישנה ר"ץ ב, ג (שינה)
כיום הח' צ"ג נ (זמה"ג וזביהמ"ק)
ביהשמע"צ צ"ה כז (כנ"ל, שינה)
בלילה ש"ת ד, ה (שינה) כי עמך
מקו"ח ש"ת א (כן בקדש גו') אין
הק' בא תש"א ג, ה (זמן דמס"ג.
עקבי דמשיחא) אני ישנה תש"א
ה (המשך. חלום). עיי"ע חלום.

ג"ע: שבועות צ"ג ט, י (הסדר שם.
הישיבות. מונבל בזמן ומקום) כי
ישאלך ש"ת א, ב, ג (ג"ע ותחה"מ,
ממכ"ע סוכ"ע) זכרנו תש"א ג, ד
(ג"ע ועולם). עיי"ע לע"ל, עוה"ב.

ג"ע ועולמות: באתי לגני צ"ב ב"ו.
תניא ז"ר צ"ו ב"ה. תניא ז"ר צ"ח
א, ב. כשמן צ"ט ג.

גסה"ר: עיי"ע גאוה, ענוה, שפלות.
געגעועים: צור תעודה צ"ג ג. שופר
של ר"ה של יעל תש"ב.

גר: ויתן לך ש"ב ג (ניצוצות).

גרעין: עיי"ע צמיחה, רקבון.

גשמי: מי יתן צ"א ה. זה היום צ"א
ד (חלוק דג. חומרי) והאר צ"ב א
(כנ"ל) עתידין צדיקים ש"ב א

ד.

דבור: אתה הכדלת צ"ב ד. ואני
תפלתי צ"ד ב (אותיות הד.) ויקח
ה"א צ"ה (ב' מדרי' ד. למע') ויקח
ה"א צ"ח (כנ"ל) איש על דגלו
ש"ת ג"ו (אותיות הד. מגלים פרטי
מהות האדם. שבה"כ—אותיות הד.)
אני לדודי ש"ב ב, ג (זהירות בד.
רע. אל יפתח כו'. נפרעים מדעתו
ושמ"ר. פי' הבעש"ט). עיי"ע מח'.

דבקות: וכה"ע ש"ת ו (ד. העש"מ.
אור במאור) ועתה יגדל ש"ת ב (ד.
דהשכלה, דהשנה) והר סיני עשן
תש"א ב (ב' אופני ד.).

דבר, להבין ד. מתוך ד.: ולא נבוש
תש"א ה. למען ידעו תש"ב ד.
דבר גדול וד. קטן: והאר צ"ב ג, ד.
דגלים: איש על דגלו ש"ת ז (איש
דגלו, אבותם, מנגד סביב לאוהל
מועד).

דוד: ד' לי צ"א (פ"ז) ג, ד, ז (בחי'
בלמור התורה) באתי לגני צ"ב ו
(לא הו"ל שנין).

דוד מי הוה ידע פלגא דליליא כו':
מכתב לאגו"ת והמשך ברשימותי.

דצח"ם: חביבין צ"ו ייב (בעולם,
באדם) אוהו חכם ש"ב ד, ה
(כנ"ל). עיי"ע אדם (אחור וסדם).
דין: זה היום ר"ץ ה (דר"ה, שלאחר
מיתה). עיי"ע נבורה, כה הקלע,
ר"ה.

דירה בתחתונים: והכריח צ"א א.
למען ידעו תש"ב א. מעין ננים
ש"ב א. עיי"ע עוה"ו.

הודאה: עיי"ע ברכה.
 הדר: תורה צוה תש"ב ב, ג (תקון).
 בניי פעו).
 הודו לד' קראו בשמו .. שירו לו —
 נפלאותיו .. דרשו — פניו תמיד:
 דרשו ד' צ"ט.
 הוכחה: אם רוח המושל צ"ה (תש"א)
 גיה (אופנה).

היולוי: מה רב צ"ב כא, כב (ת).
 ונילווי).

היכל: וד' בהיכל תש"א ד (בינה).
 היכן החכמה מצוי' (יל"ש ריש
 משלי): שופטים צ"ט ד (כראש,
 בלב. בינה).

היסח הדעת: ויחד לבבנו תש"א א
 (ה. ה. דישראל מאלק' א"א).

הכרה: העושה סוכתו צ"ט חי (ב')
 ענינים בה). אתה הוא ש"ת ו.
 השקיפה ש"ת ב, ג (ה. השנה) עשר
 תש"א ג (שכלית, עצמית). עיי"ע
 דעת, השנה.

הכשרת הכלי: י"ט כסלו צ"ב (ענינה
 בעבודה).

הלבשה: עיי"ע הפשטה, השנה, חכ'.
 הליכה: ביום השמע"צ צ"ד כא (ה).
 קפיצה) אחרי ד' צ"ז א (חלוק ה.
 והמשכה) אם בחקתי ש"ת (ה).
 עמידה).

הלל: עיי"ע פסוקי דומרה.

הללו: עיי"ע פסוקי דומרה.

המחדש בטובו כבי"ת מע"ב: תקעו
 תש"א ד, ז. הנוטע ש"ב ב. אז ישיר
 ש"ב ב. עיי"ע התחדשות, נורא.
 המחליף פרה בחמור: בשעה שעלח
 צ"ד ט. רבי אומר ש"ת ד. לא נבוש
 תש"א ה.

המן: חייב אינש פ"א (ר"ת האי מין
 נחש, הודו נהפך משחית).

המשכה: העושה סוכתו צ"ט גיה (ע"י
 נש"י ותורה).

דינאל: ועתה שמע תש"א א, ב. הטה
 אלק' ש"ב א, ג.

דע את אלקי אביך: ויקח לו יעקב
 צ"ט ד (דעת בינה חכ').

דע מה למע' ממך: ממעמקים צ"ה ו.
 אתה הברלת תש"ב ג. התמים א,
 כט.

דעת: וטרה פ"ה ביה (חב"ד ומעלת
 הד. מצח) תקעו צ"ד א. ומשה צ"ד
 ב, ג. ולקחתם צ"ו טו (ד. המכריע)
 כבוד מל' צ"ח ג. ויקח לו יעקב
 צ"ט נ (הכרה הרגשה) ויהי גו'
 והא' נסה ש"ת (מעלת הד. מנסה
 לד). אור ליר"ד ש"ת ב (תחת כתר,
 חו"ב) השקיפה ש"ת (תש"א) ב, ג
 (משה, בלעם, הכרה) הנוטע ש"ב ד
 (ד. וראי' ושמיעה).

דעת עליון וד. תחתון: ובכן יתקדש
 צ"ג ב. כי א"ל דעות צ"ג א, ג. לך
 צ"ד כה. ומשה צ"ד ב, ג. כבוד
 מל' צ"ח ג, ד. מדה צ"ח א"ג. ואתה
 ברחמיך צ"ח א. והאיש משה צ"ח
 א. וזרחה צ"ט א (תורת אדה"ו אין
 עני אלא בד. כו').

דרך: רבי אומר ש"ת ג (ד. ישרה
 תורה) ר"א תש"ב א, ד (כנ"ל,
 בירור נה"ב).

ה.

הארה: זאת תורת פ"ט נ (ה. ועצם).
 עיי"ע מל'.

הברלת המעלה, הערך: בהעלתך
 ש"ת ה.

הבל: קרוב ד' צ"ט ב, ג (ג' שימות
 בו' ה. שאמר שלמה. ה'לב).

הבל: כה גו' אני פותח ש"ב ג (צריק).
 הכן בכח' וחכם בבינה: לך ש"ת

ה. ויהי גו' נסה ש"ת ז. אמר רבי
 יהושע בן לוי ש"ב ג.

הנשמה, כמו שהוא) ה' לי צ"א (פ"ו) ו (ה). והרנש אלפי בכ' אופ-
נים: לי טוב כו') ויקח לו צ"ט ב,
ג, ה (בפרטיות דוקא הכרה וה. ה.
השכלית, האלקית) עוטה ש"ת ג, ד
(הרנש אלפי בכ' אופנים. הפשטה,
הלכשה) כי עמד מקו"ח ש"ת ב (ה).
ידיעה) משכני הא' תש"א ד' (צ"ט
ג"כ התכונות בהה). טעמו תש"א
ג, ד (המשך) וידעת תש"א ב (כ')
אופני ה. קוצר המשיג עומק המושג).
עיי"ע דבקות, הכרה, חו"ב, ידיעה.

השגחה: אר"י לא ברא צ"ד ג, ד
(בעין א', בכ' עינים) הטה אלפי
צ"ד ב (ה. פרטית) על כן יאמרו
צ"ו ב (כנ"ל) עלה צ"ט א (דר"ע,
דר"ח).

השכלה. כיגיעה דוקא, או"ח: ביום
השמע"צ פ"ט ג, חיא. מה יפית
צ"א ב. על כן צ"א ג, ז. וכה"ע
צ"ה ג.

השכלה ורצון, חלוקם: ואני תפלת
צ"ד א. אנורה צ"ה א, ב. בהעלתך
ש"ת. אני ישנה תש"א ב, ד. עיי"ע
שניים.

השכלה: כנוגא צ"א ה (עצמותה וה.
הדבר) על כן צ"א זט (ה. והבכנ.
קומה שלימה) שובה צ"ה יג (ה).
והשגה אמיתתם) ביהשמע"צ צ"ו
טזי"ח (ה. בהגבלה דוקא). עיי"ע
השפעת שכל.

השערה: שופטים צ"ט ב (ידיעת
המציאות כלכד) ויהי גו' נסה ש"ת
ג' (ענינה).

השפעת שכל: וכל בניך פ"ט ג (ע"י
י' בחי') לכה דודי פ"ט ב (מרב
לתלמיד. אופנה) ברוש צ"ה א
(כנ"ל) אני ד' צ"ח ב, ד (כנ"ל)
לפיכך נק' צ"ט ב (צמצום הרב

הסתכלות: יודא אתה פ"ח ב. אני
לרודי ש"ת א (בעבודה) משכני
הא' תש"א ו (ה. התכונות השנה)
וידעת תש"א ג, ד (ה. ראי'. צריך
ג"כ שימת הלב) ואהבת תש"א ב,
ג (ה. שימת לב).

העלם, שישנו או שאינו במציאות:
ביום השמע"צ פ"ט ו. וכה"ע צ"ד
ב, ג. החדש ש"ת ד. עיי"ע כחות
העצמים.

העלם: ואלה תולדות צ"ח ג (ה).
וגילוי) איזהו חכם ש"ב ב (כנ"ל).
עיי"ע כח ופועל, נעלם, עו"ע.

הפשטה: עוטה ש"ת ג, ד (ה. הלכשה
בהשגה, בעבודה). עיי"ע השנה.

הקפות שבשמע"צ ושמח"ת: ביום
השמע"צ צ"ה כו.

הר: וכל העם ש"ת ג (עלית הרומם).
הרגש: ויט צ"ח ב, ג (ה. בעבודה)
אלפי עולם תש"א ב (ה. וולתו).

הרגש עצמו: ויבוא עמלם פ"ח וית.
ויבוא עמלם ר"ץ דו. למען רעת
ר"ץ ז. הנופל צ"א (פ"ו) ה. נר
חנוכה מצוה צ"ד ביד. אז יבקע
צ"ד א, ג. ויסופו ענוים צ"ז ב, ג.
לך ש"ת ד (הרגש עצמו מצד כוחות
העצמים) יחיינו תש"א ב (חסרון
ה. ע. כנו"ר).

הרהור: מה רב צ"ב ה, ו. וידעת
תש"א ג (ה. טובים, ה. עבירה).

השבעת השמות: פתח אל' ש"ב ג
(מקי"ה).

השגה, ה. החיוב, השלילה: תכלית
חכמה פ"ט ב. ביום השמע"צ צ"ב
ב, ג. פנים בפנים צ"ג ניו. פנים
בפנים צ"ז ג. עוטה ש"ת ג.

השגה: תכלית חכמה פ"ט ב (הפלאה,
המשטה) והברית צ"א ד, ה (ע"י

(בתורה. בעש"ט. המחדש בטובו
בכל יום תמיד) ואהי' אצלו ש"ת
איה (המשך) בהעלתך ש"ת ו (ה).
השכל מהרצון). עיי"ע המחדש.

התחלקות: וירח צ"ח א (כ' בחי')
למרבח ש"ת איה (כנ"ל). בנמש.
תהו ותקון).

התכללות. תחתון בעליון. עלול
בעילה: עלה אלפים פ"ט ג, ד.

שיר המעלות ממעמקים צ"ו יא-כא.

התכללות: ולקחתם צ"ו יד, טו. וירא
העם וינועו צ"ו ב, ג. ויחד צ"ח ד.
והאיש משה צ"ח ג, ד (ה). כחות
הנמש) וידבר אלק' את כל הרברים
הב' צ"ט (כ' אופני ה). למרבח
ש"ת איה (כנ"ל). בנמש. במלכות.
תהו ותקון) אתה הברלת תש"ב ב
(כ' אופני ה).

התלבשות: אשרנו צ"ו ג (אופנים
בה). עיי"ע גלגל.

התנצלות: אני לרודי ש"ת א, ב (ה).
המדומה).

התנשאות, רוממות: אנת הוא צ"ט
ב, ג (חלוק משאר הכחות) איש
יהודי תש"א ד (מורכבת, בלתי
מורכבת) א"ט בעבור תש"א ב (ה).
בערך, מצ"ע). עיי"ע מל'.

התפעלות: שומר של ר"ה צ"ח ב, ד-
ו (ענינה. דתשובה, דרעו"ד) ויסח
לו צ"ט ב (ה). פנימי, חצוני)
ועתה יגרל ש"ת גיה (ה). שכלי,
ה. המדות. בחי' בה). בעצם היום
הזה תש"א ה (ה. דרוח, דנמש).

ו.

וא"ו דגחון: לפיכך נק' צ"ט א, ד.
ואהבת: שומר שר"ה צ"ח ט (סושיח
ותי' הה"ט) ואהבת תש"א א, ג
(כנ"ל ופי' אדה"ו).

בהשמעת שכל לתמיד) הנה עין
תש"א ד (ה. ש. וה. הטיפה). עיי"ע
זווג, נשמות ומלאכים.

השתלשלות: גדול יהי' פ"ט ז, ח
(הארה בלבד) ועתה אד' צ"ד ג, ד
(עלה ועלול) ועתה שמע תש"א ה,
ו (ה). בשכל וחכמות) הנה עין
תש"א א (ה. מסך). עיי"ע התהות.
התבודדות: הה"פ צ"ד כו ואילך.

התבוננות: תכלית חכ' פ"ט ד, ה
(בממכ"ע, בסוכ"ע) זה היום צ"א ו
(המביאה לאהבה, ליראה) טעמו
צ"ד ג (כנ"ל) בורא ניב צ"ה כב,
כנ (פרטים בה). אשר ברא צ"ח ד
(כנ"ל) אמר ר' אלעזר אר"ח תש"א
ד (בלמוד, בתפלה, עורם התפלה)
משכני הא' תש"א ג"ט (ה). רחסר
דאהבה. הכרח הה. אחרי ההשגה.
ה. השגה הסתכלות) טעמו תש"א
ג, ד (המשך) וידעת תש"א ב, ג
(כ' סוגי ה). ואהבת תש"א ב, ג
(ה. ושיפת לב) משכני הב' תש"א
ב (המשך).

התהות עיי' ד' ואלקים דוקא: כל
המאריך ר"ץ ג. זה היום צ"א. על
כן צ"א ד"ו, ט. לעולם כו' המנחה
צ"א ב, ג. מה טובו צ"ח ב, ג.

התהות: תקעו צ"א ב, ג (ע"י הסתר)
צהר צ"א ב (ע"י חצוניות חכמה
ובינה) הכאים צ"א ג, ד. הטה
אלטי צ"ד א (אין ערוך ולא עו"ע)
אנת הוא צ"ט א, ג (ע"י מל'). ומה
שארז"ל ב' דברים כו' היינו ע"ם
דמל' איש על דגלו ש"ת ד (ע"י
אותיות הדבור) כי עמך מסו"ח
תש"א ב (מהארה נבדלת). עיי"ע
עולמות.

התחדשות: ביום השני פ"ה ב"ו
(תורה. צריכה ה). וכה"ע ש"ת ה, ו

ואהבת לרעך: כראשית צ"א א (קודם התפלה. טעם ע"ו). י"ט כסלו פ"ט (כלי לואהבת את ד"א). התמים ד, מה. שמח"ת צ"ט.
 ואתה: אתה הוא תש"א ד.
 ואתה מחי' גו' א"ת מחי' אלא מהוה: דרשו צ"ט ב, ג.
 ובחרת בחיים: ר' אומר תש"ב א.
 ובערת הרע מקרבך: שומטים צ"ט א.

ובפרשכם כפיכם גו': אר"א אר"ח כו' תש"ד (פי' הבעש"ט). שיחת אחש"פ צ"ד.

ויהי בישורון מלך גו': היום הרת תש"ב ג. אתה הבדלת ג (המשך) צהר תש"ב ג (ויהייתד).

ויהי בנסוע: ויהי בנסוע צ"ט א, ד (פ"ה אותיות בנימט' הטבע. כ' נונין).

ויהי ערב גו': כל המאריך ש"ת ב, ג (אחד) משכני הא' תש"א ה (אחד).

ויחד לכבנו: ויחד תש"א ג (ויחד ג' פירושים).

ויכל א' כיום הו' גו' חופה כו' מבעת כו': את שבתותי ש"ת א. ויתר הקב"ה על כו' ולא ויתר כו': חייב אינש פ"א ד.

וכל בניך גו' א"ת כו': וכל בניך פ"ט. אר"א אר"ח תש"א א.

ולא אבה גו' ויהפוך גו' כי אהבך גו': השקיפה ש"ת ה (ר"ה יוהכ"פ סוכות).

ולא נבוש ול"נ ול"נ לעולם ועד: ולא נבוש תש"א ז.

ולך אד' החסד גו' כמעשהו: אנכי מגן צ"ט א.

ומעין—השמים: ואברהם זמן ש"ב ג. ומפני חמאינו: מי כמוכה פ"ח ז. שיחת בר-מצוה ח"ג ב.

ומתלמידי יותר מכולם: ואהי' אצלו ש"ת ב.

וספרתם לכם: התמים ו, צ"ה (תורת אדה"ז).

ועת צרה — וממנה יושע: מה טובו פ"ט ב. הוי כי גדול ש"ב א, ב (פי' הבעש"ט).

ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו: אני לרודי ש"ב ב, ג (פי' הבעש"ט).

ז.

זווג: בורא ניב צ"ה כד (ז. זו"ן חו"ב). עיי"ע נשמות ומלאכים, יחוד.

זכה נעשה לו סם חיים לא זכה כו': יחיינו תש"א ג.

זכרון: שופר של ר"ה צ"ט ה (ז. למע').

זכרנו לחיים — חיים: זכרנו תש"א א, ה.

זמרה: עיי"ע שיר.

זמרות היו לי גו': כיום השמע"צ תש"ב ב, ג.

ז"א: ויחלום ש"ת ד (ז"א וא"א) אתה הוא תש"א ג (מראה וגון).

זקנה: ואברהם זמן ש"ב א, ד (אברהם תבע ז).

ח.

חביב אדם כו' ישראל כו': חביב ש"ת א, ג (נפש השכלית, נה"א) חביב ש"ב (אדם ישראל תורה — חכה ות. יתרה. נפש השכלית שבבני אדם שבבנ"י, נו"נ דבנ"י, נגלה ונסתר דתורה).

חבל: כי חלק צ"ט ח (ג' גדילים, תורה עבודה גמ"ח).

חדשים: באתי לגני צ"ב א (ניסון) לך אמר צ"ו ה, ז (אלול ח. החשבון) החדש ש"ת א, זוט (ניסון, תשרי) אני לדודי ש"ת א (כנ"ל. בעבודה) מאי חנוכה תש"א ג (כסלו. ח. הקיץ החורף, או"י או"ח) צהר תש"ב ג (תשרי ח. כללי).
 חולה: אז יבקע צ"ד א (כמה בחי' ח. בעבודה) כי ביום הזה צ"ט ד (סיבתו) דרשו צ"ט ג (כנ"ל) זכרנו תש"א ה (כנ"ל אז יבקע צ"ד). עיי"ע מתים, רפואה.
 חומה: יו"ט של ר"ה צ"ב ד. אני חומה צ"ב א-ו (ח. ומגדל) בראשית צ"ג א-ד. צור צ"ג ג, ד. בראשית צ"ט (להגין, להגביל. חותם, תורה, אבנים עפר מים. ח. אש).
 חומר וצורה: אר"א למה תוקעין צ"א ג. כי חק צ"ב ב-ד. אמר ר"א כל המעביר צ"ב ב. בסוכות צ"ב ב. ביהשמע"צ צ"ב ג. מה רב צ"ב ד (גילוי הצ. בח.).
 חומר: צעקו פ"ח ברו (ח. צורה תיקון) אלמי נשמה צ"ט (בהתהוות היש. ביו"ע) אתה הוא צ"ט ד (בעבודה).
 חוצפא: איש יהודי תש"א ד.
 חוקים: ויקם ערות ש"ת ב.
 חושים: וכה"ע צ"ז ד, ה (ח. וכחות) עברו צ"ט ד-ז (כנ"ל).
 חותם המתהפך: אל יתהלל צ"ד א-ג (במשפיע ומסבל. בבריאת האדם. שמים וארץ).
 חותם: בראשית צ"ט ב (ח. דנעילה, דהו"ר). עיי"ע חומה.
 חטא, חטאת: דרשו צ"א ד (פעולת הח. על כן צ"א א, ב (ג' פירושים בחטאת. סיבת ח. הראשון) אני חומה צ"ב ב (ח. עה"ר שנתערב טו"ר) כי ביום הזה צ"ט ח. נקיון. ח. עון פשע). עיי"ע עבירה.

חי, חיים: רבא חזיא ר"ץ יטיב (ח. עולם, שעה) כנונא צ"א א, ב (חי חי) א"ר כל המעביר צ"ב ו (ח. ע"י הבטול דוקא) אתה הכדלת צ"ב ג (ח. מחיי הח. והר סיני צ"ח ה (כנ"ל) אשרנו ש"ת (חי חי. ח. בעצם, להחיות. בעבודה) אם בחור קתי ש"ת א, ב (ח. רוחנים, בשרים. ראה גו' החיים גו') ויחד תש"א ד (ח. כללי, פרטי) יחינו תש"א א-ג (ח. מיתה בגו"ר. חי נושא א"ע, אין מרגיש החיות) איוהו חכם ש"ב א-ג (ח. כללי וכחות הנפש).

חייא: מים רבים ר"ץ ד, יא (רבי חייא ובניו אחתינהו לפני התיבה. ב"מ פח, ב).

חכמה דבי"ע, אצוי, עתיק: ביום השמע"צ צ"ב ה, ו. פנים בפנים צ"ג ה, ו. פכ"פ צ"ז ג, ד.

חכמה: תכלית חכ' פ"ט ג, ד (הנחה, ראי', נקודת ההשכלה) ביהשמע"צ פ"ט ז, ח (ח. שבכתר, כתר שבת:) כנונא צ"א ב-ח (ת. בעצם. הפלאה הלבשה) זכור צ"ד ג (הנחה, ראי' כו') והי' כאשר צ"ד ב (כנ"ל) אל יתהלל צ"ד ג (עצמותה, התמשך טותה) תקעו תש"א ה (המצאה, הברקה) ויטע אשל תש"א ג (נק' ראשית) ויחד תש"א ה (ב' ענינים ב"מה", ב"תמצא") קול קורא תש"א ג' ד (נקודה היולית. אבא יונק ממזלא. אין העצמי שבת. והח. תעוו גו' מעשרה גו') עשר תש"א ב-ד (והח. תחי' בעלי'. והח. מאין תמצא) הנוטע ש"ב א (מאין תמצא) ואברהם זקן ש"ב ג (ברק, התאמר תות. בח. איתכרירו) איוהו חכם ש"ב ג (כנ"ל ויחד תש"א). עיי"ע דעת (חב"ד).

- ח"ב, אינם עו"ע: אריב"ל בכיו"י פ"ח גיח. מעין גנים צ"א ג, ד. א"ר יב"ש צ"ו ג, ד. ביהשמע"צ צ"ח ביד. אריב"ל ש"ב ב.
- ח"ב, הם עו"ע: ביהשמע"צ צ"ז יח. ח"ב: ארי"בל בכיו"י פ"ח ה (חלוק בבטולם) מעין גנים צ"א איה (עו"ע כחות פנימים) ויצא צ"א ב, ג (ממוצעים בין אין סוף והמדות) וכל העם צ"ד ד. זכור צ"ד ג (עצם והתפשטות) והי' כאשר צ"ד א (פנים מאירות, מסבירות) אתה הוא ש"ת ה (מעלתם וע"ז) בעצם תש"א ב, ג (משל דמעין ונהר אינו מכון. בעבודה) עשר תש"א ב, ד (אין ויש. ראי' השנה) וד' בהיכל תש"א ב, ג (ראי' שמיעה. פני' הת. חצו' הת.) שובה תש"ב ב (אופן השלמתם זא"ז). עיי"ע דבקות, הכן, זווני, יחוד.
- חכמה סתימאה: עיי"ע אלה, חכמה. חלב: הוי כי ש"ב ג (ת. עכו"ם). חלב ודם: איזהו צ"ו ג, ז.
- חלום: גדול יהי' פ"ט ז, ח (היינו כחולמים. זמה"ג) כיום הח' צ"ג ג (כנ"ס) צהר צ"ה בתחילתו (ענין הח.) אני ישנה תש"א ה.
- חס: לך לך ש"ת ח (חס הוליד את כוש).
- חסור: עיי"ע המחליף. חמלה: ולא נבוש תש"א ד (ת. רחמים) א"מ בעבור תש"א א (כנ"ס).
- חמץ: אור ל"ד ש"ת א"ו (בריקת ח. בעור ח. מקום שאין מכניסין כו'. במשהו). עיי"ע בעור.
- חן: א"מ בעבור תש"א א.
- חנוכה: מאי ח. תש"א א"ג (להשכיחם תורתך חקי. שמן. הנצחון ע"י ס"ש) ואתה ברחמיך תש"א ה (ואתה ברחמיך — עופקי תורתך).
- חסד: אשר ברא פ"ט ד (ראברחם, רישמעאל) מי אל כמוך ש"ת א (מים. ה. דלמע' חלוק) משכני הא' תש"א ג (התבוננות המביאה לח.) משכני הכ' תש"א ד, ה (חג"ת נהי"ם שבה, כנה"א, דלעומ"ז) בחדש הג' ש"ב ג (שירותא דעלמא עילאה). עיי"ע גבורה.
- חסידות, תורת הח. פורים רט"ח. שמח"ת ר"ץ גיה, יב"ט. י"ב תפוז צ"א. התמים ו, נ (ח. ומוסר). קונ' תורת החסידות.
- חציר, עשב: ע"כ יאמר צ"ו ג, ד (כחי' במלאכים).
- חקיקה: ויקם עדות ש"ת ב (ת. מבפנים, מבחוץ) ר' אומר תש"ב ג (כנ"ס).
- חרן: עיי"ע באר (שבע).
- חשבון: ויקח מן הכא ש"ת ד, ה (ת. ולא בח.).
- חשך: ויקח ה"א צ"ה כט, ל (כ' דיעות).
- חשק: אני לרודי צ"ו (ת. תשוקה אהבה).
- חתן וכלה: לכה דודי פ"ט א (אופן החתונה) כל הנהנה פ"ט יב (חו"כ למטה, למע') אשר ברא פ"ט ג (כנ"ס).
- ט
- טבע: בטכות פ"ט ד, ה (הוא אלקות) מה טובו פ"ט ג. אתה הראית פ"ט א. שובה ר"ץ ב. מן המיצר צ"ז ה. פדה צ"ח ג, ד (הוא אלקות. כמה פי' בט.). קונ' ט. ולמע' מן הט.
- טהור, טהורה: מי יתן צ"א א (כ' פי') עשה לך צ"ט א"ג (ט. קדש קה"ס. ממכ"ע סוכ"ע עצמות). עיי"ע נשמה.

אִיה (קוצו של יו"ד ויו"ד) אריב"ל ש"ב.
ה', דלעילא דלתתא: ד' יחתו פ"ט א, ב. אנכי צ"ו ב. וימע צ"ח ב.
ה': טעמו צ"ג ג, ד (בהשתל' האור) צור צ"ג א (ה. ושאר השמות) מן המיצר צ"ז א־ג (קריאה אליו דוקא) אני ה' צ"ח ד, ה (ד' בחי') מה יפית צ"ט ג (ה. ושאר השמות, בל"ג וגבול) בחדש הג' ש"ב א, ד (הנראה, סתם). עיי"ע אלקים וה', קו, שם המפורש, שם העצם.
יהושע: אם רוח המושל צ"ה (תש"א) (נער. לא נתפס בעון העגל).
יובל: מן המיצר צ"ה. ח (כמה פי') את שבתותי ש"ת ב (י. ושבת. קדוש היובל).
יום, יומא אריכתא: זה היום צ"א א, ז.
יוהכ"פ: יחינו צ"ד בתחילתו (שמע ישראל פ"א, בשכמל"ו ג"פ, הוי' הוא האלקים ז"פ) ביום השמע"צ צ"ח א. כי ביום צ"ט (עבודת הנשמה. לפני ה'. על חטא ל' נקיון) מעין גנים ש"ב ג (י. וסוכות). עיי"ע יו"ט.
יום ולילה: לכה דודי פ"ט ג (בעבודה) תשורי פ"ט ז (כנ"ל) דעו צ"ג ג, ד (כנ"ל). הל. הולך אחר הי. או להיפך וידעת צ"ג ו (כנ"ל) כל המאריך ש"ת ב, ג (ל. קודם ל. בעבודה). עיי"ע שתיים.
יו"ט: השקיפה ש"ת ה (ר"ה יוהכ"פ סוכות) ביהשמע"צ תש"א (כנ"ל שמע"צ).
יוסף: עיי"ע יהודה.
יופי: מה יפית צ"א א (יופי, נועם).
יחוד: אז ישיר ש"ב א, ג (י. חצוני, פנימי). עיי"ע זוג.

טהירו, מה"ע מה"ת: צעמו פ"ח ז. אל יפטר פ"ט ג (ב' מיני אותיות החקיקה) בסוכות צ"ב ג, ד (כנ"ל). בחי' רצון) אנת הוא צ"ט א (מקומו).
טוב: למען דעת ר"ץ ב, ג (סיבות ואופני עשיתו) השקיפה ש"ת ג (ט. הנעלם, ב' אופנים). עיי"ע אברהם.
טו"ר: אני חומה צ"ב נ־ו (תערוכתם). עיי"ע חמא.
טל, מטר: עיי"ע תורה.
טמטום: אריב"ל ש"י צ"ח י (ט. הלב, ב' אופנים) אז ישיר ש"ת ה (הלב, המוח).
טעם: טוב טעם צ"ו ט (ב' פי': עונג, שיר) לך ש"ת ד (כ' פי').
טעמים: ויטע אשל צ"ט ג (בחכמה, בכתר).
טרף: כי הוא יכרך ש"ת ב (רפ"ח וא' יותר).

י.

יד: ויקח מן ש"ת ו (יר פשוטה. פשט העני את י. כו'. ה' ידות—בעבודה. אתה נותן יד כו').
ידעה: שופטים צ"ט ב, ג (י. המציר אות, המהות) כי עמך מקו"ח ש"ת ב (י. השנה) יפה שעה ש"ב ג (י. מציאות המציאות מהות המציאות). התמים א, כה (מצות וידעת).
יהודה: קרוב צ"ט ג, ד (י. יוסף, אור וכלי. כל אותיות השם באמצע ד' ג' אותיות השם) ועבדי צ"ט הא' והב' (י. יוסף, תלמוד מעשה).
ה', בנפש: אריב"ל בכיו"ו פ"ח א־ז. כי נר מצוה פ"ט ה. ויחלום צ"ד ג, ד. אני לרודי הב' צ"ו ב־ד. ביום השמע"צ צ"ח א־ה. קול קורא תש"א

תש"א ב (יצרו של אדם מתנבר עליו בכל יום. במח' דבור כו').
יראה: אר"י לא כרא צ"ד נ, ד (יר"ע, יר"ת) ויחלום ש"ת ו, ז (י. חטא תלוי בי. הרוממות) מה רבו ש"ב ב (משם אלק') א"ר כו' יר"ש ש"ב (תורה וי. יר"ע יר"ת. מד' את ד').
עיי"ע אהבה, התכוננות, מפתחות. ירושה: עיי"ע תורה.

ירידת הארה האלקית: הבאים צ"א א"ת (ירידת הארה האלקית וירידת הנשמה).

ירידת הנשמה ועליתה: מי כמוכה פ"ח. צעקו פ"ח א"ח. בסוכות פ"ט א"ג. כי נר פ"ט א"ב. בסוכות ר"ץ ה. ומעין ר"ץ א"ח. הבאים צ"א א"ה. הנמל הא' והב' צ"א (פ"ז).
תקעו צ"ד ד. וכה"ע צ"ד ב"ו. טוב לז צ"ז א, ז. יפה שעה צ"ו ה, ז.
רשפי' צ"ז ב. אריב"ל כו' ש"ו צ"ח ב. אתה הוא צ"ט א"ד (על"י לואתה משמרה) וירח ש"ת ד (תכלית כונת מעם וסיבת י). ויהי נו' נסה ש"ת א (בשבי"ל הנסיונות, הביורורים) אתה הוא ש"ת (לגלות רעותא דלכא) אתה הראית ש"ת ב (גודל הי).

יש אין ויש: תקעו צ"ד ב. יחינו צ"ד יב"כו. ויחד צ"ח ד. אנכי צ"ח ג"ו. והאיש משה צ"ח. ואתה ברחמיך תש"א ב"ד (ב' בחי' אין).

יש: ביום השמע"צ צ"ט ד (התהותו מסוכ"ע) שבועות צ"ג טו (מעלת הוש) ושבת ש"ב ב (התהותו ע"י שבה"כ). עיי"ע חומר.

יש מאין: שאו מרום פ"ח ג. צעקו פ"ח ב"ו. בסוכות פ"ט ט"ד. ויבוא עמלק ר"ץ ז"י. צהר צ"א א, ב. הבאים צ"א נ, ד. מעין ננים צ"א ג. מה רב צ"ב ית. ובכן יתקדש צ"ג

יחו"ע ויחו"ת: לרוד ד' אורי פ"ה ה. תכלית חכ' פ"ט ה. עיי"ע ד"ע ד"ת.

יחיד ההע"מ, מלך יחה"ע: תקעו תש"א א.

יחידה: מן המיצר צ"ז א. ויתן ש"ת ג, ד (חבוקה—ליחד) דעו תש"א ג (כנ"ל). עיי"ע נרנח"י.

יכולת: עיי"ע כח.

ים וארץ: ויט צ"ח ד, ח. צאינה וראינה צ"ח ז. והר סיני צ"ח ב.

ים: ומעין ר"ץ ג"ח (ים, יבשה, מ"ח) והניף צ"ח ג (ים נהר, מח' דבור) עשה לך צ"ט ד (רפדושה, דקליפה, ספינה) או ישיר ש"ת א, ב (פני' המל'. ים ונש"י). עיי"ע סריו"ס.

יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע — ל' היד: שופר של ר"ה צ"ח ז (ר"ת ה'. לידע דוקא) אתה הראית ש"ת א. מאי חנוכה תש"א נ. ואתה ברחמיך תש"א א (המשך).

יסורים: ויתן ש"ת ד"ו (י. ברצון). יעקב: אנכי צ"ט ג (הנחיל לי. את הקול) ויקח לו צ"ט א (מקלות י). עיי"ע ברכה.

יפה שעה אחת כו' העוה"ב: מה יפית צ"ט ב"ד. והי' כי ישאלך ש"ת ד. יפה שעה אחת ש"ב. ואחרי עורי ש"ב ד.

יצחק: עיי"ע ברכה.

יצחק, האריו"ל: וד' בהיכל תש"א ג (ראה כו' ס' או פ' שנה).

יציאת מצרים: קרוב ד' ר"ץ ב, ד, ו. שמע"צ צ"ג. עיי"ע מצרים.

יצה"ר, אומנתו בהסתה: קנין החיים פ"ח ג. צדקת פ"ט ז. למען דעת ר"ץ ב, ט"א. אני ישנה ר"ץ ט. שמח"ת ר"ץ ז"ט. והאר צ"ב ב.

יצה"ר: וידעת צ"ב ד"ו (כפיתו. קודם ליצ"ט) דעו צ"ב (כנ"ל) מאי חנוכה

כח הזריקה: ויהי בנסוע צ"מ א.
כח החסד: שיר המעלות ממעמקים
צ"ה.

כח המלוכה: שיר המעלות ממעמקים
צ"ה. עיי"ע התנשאות, מ', מלוכה.

כח המשכיל: עיי"ע השכלה, משכיל,
שכל.

כח הצומח: עיי"ע צמיחה.

כח פרטי וכללי: קול דודי פ"ח ב"ו.
שימני כחותם ר"ץ ה, ו. אפס בלתיך
צ"ד לב.

כח רוחני, פרטי, פועל בגשם,
בהתעסקות: קול דודי פ"ח ב"ו.
שימני כחותם ר"ץ ב"ה. והכריח
צ"א נ. וכה"ע צ"ד נ. השם נמשנו
צ"ד א.

כח בהמשכתו ג' ענינים: צעמו פ"ח
ו. שהמ"מ צ"ה ייב. עיי"ע אור.

כח ויכולת: קול דודי פ"ח ג. שימני
ר"ץ ב"ד. ביהשמע"צ צ"ב ג, ד.
פכ"ס צ"ג ג. ויהי גו' נסה ש"ת
ה, ו.

כח ופועל: קול דודי פ"ח ה, ו (כו"ס,
היולי העלם ונילוז) א"ד כל המעביר
צ"ב ד. מה רב צ"ב ה"י. כא (כח
ופועל, היולי העלם ונילוז עו"ע)
ויטע צ"ח ב. ואהי' אצלו ש"ת א
(פ. היינו ג"כ כח הפרטי).

כחות הנפש, בחי' בס: והכריח צ"א
ג. לך לך צ"ד כו. טוב לי צ"ז ו.
לפיכך נק' צ"ט ג (ה' חלוקות:
מדו"מ, מרות, שכל, תענוג ורצון,
למע' מהתלבשות) בראשית ש"ת ד.
החדש ש"ת ד (כח נעלם, בהעלם)
ויחד תש"א ד, ה (כחות הנפש ונילוז
מהנפש) אני ישנה תש"א ב, ג
(מקיפים, פנימים) איזהו חכם ש"ב
א"ד (כה"נ וחיות כללי). עיי"ע
חושים, נפש.

א"ג. טעמו צ"ג א, ב. תקעו צ"ד
ו. טוב לי צ"ז ג"ו. ואיש כי צ"ז
ד, ה. ואתה ברחמיך צ"ח א.
ביום השמיני עצרת צ"ט ג (עיקרו
כבי"ע) אלקי נשמה צ"ט ג, ד (כאין
ערוך. ערכת הא. אל היש) ואהי'
אצלו ש"ת ד (צ"ל בהתחדשות)
תקעו תש"א ו, ז (כנ"ל) הנוטע
ש"ב א (הגשמי וגם הרוחני) ואחרי
עורי ש"ב (ימ"א ועו"ע). עיי"ע
עו"ע.

ישועות: אני לדודי צ"ג ג"ה (י. וכוס
י.) אני לדודי ש"ת ד (כוס י. —
אקרא).

ישורון: צהר תש"ב ב. עיי"ע ויהי.
ישראל, פ"י שם זה, מעלתו: גדול
יהי' פ"ט א"ג. אתה אחד צ"א ב.
נעשה נא צ"א ה.

ישראל בני מלכים הם: ויגד לך צ"א
ג (כל הסוגיא בשבת סיא).
ישראל שבחו"ל עו"ע"ז בטהרה הם:
לעולם יה"א כו' המנחה צ"א ד, ה.
מה טובו צ"ח ה.

יתוש: מלכא ומלכתא צ"ז ב (י.
וזובכ).

ב.

כהן: על כן צ"ו ה. על ג"ד צ"ט ד
(כ. לוי, שערות והעברת השערות).
עיי"ע קרבן.

כונה: כל המאריך ר"ץ א (כ. הל"ב).
י"ב תמוז צ"ב (קול מעורר הכ.).
כוס: עיי"ע ישועות.

כוש: לך לך ש"ת ח (חם הוליד את
כ.).

כח הגבול ובל"ג: עיי"ע ה', צמצום
הראשון.

כח הגילוי והעכבה: דעו צ"ב ג. מה
טובו צ"ח ב.

- כחות הנפש, העצמים, הגלויים: כי שמש צ"ב ה, ו. וכה"ע צ"ד ג, ד. טוב טעם צ"ו ח. אני לדודי הב' צ"ו ב. והאיש משה צ"ח ג. עיי"ע התחלקות, התכללות.
- כחות הנפש ואיברי הגוף: באתי לגני צ"ב ב. כי חס צ"ב ד, ה. שבועות צ"ג ו, ז. ועתה יגדל צ"ד א, ב. ביהשמע"צ צ"ה כו, ל. ויטע צ"ח ג. והאיש משה צ"ח ג, ד. איזהו חכם ש"ב.
- כי הוא יברך הזבח גו': כ"ה יברך ש"ת א, ו.
- כי לולא התמהמהנו גו': קובץ תילים יד.
- כי לקח טוב — תעזובו: חביב ש"ב ד (פ'י הבעש"ט).
- כי עמך מקו"ח גו': כי עמך תש"א ד (בזמן הנלות). עיי"ע אור.
- כי רגע באפו גו': ויתן לך ש"ת ו (פ'י אדמהאמ"צ בילדותו).
- כי שמע קול תרנגולא כו' בפלגות ליליא כו': תקעו צ"ד ניו.
- כי שמש ומנן גו': כי שמש ומנן צ"ב. ויתן לך ש"ת ב. עיי"ע אלמים וד'.
- כיננס יר"ש: אשר ברא פ"ט א.
- כל הכועס כל מיני גיהנום כו': י"ט כסלו צ"ג נ (תורת אדה"ו).
- כל הנקרא בשמי גו' עשיתיו: כי חלק צ"ט. העושה סוכתו צ"ט (המשך).
- כל העונה אמן יהש"ר בכל כחו: כי לא יטוש צ"ד ג. איזהו צ"ו ח.
- כל הקורא ק"ש על מיטתו כו': זה היום צ"ה גיה.
- כל: עיי"ע לך.
- כלה: ביום הח' צ"ג ד, ה (ב' פ'י).
- כלי זיין: הוי כי ש"ב ג, ד (מרחוק, מקרוב. דיצ"ט דיצה"ר).
- כלים, שרשם, פעולתם: אל יפטר פ"ט דיו. בסוכות צ"ב ו. אנכי צ"ו ה. עיי"ע אור.
- כלים: בראשית צ"א ד (כ. משוטמים, מקבלים) שבועות צ"ג יז (כ. זכר-כית, מתכות. תורה תפלה) ויט צ"ח וא"ו (פני' הכ, הצו' הכ). ביום השמע"צ צ"ט ה (מקבלים, פשוטים, הכנה לכ). עיי"ע אור, מלא וריקן.
- כלימה: ולא נבוש תש"א ד (בושה, כ).
- כלל ופרט: אנכי פ"ח איה (בעולם, תורה, ישראל) ואהי' אצלו ש"ת ב, ג (כו"פ עו"ע).
- כן בקדש חזיתך גו': כי עמך ש"ת א (פ'י הבעש"ט) דעו תש"א ג (כנ"ל) ויטע ש"ב ג (כנ"ל). עיי"ע גלות, מסנ"פ.
- כנפים: וזרחה צ"ט א, ב (מפלים, אהבה ויראה).
- כסא: לדוד ד' אורי פ"ה (כ. שלמה, ו' מעלות כו') תקעו צ"ח א, ו, ז (כ. דין, רחמים) כבוד מל' צ"ח ד (כנ"ל) עוטה אור צ"ט אד (כ. שלמה, ו' מעלות ושביעאה עליהון). עיי"ע מטה.
- כף הקלע: אין עומדין להתפלל הב' ש"ת ד (ענינו).
- כרוזים שבכל יום: אריב"ל בכיו"י פ"ח א. כי נר פ"ט ג. אנכי ר"ץ ד. ויחלום צ"ד א. אני לדודי הב' צ"ו ג. שובה צ"ה ב. אז ישיר ש"ת ד, ה. אריב"ל ש"ב א.
- כתר: וכל העם צ"ט דה (ממוצע. קוש"י. א"א ע"ס) ד' אומר תש"ב ב, ג (חכ' כ. שבכ). עיי"ע רצון, תענוג.
- כתר עליון איהו כתר מלכות: היום הרת תש"ב ב.

לשמה: רבי אומר ש"ת גיה (ב')
ענינים) א"ר אלכסנדר תש"א א,
ב (פעולתה בעבודה, ד' ענינים).

מ.

מבקש אתה לראות את השכינה
בעוה"ז עסוק בתורה בא"י —
תנחומא: דרשו צ"מ.

מבשרי אחזה: ביהשמע"צ ש"ת. לך
אמר ש"ת א. הנוטע ש"ב ב (א).
דוקא) ואחרי עורי ש"ב.

מגדל: והי' הנשאר צ"א א"ג. אני
חומה צ"ב א"ו.

מגן: אתה אחד ש"ב ד (התחברות)
עתידין צדיקין ש"ב ג (כנ"ל אנכי
מ).

מדבר: קול קורא תש"א ה (תורה).
מדות, התגלותן מהמוחין: מי כמוכה
פ"ח ה, ו. בסוכות פ"ט ז. טעמו
צ"ד ד.

מדות עפ"י המוחין: איש יהודי צ"ג
ג. וישא אהרן צ"ד א. אני לרודי
צ"ו א"ה.

מדות: לרוד ה' אורי פ"ה ביד (הת-
לבשותם במחשבה או בדבור) א"ע
להתפלל הב' ש"ת א (תוקף או
חלישות המ). החדש ש"ת ה
(שייכים, אבל אינם בשביל הזולת)
איש על דגלו ש"ת ב (מ). למע' הן
עצמם נמשכים, משא"כ למטה)
משכני הא' תש"א ב (נולדים
מהכינה. התכונות דחסד ואהבה).
עיי"ע חסד, מוחין.

מדידה: בואו צ"א ז (דאור, דסדר
ההשתל', דנשמות, דתומ"צ).

מה: וידבר אאכה"ר צ"ט הב' (ב')
פי' ד') ויחד תש"א ה (ב' פי' במ.
דחכ') איזהו חכם ש"ב ג (כנ"ל).

ל.

לא זהו עיקר האלק' שהעולמות
מתהווים ממנו: כי עמך תש"א ד.
מכ' לבייטנער התמים (ד, מח).
לא תבשל גדי בחלב אמו ובמדת"ג
כו': מכ' לרב צ"ג.

לאתקנא רזא דשמי': אריב"ל פ"ח
ד, ה. החדש צ"ד כ"ו. ויטע צ"ח
א"ד.

לב: ר"א איווהי ר"ץ ה"ז. יהי ה"א
צ"ב ב, ג (פני' הלכ, חצו' הלכ)
וד' בהיכל תש"א ב (ב' חללים).
עיי"ע אהבה, מוחין ומדות, עבודה,
צדיקים.

לכונה: פתח אלי' ש"ב ג (5). זכה.
מקיף).

לבושים: תניא ז"ד צ"ג (5). להנשמה)
באתי לגני צ"ט ה (מחטא עה"ד)
דרשו צ"ט ו (5). מעלים האדם למע'
מערכו. פתנם אדה"ז) והי' לכם
ש"ב ב (מקיף). עיי"ע תומ"צ.

לבנון: אז ישיר ש"ת ד (ונזולוים מן
5. עצם הנשמה) מעין גנים ש"ב ג
(כנ"ל). מכ' צ"ג.

לוחה"ר, לוחה"א: ביהשמע"צ פ"ט
ב. ויגד לך צ"א א, ב (צדיקים
ובע"ת) ביהשמע"צ צ"ט א (כנ"ל).
לויתן: ויתן לך ש"ב ב, ג (לשחב בו).
לך: אר"י יהא תש"א ג (לך, כל).
לך לך גו': לך לך ש"ת ה. לך לך
תש"ב ב, ה.

לע"ל: תסעו צ"ד ב (נילוי העצם, לא
בדרך משפיע ומסבל) חביבין צ"ו יג
(ראית המהות בנוף נשמי) העושה
סוכתו צ"ט ו, ז (נילוי ד5). והי'
כי ישאלך ש"ת א"ד (ג"ע ול,
ממכ"ע וסוכ"ע) עתידין צדיקים
ש"ב א (הגשם לע"ל) והי' לכם
ש"ב ד (הקו נוגע גם למטה). עיי"ע
משיח.

מורח: עיי"ע רוחות.
 מחול: ביום השמע"צ ש"ת (כ' פוי').
 מחיצות ומעילות: צדקת פ"ט ג
 (ברוחניות).

מחשבה: חייב אינש פ"א ג (מדרי'
 במ). כי עמך מסו"ח ש"ת ז, ח (מ.
 כללית, עצמית. מ. דא"ס) תקעו
 תש"א ו, ז (כח הנפש, לבוש) כו
 עמך תש"א ד (כח המ. מ. אחת)
 הנה עין תש"א ה (עלולה מהמדות).
 עיי"ע אותיות, אצילות.

מחשבות זרות: הוי כי ש"ב ה
 (בתפלה דוקא). מכ' ה' אייר פ"ט.
 מחשבה דבור ומעשה: מים רבים
 ר"ץ היו (פנימיות וחיצוניות) א"ר
 כל המעביר צ"ב ב, ג (שבמח.
 ור). מה רב צ"ב היה, טו (מת. ור,
 שבמח. הרהור. מת. שבד). זה היום
 צ"ג ב, גיה. אר"י לא ברא צ"ד ב
 (מת. ור. שבמח. הרהור) מן המיצר
 צ"ה ט. בורא ניב צ"ח ב, ג. בחדש
 הג' ש"ב ד (מת. ור. משרתי השכל
 או מרות. מת. רק באדם, מ. יותר
 בבע"ח).

מטה כסא שולחן מנורה: נעשה נא
 צ"א א"ו (תפלת ערבית, פסוד"ו,
 ק"ש שמו"ע).

ממ"מ קושר כתרים כו': ע"כ יאמרו
 צ"ו ג, ד.

מילתא דעבידא לגלוי: וימם ש"ת א
 (סוכ"ע).

מים: רפאני צ"ח א"ג (מים חיים)
 צאינה וראינה צ"ח ו (מים חיים).
 עיי"ע אש, ים.

מיתה: עיי"ע חיים, מתים, ראה.

מכבי, שם: מי כמוכה פ"ח א, י.

מלא וריקן: אני לרודי צ"ג א"ו. לך
 אמר צ"ו א"ד. מי א"ל כמוך ש"ת
 ד. אני לרודי ש"ת ג.

מ"ח וב"ן: כבוד מל' צ"ח ד, ה (רצוא
 ושוב) שובה צ"ח גיה. עיי"ע
 משכיל לאיתן (תורת אדה"ז).

מהיכן נבראת האורה: כי שמש צ"ב
 ד. ויאמר משה צ"ו ג. ואיש כי צ"ו
 ב, ה. ויהי בנסוע צ"ט א, ג, ד.

מוחין לעצמו מדות לזולתו: מי
 כמוכה פ"ח ד. וישא אהרן צ"ד
 א"ג.

מוחין פעולתם על המדות: איש
 יהודי צ"ג ג. ויחד צ"ח ב. עין ד'
 תש"א ב, ה (על מהות ופעולת המ.).
 עיי"ע נ"י.

זוחין ומדות: מה רב צ"ב יא"יד, יו,
 יח (עו"ע. הטי' שכלית. דרנות
 במרצוף המד). ביהשמע"צ צ"ו טו,
 יו. ויאמר משה צ"ו ה, ו. וירח צ"ח
 א"ד. ויחד צ"ח א"ד. אני ה' צ"ח
 ב, ג. ועתה יגרל ש"ת ביה (עו"ע.
 בכו. ממ. למ. ע"י התעסקות א"ל)
 לך אמר ש"ת ב"ד (עו"ע. צריך
 השבה אל הלב) אר"א ת"ח תש"א
 ביה (יצי"מ. מעלת המד. בעבודה)
 והר סיני עשן תש"א ב, ג (מים
 ואש) עין ד' תש"א ביה (עו"ע).
 עיי"ע אלה, התכללות, לב, עבודה,
 שערים.

מוח ולב: כי חלק צ"ט ה, ו. אנכי
 צ"ט.

מותרות: למען דעת ר"ץ א, ט. ויאמר
 נו' שמך יעקב צ"ד ב, ג. ואתה
 ברחמיך צ"ח ג.

מוזכח: כי הוא יברך ש"ת א (מל').
 מוזה: מאי מברך צ"ד. ואתה ברחמיך
 צ"ח ה (מ' זו' זה').

מוזן: ונגלה צ"ח ז (מ. והגוף). עיי"ע
 תומ"צ (מ. ולבוש).

מזלות: לעולם כו' המנחה צ"א ג, ד
 (רק כנרון ביד החוצב).

מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע: וכל העם צ"ה בי"ט. עיי"ע תשובה.

מלעייגים: אין כו' בטרוניםא תש"א ג, ד.

ממוצע: עוטה ש"ת ג, ד (מפסיק או מחבר. תורה) ויחלום ש"ת ד (ז"א ומל").

ממכ"ע וסוכ"ע: בראשית צ"א ב, ג. פכ"פ צ"ג ב, ג. ביהשמע"צ צ"ד יט. אר"א עתידים צ"ד ד. חביב צ"ו ז, ח. פכ"פ צ"ז ב. ויקח ה"א צ"ח ב. קטנתי צ"ח ג, ד. ביום השמע"צ צ"ט ביד. קטנתי צ"ט ב (אור הס. אינו מתחלק) והי' כי ישאלך ש"ת ב, ג (מהתעבות האור כו') ויקם ש"ת א (גילוי ומילתא דעבידא לגלויא) ויחד תש"א ג, ד. א"מ בעבור תש"א ב, ד (מ. וס. ושלמע' מס.) והי' לכם תש"ב (בעולם, אדם, תורה ומצות, יציאת) איזהו חכם (המשך).

ממרום ילמדו עליו ועלינו: בסוכות פ"ט ה.

מנוחה, מלחמה: עיי"ע בירור.

מנורה: פדה בשלום פ"ז (נה' נר') ואתה ברחמיך צ"ח א, ה (דמקדש, דחנוכה) בהעלתך ש"ת ז (הדלקת הנרות. שבחו של אהרן שלא שינה). עיי"ע מטה.

מנחה: עיי"ע תפלת המ.

מסירת נפש, בזה"ג ביותר, באנשים פשוטים: צדקת פ"ט הי"ח. תשורי פ"ט ט, י. ביהשמע"צ צ"ה כו. אין כו' בטרוניםא תש"א ג. אני ישנה תש"א א, ה (המשך).

מסירת נפש דנה"א, דנה"ב: שבועות צ"ג כאיכו. רשפי' צ"ז דיו.

מסירת נפש: צדקת פ"ט ח (עי"ז דוקא הנצחון) פדה צ"ח ד (דאברהם אע"ה ור' עקיבא) החדש ש"ת ט

מלאכה: ויקח ה"א צ"ה בתחילתו וסל"א. ויקח ה"א צ"ה ארד. עיי"ע עמל.

מלאכים: ע"כ יאמר צ"ו ג, ד (חציר, עשב) עוטה צ"ט ב (בשליש עולם. ב' הפי' אמת) דרשו צ"ט ג (כנ"ל). עיי"ע אדם, נשמות ומ.

מלוכה: חכ' בחוץ צ"ד א (מ. ממשלה) ביום השמע"צ צ"ה כו (מלך, מ. ממלכה) למרבה ש"ת ה (מ. משרה) תקעו תש"א א, ב (ענינה. הכתרה). עיי"ע מלכות.

מלח: ומעין ר"ץ ד, ה. יפה שעה צ"ז ח, ט. רשפי' צ"ז ב.

מלחמה: הוי כי ש"ב ג, ה (תפלה). מליצה: עיי"ע משל.

מלכות, חלוקה משאר הספירות: ד' יחתו פ"ט ז"ט. אני לדודי צ"ג ד (בביטולה) כי אל דעות צ"ג ב, ג. שוקוי צ"ה יזכב. ואלה תולדות צ"ח ד. צאינה וראינה צ"ח ז. עלה צ"ט. שופר שר"ה צ"ט. למרבה ש"ת א, ה (התכללות במל' דוקא) החדש ש"ת נ"ו. איש על ש"ת ב, ג.

מלכות: ויט צ"ח ד-ח (כאצי' ובבי"ע. ממוצע) עלה צ"ט (בנינה בר"ה ובכ"י. ג' מיני ה"ג. מרדל"א) שופר שר"ה צ"ט (המשך. המשכתה ע"י נש"י ותורה) לך לך ש"ת ב (רק דבי"ע מתלבשת בע"ש ולא דאצי') החדש ש"ת ו (שם) תקעו תש"א (מל' דא"ס, לפני הצמצום, לאחר הצ. פרצופה הפנימי אחד עם פרצוף ז"א) ולא נבוש תש"א ו (כהתנשאות בקירוב) אתה הוא תש"א ב, ג (מראה ונון, נראה. הארה דהארה. ז"א ומל') כי חלק תש"ב ביה (המשכתה ע"י נש"י. כר"ב) סוף דבר ש"ב ב, ג (הארה. דבור). עיי"ע התנשאות.

מצות, בחי' במ. : בראשית צ"א ג, ד. מאי מכרך צ"א א"ז (מ. דרבנן. מ"ע ומל"ת) וכה"ע צ"ד א. ויקם ש"ת א, ב (עדות, חקים, משפטים) אם בחקתי ש"ת ד (כנ"ל) א"ר כו' יר"ש ש"ב ד (עדות חו"מ) ר' אומר תש"ב ב, ג (כנ"ל). חכמה שבכחך, כתר שבכתר).

מצות, קיומן ע"י האבות ואחר מתן תורה : השקיפה פ"ט ח"א. וכה"ע צ"ד א"ט. אמרת צ"ה א"ד. וכה"ע צ"ז א. אנכי מנן צ"ט ב"ד.

מצות ותורה בגשמיות דוקא : בראי שית צ"א א. בשעה שעלה צ"ד ט, י. וכה"ע צ"ח א. וכה"ע צ"ז א. וכה"ע ש"ת ב. עיי"ע אהוי"ר.

מצות : השקיפה פ"ט ב"ו (בהגבלה דוקא) אר"א למה תוקעין צ"א א (בסבעומ"ש דוקא) בראשית צ"א ד (מ. אסור. רשות) אנורה צ"ה א, ב (בהגבלה דוקא) ביהשמע"צ צ"ט ה (מ. אסור רשות. להוסיף אור. לברר) עבדו צ"ט א (נכ' גמ"ח) אנכי מנן צ"ט ב (לצרף את הבריות) ויטע צ"ט (ע"י כפי') למרבה ש"ת ג (העוסק במ. פטור מן המ.) שופר שר"ה תש"ב ב (נזירת הכתוב ורמז שנבמ.). עיי"ע שכר המ, תומ"צ, תשובה ושאר.

מצורע : עשה לך צ"ט א, ג (מוציא שם רע).

מציאה : עיי"ע חכ', והחכ'.

מציאות ומהות : בסוכות פ"ט י. מה רב צ"ב י. כי חלק צ"ד זיג. כי עמך ש"ת ב (מו"מ דמו"מ בנוף ונפש) תקעו תש"א ד"ו (מו"מ דאותיות, מו"מ דמו"מ). עיי"ע בריאה, חומר צורה ותקון, ידיעה.

(כנ"ל) וירח ש"ת ב (כנ"ל). לא נאמר מעם בתורה) את שבתותי ש"ת ג (דאחה, דבכל נמשך) עתידין צדיקים ש"ב ב, ג (מ. הרצון. דא"א, דר"ע) בחרש הג' ש"ב ה (ע"י מ"ת).

מספר ובלי מספר : מעין ננים ש"ב א. מספרים : תניא ז"ר צ"ח ג (מ' יום דיצירת הולך, מ"ס, מ' צומות) ויקח מן ש"ת ב (יחידות עשרות מאות אלפים רבבה) אור ל"ד ש"ת ב. (י"ד, ט"ו) כל המאריך ש"ת א, ג (י"ג) משה קבל ש"ב ב (מ. יחידות עשרות מ"א רבבה). עיי"ע אותיות, חשבון.

מעבר והתלכשות : אני ד' צ"ח א, ב. מעולם לא ירדה שכינה למטה כו' : יודבר אאכה"ד צ"ט הב' א, ב.

מעין : עיי"ע באר.

מעשה : ועבדי צ"ט הא' והב' א, ב (ל' כפי'). עיי"ע מתדו"מ, תלמוד.

מעשה האדם : קנין החיים פ"ח ב.

מעשר : עשר תש"א א, ה (מצות מ. בנו"ר. חומש מן הקרון מ. מן הריוח).

מפתחות הפני', החצונים : לפיכך נכ' צ"ט א (תורה, תילים) מה רבו מעשיך ש"ב ב, ג (תורה, יראה) א"ר כו' יר"ש (המשך).

מצה : אור ל"ד ש"ת ו (כ' בחי' מ.).

מצוה. ל' צותא וחיבור : יודא אתה פ"ח ב. גדול יהי' פ"ט ד, ה. השקיפה פ"ט ז. ביהשמע"צ צ"ב א. אמרת צ"ה ד. בורא ניב צ"ח ד. שופר שר"ה צ"ח ח. מה יפית צ"ט ד. רבי אומר ש"ת א, ב. התמים א, כה.

מצוה וכוונתה : וטהר פ"ח א. פור צ"ב ג, ד. ואתה ברחמיך צ"ח ה. ויטע צ"ט ב"ד.

משא ומתן: ועשית ח"ש צ"ח ג, ד
(מו"מ, אופנו).

משביעין אותו תהי צדיק כו' (נדה
לא, ב): ועשית ח"ש צ"ח א-ו.

משה: זאת תורת פ"ט טריא (מעלתו)
תשורי פ"ט ט (ענותותו לגבי
נשמות דזה"ג) פדה צ"ח ד (כנ"ל)
והאיש משה צ"ח ד (כנ"ל) השקפה
ש"ת ביד (דעת. טוב. עניו) אם רוח
תש"א (צ"ה) (עניו. לא נתפס בעון
הדור) היום הרת תש"ב ג (עניו.
רגלי אנכי בקרבן).

משה, רמכ"ם: וידבר אאכה"ד הב'
צ"ט ב (הגיע בשכלו במדריגות
פרטיות דעולם היצירה).

משיח: שמח"ת ר"ץ (הנהגתו. מ.
וחסידות אור וכלי) פסח צ"ד כנ.
אחש"פ צ"ד. והניף צ"ח ב, ג
(מדרי' מ.) ועבדי צ"ט א, ד
(מ. יודא. דהמע"ה) וידבר אאכה"ד
הא' צ"ט א, ג, ד (למורו תורה)
לך לך תש"ב ב (נשמתו מיחידה).
משכיל לאיתן: אריב"ל בכל יום ויום
פ"ח ב. ביהשמע"צ צ"ח א (תורת
אדה"ו) מכ' ארוך ללעוין • (כנ"ל).
משכני אתריך נרוצה: משכני הא'
תש"א א.

משל: כגונא צ"א ז (מ. מליצה חידה)
ר' אומר תש"ב ב (מ. חידה).

משפט: זה היום פ"ח ט. שמח"ת
ר"ץ (ענינו. אופנו) שופטים צ"ט
(תועלת כללי פרטי. ש. ושופטים
בשעריך).

משפיע ומקבל: תסעו צ"ד ב, כה.
כריש צ"ה יח"כ. עיי"ע אב וכן,
חותם המתהפך, עני, שמחה.
מתים: מן המיצר ר"ץ ב, ט (מ. נופלים
חולים אסורים).

מציאות: מי יתן צ"א ביה (מ.
ואפשרי המ.) ויהי גו' נסה ש"ת
ב (מ. דלמע'. אור מ. הרוחני).

מצרים: אור ליר"ד ש"ת גיה. החרש
ש"ת ז (דקדושה, דלעו"ז) אר"א
ת"ח תש"א ב (מ. ויצ"מ. בערב
וביום. ברוחניות) משכני הא' תש"א
ב. עיי"ע יצוי"מ.

מקדש, משכן: פדה פ"ז (השראת
השכינה ב' דיעות. קרבנות, עצי
שטים, ארון, שלחן, מנורה, זהב,
כסף, כל"י) תשורי פ"ט ד. זאת
תורת פ"ט ב. אני ישנה ר"ץ ח
(מ. קרבנות שטים) והכרית צ"א
ו"ח (מ. שטים, קרשים, בריחים,
טבעות) אר"י לא ברא צ"ד ה.
באתי לגני צ"ט (גילוי סוכ"ע.
שטים, עומדים, קדש). רייד בריגא
צ"ד (נדבת המ.). עיי"ע גלות.

מקום רוחני: ביום השמע"צ צ"ב ה.
שבועות צ"ג ד, ה, ט, י. כי חלק
צ"ד י. ויהי גו' נסה ש"ת ד. מכ'
לנורעוויטש.

מקום: פדה בשלום פ"ו ה (ב' דיעות)
ביהשמע"צ צ"ב ה, ו (מ, בלי מ.).
מקיף ופנימי: שמח"ת צ"ד ה ואילך.
עיי"ע או"פ מצחצח, רצון.

מראה: אתה הוא תש"א ב, ג (ז"א
ומל'. ב' פ').

מרגלים: פתח אלי' ש"ב ג (חזק הוא.
טעותם).

מרדכי: איש יהודי תש"א ה (מ.,
יהודי, ימיני).

מרחב: מן המיצר צ"ז ד, ה.

מרירות: זה היום צ"א ד"ו (מ.)
ושמחה) איש יהודי צ"ג ה (מ.)
ועצבות) פדה צ"ט ד (כנ"ל) אהללה
ש"ת ב, ג.

מרכבה: אתה הוא ש"ת ד (עבודה
בכחי' מ.).

ניסין: באתי לגני צ"ב א. החדש ש"ת א, ז"ט (ג. תשרי).

ניצוץ קטן: או ישיר ש"ת ז (עצם הנשמה).

נס: מה טובו פ"ט א (ג' פי') פרה צ"ח א, ד (ב' אופנים) קטנתי צ"ט ד (מנכים מוכיותיו) החדש ש"ת ב (דקרוי"ם, דברע"ה. יש מיש יש מאין).

נסוך, נסכים: ושאתם צ"ו (המים רמיותו) ושאתם צ"ח (היון, המים) ושאתם צ"ט ג (כנ"ל. פנימית התורה. תפלה) ושאתם ש"ת יין, מים).

נסיון: מה טובו פ"ט ב, ד, ה. אמרת צ"ה ד. מה טובו צ"ח ד, ה. אנכי מגן צ"ט ד. ויהי גו' נסה ש"ת א, ו-ח (מעלתם. ענינם. מנסה לדעת) אתה הוא ש"ת א, ו (ג. דאאע"ה) ויתן ש"ת ג' (ג. השני. ושם נסהו דמ"ת) ויחלום ש"ת ה"ח (המשך. אופן ד' ה' בנ).

נעלם: ממעמקים צ"ה י (ג. העלם חלום) מה רב צ"ב ד (כנ"ל) החדש ש"ת ד (כנ"ל).

נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן: היום הרת תש"ב ב.

נפש: בסוכות ר"ץ ג, ד (השכלית.

פעולתה. ממוצע). רבא חזיא ר"ץ ו-

יא (נפש האלקית, הטבעית השכ-

לית, יצר טוב, יצר הרע) מים רבים

ר"ץ היא (עצמות הנ. שכל ומדות.

מחשבה דבור ומעשה) שימני ר"ץ

ג (אורה, חיותה, כוחות הנ). הבאים

צ"א ו, ז (השכלית, הטבעית. חלו-

קם) מה רב צ"ב ג (גילויים מהנ.

וכחות מהנ. נק' ג. המשכלת) השם

צ"ד א (אורה, חיותה כחות הנ).

חביב צ"ו ז"ט (כנ"ל) טוב לי צ"ו

מתן תורה: כי נר פ"ט ב (כח לעלית הנשמה) כי לא יטוש צ"ד ד (כח להמשכת עצמות א"ם) איוהו צ"ו ט (פעולת מ"ת) אריב"ל כו' ש"י צ"ח ח (חילוק דמ"ת, עוה"ב, תחית המתים) ונגלה צ"ח א (מ"ת ולע"ל) וירכר אאכה"ד צ"ט הב' א, ב (גילוי דמ"ת. מ"ת וברע"ה) וכה"ע צ"ט ד (פעולתו) ויחן ש"ת ה, ו (נסיון דמ"ת). עיי"ע מצות קיומן.

ג.

נבואה: פדה בשלום פ"ו ג, ד. בשעה שעלה צ"ד ח. באתי לגני צ"ט (ערום).

נבראים: צהר צ"א ג, ד (רס הארה) ויאמר משה צ"ו (דומים לשרשם) ואיש כי צ"ז (בטול הנ). וכה"ע צ"ו ג (שרשם) וירא העם צ"ו א. ושבתתי ש"ב ג (ג. הפנימיות או רחצו' העולמות). עיי"ע התהות, יש מאין.

נגון: עיי"ע שיר.

נגע: מכ' ארוך ללעוין י.

נודע בשערים בעלה: שופטים צ"ט.

נועם: עיי"ע יופי.

נופל: עיי"ע מתים.

נורא תהלות כו' בכי"ת מע"ב:

בסוכות פ"ט סידר. טוב לי צ"ו ג'ו.

עיי"ע המחדש.

נויקין: ואברהם זקן ש"ב ד (אין דנים בזמן הזה).

נח: עשה לך צ"ט א, ג, ד (חטאו.

תיבת נח. ארז).

נסילת ידים: איש יהודי צ"ג ג (בנ'

זמנים) וישא אהרן צ"ד ג (נט"י.

נ"כ) שאו ידיכם צ"ד א-ד (כנ"ל.

בנ' זמנים) המזבח עץ תש"ד.

התמים א, כט (בנ' זמנים).

נרנח"י : והי' כאשר צ"ד אינ' (בנשמה, בקליפה) אשרנו צ"ו. בעצם תש"א ביה. עשר תש"א ביה (המשך).
נצח : צדקת פ"ט היח (ג. זה בנין ירושלים).

נקוד : ויטע צ"ח ד. אני ד' צ"ח א, ג. עיי"ע מרחב.

נקודה קו שטח : אפס בלתך צ"ד לג. למרבה ש"ת ד (ג. ק. ש. ג. ספירה פרצוף).

נקודה : וכה"ע צ"ט ו, ז (ג. ההברקה, התמצית) קול קורא תש"א ד (ג. היולית דחכ', דלית בה חיותית). עיי"ע או"א עילאין.

נר : זאת תורת פ"ט ב, ז, ח (ז' ג. בנשמות. העלאה, הטבה) פור צ"ב ה, ו (ג' ענינים בנ). ואתה כרחמיק צ"ח ד, ה (כ' ענינים בנ). בהעלתך ש"ת ב, ז (נשמה. חלק מן העצם. מאורות). עיי"ע אויר.

נשיא : אם רוח תש"א (צ"ה) ה.

נשמה, עיקרה והארתה בגוף : יודא אתה פ"ח ג. אנכי ר"ץ ד, ה. יהי ה"א צ"ב ג, ד. אז יבקע צ"ד ב, ג. ויחלום צ"ד א, ב. אני לרודי הב' צ"ו ב, ג. שובה צ"ח ב. דרשו ד' צ"ט ג. א"ע להתפלל ש"ת ב, ג (התפלה מחברתן) או ישיר ש"ת ניו (עצם הנ. ממושך בגוף. הארתה נ"כ עצמי) לך לך תש"ב (התחברו תן בכ' אופנים : ונוזלים מן לכנון, חבל).

נשמה, בחי' בה : צעקו פ"ח ב"ט (כ' בחי' : טהורה, בינ"ם) וה"ם צ"ח ביה (דמ"ה דב"ן) אנכי צ"ח ו (כנ"ל) ויקח לו צ"ט ד (זרע אדם, בהמה) אלסי צ"ט א, ב (טהורה, בינ"ם) אתה הוא צ"ט (המשך) אתה הוא ש"ת (ג. דאבי"ע, חילוקים) כ"ה יברך ש"ת ה, ו (זרע אדם,

ד (עצם הנ. וכחות הנ). אנכי צ"ח ב, ג (נה"ב, השכלית, יצה"ר. כפיתם) אשרנו ש"ת איה (חי בעצם להחיות. חיות כללי פרטי. ג. וגוף. נקודתה, התפשטותה. בעבודה) בראשית ש"ת ד (אין בה שינוים. ג. וכחות הנ). ויחן ש"ת ג (נה"ב : תקיף, בעל הנאה) אם בחוקתי ש"ת ו, ז (השכלית ממוצע) חביב ש"ת ג, ד (כנ"ל. נה"א נה"ב) ויחד תש"א ד, ה (כחות הנ. גילוי הנ. חיות כללי פרטי) משכני הב' תש"א א, ג (נה"א. נה"ב : שור כשב עז) חביב ש"ב (השכלית דבני ישראל. ממוצע. נה"א נה"ב) משה קבל א, ה (המשך) איוהו חכם ש"ב א"ד (חיות כללי, כח הרצון, כחות הנ. דצח"ם וממלא וסובב שבנ). התמים ג, סו (נה"א, טבעית, שכ" לית, יצ"ט, יצה"ר). עיי"ע אור, אוא"ס, גוף, גלגול, חי, יחירה, כת, נשמה.

נה"א נה"ב. טבעם, חלוקם : אמר ריב"ל פ"ח ג. מי כמוכה פ"ח ט. בסוכות פ"ט ח. בסוכות ר"ץ ב, ג. קרוב ד' ר"ץ ניו. ויבוא עמלק ר"ץ ד"א. והבריה צ"א ה. פור צ"ב ה, ו. צהר צ"ה לב, לג. רשפי' צ"ז ה. עץ חיים צ"ט ד, ה.

נה"א נה"ב יש להם שייכות זל"ז : דעו צ"ג א.

נה"א. עבודתה לעצמה, עם נה"ב והשכלית : בסוכות ר"ץ ד, ה. פור צ"ב ד"ו. כי חק צ"ב ו, ז. יהי ה"א צ"ב ד. שבועות צ"ג יחיכ. לריח צ"ד ו. שובה צ"ה יר, טו. צהר צ"ה לב, לג. אל תיראו צ"ה ז"ט. חביבין צ"ו יד. יפה שעה צ"ו ח, ט. רשפי' צ"ז ב, ג. תניא ז"ר צ"ו ה"ז. אשרנו ש"ת ו.

פ.

סדר: שבועות צ"ג איג (בכדושה ותורה הכל בסדר).

סוכה: שמע"צ צ"ג (דיני הס. בעבודה) בסוכות צ"ד (ס. אחת) ביהשמע"צ צ"ח איה (דפנות הס. שם ד' שבנפש) העושה צ"ט א, י (ס. אילן) למען ידעו תש"ב א, ד (מצוה קלה, פתגם אדה"ו).

סולם: ויחלום ש"ת א (נשמה תפלה מל').

סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו: אני לרודי ש"ב ב (פי' הבעש"ט).

סירכות הריאה: מי אל כמוך ש"ת ה.

סליחה: מעין ננים ש"ב ג (דיוהכ"ס, דסוכות).

סמיכה: שאו ידיכם צ"א (פ"ז) ב (על הקרבן) ואברהם זסן ד (ס. דיינים).

סנהדרין: אם רוח תש"א א (ס. קטלנית).

ספירות: ומשה צ"ד א, ב (ב' אופנים בעמידתם) ויטע תש"א ג (דאצי' הם יש מאין היינו הארה) פתח אלי' ש"ב ד (ע"ס בכדושה. לעו"ז י"א כתרין).

ע.

עבד: תסעו צ"ח א. עיי"ע בן. עבודת, ביטול המוחין. ביטול המדות: אתה אחר צ"א ה. ויאמר משה צ"ז ה, ו.

עבודה כיראה ובשמחה דוקא: אמר ריב"ל פ"ח ג, ד. וכה"ע צ"ז ב. וירא העם צ"ז ד. עברו צ"ט א, ח (בשמחה).

בהמה) פתח אלי' ש"ב ד (קדש וקדה"ס בנ). עיי"ע נרנח"י.

נשמה, עליתה בעת השינה: תסעו צ"ד ד. צהר צ"ה בתחלתו. א"ע להתפלל ש"ת השני ה. עיי"ע נ"ע (הישיבות שם).

נשמות ומלאכים: אר"א למה תוסעין צ"א היו (זווג נופני, רוחני) באתי לגני צ"ב ד (חלוקים בהשנתם) אין ערוך צ"ד כג. ביהשמע"צ צ"ו טז יח (זווג נופני, רוחני) חביבין צ"ו יג. יפה שעה צ"ז ה, ו. רשפי' צ"ז כז. צאינה וראינה צ"ח ב, ג. אתה הוא ש"ת ב. כ"ה יברך ש"ת ה, ו. נשמות ושאר הנבראים: צהר צ"א ה. איש יהודי צ"ג ב. שוקיו צ"ה טז. עשה לך צ"ט א, ב.

נשמות: חייב אינש פ"א ג (ממוצע) זאת תורת פ"ט ב, דרו (ז' נרות בנ. חלק מן העצם ולא הארה. ג. ואור. ג. וניצוצ דתוהו) אשרנו צ"ו ב, ג (אינה שכל) העושה צ"ט ג, ד, ח (ג. ותורה. ממשכים עצמות) ויקח לו צ"ט ב (ניצוצ) לא אבוא צ"ט א, ד, ה (עבודת ג. דבי"ע) בראשית ש"ת ג (אינה שכל) וירח ש"ת ד (אינה צריכה תיקון, צריכה עליו. תכלית כונה טעם וסיבת ירידתה) אז ישיר ש"ת איג (ג. וים, ג. ותורה) רבי אומר ש"ת ו (ג. ותורה) כי עמך ש"ת ז, ח (ממוצע) לך לך תש"ב ב (דאדה"ר משיח, ח"י). עיי"ע המשכה, ירידת הנ.

נתאוה הקב"ה כו' (תנחומא נשא): כי עמך ש"ת ח (אין יודעים הטעם) שוקיו תש"ב ג (פתגם אדה"ו) כה נו' פותח ש"ב ג (כנ"ס).

נתנאל בן צוער: ביום השני פ"ה. ביום השני ש"ת ד.

נתיב: אז ישיר ש"ב ג (ג. הלכ).

עובדי ד' בגופם, בנשמתם: ויבוא
עמלק פ"ח אינ. אני חומה צ"ב ה.
מכ' לבילגוריא יי. עיי"ע עבודה.

עולם הכא: ונגלה צ"ח ביד (ב'
מרירי). עיי"ע ג"ע, לע"ל, עוה"ו.

עולם הזה: וכה"ע צ"ה ב (תכלית
הבריאה) ויטע אשל תש"ב ב
(התהוותו מסובב כל עלמין הגילוי
בו ממכ"ע. עוה"ב להיפך).

עולם שנה נפש — עש"ן: פור
צ"ב ב.

עולם: תכלית חכ' פ"ט ד, ה (תמיסת
מקום) זאת תורת פ"ט ז, ח (כנ"ל)
שובה ר"ץ נ (ל' העלם. בשבילי)
דרשו צ"ט א, ד (מסבל רק הארה
משכינה) לא אבוא צ"ט ד (התהוותו
וחיותו מה' בהתלבשותו באלק')
על ג"ד ש"ת א, ג (ל' העלם. על ג"ד
כו'. בשבילי נכה"ע) סוף דבר ש"ב
ג (בשבילי נכה"ע). עיי"ע התהוות,
עלדאת"ב.

עומדים צפופים ומשתחויים רוחים:
תשורי פ"ט ה.

עומר: משכני הכ' תש"א ג, ד (פרטי
מצות הע.).

עון: בחדש הג' ש"ב ה (כשל בע.
כחי).

עו"ע, שכל ומדות: מעין גנים צ"א
ד. ובכן יתקדש צ"ג א. טוב לי
צ"ו ה. פדה צ"ח א, ב. בינו תש"ב
ג. עיי"ע מוחין ומדות, עו"ע.

עו"ע: מה רב צ"ב ה, ו, י, יא, טז,
יח, כיכב (עו"ע העלם וגילוי יש
ואין. ב"ג' אופנים בעו"ע. שכל
מדות מחו"ד) ממעמקים צ"ו יכא.
ואלה תולדות צ"ח ג. ואהי' אצלו
ש"ת ג, ד (עו"ע, כלל ופרט, יש
ואין) חסעו תש"א ו, ז (עו"ע, יש
ואין) בינו תש"ב ביד (כנ"ל).

עבודה מצד הגוף, מצד הנשמה:
זה היום צ"א ד, ה. כל המאריך
ש"ת ג. אהללה ש"ת א. השקיפה
ש"ת ד. מכ' לבילגוריא יי. עיי"ע
עובר.

עבודה: מים רבים ר"ץ ח, ט. רבא
חזיא ר"ץ ה (עורות עבודים) ויצא
צ"א ז. שמח"ת צ"א. זכור צ"ד א,
ב (פעולת העדר הע). ויאמר משה
צ"ו. ואיש כי צ"ו. וכה"ע צ"ו ב.
יפה שעה צ"ו ביד (עורות עבודים)
ויט צ"ח ב, ג. מי א"ל כמוך דסוף
צ"ח. סטנתי צ"ט ג (זיכוך החומד
ריות. פעולתה) כי חסד צ"ט ד
(חסד דעת זבח עולה בע). לא אבוא
צ"ט ג, ד (דהשנה, דהודאה) וכה"ע
ש"ת ד (ע"י זיכוך הכלי, גילוי
האור) אני לרודי ש"ת א"ד (אופנה.
הסתכלות החזקה) אר"א ת"ח תש"א
ה (מעלת המדות בע). איש יהודי
תש"א א (ע. המוח הלב. דסו"מ
דע"ט) משכני הא' תש"א ה (אופנה.
סונים בע). מעין גנים ש"ב ג
(אופנים בע). התמים ג, סה. עיי"ע
יחו"ע, מלמעלמ"ט, קבעומ"ש.

עבירה, ל' העברה: יודא אתה פ"ח
ב. גדול יהי' פ"ט ה. מן המיצר
ר"ץ ז. ויסקח מן ש"ת ה (ל' עבר,
ל' עברה וכעס. בחושבנא ודלא
בחושבנא) רבי אומר ש"ת א.

עיגולים ויושר: ממעמקים צ"ו ט.
עד ועד בכלל, ולא עד בכלל: מה
יפית צ"א ז. ויהלום ש"ת ב.

עדות: ויקם ש"ת א (על הנסתר
דוקא).

עדן: יחיינו צ"א ג"ו (ע. נהר גן) מה
יפית צ"א ז, ח (ע. גן).

י"י גומס בסוף קונטרס העבודה (ברוקליו,
תשי"ו).

ענוה: וכל בניך פ"ט ד, ה (ע. ונסח"ר)
 וירא העם צ"ו ד. ויסופו ע. צ"ז א-
 ג. אם רוח תש"א (צ"ה) איה (יניח
 חטאים גדולים). עיי"ע משה, נאווה.
 עני: ארשב"נ ר"ץ ביז (ע., עשיר,
 חסיד, תפלתם). עיי"ע אין ע. אלא.
 עפר: כראשית תש"ב א (ל"נ בס"ו).
 עץ חיים גו' מאושר: ע"ח צ"ט א, ה
 (תורת אדה"ו) שיחת ליל שמח"ת
 צ"ט.

עצם והתפשטות: אין ערוך צ"ד כב.
 עצמות: תכלית חכ' פ"ט ה (שלילה
 וחיוב כאחד). עיי"ע כח ויכולת.
 עצרת: כיהשמע"צ פ"ט א, יא (ראוי'
 היתה כו' רחוקה נ' יום). עיי"ע
 יו"ט.

עקב אשר שמע גו': י"ב תמוז צ"ט
 ז, ח (פתגם אדה"ו הצ"צ) התמים
 ו, נב (כנ"ל ואדנ"ע).

עקב: בחדש הג' ש"ב ה (עון ע. ע.
 דמשיחא).

עקיבא, רע"ק: אהללה ש"ת ג. עיי"ע
 מס"נ.

ערבה: קול קורא תש"א ה.

ערך ושלא בערך: ויחלום ש"ת ב, ג.
 עיי"ע אין ערוך.

עשיר: וידבר אאכה"ד הא' צ"ט ג
 (אין שייך חסרון). עיי"ע עני.

עשן: וה"ם עשן תש"א א, ד.

עש"ם: וכה"ע ש"ת ה, ו (מתחדשים.
 דבקות במקורם ברצו"ש) ואהי'
 אצלו ש"ת (המשך).

עשה"ד: וידבר אאכה"ד צ"ט הב'
 איה (בדבור א' ואח"כ נפרטו).

עשי"ת: קנה"ח פ"ח יג, טו (קירוב
 המאור. זמן התשובה).

עתיק: וכה"ע צ"ט ה (ענינו). עיי"ע
 כהר, תענוג.

עילה מחייבת העולל: אריב"ל בכל
 יום ויום פ"ח ד. ועתה צ"ד ג, ד.
 א"ר יב"ש צ"ז ד. ביהשמע"צ צ"ח ג.
 עילת העילות ועכה"ע: ממעמקים
 צ"ז ט"א, כ, כא.

עיר: גפן ממצרים צ"א (פ"ו) ביד
 (ע. אלקיננו) והי' הנשאר צ"א ביז
 (דמדושה, דלעו"ו).

על ג"ד העולם כו': סדה בשלום צ"ט
 א (עולם ז"א עומד ע"י המשכת
 המוחין ע"י ג"ד) על ג"ד ש"ת
 א, ג.

עלדאת"כ עלדאת"ג: ויט צ"ח א.
 וה"ם צ"ח ד. עוטה צ"ט ד (נכראים
 דעדאת"כ ג"כ מציאות דאין הלכה
 כרשב"ג).

עין: הסה צ"ד. הנה עין תש"א א, ה
 (עין א' או ב') הסה אלפ' ש"ב
 (כנ"ל).

עלה א' בתרועה ה' בקול שופר:
 עלה צ"ט א, ה (פי' הכעש"ט,
 הה"מ, אדה"ו).

עם: כי חלק צ"ט א, ח (עם וגם ל'
 עמם, צדיקים או קב"ע).

עם הארץ: למען דעת ר"ץ. גפן ממצ-
 רים צ"א (פ"ו) א.

עמוד: עיי"ע בטול שבין העולמות.
 עמידה: לרוד ה' אורי פ"ה ו (ע.
 ושיבה) עלה אלפ' פ"ט ו (כנ"ל)
 והבריה צ"א ב (קרשים ע., חיוה"ס
 ושרפים) וה"ם צ"ח ב (ע. והליכה)
 אם בחקתי ש"ת (כנ"ל). עיי"ע
 ירידת הנשמה.

עמל: אר"א אדם לעמל פ"ט איו (ע.
 מלאכה שיחה תורה).

עמלק: ויבוא עמלק פ"ח. ויבוא ע.
 ר"ץ. אתה אחד צ"א ג, ו. זכור
 צ"ד א, ב. והי' כאשר צ"ד נ. איש
 יהודי תש"א ג"ה.

צ"ח ו. בורא ניב צ"ח א"ו. מכ' לבילגוריא **.

צדיקים : והי' הנשאר צ"א ח (שמם קודם להם) אנכי צ"ט א (צב"ר. לבם ברשותם, מוח שליט על הלב, הם ברשות לבם) כי חלק צ"ט ח (מי שכונתו רצוי').

צדקה : זה היום פ"ח ז, ח. אריב"ל כו' ש"י צ"ח ה, ו. באתי לגני צ"ט ח (צדק ה') כי ביום הזה ש"ת (צ. ומשפט). עיי"ע עני.

צהר : צהר תש"ב א (ב' דעות).

צור תעודה : צור תעודה צ"ג ג, ד. צורה : אר"א למה תוקעין צ"א ג, ה (צ. עצמית) יו"ט שר"ה צ"ו ב, ג (כנ"ל). עיי"ע חומר.

ציון : והי' הנשאר צ"א ד.

ציור : מה רב צ"ב יג, יד (הנידון למיתתו כו').

ציצית : והי' לבם תש"ב ביד (פנימי ומקיף דצ. תורה. צ. וטלית. קשרים כפולים. ח' חוטין. ב' זכירות. צ. ל' ראי').

צלם : אר"א למה תוקעין צ"א ג, ה (צ. ודמות) יו"ט שר"ה צ"ו ב, ג (כנ"ל).

צמיחה : טעמו תש"א ביד (כח הצ. כללי, פרטי, גרעין רקבון, בשכל). עיי"ע כח פרטי, כללי.

צמצום. צ. הראשון : בסוכות פ"ט יא. אל יפטר פ"ט א. דרשו ד' צ"א ג. מאי מברך צ"א ה, ו. על כן יאמרו צ"א ב (עין הרעת. מיעוט הירח, שכירת הכלים) יו"ט שר"ה צ"ב ז. בסוכות צ"ב ג ואילך. מה רב צ"ב כ. שבועות צ"ג כב. ביהשמע"צ צ"ד כא. אנכי צ"ו ג' ה. טוב לי צ"ז ה. שובה צ"ח ד.

** נדמם בסוף קונטרס העבודה (ברוקלין. תש"ו).

פ.

פאות : ממעמקים צ"ו ח (כ' פ.).

פדיון שבויים : כל הנהנה פ"ט י.

פורים : וקבל פ"ז (אפשריות המס"נ או) כלילה ש"ת ד, ה (ישנו עם א' מסוור גו' כלילה גו' מס"נ. ג' אמר) פורים תש"א (פ. וחנוכה).

פנימיות וחצונות : אין ערוך צ"ד כביד. לפיכך נק' צ"ט ג (בכחות הנפש) מה רבו ש"ב ב (ברומ"ח). עיי"ע טו"ר, כלו, לב, מחדו"מ, מפתחות.

פסוד"ז : אר"י יהא תש"א א (הללו גו' מן השמים גו' הללו א"ל בקדשו גו' נוסרי הלל בכ"י). עיי"ע מטה, תפלה.

פעולה : ויהי גו' נסה ש"ת ג (באה מהנפש וגם מהגוף).

פרסא : ויקח מן ש"ת ג (פ. שבין אצ"י ובריאה, כתר וחכ').

פשוטים. אנשים פ. : תכלית חכמה פ"ט א. קובץ תליום. עיי"ע מס"נ, משה.

פשט העני כו' בעה"ב כו' : ויקח מן ש"ת ו.

פרד"ם : שבועות צ"ג ב, ג.

פשיט או כייף : שומר שר"ה צ"ח א. מי א"ל כבוד ש"ת ד, ה (בעבודה. הלכה—כייף).

צ.

צבא השמים, צ. הארץ : אין ערוך צ"ד כט, ל. אתה הוא תש"א א (צה"ש אין ניכר הפסדים) יפה שעה ש"ב א (מאש ורוח, מכל הד"י).

צבאות : כעצם תש"א א (צ. ד' ועבד).

צדיקים ובע"ת : מן המיצר צ"ה א. יפה שעה צ"ו ה, ו. רשפי צ"ו ב. מלכא ומלכתא צ"ז ד. מן המיצר צ"ז ו, ז. כבוד מל' צ"ח ד. שובה

ממעמקים צ"ו ט. שובה צ"ח ד, ת.
אני ד' צ"ה ג. כי עמך תש"א ב, ג
(הארה. בדרך דילוג. שרשו) דעו
תש"א ב (המשך) והי' לכם ש"ב
ד (לע"ל ינע גם למטה) אז ישיר
ש"ב ב (ב' הפכים).

קוין, ג' ק. : רבי אומר ש"ת ג (מעלת
קו הג'. תומ"צ קו הג', ב' ס.) ויתן
לך ש"ב ד (מעלת ס. הג').

קול : י"ב תמוז צ"ב (מעורר הכונה).
עיי"ע צעקה.

קול קורא במדבר גו' : קול קורא
תש"א א, ה (מדבר, ערבה, דרך,
מסלה).

קוץ : קול קורא תש"א א, ב (ס. קוצו
של יו"ד).

קטרת : ויתן לך ש"ב ג.

קין : כה וגו' פותח ש"ב ב, ד (רשע).

קליפות. אופן יניקתם : אתה אחד
צ"א ב (בין נקב לנסב) ד' לי צ"א
(פ"ו) דיו. ואתה ברחמיך צ"ה ג
(מסו השמאל) בלילה ש"ת ג
(משינה). עיי"ע חוטא.

קליפות. אופן יניקתם ובמולם : מאי
מברך צ"א דיו. זה היום צ"ה ג, ד.
קליפות : ויתן ש"ב ב"ד (תכלית הת-
הותם) פתח אלוי' ש"ב ב"ד (ספי'
דלעו"ו. י"א ולא י'. בליעה ולא
אכילה. י"א כתריו).

קן : עשה לך צ"ט א (בינה).

קנה ושט ורידין : מן המיצר צ"ה ז
(בקדושה, בלעו"ו).

קרבנות : מצותה פ"ח ב. תשורי פ"ט
א, ב, ז. איש יהודי צ"ג ד, ה.
ע"כ יאמרו צ"ו א"ט. מלכא ומל'
צ"ז א"ד. על ג"ד צ"ח א"ד. פדה
צ"ט א (ס"ט בצמון) כי חסר צ"ט
א"ד (ענין הק. אש. כי חסר הפצתי
ולא גו') ויחן ש"ת ז (מס"ג) כ"ה

ויסח ה"א צ"ח ב. ויסע צ"ח ג.
ביהשמע"צ צ"ט ב"ד (פעולת הצ.
באור הבל"ג, הנבול. צ. וסו) כי
עמך תש"א ג (צ. ננע בו הצ. לא
ננע בו הצ.) למען ידעו תש"ב ב,
ג (צ. הא', מעלתו). עיי"ע סו.

צעקה. צ. הקול, קול פשוט, צ. הלב :
יו"ט שר"ה צ"ב ג, ד. ביהשמע"צ
צ"ה כו"לד. שופר של ר"ה של יעל
תש"ב ב.

צפון : עיי"ע קרבנות.

ק

קבלת עול מלכות שמים : אר"א למה
תוקעין צ"א א. והאיש משה צ"ח
ב (למע' מיחו"ע ויחו"ת) עלה צ"ט
ב (קבעומ"ש דר"ה, דכל השנה)
שופר של ר"ה של יעל תש"ב ד
(כנ"ל) הוי כי ש"ב ד (קבעומ"ש
ויר"ש).

קרב"ה : והמשכילים צ"ה ב, ה (פי'
שם ס.).

קק"ק : והמשכילים צ"ה ב. יפה שעה
צ"ו ב. הניא ז"ד צ"ו א, ו"ט.
רפאני צ"ח ד.

קדושות, שלשה : צאינה וראינה צ"ח
א, ב.

קדמון : הארוך ללעוין •.

קדש : ויסח מן הבא ש"ת ד (ס. דלא
בחושבנא, דבחושבנא. חכ' מל'
פתח אלוי' ש"ב ד (ס. וקה"ס).

קדש עצמך כמותר לך : זכרנו תש"א
ה.

קו. קו וצמצום : ד' יחתו פ"ט ד"ח.
אל יפטר פ"ט ו. א"ר איוהו ר"ץ
ד. מאי מברך צ"א ג"ו. בסוכות
צ"ב ו. ביהשמע"צ צ"ד יט"כא. מן
המיצר צ"ה ח. אנכי צ"ו ב, ה, ו.

יעל תש"ב ד (בנין המל') היום
הרת (המשך. הרת ב' פי') כי חלק
ד' ש"ב (יעל. פשוט). עיי"ע יו"ט,
תק"ש, קעומ"ש.

ראש גוף רגל: וקבל פ"ז ויה (כאדם,
בעולם, בעבודה) בורא ניב צ"ה כג
(רג"ר בכל דבר).

ראש: החדש הזה צ"ד א (ר. ראשון)
ויטע אשל תש"א ג (ר. ראשית).

רבה ור' זירא: חייב אינש פ"א ו. ז.
רבי: שמח"ת צ"א איג (ענינו).

רגילות: זה היום צ"ה ה (מעלת הר.
וחסרונה).

רוחות: פדה צ"ט א (צפון) ואברהם
זקן ש"ג ג (מזרח — חכ').

רוחניות וגשמיות: אתה הברלת צ"ב
ב (רו"ג, חיים ומות) ממעמקים צ"ה
טו (כנ"ל). עיי"ע ראה נתתי.

רוממות: עיי"ע התנשאות.

רחיצה: אר"י כו' יב"ש צ"ז ב, ג
(ר. שרי').

רחמים: א"ע ברחמיך תש"א איד
(מצד הרוממות, ההרנש) ולא נבוש
תש"א דרו (ג' בחי' בר. ר. חמלה)
א"מ בעבור תש"א (המשך).

רחמים, יגמה"ר: ויקח לו צ"ט א
(השואת דעת רה"ג ושמעון הצדיק)
לך אמר ש"ת ד (דאלוף).

ריח: בשעה שעלה צ"ד ח.

רמוז: וכה"ע צ"ט ו, ז (ר. דבור).
עיי"ע פרד"ס.

רע כמבעי בני"א: אשר ברא פ"ט ה
ז. עלה אלקים פ"ט ו. עיי"ע טו"ר.

רעותא דלכא ותשובה: יו"ט שר"ה
צ"ב ב, ג. יהי ה"א צ"ב ג. תקעו
צ"ח ד.

רעותא דלכא: העושה צ"ה חי (נתפס)
איהו בר. בהעלתך ש"ת ז. מעין
גנים ש"ב ב, ג (ר. ותורה).

יברך ש"ת ב"ז (אכילת מוכח, אדם.
אשה ריח ניהוח — ביי"ע) ושאתם
ש"ת (ק. אש יין שמן סלת מים).
עיי"ע מסדש, תפלה.

קרי וכתוב: ידעו תש"א א.

ק"ש: זה היום צ"א ה (קשעהמ"ט)
נעשה נא צ"א ב (כנ"ל) אין עומדין
להתפלל ש"ת גיה (כנ"ל). בידך
אפקיד רוחי מאי חנוכה תש"א ג
(ל' היד — ק"ש א, ד — ציום
וזירום כו'). עיי"ע מטה.

קריעת ים סוף: אז ישיר ש"ת א, ב
(גילוי דסרי"ס).

קרירות: והברית צ"א ו. אתה אחר
צ"א ו. נעשה צ"א ד. ולא נבוש
תש"א ב (היפך הקדושה). שמח"ת
ר"ץ בתחילתו. עיי"ע עמלק.

ד.

ראה נתתי לפניך היום: אם בחקותי
ש"ת איג. עיי"ע רוחניות וגשמיות.

ראובן שמעון לוי יודא: יודא אתה
פ"ח.

ראי', שמיעה: הטה אלפי צ"ד ג
(חלוקים משאר הכוחות) עבדו צ"ט
ג, ו (ר"ש — דבקות כליון) וד'
בהיכל תש"א ב, ג (חו"ב) הנוטע
ש"ב ג, ד (חלוקים משאר הכוחות
דעת).

ראי': וידעת צ"ג ב (ר. השכל) וירא
העם צ"ז א. לך אמר ש"ת (ר.
מוחשית, שכלית). עיי"ע חוש, חכ',
ראובן, שמעון, עין.

ראש השנה: קנה"ח פ"ח היד (הרת
ל' הריון. ראש. אופן הדיון) זה היום
ר"ץ גיה (אופן הדיון) יו"ט שר"ה
צ"ב א (קב"ע מתוך הרחבה) עלה
צ"ט ב (הפלת ליל א' ותק"ש, תקנת
העבר וקבלה על להבא) ששר"ה של

רשימו: אל יפטר פ"ט ביה. בסוכות
צ"ב דיו. ביהשמע"צ צ"ב ה. עיי"ע
צמצום, קו.

ש.

שבועה: ויצא צ"א ויה. ועשית ח"ש
צ"ח א"ו (כמה פי').

שבירת הכלים: בואו חשבון צ"א ב
(פירוד אותיות) איש על דגלו ש"ת
היו (כנ"ל. ג' ענינים) ויטע תש"א
ו (אותיות) ושבחתי ש"ב ב (ענינו.
עיי'ו הטהות היש). עיי"ע צמצום
הא'.

שבת: את שבתותי ש"ת (ג' ש. גילוי
או"מ, או"פ. ש. ויובל, ש. שבתון).

שו"ב: שמח"ת פ"ט (תפקידו).

שולחן: עיי"ע מטה.

שופט, שומר: שופטים צ"ט ד.

שור: רבי אומר ש"ת ד (תם, מועד).

שושנה: ביום הח' צ"ג ה (כ' בחי').

שחוק: ויתן לך ש"ב ב, ג (ענינו.
ליתן זה גו'. ג"ש רביעיות).

שמות: באתי לגני צ"ט גיה (דקדושה,
דלעו"ז).

שימת לב: וידעת תש"א ד (הכרח
הש"ל) ואהבת תש"א ב, ג (כ'
אופני ש"ש. ש"ל והתבוננות) מש-
כני הב' ב (המשך).

שינה: חייב אינש פ"א ד, ה. ה. אני
ישנה ר"ץ ב, ג. תקעו צ"ד ג. בליטה
ש"ת איה (למע'). שמח"ת צ"א ז,
ח (עלית הנשמה בעת הש.). עיי"ע
חלום, תק"ש, תרדימה.

שיר, שירה: צאינה וראינה צ"ח ג
(ש. הנשמות, המלאכים) דרשו צ"ט
ח (ש. זמרה, כנ"ל) אהללה ש"ת
א (ש. זמרה, עוברת הנשמה, הגוף)

רפואה: השם נפשנו צ"ד ד. אם רוח
צ"ה (תש"א) (כ' פי') רפאני צ"ח
א, ז. בורא ניב צ"ח ו.

רפידים: ויכוא עמלק ר"ץ ב, יכ, יג.

רצו"ש. דמוכ"ע וממכ"ע: השקיפה
פ"ט ח, ט. אמרת צ"ה א, ב.

רצוא ושוב: שובה צ"ו יטו. ואלה
תולדות צ"ח ד, ה. לך לך ש"ת ג. ז
(מס"נ דר. דש. מעלת הש). ביום
השמע"צ ש"ת (כאדם, עולם, בעבר
דה) וה"ס עשן תש"א ב (ר. מכינה)
וד' בהיכל כ' (המשך) אתה הוא
תש"א ב' (התבוננות דר.). עיי"ע
מ"ה וב"ן.

רצון. מדרי' בו: וטהר פ"ח ג, ז
(למטה או למע' מן השכל) בסוכות
צ"ב ג. בסוכות צ"ד טרייה. וירח
ש"ת ג, ו (שלמעה או שלמטה
ממעם ודעת) לך לך ש"ת ד"ז
(כ' אופני ר. ע"פ. כ' פי' טעם ור.
שלמע' מטו"ד. חלוקים בו) תקעו
תש"א איג (המוחלט, המתעורר,
הגלוי).

רצון ושאר הכחות: ביום השני פ"ה
ה. בסוכות צ"ד טו. אנורה צ"ה ג.
אשרנו צ"ו ה. בהעלתך ש"ת ג"ז.
ויחד תש"א ד, ה. איזהו חכם ש"ב
ב.

רצון: מה רב צ"ב כ (אין טעם לר).
ועתה יגדל צ"ר ב (מקיף) לריח
צ"ר ה (למע') ואהי' אצלו ש"ת ה
(בהתחדשות מהנפש) אני ישנה
תש"א ב"ד (מקיף. ברנל יותר
מכראש) ועתה שמע תש"א ה, ו
(השתל' בשכלים) א"ר כו' יר"ש
ש"ב א (צריך להתקיים בשלמות
דוקא). עיי"ע השכלה ורצון, תענוג.
רקבון: עיי"ע צמיחה.

- צהר תש"ב ב, ג (ענול. שירו שירה). שירת יומין ושביעאה עליהון: עיי"ע כסא.
- שכנה: וידבר אאכה"ד צ"ט הב' א (מקומה) וכה"ע צ"ט ד (מלכות דא"ס).
- שכל אלקי, אנושי. חלוקם וגדרם: שמח"ת ר"ץ. והבריה צ"א ה. פורים צ"א. כי חס צ"ב היו (א. א. טבעי). ארוך ללעוין *.
- שכל, סדר השתלשלותו: ועתה יגדל צ"ד ג, ד (נקודת הש, סברת הש. כו') והמשכילים צ"ה ג. וכל העם צ"ט ו, ז (נקודת ההברקה, השכלה, התמצית).
- שכל: ויבוא עמלק ר"ץ ג (אמיתתו ש. מופשט) כי שמש צ"ב ה (ש. ומוח) כי לא יטוש צ"ד א, ב (כנ"ף) ביום השמע צ"ו יו, יח. ושאתם צ"ו יב"טו, יח, יט. אשר ברא צ"ח ב, ד (השפעתו ע"י ד' סיבות) וכל העם צ"ט ו, ז (פני' הש, חצו' הש. לא קאים אינש כו') אלקי נשמה צ"ט א, ב (ההברקה) שופטים צ"ט ב, ג (ידיעת מציאותו, מהותו) בראשית ש"ת ג, ד (יש בו שנוים. נק' נשמה. אינו עצמי) לך לך ש"ת ד, ה (ש. ועונג. כלי הש. כלי המוח) כי עמך ש"ת ד (השפעת ש. לעצמו, לזולתו) יחינו תש"א ד (דאו"י, דאו"ח) איש יהודי תש"א ב (ש. הנקנה) טעמו תש"א ג (כח הכללי, פרטי בש). אני ישנה תש"א ביד (ש. ורצון. לבו חפץ. רק הארתו בשאר איברים) הנה עין תש"א ד (השפעת הש, הטפה) א"ד כו' יר"ש ש"ב א (ש. נבוה, נמוך). עיי"ע השנה, השכלה, מוחיו, רצון.
- שכם: א"ע ברחמך תש"א ג (מוחין שבמדות).
- שכר המצות: השקיפה פ"ט א, ז. אנורה צ"ה איג. אמרת צ"ה ד. קטנתי צ"ח ד. אנכי מנן צ"ט א (נצחי ובל"ג מצד החסד) קטנתי צ"ט ביד (בהאי עלמא ליכא. ע"י נם מנכין).
- שלהבת: מה רב צ"ב יט (ש. בנחלת, ביציאתה). עיי"ע העלם שישנו. שלמה: עיי"ע לבוש, תורה. שלמות: תקעו צ"ו ב, ג. ויחד צ"ח ד. שלשה שותפין כו' הק' נותן בו נשמה: וזרחה צ"ט ג, ד (בנשמה). שלש תכיפות הן כו': שאו צ"א (פ"ז) הא'.
- שם: שאו מרום פ"ח. צור צ"ג א (המפורש. העצם, הפעולה) החדש צ"ד ב, ג. ויטע צ"ח א, ב, ד. אמר ריב"ל כו' ש"י צ"ח ג, ד, ז (שם שמים) לא אבוא צ"ט איג (מקומו. למטה, למע') חביב ש"ת א (העצם, התואר, הפעולה, הכנוי) בעצם תש"א א (צנור לחיות. שנוי השם) דעו תש"א ב (העצמי. נשגב ש. הורו על גו') אתה אחר ש"ב ביד (ת"ס שנה לקנות לו שם. אור ושם. טוב שם מש"ט) עתידין צדיקין (המשך. צ. שמו קודם). עיי"ע אור, כשכמל"ו, לאתקנא, צדיקים, שמע. שמאי: אנכי פ"ח.
- שמאלו תחת לראשי: פדה צ"ט ג. שמו"ע: עיי"ע סטה, תמלה. שמחה: אריב"ל פ"ח ה"ז (של מצוח) אשר ברא פ"ט ב (מדרי' בש). ויגד לך צ"א ב (שע"י תשובה) ויסומו ענוים צ"ז איג (ש. וענוה) ושאתם צ"ח ד, ה (מדרי' בש). אשר ברא צ"ח ב, ה (ש. המשפיע, המסכל) עברו צ"ט א, ב, ט (עבודה בש.
- י* גופם בקונטרס לימוד החסידות.

יב"ש הוי יומא ג"ש כו' ג"ש כר
ג"ש כו' ג"ש: ויתן לך ש"ב ב, ג.

שעוה: בשעה שעלה צ"ד י.

שעיר המשתלח: ויקח מן ש"ת ז.

שערות: כי עמך תשא ב, ג (הקו.
דילוג).

שערים: מה רב צ"ב יד (ענינם) פדה
צ"ח א, ב (בבינה, במל') שופטים
צ"ט (נ' ש. בינה. בלעו"ו. נודע
בש.).

שפלות: א"ע להתפלל ש"ת הא' א
(ש. הכנעה. נסה"ר) א"ע להתפלל
ש"ת הב' איג (כנ"ל. עצבות סרי-
רוח) רוח שוכה תש"ב ג (הוי ש. רוח
בפני כל אדם).

שקידה: מכל כללי (בקופיר) פ"ט.
שרפים, עבודתם: מצותה פ"ח ב, ד.
והברית צ"א ב, ד, ה. על ג"ד צ"ח
ג. כי חסד צ"ט ב (כרשפי אש).

שרפים ואופנים: מי כמובה פ"ח ז"ט.
והאר צ"ב ג. ואני תפלתי צ"ד ג.
ע"כ יאמרו צ"ו א. אריב"ל כו' ש"י
צ"ח א, ב. ע"ח צ"ט (נה"א נה"ב)
ויטע ש"ב ג (חלוקם).

שרפים: רפאני צ"ח ד"ו (ש. וחיות
הקורש). עיי"ע דצה"ם, עמידה.

שרש ותוספות: אז ישיר ש"ב א-ג
(מיחוד חזוני, פנימי).

שת: כה גו' אני פותח ש"ב א, ד
(הבל קין שת, צדיק רשע בע"ת).

ת.

תאוה: וכה"ע ש"ת ג (ת. ורצון).
תכונה: ויקח מן ש"ת ד (ולת. אין
מספר).

תהו ותיקון: בסוכות ר"ץ ו. ויצא
צ"א א. מלכא ומל' צ"ו ב, ג. וירח
צ"ח א. ויחד צ"ח ג, ד. כ"ה יברך
ש"ת ג (שייכים ול"ו) משה קבל

ש. ויראה. ש. וענוה). עיי"ע מרי-
רות, עבודה.

שמע"צ, שמח"ת: ביהשמע"צ צ"ה
כו (השתתו לר"ה) ביום השמע"צ
צ"ט א (שמח"ת בשמע"צ ולא בחג
השבועות) ע"ח צ"ט ה (שמחה
כאיברים החצונים דוקא) ביום
השמע"צ ש"ת (שמח"ת בשמע"צ
דוקא) ביום השמע"צ תש"ב א (פי'
ביהשמע"צ). עיי"ע יו"ט.

שמים: אר"י יהא תש"א ב (אש ומים
בהתכללותם).

שמיעה: עיי"ע רא"י, שמ"ע.
שמן: מאי חנוכה תש"א ב (עונג).
עיי"ע קרבנות.

שמע, שמיעה: בסוכות ר"ץ ד, ה (שם
ע') מים רבים ר"ץ ג (אז א איד
דערהערט כו') הסכת צ"ג א, ג, ו
(דערהערין) איזוה צ"ו ו, ט (כנ"ל)
וימע אשל תש"ב א (כנ"ל). י"ב
תמוז צ"ט ניט (דערהערין. ד' אופני
הערין). התמים ד, כח (אז א איד
דערהערט כו'). משה קבל ש"ב ג
(שם ע').

שמעון, רשב"י: שאו מרום פ"ח ז,
ח (מעלתו) שבועות צ"ג יא (כנ"ל)
לא אבוא צ"ט ה (השכחים ששב-
חוהו).

שמש: וזרחה צ"ט א, ב (בשבת צדקה
לעניים). עיי"ע אור, כי שמש.

שנאת חנם: נ"ח מצוה צ"ד ביד.
שנוים: וירח צ"ח איג (בשכל ולא
כרצון) ויחד צ"ח א (כנ"ל).

שנים אוחזין במלית: לעולם כו'
המנחה צ"א א. בשעה שעלה צ"ד
ט. סר"ה וכה"ע צ"ט. רבי אומר
ש"ת ג. ארוך ללעוין, למאפענהיים.

השמע"צ תש"ב (טו"מ. ג' שעות ראשונות והק' שונה כנגדו. זמירות גו') תורה צוה (המשך. ירושה, ע"י עבודה, מתנה) בראשית ג (שירו, שירה) צהר (המשך מת. צוה. ת.— שבטי ישראל).

תורה. מעלתה, פעולתה: ביום השני פ"ה ו (ממוצע) לרוד אורי פ"ה ז (כנ"ל) גדול יהי' פ"ט ה (קדושתה) למען דעת ר"ץ ו, ז (פעולת פנימית הת. בעבודה) ברוך הגומל צ"א (פ"ז) ו (תכלין ליצה"ר) ד' לי בעזרי צ"א (פ"ו) ב (ע"י הת. סיוס העולם) השם נפשנו צ"ד ב (קדר שחה) יום טוב של ר"ה צ"ו נ"י (קדושתה. ממוצע) שופר של ר"ה צ"ט ד, ה (ממוצע) עוטה צ"ט א, ד (ממוצע) ויהי בנסוע צ"ט ד (מסור צע) עוטה ש"ת (אור ושלמה ממוצע בין א"ם ועולמות, ונש"י). עיי"ע ב"ע.

תורה: ביום השני פ"ה ב"ו (צריכה התחדשות. חילוק דת. נשמות עול"מות) אר"י א"ר ברא צ"ד א, ג (ת. ויראה) תקעו צ"ז ד, ה (ת. ותשובה) לפיכך נס' צ"ט (ת"ר ה"א כו' פסוקי ת. תילים דח"י. ת. תילים, ת"ת מל', מפתחות הפנימים החצונים) רבי אומר ש"ת ג, ו (דרך ישרה, נש"י ות). ביום השני ש"ת א (הוקשה כה"ת לתפלין) וכה"ע ש"ת א"ו (בנשמות. ניתנה למטה, בהר. בשביל העלאה למטה למע'). התחדשות בת). משכני תש"א הא' ו (זאת הת. אדם) א"ר כו' יר"ש תש"ב (ת. ויר"ש. מפתחות פני' וחצו'. ת"ת וידיעת הת). והו' לכם תש"ב ג, ד (ציצית). עיי"ע שמע"צ, ח"ח.

ש"ב ג. עיי"ע התכללות, מרות עפ"י.
תהלה לרוד ג"פ בכ"י כו': מה רב צ"ב א, כנ.
תהלים: קובץ תהלים. עיי"ע תורה. תוארים: ביום השמע"צ צ"ב ב"ו (ת. השלילה דוקא. יכול חכם) יחינו צ"ד יד (בורא, מאור).
תוכחה: אם רוח צ"ה (תש"א) ב, ג (אופנה). י"ב תמוז צ"ט ב, ג, ייב (אופנה).
תום הלב: אתה הוא ש"ת ה. ולא נבוש תש"א ב, ג.
תורה. אופן למודה: מי כמוכה פ"ח ו"י (ע"י הקדמת עבודה) וכל בניך פ"ט ב (דיר"ש דוקא) גדול יהי' פ"ט ג, ו. רבא חו"א ר"ץ א, ב (כנ"ל) אנכי ר"ץ ב, ג. הסכת צ"ג ב, ג (בחבורה) השם צ"ד ב, ג (ע"י הקדמת עבודה) ויחלום צ"ד ד. עיי"ע לשמה.

תורה. עסק בה: אריב"ל כו' נכסיו פ"ח א, ז. אריב"ל בכיו"י פ"ח ז. הסכת צ"ג ב"ו. שוכה צ"ח א.
תורה. מדרי' בה, בלומדי': זאת תורת פ"ט י (אור ומאור. מים, יין, שמן) לעולם כו' המנחה צ"א א (בעלי נליא, רזין, רד"ר) אם רוח צ"ה ד"ו (ירושה, יגיעה, מתנה) אר"י כו' יב"ש צ"ז א"ד (טל, מטר) ושאתם צ"ה ו (תושב"כ, שבע"פ) ושאתם צ"ט ג (לחם, יין) כשמן צ"ט ד (לחם, יין, שמן) עוטה צ"ט א, ד (אור, שלמה) ויהי בנסוע צ"ט ד (כנ"ל. ארון אור) עוטה ש"ת א"ד (אור שלמה, ממוצע בין א"ם ועולמות, ונש"י) א"מ כעבור ש"ת ג (נגלה, פנימות, כנ"ע) יחינו תש"א ג (זכה כו' לא זכה כו', שרואה פנימות הת. או לא) ביום

תענוג: למען דעת ר"ץ ב, ג, ה (באכילה, קול ערב כו') יחיינו צ"א ב. מה יפית צ"א ז, ח. יו"ט של ר"ה צ"ו ד"י. טו"ט צ"ו ו, ז. וידבר אאכה"ד צ"ט הא' ב (ת. רצון, חלוק אופן פעולתם) רבי אומר ש"ת (המשוט, המורכב) פתח אל' ש"ב ב (דקדושה דלעו"ז. מאמירת איש"ר). עיי"ע חוששים, חלכ.

תפלה, פעולתה: לכה דודי פ"ט ג. זה היום צ"ה א, ב (חרב של שלום) א"ע להתפלל ש"ת (מחברת עצם הנשמה והארתה) ויחד תש"א א, ב, ו.

תפלה, בחינתה: מצותה פ"ח (קרב-נות, קטרת) איש יהודי צ"ג ד, ה (קרבנות) שבועות צ"ג יזכז (אבות תקנום. תמידין) פדה צ"ט ב, ג (תמידין. נק' שמאל) כי חסד צ"ט ג, ד (קרבנות. הקרבת נה"ב) א"ע להתפלל ש"ת ד, ה (קטרת).

תפלה, אופנה: זה היום צ"א ד, ה (בהקדמת המירות כו') מה יפית צ"א גיה (כנ"ל. בקירוב או התלה-בות) כי חלק צ"ט ד"ו (מח' וגם עבודה שבלב) עברו צ"ט ח (אמירה, השנה תענוג) ויחד תש"א א, ב, ו (כאהוי"ר ולא כהכרת. אופנה).

תפלה: וטהר פ"ח ה. מים רבים ר"ץ ב, ג, ד, יא. זה היום צ"א ד, ה. ויצא צ"א ד, ה. א"ר כל המעביר צ"ב ה, ו. יום טוב של ראש השנה צ"ב ב"ו. על ג' דברים ז. מן המיצר צ"ה ו. ועשית ח"ש צ"ח ב-ד. א"ע להתפלל ש"ת (ד' דרגות. מל') ויחד תש"א (ד' שליכות) הוי כי ש"ב ה (שעת קרבא). עיי"ע מטה, עני, רעו"ד, תורה.

תום"צ: צדקת פ"ט א, ב (עצמים. קדושתם) גדול יהי' פ"ט ו (חלוקם) כי לא יטוש צ"ד ב, ג (מוזן, לבוש ע"י מס"נ) ואתה ברחמך צ"ח ה (חלוקם) ושאתם צ"ט א"ג (מוזן ולבוש. ככס בין לבושו) כשמן צ"ט (כנ"ס. לבושים לנשמה כנ"ע) רבי אומר ש"ת ג (כ' סווין, סו האמצעי) זכרנו תש"א ב, ג (מוזן ולבוש) שוקיו תש"ב א, ד (ממשיכים אור נעלה. תום' אור) תורה צוה תש"ב ג, ד (מצ"ע, לברר תהו, לבושי הדר) והי' לכם תש"ב (ממלא וסובב, מוזן ולבוש) מעין ננים ש"ב א, ב (המשכה כללית, פרמית. חייהו גרמיהו). עיי"ע תלמוד.

תורה ותפלה: רבא חזיא ר"ץ גיה, יט, כ. א"ע להתפלל ש"ת ה (ת. ת. קשעהמ"ט) בראשית ש"ת ב. קול קורא תש"א ה (מדבר, ערבה).

תחה"מ: יחיינו ר"ץ א, ג (נילוו דת.) מה יפית ר"ץ ז, ח (כנ"ל) יחיינו תש"א א"ד (בגו"ד. בדח"ד. מה דהוה הוה מרלה"ל כ"ש).

תכלית: וירח ש"ת ד, ה (ת. כונה טעם סיבה בכ"ד. בירידת הנשמה, בטבע כנ"א). עיי"ע אדם, עוה"ז. תכלת: תקעו צ"ה ז (ת. וקלא אילן). תלמוד גדול או מעשה גדול: ועברי דור צ"ט הא', הב'.

ת"ח: וכל בניך פ"ט א (כנאים). ת"ח מרבים שלום כו' וכל בניך גו' יהי שלום גו' למען גו' ד' עז גו': ת"ח מרבים תש"א א, ד. תלת קשרין מתקשראן כו': יו"ט של ר"ה צ"ו ה. התמים ד, מח. תמיד: איזהו צ"ו ט (ק"ש). עיי"ע תפלה. תשב"ר: וקבל פ"ז א, ב, טו.

תשובה, אופנים בהתעוררותה: כי נר פ"ט ד. אנכי ר"ץ היה. ויחלום צ"ד ב. אני לדודי צ"ו הב' ג, ד.

תשובה, אופנים בת.: דרשו צ"א א-ו (תשו"ע תשו"ת. מלמעלה למטה מלמטלמ"ע) בורא ניב צ"ה כד, כט, לנ, לר. שמח"ת צ"ה ז ואילך (תשו"ע תשו"ת. מלמעלה למטה מלמטה למע') תקעו צ"ז דיו. תקעו צ"ח ב. שובה צ"ח א, ב, ו. שופר של ר"ה צ"ח ג"ז (תשובה תתאה תשובה עילאה). עיי"ע לוחה"ר.

תשובה דר"ה ויוהכ"פ: תקעו צ"ז ו. תקעו צ"ח ב. שופר של ר"ה צ"ח ג"ז (ת. דר"ה על העדר אהוי"ר). עיי"ע כי לולא.

תשובה ושאר המצות: ד' יחתו פ"ט ב"ד. תקעו צ"א ר"ח. אר"א למח תוקעין צ"א א, ב.

תשובה: קנה"ח פ"ח ד, יג (הרצון בת. ולא בעונש. זמנה בעשי"ת) דרשו צ"א ב (מקורה. התעוררותה) כבוד מל' צ"ח ב (זמנה בעשי"ת) שופר של ר"ה צ"ח ג"ז (ת. ורעו"ד) סד"ה מה יפית צ"ט (פי' הבעש"ט על מרו"ל — ויק"ר פל"ה — צריכין ישראל לחרובא עבדין תתובא) מי א"ל כמודך ש"ת (ת. מועלת. נושא ועובר לשארית) כי ביום הזה תש"א (פ"ד על עכרות. ל' השבה) שופר של ר"ה תש"ב א, ב (ת. ורעו"ד) שובה תש"ב ד (כללית, פרטית).

תשוקה: אר"א כל העוסק תש"א ד (אהבה, ת.).

תפלת המנחה: מצותה פ"ח א, ה, ו לעולם יהא אדם כו' המנחה צ"א (כנ"ל) אתה הראית ש"ת ג (כנ"ל). אתה הראית ש"ת ג (כנ"ל).

תפלין: פור צ"ב ג (כונתם, רמזי ת.) מה יפית צ"ט ב (רצועה ש"י, ש"ר) את שבתותי ש"ת ג. ביום השני ש"ת א"ד (הוקשה כה"ת לת.).

תק"ש: מן המיצר צ"ז ד, ז, ח (ענינה. תשר"ת) תקעו צ"ח ג (כנ"ל) שופר שר"ה צ"ח א, י (פשיט כיוף. פיו מצופה זהב) עלה צ"ט א, ב (תש"ת ר'). מתנם הבעש"ט בתק"ש למע') שופר של ר"ה צ"ט ה (ת. וחצוצרות. של יעל. מל' זכרונות שופרות) שופר של ר"ה תש"ב ב, ג (קש"ר בתשובה. ל' זו"ש).

תק"ש, ל' הויד: אע"פ שתק"ש בר"ה גוה"כ כו' (תשובה ג, ד): תקעו צ"א ד, ה. יו"ט של ר"ה צ"ב ה, ו. שופר של ר"ה של יעל תש"ב ב, ג.

תק"ש, תקעו בחדש — חגנו: תקעו תש"א (פי' הבעש"ט).

תרדימה: יו"ט שר"ה צ"ב ה, ו (ת. שינה) ששר"ה של יעל תש"ב ג (כנ"ל).

תרומת הדשן: איש יהודי צ"ג ה. פדה צ"ט ד (ב' בחי': נבלע במסור מו, מוציאין לחוץ).

תרועה: תקעו צ"א ד (ב' פי') כבוד מל' צ"ח ד (כנ"ל). עיי"ע תק"ש.